

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัล
วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2545

ปริญญานิพนธ์
ของ
ทิพย์โชค ไชยวิศิษฎ์กุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2549
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัล
วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2545

บทคัดย่อ
ของ
ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
พฤษภาคม 2549

ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล. (2549). ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของ
การประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี
พ.ศ. 2536 – 2545. ปริญญาานิพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม: รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์,
อาจารย์บรรพต ศิริชัย.

ผลการศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวด
ชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536 – 2545 พบว่า
มีภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ 12 ด้าน คือ

ด้านจริยธรรม สะท้อนให้เห็นว่าคนกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น เพราะสภาพสังคมที่มี
การแข่งขันกันสูง ทำให้คนในสังคมทำเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้อื่น

ด้านเทคโนโลยี สะท้อนให้เห็นว่าการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยส่วนดีคือช่วยผ่อนแรงงาน
มนุษย์แต่หากใช้มากเกินไปก็จะทำให้แรงงานมนุษย์ด้อยความสำคัญลง

ด้านค่านิยม สะท้อนให้เห็นว่าคนกรุงเทพฯ รับค่านิยมจากตะวันตกเข้ามาใช้มากขึ้น และ
ยึดติดกับวัตถุนิยม บางครั้งอาจมองข้ามค่านิยมที่ดีงามของคนไทย

ด้านครอบครัว สะท้อนให้เห็นปัญหาครอบครัวต่างๆ ที่เป็นสาเหตุให้เกิดการหย่าร้าง และ
เมื่อเกิดการหย่าร้างแล้วจะทำให้เด็กมีปัญหา

ด้านอาชญากรรม สะท้อนให้เห็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนกรุงเทพฯ
ที่เกิดกับคนทุกเพศ ทุกวัย

ด้านเศรษฐกิจ สะท้อนภาพปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำที่ทำให้ประเทศไทยต้องกู้ยืมเงินจาก
กองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อเข้ามาแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจ และผลจากปัญหาเศรษฐกิจ
ตกต่ำทำให้คนในสังคมตกงานมากขึ้น

ด้านการขายบริการทางเพศ สะท้อนภาพของกลุ่มผู้ชายบริการที่มีทั้งเพศหญิง และ
เพศชาย มาจากหลายสาขาอาชีพ โดยเฉพาะกลุ่มนักศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนี้ด้วยความ
สมัครใจ เพราะต้องการเงินไปตอบสนองความต้องการทางวัตถุ

ด้านการจราจรติดขัด สะท้อนภาพการจราจรติดขัดเพราะจำนวนรถยนต์ที่เพิ่มขึ้น และ
การตัดถนนที่ขาดการวางแผนเมืองที่ดี ประกอบกับผู้ขับที่ขาดระเบียบวินัยจึงทำให้การจราจรติดขัด
มากขึ้น

ด้านการเมือง สะท้อนให้เห็นว่าการปกครองของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง เพราะรัฐบาลใช้อำนาจเผด็จการในการออกคำสั่ง ประชาชนขาดความเข้าใจ และละเลยสิทธิหน้าที่ของตน

ด้านสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในกรุงเทพฯ มาจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ และเพิ่มน้ำหนักบนผิวดิน ส่วนปัญหาค้นพิษจากโรงไฟฟ้า เกิดขึ้นเพราะโรงไฟฟ้าไม่ติดตั้งระบบกรองอากาศ

ด้านความเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าแม้สังคมจะเจริญด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัยแต่คนในสังคมบางกลุ่มก็ยังคงมีความเชื่อด้านไสยศาสตร์และพิธีกรรมอยู่

ด้านศาสนา สะท้อนให้เห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ที่ปลุกเสกเครื่องรางของขลัง และไปห่วย เพื่อนำเงินบริจาคมาใช้ตอบสนองความต้องการทางวัตถุ

ซึ่งภาพสะท้อนในด้านต่างๆ เหล่านี้ส่วนมากเป็นข้อมูลที่เกิดขึ้นจริงในสังคม แต่ยังมีบางส่วนที่เป็นภาพสะท้อนที่ผู้เขียนจินตนาการขึ้นว่าน่าจะเกิดขึ้นจริงในสังคมได้ไม่ช้าและภาพสะท้อนทั้งหมดเป็นภาพสะท้อนที่เป็นปัญหาสังคมมากกว่าเป็นภาพสะท้อนที่ดี

จากภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ดังกล่าว ทำให้เรื่องสั้นมีบทบาทต่อสังคมหรือผู้อ่านด้านความคิด คือทำให้ผู้อ่านมองเห็นสภาพปัญหา สาเหตุของปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาต่อไป

REFLECTIONS OF BANGKOK FROM SHORT STORY FINALISTS OF
THE SOUTH EAST ASIAN WRITE AWARD FROM 2536-2545 B.C.

AN ABSTRACT
BY
TIPCHOKE CHAIVISITKUL

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
for the Master of Arts Degree in Thai
at Srinakharinwirot University
May 2006

Tipchoke Chaivisitkul. (2006). *Reflections of Bangkok from short story finalists of the south east asian write award form 2536-2545 B.C.* Master thesis, M.A. (thai). Bangkok : Graduate School, Srinakrinwirot University.
Advisor Committee : Assoc.Prof. Akkara Buntip, Mr.Banphot Sirichai.

The findings from this study of short stories finalists of the south east asian write award form 2536-2545 B.C. revealed 12 aspects of Bangkok society.

Ethical aspect revealed the lack of ethics increasing in Bangkokians due to their highly competitive society. This resulted in selfishness of people in society without feeling sympathy toward other people.

With regard to the technological aspect, the findings revealed a positive side effect of technology use reducing human labor. Overuse, however, lessened the importance of human labor.

The findings regarding the shared value aspect of the study revealed that Bangkokians accepted more Western culture and had become materialistic. Sometimes they overlooked precious Thai shared values.

The family aspect of the study revealed various family problems causing divorce and resulting in child problems.

The crime aspect of the study revealed the insecurity of life and the uncertainty of property of Bangkokians of every gender and age.

The findings from the economic aspect of the study revealed an increase of economic problems. Consequently, Thailand requested loans from the International Monetary Fund (IMF). The effect was the increase in unemployment in society.

The sex trade aspect of the study showed groups of prostitutes, consisting of both males and females, came from different career areas especially student groups. They willingly became prostitutes because they wanted financial support for their material needs.

With regard to the traffic congestion aspect of the study, the findings revealed that traffic congestion was on the increase. Causes of traffic congestion were inappropriate city planning for roads and the lack of driving discipline.

The findings regarding the political aspect of the study revealed that the Thai government was not completely democratic. Further, people under control of the government lacked clear understanding on their own rights and duties.

The environmental aspect of the study revealed the problem of the ground sinking in Bangkok because of groundwater pumping and surface weight increasing. The problem of hazardous gases from power plants occurred because the plants were unequipped with air purifying systems.

The belief aspect of the study revealed that although society was highly developed with modern technology, some groups of people still believed in superstitions and rituals.

The religious aspect of the study revealed improper behavior of monks who cast spells on amulets and charms, and predicted numbers for the purpose of getting donations of money for their material needs.

The images of the various aspects of Bangkok life were mostly based on real events occurring in society. However, some images came from writers' imaginations of possible future events. In general, the images reflected more on social problems than positive trends or events.

The reflections on Bangkok society mentioned above offered by short story writers may play an influential role in the society by enabling readers to see situations, causes and future resolutions of problems.

ปริญญานิพนธ์

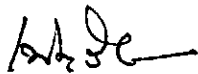
เรื่อง

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. ๒๕๓๖ - ๒๕๔๕

ของ

ทิพย์โชค ไชยวิศิษฐ์กุล

ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย
ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

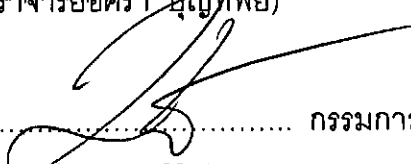
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. เพ็ญสิริ จีระเดชากุล)

วันที่ ๑๙ เดือนพฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๙

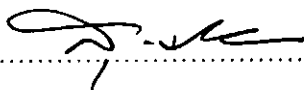
..... ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์

(รองศาสตราจารย์อัศรา บุญทิพย์)

..... กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์

(อาจารย์บรรพต ศิริชัย)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ)

.....

.....

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(อาจารย์สุภัค มหาวรากร)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์จาก รองศาสตราจารย์ อัครา บุญทิพย์ และอาจารย์บรรพต ศิริชัย ประธานและกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ตามลำดับ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา แนะนำ ตรวจสอบ และขัดเกลาแก้ไขข้อบกพร่องจนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สุภา ปานเจริญ และอาจารย์สุภัค มหาวรากร ที่ให้คำแนะนำในการปรับแก้ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์สายทิพย์ นฤลภกิจ ที่ให้คำแนะนำ คอยดูแลและเป็นที่ปรึกษา อีกทั้งวางแนวทางในการศึกษาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้ชัดเจนขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ภาณุพงศ์ อุดมศิลป์ ที่จุดประกายหัวข้อปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ อีกทั้งยังให้คำแนะนำในการศึกษาแก่ผู้วิจัยเป็นอย่างดี

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ในภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันตกทุกท่านที่ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้ผู้วิจัยได้นำแนวคิดต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาไปใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัยจนสำเร็จ

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์นาสินี ตั้งจิตธาดา ที่เป็นแรงบันดาลใจให้ผู้วิจัยเริ่มสนใจศึกษาค้นคว้าวิชาภาษาไทยอย่างจริงจัง

ท้ายที่สุดนี้ ผู้วิจัยขอโน้มรำลึกและกราบขอบพระคุณบิดา มารดาที่ให้ความรัก ความห่วงใย เป็นกำลังใจ และสนับสนุนการศึกษาทุกด้านของผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบใจเพื่อนๆ วิชาเอกภาษาไทยทุกคน ที่ร่วมทุกข์ร่วมสุข คอยให้กำลังใจ ให้ความช่วยเหลือ จนกระทั่งปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้

ผู้วิจัยขอขอบคุณและจะรำลึกพระคุณอันใหญ่หลวงครั้งนี้ตลอดไป

ทิพย์โชค ไชยวิเศษกุล

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า.....	4
ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า.....	8
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	10
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	10
เอกสารที่เกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ.....	10
เอกสารที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม.....	12
เอกสารที่เกี่ยวกับบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม.....	13
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ.....	16
งานวิจัยที่เกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม.....	20
งานวิจัยที่เกี่ยวกับบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม.....	26
3 ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้น.....	28
ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม.....	29
ภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี.....	43
ภาพสะท้อนด้านค่านิยม.....	56
ภาพสะท้อนด้านครอบครัว.....	66
ภาพสะท้อนด้านอาชญากรรม.....	75
ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 (ต่อ)	
ภาพสะท้อนด้านการขายบริการทางเพศ.....	87
ภาพสะท้อนด้านการจรรยาบรรณ.....	91
ภาพสะท้อนด้านการเมือง.....	93
ภาพสะท้อนด้านสิ่งแวดล้อม.....	98
ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ.....	101
ภาพสะท้อนด้านศาสนา.....	105
4 บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม.....	108
ด้านจริยธรรม.....	109
ด้านครอบครัว.....	120
ด้านการดำเนินชีวิต.....	125
ด้านค่านิยม.....	129
ด้านเศรษฐกิจ.....	132
ด้านอาชญากรรม.....	134
ด้านการเมือง.....	136
ด้านการจรรยา.....	139
ด้านความเชื่อ.....	140
ด้านสิ่งแวดล้อม.....	141
ด้านศาสนา.....	142
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	144
บรรณานุกรม.....	155
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	159

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ความสัมพันธ์ของวรรณกรรมกับสังคมเป็นสิ่งที่ไม่สามารถแยกจากกันได้ ดังที่ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2531 : 96) กล่าวไว้ว่า “นักเขียนคนเดียวก็เปรียบเสมือนสามคน คือ นอกจากจะเป็นนักเขียนแล้ว ยังเป็นหน่วยหนึ่งของคนในยุคสมัย และเป็นพลเมืองด้วย” ฉะนั้น เมื่อนักเขียนสังเกตเห็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคม จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะนำสภาพ สังคมดังกล่าวมาสะท้อนไว้ในผลงานของตนเอง

งานวรรณกรรมที่นักเขียนสร้างขึ้นมีหลายรูปแบบ อาทิ นวนิยาย สารคดี เรื่องสั้น สำหรับเรื่องสั้น น่าจะเป็นวรรณกรรมที่ได้รับความนิยมจากผู้เขียนและผู้อ่านอย่างกว้างขวาง เพราะผู้เขียนสามารถนำประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาเสนอเป็นแนวคิดไว้ได้อย่าง หลากหลาย อีกทั้งผู้เขียนยังสามารถสรรหากลวิธีที่แปลกใหม่มาใช้ในการนำเสนอแนวคิด ดังกล่าว ทำให้เรื่องสั้นมีความน่าสนใจมากขึ้น ในขณะที่ผู้อ่านสามารถรับความบันเทิงและ ความคิดจากการอ่านเรื่องสั้นได้โดยใช้เวลาไม่มากนัก เพราะเรื่องสั้นมาตรฐานจะมีแนวคิดเพียง แนวคิดเดียว มีตัวละครน้อย โครงเรื่องและการดำเนินเรื่องจึงกระชับกะทัดรัด

ด้วยเหตุที่เรื่องสั้นเป็นที่นิยมเพราะมีแนวคิดที่หลากหลายและมีกลวิธีนำเสนอที่น่าสนใจ อีกทั้งสามารถสะท้อนปัญหาของสังคมได้ ทำให้สถาบันและหน่วยงานที่ต้องการจะส่งเสริม การเขียนและการอ่านเรื่องสั้น จัดการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสำหรับเรื่องสั้นขึ้นหลายสถาบัน เช่น รางวัลคณะกรรมการพัฒนานหนังสือแห่งชาติ รางวัลช่อการะเกด รางวัลสัปดาห์หนังสือ แห่งชาติ รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เป็นต้น โดยเฉพาะรางวัล วรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เป็นรางวัลที่ได้รับความนิยมจากนักเขียน มากเป็นพิเศษ เพราะมีเงินรางวัลสูง และยังช่วยสร้างชื่อเสียงให้กับนักเขียนทั้งในระดับประเทศ และในระดับภูมิภาคอาเซียนว่าเป็นนักเขียนที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้นักเขียนที่ส่งเรื่องสั้นเข้า ประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) และผ่านเข้ารอบสุดท้ายของ การประกวดชิงรางวัล ย่อมแสดงว่าเรื่องสั้นดังกล่าว เป็นงานเขียนที่ได้รับการกลั่นกรองคุณภาพ แล้วในระดับหนึ่ง เพราะได้ผ่านเกณฑ์การพิจารณาจากคณะกรรมการตัดสินรางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ดังที่ ไพลีน รุ่งรัตน์ (2530 : 37) กล่าวถึงเกณฑ์การ พิจารณาให้รางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ว่า “กรรมการจะพิจารณา

จากเนื้อหาของเรื่อง ความคิดสร้างสรรค์ของผู้เขียน การวางเค้าโครงเรื่อง ลำนวนภาษา และ กลวิธีการเสนอเรื่อง โดยกรรมการจะอ่านและให้คะแนนตามหลักเกณฑ์ดังกล่าวแล้วนำมา อภิปรายถึงข้อดีข้อด้อยต่อไป"

ในช่วงปี พ.ศ. 2536-2545 สังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจจากภาคการ เกษตรเป็นภาคอุตสาหกรรมและการบริการ จึงมีการรับเทคโนโลยีและค่านิยมจากตะวันตกเข้ามา ประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับสภาพค่านิยมและวัฒนธรรมของประเทศ ทำให้กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมือง หลวงที่เป็นศูนย์กลางความเจริญในทุกๆ ด้านของประเทศ ทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ธุรกิจ การค้า และการบริการ ฯลฯ พัฒนาไปอย่างอย่างรวดเร็ว

การพัฒนาพื้นที่หลายแห่งในกรุงเทพฯ ให้เป็นศูนย์กลางการติดต่อธุรกิจ การค้า และ การบริการ ส่งผลให้พื้นที่การประกอบธุรกิจและบริเวณใกล้เคียงมีราคาสูง คนที่เข้ามาประกอบ อาชีพในกรุงเทพฯ จึงออกไปหาที่อยู่อาศัยบริเวณชานเมืองซึ่งมีราคาต่ำกว่า และใช้วิธีเดินทาง เข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ แต่การเดินทางโดยอาศัยระบบขนส่งมวลชน เสียเวลาในการเดินทาง มากและไม่สะดวกสบาย คนที่อาศัยอยู่บริเวณชานเมืองส่วนใหญ่จึงเลือกที่จะซื้อรถยนต์เพื่อความ รวดเร็วและความสะดวกสบายส่วนตัว เหตุดังกล่าวทำให้มีการใช้รถยนต์มากขึ้น และเกิดปัญหา การจราจรตามมา ส่งผลให้วิถีชีวิตของคนในกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงไป เพราะต้องดำเนินชีวิต อย่างรีบเร่ง ให้ออกทันกับเวลาที่มีจำกัด

จากการพัฒนาพื้นที่หลายแห่งในกรุงเทพฯ ให้เป็นศูนย์กลางการติดต่อธุรกิจ การค้า และการบริการดังกล่าว ทำให้รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการลงทุนทางภาคอุตสาหกรรมและ การบริการเพิ่มขึ้น จึงเกิดการซื้อขายที่ดินเพื่อเก็งกำไรในธุรกิจอสังหาริมทรัพย์มากจนเกินความ ต้องการของผู้บริโภค มีการกู้เงินจากต่างชาติมาบริโภคเพื่อสนองความต้องการทางวัตถุ และ มีการซื้อขายหุ้นในตลาดหลักทรัพย์เพื่อเก็งกำไรโดยขาดวิจารณญาณ ปัจจัยดังกล่าวทำให้เกิด ภาวะผันผวนในตลาดหลักทรัพย์ และเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งรัฐบาล แก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งนี้ โดยปรับอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินตรา และปรับลด ราคาค่าเงินบาทลงจนสถาบันการเงินหลายแห่งของประเทศต้องปิดกิจการ ธุรกิจต่างๆ ในประเทศ ขาดสภาพคล่องทางการเงิน บริษัทหลายแห่งต้องแก้ปัญหาด้วยการปลดพนักงานออก หรือลด เงินเดือนพนักงาน ทำให้เกิดภาวะการว่างงาน เป็นผลให้วิถีชีวิตของคนกรุงเทพฯ เปลี่ยนแปลงอีก ครั้ง เพราะรายได้ที่ลดลงทำให้ต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดมากขึ้น

สภาพสังคมดังกล่าวข้างต้นเป็นเหตุให้นักเขียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะหยิบยกปัญหาต่างๆ ของสังคมมาเสนอในแง่มุมที่น่าสนใจ เช่น ปัญหาการจราจร เป็นแรงบันดาลใจให้ ศิลา โคมฉาย

เขียนเรื่อง “ครอบครัวกลางถนน” ในเชิงประชดประชันอย่างมีอารมณ์ขันว่าการจราจรที่ติดขัด ทำให้การดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ต้องใช้ชีวิตในรถยนต์บนถนนไม่ว่าจะเป็นการติดต่อธุรกิจ การพบเพื่อนใหม่ การรับประทานอาหาร การช้อปปิ้ง และแม้แต่การมีเพศสัมพันธ์ ก็อาจเกิดขึ้นในรถยนต์ได้ เมื่อสมาชิกของครอบครัวต้องร่วมกิจกรรมของครอบครัวในรถยนต์บนถนน ทำให้เป็นที่มาของเรื่องสั้นชุดครอบครัวกลางถนน

การเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศในปี พ.ศ. 2540 เป็นแรงบันดาลใจให้ จำลอง ผึ้งชลจิตร เขียนเรื่อง “หวั่นไหวและเปราะบาง” ในชุดเมืองน่าอยู่ โดยสะท้อนให้เห็นผลกระทบทางอารมณ์และความคิดของคนในยุคนี้ผ่านตัวละครว่า เมื่อเกิดวิกฤตเศรษฐกิจขึ้น หน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน จำเป็นต้องปลดพนักงานออกบางส่วน และลดเงินเดือนพนักงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในองค์กร ทำให้คนในสังคมเกิดความไม่มั่นใจในการประกอบอาชีพ

การพัฒนาเศรษฐกิจภาคอุตสาหกรรมและการบริการที่เน้นวัตถุนิยม ส่งผลให้คนในสังคมมีค่านิยมที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม คือ ให้ความสำคัญกับคุณค่าของเงินมากกว่าคุณค่าทางด้านจิตใจ คนจึงมุ่งทำงานให้ได้เงินมาเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุ จนบางครั้งอาจลืมความต้องการทางด้านจิตใจ เช่น พ่อ แม่ ที่มุ่งทำงานหาเลี้ยงชีพจนไม่มีเวลาดูแลลูก ทำให้ลูกขาดความอบอุ่น และเรียกร้องความสนใจจาก พ่อ แม่ ในทางที่ผิดนั้น อาจนำไปสู่ปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมาได้ วินทร์ เลียววาริณ จึงนำปัญหาดังกล่าวนี้มาสะท้อนไว้ในเรื่อง “เมืองคนบาป” ในชุดอาเพศ กำสรวล พร้อมทั้งเสนอทางเลือกทางหนึ่งในการแก้ปัญหาว่า พ่อ แม่ ควรให้ความอบอุ่นและสร้างความรักความเข้าใจระหว่างกันในครอบครัวจะช่วยป้องกันปัญหาสังคมได้ในระดับหนึ่ง

✓ จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันใน 2 ลักษณะคือ ลักษณะแรกสังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม ในขณะที่วรรณกรรมก็ยังช่วยสะท้อนภาพสังคมไว้ด้วย เพราะสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงไปทำให้นักเขียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะเสนอแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมไว้ในวรรณกรรม ฉะนั้นวรรณกรรมจึงเป็นสิ่งสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัยเดียวกันกับนักเขียนด้วย ลักษณะที่สองวรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม เพราะนักเขียนสามารถเสนอทางเลือกในการแก้ไขปัญหาให้กับสังคมได้ ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 และศึกษาบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมในช่วงเวลาดังกล่าวด้วย ซึ่งการศึกษาค้นคว้านี้จะทำให้เห็นภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ในช่วง พ.ศ. 2536-2545 ได้ดียิ่งขึ้น และเข้าใจบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมมากขึ้น อันจะเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ไขปัญหาสังคมต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

1. เพื่อศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536 - 2545
2. เพื่อศึกษาบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมในช่วง พ.ศ. 2536-2545

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

ผลของการศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 จะทำให้เห็นภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ในช่วง พ.ศ. 2536-2545 และเข้าใจบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมได้ดียิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาสังคมต่อไป

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

ศึกษาเรื่องสั้นเฉพาะเรื่องที่มีเนื้อหาสะท้อนภาพสังคมกรุงเทพฯ จากหนังสือรวมเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 รวม 58 เรื่อง ดังนี้

ปี พ.ศ.	ชื่อชุด	ผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง
พ.ศ. 2536	คนเถื่อน	ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์	- คนเถื่อน
	ครอบครัวกลางถนน	ศิลา โคมนาย	- ขาซ้ายของแม่ - คีนเหน็บหนาว - ครอบครัวกลางถนน - มโนกรรม - เทพธิดา - เสียหมา

ปี พ.ศ.	ชื่อชุด	ผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง
พ.ศ. 2536	จินตนาการไม่มีหมายเลข	ไพโรจน์ บุญประกอบ	- เป็นไม่ได้ก็ลงมา - หนทาง
	ผู้สืบทอด	ณัฐ ศาสตร์สองวิทย์	- ความรักของชายหนุ่ม - กำแพง - เทียวเดียว - ผู้สืบทอด - บัวลอย
พ.ศ. 2539	คน สัตว์ สิ่งของ	อิสระ ชูศรี	- เลือด
	ผู้เลเห็นลม	อัญชัน	- อันเป็นที่รัก - สิ้นในน้ำฝน
	แผ่นดินอื่น	กนกพงศ์ สงสมพันธุ์	- ผีอยู่ในบ้าน
	อาเพศกำสรวล	วินทร์ เลียววาริณ	- โลภีย - นิพพาน - หมึกหยดสุดท้าย - เมืองคนบาป - กระดาษขาวกับดาวหมึก

ปี พ.ศ.	ชื่อชุด	ผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง
พ.ศ. 2539	อาเพศกำสรวล	วินทร์ เลียววาริณ	- ปทานุกรมชีวิต ฉบับ ชนชั้นกลางกรุงเทพฯ - คดีมโนสำเนา
	อิสรภาพและความตาย	ชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์	- ออทิสติก - "เดอะ เดย์ เดอะ มิวสิก ตาย"
พ.ศ. 2542	คนไซในปราสาท	ฟิลิฐ ภูศรี	- โรแมนติกตาย
	นาฏกรรมแห่งชีวิต	ประชาคม ลุนาชัย	- ภาพเกียรติยศ
	ภาพหลง	เสาวรี	- จากแดนไกล
	เมืองน่าอยู่	จำลอง ผึ้งชลจิตร	- เมืองน่าอยู่ - คนหมดไฟ - หวันไหวและเปราะบาง - ในตู้เย็น - ผู้ครองเรือน - ตัวประกอบ

ปี พ.ศ.	ชื่อชุด	ผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง
พ.ศ. 2542	สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน	วินทร์ เลียววาริณ	- ชู้ - คำให้การ - การหนีของราชะ โลกสามใบ - เรื่องของผมกับพ่อ - ละครจริงในห้องขาวดำ - คำสารภาพของข้างเท้าหลัง
	हनอนคอนกรีต	ปริญญ์า ตรีน้อยใส	- คอนโดสุดสายรุ้ง - สมศรีกับตึกสูง - องคุลิมาล 2550 - วานิชศิลป์ปักใจ - พนักงานดีเด่นที่อดดวงใจ - นางสาวไทยคนใหม่ - สำนักใหม่ - อลิสาแห่งดินแดนพิศวง
พ.ศ. 2545	ความน่าจะเป็น	ปราบดา หยุ่น	- ด้วยตาเปล่า - เหตุการณ์กรรมชั่วเล่า
	เมืองใต้อุโมงค์	ประชาคม ลุนาชัย	- ใบหน้าและดวงตา - หมาฝรั่ง

ปี พ.ศ.	ชื่อชุด	ผู้แต่ง	ชื่อเรื่อง
พ.ศ. 2545	แม่มดบนดึก	ปริทรรศน์ นุตางกูร	- เฟลิ่งรัก ลานแค้น - แม่มดบนดึก
	วิปริต	จิรภัทร อังศุมาลี	- เทียงดินพอดิ
	อ่านโลกกว้าง	อัญชัน	- ที่นี้ - ที่โน่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

เรื่องสั้น หมายถึง เรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545
บทบาท หมายถึง หน้าที่ของเรื่องสั้นที่ให้คุณค่าทางอารมณ์และคุณค่าทางความคิด

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ในเรื่องสั้นไทยระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545
จะดำเนินการศึกษาค้นคว้าตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. สืบค้นและรวบรวมเรื่องสั้นที่สะท้อนภาพสังคมกรุงเทพฯ จากหนังสือที่เข้ารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนตามขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า
2. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาพสังคมกรุงเทพฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 ภาพสะท้อนสังคม และบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม เพื่อใช้เป็นแนวทางในการทำวิจัย
3. วิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ในด้านต่างๆ คือ ด้านจริยธรรม ด้านเทคโนโลยี ด้านค่านิยม ด้านครอบครัว ด้านอาชญากรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการขยายบริการทางเพศ ด้านการจราจรติดขัด ด้านการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อ และด้านศาสนา จากเรื่องสั้น

4. วิเคราะห์บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมตามทฤษฎีผลกระทบ โดยวิเคราะห์คุณค่าทางความคิดจากแนวคิดที่ผู้เขียนเสนอไว้ในเรื่องสั้น
5. เสนอผลการศึกษาแบบพรรณนาวิเคราะห์

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยแยกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. เอกสารเกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ
2. เอกสารเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม
3. เอกสารเกี่ยวกับบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

1. เอกสารเกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ

บทความเรื่อง “มนุษย์เศรษฐกิจ วิถีชีวิตใหม่ในกรุงเทพฯ” (2535 : 40-43) จากวารสาร สยามอารยะ เสนอวิถีชีวิตของคนในกรุงเทพฯ ที่กำลังเปลี่ยนแปลงไปในช่วง พ.ศ. 2535 ว่า คนที่อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ จะอยู่ได้ ต้องมีเศรษฐกิจรองรับ ต้องมีอาชีพ ต้องทำงานหาเงิน และต้องอยู่ในตลาดซื้อขาย เมื่อทุกคนต่างมุ่งไปประกอบอาชีพ และซื้อขายสินค้าอุปโภคบริโภค ทำให้บริเวณที่ประกอบกิจกรรมต่างๆ เหล่านี้ กลายเป็นศูนย์กลางทางธุรกิจและบริการ ส่งผลให้บริเวณดังกล่าวเกิดปัญหาการจราจร ฉะนั้นอาจกล่าวได้ว่าสิ่งที่กำหนดสภาพการจราจรใน กรุงเทพฯ คือ บริเวณศูนย์กลางธุรกิจ การค้าและบริการ ตลอดจนบริเวณที่ผู้คนเคลื่อนไหวไปทำงานมาก สิ่งเหล่านี้ชี้ให้เห็นว่าเศรษฐกิจกำหนดพฤติกรรมผู้คนในเมืองหลวง กำหนดสภาพการจราจร และสภาพการจราจรก็กำหนดชีวิตมนุษย์

สภาพเศรษฐกิจที่ขยายตัวในเมืองหลวงทำให้ที่อยู่อาศัยบริเวณศูนย์กลางธุรกิจและบริเวณใกล้เคียงมีราคาสูง ประชาชนจึงกระจายออกไปหาที่อยู่อาศัยบริเวณชานเมืองที่มีราคาที่อยู่อาศัยต่ำกว่า และเดินทางเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ รถยนต์จึงเป็นสิ่งจำเป็นและเพิ่มปริมาณขึ้นอย่างรวดเร็ว จนส่งผลต่อปัญหาการจราจร วิธีแก้ไข คือ พยายามให้ถนนในเขตศูนย์กลางธุรกิจการค้าและบริการ ปลอดรถยนต์ส่วนบุคคล โดยพัฒนาระบบขนส่งมวลชนที่มีคุณภาพเข้ามาแทนที่ และรัฐบาลหันมาควบคุมการเติบโตทางธุรกิจมิให้รวมทุกอย่างไว้แหล่งเดียว

ผลจากการพัฒนากรุงเทพฯ ทางด้านเศรษฐกิจและทางวัตถุ ดังกล่าวข้างต้น เห็นได้ว่า สภาพเศรษฐกิจเป็นตัวกำหนดสภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกรุงเทพฯ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ของชาวกรุงเทพฯ จะเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพเศรษฐกิจนั่นเอง

ทวีศักดิ์ บุตรตัน (2537 : 28) เสนอบทความเรื่อง “ตีกระฟ้า” ในคอลัมน์ สิ่งแวดล้อม จากมติชนสุดสัปดาห์ โดยเสนอแนวคิดของศาสตราจารย์อ้น นิมมานเหมินท์ ว่าตีกระฟ้าในกรุงเทพฯ

สร้างปัญหามากมายทั้งต่อสังคม เศรษฐกิจ การจราจรและสิ่งแวดล้อม การก่อสร้างส่วนหนึ่งต้องนำเข้าวัสดุอุปกรณ์จากต่างประเทศทำให้ประเทศเสียดุลการค้า เมื่อสร้างตึกสูงที่ดินบริเวณใกล้เคียงจะถูกปั่นให้แพงขึ้นเพื่อเตรียมขายให้กับผู้ก่อสร้างตึก และการสร้างตึกสูงๆ ทำให้เกิดปัญหาการจราจรคับคั่งตามมา อาจารย์อันเสนอทางออกของเรื่องคือให้สร้างอาคารเตี้ย 5-12 ชั้น เพราะนอกจากประหยัดแล้วยังลดปัญหาทางเทคโนโลยีและมีผลกระทบต่อสังคมต่ำอีกด้วย

วันดี สันติวุฒิมณี (2545 : 149-164) เสนอบทความ “ที่นี่กรุงเทพฯ” ในวารสารสารคดี โดยเสนอให้เห็นปัญหาของเมืองกรุงเทพฯ และการแก้ไขปัญหานั้น ซึ่งการแก้ไขปัญหานั้น ทุกฝ่ายต้องมองไปข้างหน้าร่วมกัน หากต่างคนต่างวางแผน ต่างจัดการก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเสนอบทความนี้ วันดี สันติวุฒิมณี เสนอไว้เป็น 5 ตอน คือ

1. ชีวิตในเมืองใหญ่ เสนอว่า คนกรุงเทพฯ ไม่ได้บริโภคสินค้าเพราะเห็นประโยชน์ในการใช้สอย แต่บริโภค “สัญญาณ” หรือความหมายที่แฝงฝังอยู่ในสินค้าและบริการเหล่านั้นเพื่อขบขันสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมของตน

2. สารพันปัญหา กล่าวถึงปัญหาที่คนกรุงเทพฯ ต้องเผชิญ ปัญหาใหญ่ๆ คือ ปัญหาการจราจรที่ติดขัด ปัญหาที่ต่อเนื่องตามมาจากปริมาณรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นคือ อุบัติเหตุบนท้องถนน และมลภาวะทางอากาศ ปัญหาอาชญากรรมก็เป็นอีกปัญหานหนึ่งที่คนกรุงเทพฯ ต้องเผชิญนับตั้งแต่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำเป็นต้นมา

3. รับมือกับปัญหา นำเสนอถึงวิทยุชุมชน จ.ส. 100 และวิทยุชุมชนร่วมด้วยช่วยกันที่เป็นสื่อกลางในการบรรเทาความเครียดจากการจราจรโดยการเสนอเส้นทางการจราจรที่ไม่ติดขัดเป็นทางเลือกให้กับผู้ขับ และเป็นสื่อกลางแสดงให้เห็นว่าคนกรุงเทพฯ ยังมีน้ำใจเอื้อเฟื้อ ซึ่งจะเห็นได้จากการขอความช่วยเหลือต่างๆ ที่รายงานเข้ามาในรายการเป็นต้น

4. รื้อฟื้นชุมชนเก่า ในหัวข้อนี้นำเสนอนโยบายทางภาครัฐและเอกชนหลายโครงการที่ทำให้กรุงเทพฯ สวยและน่าอยู่ เช่นการอนุรักษ์ย่านเก่า ปิดถนนให้คนเดิน และจัดทัวร์เที่ยวชมสถานที่สำคัญบริเวณเกาะรัตนโกสินทร์ แม้ว่ากระแสการอนุรักษ์ย่านเก่าจะทำให้กรุงเทพฯ น่าอยู่มากยิ่งขึ้น แต่นโยบายและวิธีการจัดการของบางหน่วยงานส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนในบริเวณเหล่านั้น ส่งผลให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์จากนักวิชาการมากมาย

5. สร้างชุมชนใหม่ วันดี สันติวุฒิมณี กล่าวถึง ธีรยุทธ บุญมี ที่ได้เสนอแนวทางการสร้างวัฒนธรรมเมืองขึ้นใหม่ในสังคมกรุงเทพฯ ว่า การสร้างวัฒนธรรมเมืองขึ้นมาใหม่อาจสร้างจากสิ่งที่ยังตกค้างอยู่บ้าง หรือสร้างวัฒนธรรมเมืองแบบใหม่จากกลุ่มอาชีพ กลุ่มผู้มีสเนียมและอุดมคติเดียวกัน

จากเอกสารเกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 ข้างต้น พบปัญหาของคนกรุงเทพฯ ดังนี้

- ปัญหาเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ส่งผลให้คนกรุงเทพฯ เป็นคนที่มุ่งแสวงหาวัตถุและใช้วัดฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้บริโภค
- ปัญหาการพัฒนาที่ดินบริเวณศูนย์รวมธุรกิจ การค้า และบริการ ทำให้ที่ดิน และที่อยู่อาศัยบริเวณดังกล่าวและบริเวณใกล้เคียงมีราคาแพง จึงเกิดอาคารสูง หรือ ที่เรียกว่า "ตึกระฟ้า" มากขึ้น
- ปัญหาการจราจรติดขัด ทำให้เกิดปัญหาอุบัติเหตุ ปัญหามลภาวะทางอากาศจากฝุ่นควัน ท่อไอเสียรถยนต์ตามมา และยังส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ มีความรีบเร่งมากขึ้น เพราะต้องสำรองเวลาในการเดินทางด้วย

2. เอกสารเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม

วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2531 : 96) ตั้งข้อสังเกตไว้ว่า นักเขียนคนเดียวเปรียบได้กับบุคคลสามคน คือ นอกจากเป็นนักเขียนแล้ว ยังเป็นบุคคลร่วมยุคสมัย และเป็นพลเมืองในสังคมด้วย ฉะนั้นนอกจากนักเขียนจะต้องตระหนักในอาชีพของตนแล้ว ในฐานะที่เป็นบุคคลร่วมยุคสมัย ก็ไม่สามารถละเลยกับเหตุการณ์ที่ตนรู้เห็นได้ และในฐานะที่เป็นพลเมืองในสังคมก็ต้องใส่ใจในเหตุการณ์บ้านเมืองที่เกิดขึ้น ความเคลื่อนไหวของประเทศชาติตลอดจนชนชั้นและอาชีพที่ตนเป็นส่วนหนึ่งนั้นด้วย

ตรีศิลป์ บุญขจร (2542 : 5-7) แบ่งความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมออกเป็น 3 ลักษณะ ดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม การสะท้อนสังคมของวรรณกรรมเป็นการสะท้อนประสบการณ์ของผู้เขียนและเหตุการณ์ส่วนหนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ด้วยเสมอ
2. สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน เพราะนักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง
3. วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม เนื่องจากนักเขียนสามารถมองสภาพความเป็นจริงด้วยทัศนะที่กว้างไกลกว่าคนทั่วไป ดังนั้นไม่เพียงนักเขียนจะเสนอภาพความเป็นจริงของสังคมปัจจุบันได้อย่างคมชัด แต่นักเขียนยังคาดคะเนความเป็นไปได้ในสังคมอนาคตไว้ด้วย

จากเอกสารเกี่ยวกับสภาพสังคมข้างต้น พบว่า วิทย์ ศิวะศรียานนท์ และ ตรีศิลป์ บุญขจร มีแนวคิดเหมือนกันคือ สภาพสังคมมีอิทธิพลต่อนักเขียนในการสร้างงานวรรณกรรม

ในเวลาเดียวกัน ตรีศิลป์ บุญขจร ยังเสนอต่อไปว่า นอกจากสภาพสังคมจะมีอิทธิพลต่อนักเขียนแล้ว นักเขียนหรือวรรณกรรมก็มีบทบาทในการชี้นำสังคมด้วยเช่นกัน อีกทั้งวรรณกรรมที่นักเขียนสร้างสรรค์ขึ้นมานั้นยังสะท้อนภาพสังคมร่วมสมัยเดียวกันกับนักเขียนได้ด้วย

3. เอกสารเกี่ยวกับบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

ไพสิน รุ่งรัตน์ (2523 : 20-29) กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่านไว้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1. แบบสนองอารมณ์หรือแบบดอกไม้ ได้แก่ วรรณกรรมที่มุ่งให้ความพึงพอใจแก่ผู้อ่านทั้งเนื้อหาและรูปแบบ แบ่งย่อยได้เป็น 2 ชนิด คือ

- แบบดอกไม้หอม เป็นวรรณกรรมที่สร้างอารมณ์พึงพอใจให้แก่ผู้อ่าน ไม่มีคุณค่าทางปัญญามากนัก แต่ไม่เป็นพิษเป็นภัยแก่ผู้อ่าน แบ่งได้เป็น 2 ลักษณะ คือ ลักษณะแรกดีเพราะเนื้อหา ได้แก่ งานที่อ่านง่าย บันเทิงอารมณ์ และมีเกร็ดเล็กเกร็ดน้อยที่เป็นประโยชน์ อีกลักษณะหนึ่งคือดีเพราะรูปแบบ ได้แก่ งานที่เน้นกลวิธีการนำเสนอเป็นสำคัญ

- แบบดอกไม้พิษ เป็นวรรณกรรมที่มุ่งเน้นอารมณ์พึงพอใจของผู้อ่าน โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องของค่านิยม ขนบประเพณีหรือศีลธรรมอย่างจริงจัง มีลักษณะเป็นการมอมเมาหรือยั่วผู้อ่านไปในทางไม่ดีไม่งาม

2. แบบสะท้อนภาพหรือแบบกระจกเงา เป็นวรรณกรรมที่ให้คุณค่าทางความคิดโดยผู้เขียนทำหน้าที่เป็นกระจกเงาสะท้อนภาพสังคมกลุ่มต่างๆ ที่ตนประสบมาอย่างใกล้ชิด มุ่งเน้นไปในทางการสะท้อนสภาพสังคมที่เป็นจริง

3. แบบชี้นำหรือโคมไฟ เป็นวรรณกรรมที่ให้คุณค่าทางความคิด มีเนื้อหากล้าถึงปัญหาต่างๆ ของสังคม พร้อมทั้งผู้เขียนเสนอแนะแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าวนั้นไว้ด้วย เปรียบเสมือนโคมไฟส่องทางให้ประชาชนมองเห็นทางที่นำไปสู่ชีวิตที่ดีกว่า

วิภา กงกะนันทน์ (2533 : 141-151) กล่าวถึงบทบาทของผู้อ่านตามทฤษฎีผลกระทบ (Theory of Effect) ว่า ผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับผู้แต่งและงานวรรณกรรม เพราะวรรณกรรมจะเกิดขึ้นเองไม่ได้หากปราศจากผู้แต่ง หรือถ้ามีผู้แต่งแต่ปราศจากวัตถุดิบซึ่งได้มาจากเรื่องราวของมนุษย์ในสังคม สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม วรรณกรรมก็จะเกิดขึ้นไม่ได้เช่นกัน เมื่อผู้แต่งนำวัตถุดิบซึ่งเป็นเรื่องราวของมนุษย์ในสังคมมาสร้างสรรค์เป็นงานประพันธ์แล้วไม่มีผู้อ่านร่วมรับรู้ด้วย ผลงานเหล่านั้นก็ไร้ความหมายทางสังคม ดังนั้นบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมจึงเน้นความสำคัญไปยังผู้อ่านเป็นหลัก ทำให้เกิดทฤษฎีผลกระทบ (Theory of Effect) ขึ้นโดยทฤษฎีผลกระทบนี้จะมุ่งศึกษาเกี่ยวกับผู้อ่านใน 2 ประเด็น คือ

1. พิจารณาด้านผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน โดยมุ่งศึกษาว่าวรรณกรรมเหล่านั้นทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์อย่างไร

2. พิจารณาด้านผลกระทบต่อความคิดและทัศนคติของผู้อ่าน โดยมุ่งศึกษาว่าวรรณกรรมเหล่านั้นได้เสนอแนวคิดที่จะมีผลกระทบต่อผู้อ่านอย่างไร

เจตนา นาควัชระ (2539 : 166-189) กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่านว่า ผลกระทบที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้อ่านนั้น เกิดจากการรับประสบการณ์จากการอ่านงานวรรณกรรมของผู้เขียน โดยผู้อ่านจะได้รับความบันเทิงเป็นลำดับแรกและได้รับแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอเป็นลำดับต่อมา ดังนั้นคุณค่าของประสบการณ์ที่ผู้อ่านได้รับจากการอ่านงานวรรณกรรมจึงแบ่งได้ 2 ประเด็น คือ คุณค่าทางอารมณ์และคุณค่าทางความคิดที่แฝงอยู่ในวรรณกรรมนั่นเอง

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นว่า การวิเคราะห์บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมหมายถึง การวิเคราะห์บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อผู้อ่านทั้งในด้านอารมณ์ และความคิดและในฐานะที่นักวิจารณ์เป็นผู้อ่านคนหนึ่ง เมื่ออ่านแล้วเกิดทัศนคติต่างๆ ต่อเรื่องสั้นที่ได้รับรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) จึงเสนอเป็นบทวิจารณ์ไว้ดังนี้

นพมาศ อินตะสอน (2536 : 80) เสนอบทความ ""ศิลา โคมฉาย" เจ้าของซีไรท์ปี 2536" โดยกล่าวถึงเหตุผลที่คณะกรรมการเลือกให้รางวัลเรื่อง "ครอบครัวกลางถนน" ของ ศิลา โคมฉาย ว่ามีเนื้อหาสะท้อนให้เห็นภาพชีวิตของชนชั้นกลางในเมืองหลวง ที่เต็มไปด้วยความซับซ้อน และความเจริญทางเทคโนโลยีที่ส่งผลกระทบไปถึงการใช้ชีวิตของคนในเมืองหลวงให้ต้องดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดของตนเอง นอกจากนั้นยังเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของคนในเมืองหลวงไว้ด้วย ซึ่งการตีแผ่ชีวิตของคนสมัยใหม่ในเมืองหลวงที่ดิ้นรนเพื่อความอยู่รอดจนเกิดการแก่งแย่งผลประโยชน์นั้น ทำให้มองเห็นความขัดแย้งของมนุษย์ด้วยกัน อีกทั้ง ศิลา โคมฉาย นำประสบการณ์จริงมาเขียน ทำให้อ่านง่าย ไม่สลับซับซ้อน ทำให้เรื่องสั้นชุด "ครอบครัวกลางถนน" ของ ศิลา โคมฉาย ได้รับรางวัลซีไรท์ครั้งนี้

สมเกียรติ คูทวีกุล (2539 : 101-104) เสนอบทความ "ครอบครัวกลางถนน : จินตนาการที่หนีไม่พ้นตัวตนของ ศิลา โคมฉาย" สื่อความคิดว่า เรื่องสั้นชุด "ครอบครัวกลางถนน" ของ ศิลา โคมฉาย นั้น ผู้แต่งใช้ชีวประวัติของตนเองเป็นวัตถุดิบในการสร้างงานเป็นส่วนใหญ่ ทำให้เนื้อหาของเรื่องสั้นมีลักษณะซ้ำซ้อนและตัวละครมีบุคลิกภาพแบบเดียวกันจนขาดความแปลกใหม่ เช่น แนวความคิดในเรื่องความหวาดกลัวว่าบุตรหลานจะเกิดความเบี่ยงเบนทางเพศ ปรากฏในเรื่อง

"ดอกเลือด" และในเรื่อง "เสียหมา" หรือ การประกอบอาชีพขายสัญญาประกันชีวิต จนได้รับตำแหน่งเป็นผู้จัดการสาขาบริษัทประกันชีวิต ที่ปรากฏในเรื่อง "ด่าน" และเรื่อง "เสียหมา" เป็นต้น

นิรันดร์ บุณจันทร์ (2539 : 44-45) เสนอบทความ "กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ กับบทบันทึกแห่งยุคสมัยใหม่ "แผ่นดินอื่น"" สื่อความคิดว่า หนังสือรวมเรื่องสั้นชุด "แผ่นดินอื่น" ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ มีความโดดเด่นด้านกลวิธี คือ มีชั้นเชิงในการเล่าเรื่องสูง และเขียนบรรยายภาคได้สอดคล้องกับเนื้อหาของเรื่อง ส่วนด้านแนวคิด เรื่องสั้นชุด "แผ่นดินอื่น" มีเอกภาพทางด้านเนื้อหาและแง่คิด แต่มีจุดด้อยคือ การแตกประเด็นแนวคิดหลักของแต่ละเรื่องมีมากเกินไป ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถจับแนวคิดของเรื่องได้ง่าย และการที่เนื้อเรื่องแต่ละเรื่องยาวมากก็ทำให้ผู้อ่านรู้สึกเบื่อ

ธเนศ เวศร์ภาดา (2542 : 60-61) เสนอบทความ ""ผมไม่รู้ ผมจึงเขียน" คำประกาศกระบวนการสร้างงานเขียนของ วินทร์ เลียววาริณ" คอลัมน์ ในโลกวรรณศิลป์ จากวารสารเนชั่นสุดสัปดาห์ สื่อความคิดว่า เรื่องสั้นชุด "สิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน" มีกลวิธีหลากหลาย เช่น การใช้บทความเสนอความคิดคู่กับเรื่องสั้นที่เสนอความคิดสนับสนุนบทความข้างต้นอีกชั้น การใช้คำนามทั้งเรื่องในเรื่อง ชู การตั้งคำถามทั้งเรื่องในเรื่อง ตักดา การใช้โครงสร้างขนานความในเรื่อง การหนีของราชะ โลกสามใบของราชะ ฤกษ์ เอกเทศ เป็นต้น ซึ่งกลวิธีเหล่านี้ช่วยให้ วินทร์ ค้นหาคำตอบของตนเองได้ และยังช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจแนวคิดของเรื่องได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

ปิ่นท์ (2545 : 68) กล่าวถึงเรื่องความน่าจะเป็นของปราบดา หยุ่น ที่ได้รับรางวัลซีไรต์ในปี พ.ศ. 2545 ในบทความ ""ซีไรท์" ในสายธารแห่งการเปลี่ยนแปลง" ว่า การที่คณะกรรมการตัดสินให้รางวัลซีไรท์กับเรื่องความน่าจะเป็นของปราบดา หยุ่นนั้น เพราะเห็นว่าผู้เขียนเข้าใจภาษาไทยเป็นอย่างดี จะเห็นได้จากการเล่นคำ และสร้างคำใหม่ในแต่ละเรื่อง สามารถสร้างความแปลกใหม่ให้กับวงการภาษาและวรรณกรรมไทยได้ แต่ความแปลกใหม่ของภาษาที่ปราบดา หยุ่น สร้างสรรค์ขึ้นและได้รับการยอมรับจากคณะกรรมการตัดสินรางวัลซีไรท์นั้น ก็มีทั้งผู้เห็นด้วยและไม่เห็นด้วย เช่น ศาสตราจารย์ ดร.กุสุมา รัชชมณี เสนอความคิดเห็นว่า งานเขียนของปราบดา หยุ่น โดดเด่นกับการเล่นคำ สร้างคำใหม่ แต่ในส่วนที่ผิดหลักภาษาไทย ต้องยอมรับว่าเป็นสิทธิของนักเขียน ซึ่งสามารถแสดงวรรณศิลป์ด้วยการใช้ภาษาที่ไม่เคยมีใครใช้มาก่อนได้ ส่วนผู้ช่วยศาสตราจารย์สมเกียรติ คูทวีกุล เสนอความคิดเห็นว่า เรื่องสั้นชุด "ความน่าจะเป็น" เป็นหนังสือที่ดีแต่ยังมีข้อบกพร่อง เพราะสารหรือข้อความส่วนหนึ่งอ่านแล้วไม่เข้าใจ อีกทั้งการใช้ภาษายังมีข้อบกพร่อง เช่น การใช้คำว่า "ถูกใจเข้ากระตักดำ", "เงื้อมมือปาดเหงื่อ", "ฟ้าแลบเปิดโปง", การเรียกกรณเมล์ว่า "วัตถุคมนาคมสาธารณะ" เป็นต้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยจะแยกเป็น 3 ส่วนดังนี้

1. งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ
2. งานวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม
3. งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

1. งานวิจัยเกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ

สถาบันวิจัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2537 : 181-187) ได้สำรวจทัศนคติต่อภาวะสังคมในเขตเมือง 5 แห่ง คือ กรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมา ชลบุรี และหาดใหญ่ ในปี พ.ศ. 2537 สรุปภาวะทางสังคมที่ใช้แสดงทัศนคติของคนที่อาศัยอยู่ในเขตเมืองออกเป็น 8 ประเด็น คือ

1. ทัศนคติทางด้านครอบครัว ครอบครัวในเมืองมีความห่างเหินระหว่างพ่อแม่ลูกมากขึ้น การอบรมเลี้ยงดูบุตรเน้นความสะดวกสบายทางวัตถุมากกว่าการให้ความรักความอบอุ่น ด้านความเสมอภาคระหว่างผู้หญิงกับผู้ชาย ยังมีการไม่ยอมรับบทบาทและความสามารถของผู้หญิง ด้านการแก้ปัญหาความขัดแย้งในครอบครัวไม่ยอมรับว่าการหย่าร้างเป็นการแก้ปัญหา ส่วนปัญหาคนชราพบว่าประชากรเมืองยังให้ความสำคัญกับคนชราโดยไม่คิดว่าคนชราจะเป็นภาระ
2. ทัศนคติทางด้านสุขภาพอนามัย ประชากรฝากความหวังไว้กับแพทย์ แต่คนกลุ่มอายุน้อยจะมีทางเลือกปฏิบัติอื่นด้วย เช่นการออกกำลังกายซึ่งเป็นวิธีหนึ่งที่เสริมสร้างสุขภาพให้แข็งแรง กลุ่มคนอายุมากจะให้ความสำคัญกับงานมากกว่าการออกกำลังกาย
3. ทัศนคติทางการศึกษา คนในเมืองหลักมีความคิดเห็นตรงกันว่าควรปรับปรุงด้านหลักสูตร เนื้อหา และวิธีการเรียนการสอน เพราะไม่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ และยังเป็นระบบที่ก่อให้เกิดการแข่งขันระหว่างบุคคลมากขึ้น
4. ทัศนคติทางการเสนอข่าวต่อสาธารณะ ชาวส่วนใหญ่ที่ได้รับมักเป็นข่าวที่ก่อให้เกิดความสับสนในข้อเท็จจริง ส่วนด้านของสื่อมวลชนได้แก่ หนังสือพิมพ์ และโทรทัศน์ ค่อนข้างมีภาพเชิงลบในสายตาของคนในเมือง
5. ทัศนคติทางด้านวัฒนธรรมและการศาสนา พบว่าระบบอาซูไรยังมีความสำคัญในสังคมไทย แต่ค่านิยมในการให้ความเคารพพ่อแม่ของเด็กน้อยลง ค่านิยมในการคบหาคน

ในสังคมเป็นการคบหาที่อยู่บนพื้นฐานการแสวงหาผลประโยชน์มากกว่าการคบหาด้วยความจริงใจ ความเชื่อและประเพณีปฏิบัติทางศาสนายังมีความสำคัญต่อสังคมเมืองแต่เรื่องการปฏิบัติ เช่น การบริจาคเงินให้ศาสนสถานมีความสำคัญน้อยลง ด้านความศรัทธาในศาสนาพบว่ามีความโน้มเอียงที่จะศรัทธาในตัวบุคคลทางศาสนามากกว่าจะศรัทธาในคำสอนของศาสนา

6. ทศนคติทางด้านการเมืองและการปกครอง เห็นว่ายังมีการผูกขาดอำนาจและมีการทุจริต ประชาชนต้องการนายกรัฐมนตรีฝ่ายพลเรือนที่มาจากกาเลือกตั้ง และควรเปิดโอกาสให้ผู้ที่มิอายุ 18 ปีมีส่วนร่วมในการเลือกตั้งด้วย

7. ทศนคติทางด้านสิ่งแวดล้อม คนในสังคมเมืองส่วนใหญ่เห็นด้วยว่ามีความร่วมมือในท้องถิ่นเพื่อการรักษาธรรมชาติและลดมลภาวะ

8. ทศนคติทางด้านปัญหาอื่นๆ ที่ควรได้รับการแก้ไข แบ่งเป็นปัญหาสังคมและปัญหาสิ่งแวดล้อมที่ควรแก้ไข ปัญหาสังคมได้แก่ ปัญหาอาชญากรรม ปัญหายาเสพติด และปัญหาการว่างงาน ซึ่งเป็นปัญหาที่เกี่ยวข้องต่อการดำรงชีวิตในสังคม ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อมได้แก่ ปัญหาการจราจร ปัญหาขยะมูลฝอย ปัญหาน้ำเสียและปัญหาอากาศเสีย

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2541 : 191-199) เสนอรายงานการวิจัยคุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครในปี พ.ศ. 2536 สรุปได้ว่า คุณภาพชีวิตของคนในกรุงเทพมหานครซึ่งศึกษาจากคนในกรุงเทพมหานคร จำนวน 1,000 ครอบครัว ที่อาศัยอยู่ในทุกเขตของกรุงเทพมหานคร พบว่ากลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยชายและหญิงในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ส่วนใหญ่จะมีอายุในช่วง 20-30 ปี มีการศึกษาค่อนข้างสูงและประกอบธุรกิจส่วนตัว ได้แก่ การเป็นเจ้าของกิจการ ห้างร้านต่างๆ รวมถึงอาชีพค้าขาย ในด้านครอบครัวมากกว่าร้อยละ 60 จะสมรสแล้วและอยู่ด้วยกัน รองลงมาเป็นโสดร้อยละ 29.9 กลุ่มตัวอย่างร้อยละ 28 มีฐานะยากจน มีฐานะปานกลางค่อนข้างจนร้อยละ 23.6 ฐานะปานกลางร้อยละ 18.8 ฐานะปานกลางค่อนข้างรวยร้อยละ 16.8 และมีฐานะรวยร้อยละ 12

ผลการสำรวจและวิเคราะห์มิติต่างๆ ของคุณภาพชีวิต พบดังต่อไปนี้

1. วิธีการดำเนินชีวิตในกรุงเทพมหานคร พบ 3 ประการ คือ

- คนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่มักจะมีเครื่องอำนวยความสะดวกที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน และมีแนวโน้มที่จะหาสิ่งอำนวยความสะดวกอย่างอื่นเพิ่มขึ้น
- การพักผ่อนของคนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ จะใช้เวลาว่างดูโทรทัศน์ รองลงมาคือ นอน อ่านหนังสือ และฟังวิทยุ สำหรับกิจกรรมหลังเลิกงาน ส่วนใหญ่มักจะรีบกลับบ้าน เนื่องจากสภาพการเดินทางและการจราจรที่ติดขัด นอกจากนี้อาจมีการ

รับประทานอาหาร ไปตลาด หรือร้านค้า ส่วนการเดินทางไปทัศนอาจร พบว่าคนกรุงเทพมหานคร มีการเดินทางไปทัศนอาจรต่างจังหวัดมากกว่าไปทัศนอาจรต่างประเทศ

- คนในกรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่มักจะได้รับข้อมูลข่าวสาร และมีความเชื่อถือในข้อมูลข่าวสารที่ได้รับมากที่สุดจากสื่อโทรทัศน์ รองลงมา คือ วิทยุและหนังสือพิมพ์

2. ความพึงพอใจต่อชีวิตความเป็นอยู่ในภาพรวม คนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่คิดว่าตนเองมีชีวิตที่ดีขึ้นในรอบ 5 ปีที่ผ่านมา เนื่องจากฐานะทางเศรษฐกิจดีขึ้นและโอกาสในการประกอบอาชีพมีมากขึ้น ประชากรเพียงร้อยละ 9 เท่านั้นที่คิดว่าตนเองมีชีวิตที่ตกต่ำลง คนส่วนใหญ่พึงพอใจในชีวิตความเป็นอยู่ของตนและต้องการดำเนินชีวิตในกรุงเทพมหานคร

3. ความเกือกูลอาหารในครอบครัว พบว่า ผู้ที่มีความเกือกูลอาหารในครอบครัวดี เป็นหญิงมากกว่าชาย เป็นผู้ที่มีอายุน้อยกว่า 20 ปี มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี อาชีพรับราชการหรือพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานภาพสมรสแล้ว มีฐานะทางเศรษฐกิจดี และมีความพอใจในการทำงานมาก ส่วนคนที่มีความเกือกูลอาหารในครอบครัวต่ำ มักเป็นชายมากกว่าหญิง มีอายุระหว่าง 30-39 ปี มีการศึกษาไม่เกินระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มีสถานภาพสมรสหย่าร้าง หรือแยกกันอยู่ มีสถานภาพในครอบครัวเป็นผู้อาศัย มีฐานะทางเศรษฐกิจจนและไม่ค่อยพอใจในการทำงาน

4. ความพึงพอใจในการทำงาน พบว่าผู้ที่มีความพึงพอใจในการทำงานมากนั้น จะเป็นชายมากกว่าหญิง ระดับการศึกษาตั้งแต่ปริญญาตรีขึ้นไป มีอาชีพรับราชการหรือเป็นพนักงานรัฐวิสาหกิจ มีสถานภาพสมรส เป็นโสดหรือสมรสอยู่ด้วยกัน เป็นผู้ที่มีรายได้สูง และมีฐานะทางเศรษฐกิจดี สำหรับผู้ที่มีความพึงพอใจในการทำงานน้อยนั้น มักเป็นหญิงมากกว่าชาย มีระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีอาชีพแม่บ้าน รับจ้างหรือกรรมกร มีสถานภาพสมรส หย่าหรือหย่าร้างหรือแยกกันอยู่ เป็นผู้ที่มีรายได้น้อยและมีฐานะทางเศรษฐกิจไม่ดี

5. ความเครียด พบว่า หญิงมีความเครียดมากกว่าชาย ผู้ที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา มีความเครียดมากกว่าผู้มีการศึกษาสูงกว่าระดับประถมศึกษา ผู้ที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 2,000 บาท มีความเครียดมากกว่ากลุ่มผู้มีรายได้ในระดับสูงกว่า คนจนจะมีความเครียดสูงกว่าคนในระดับปานกลางและรวย ส่วนคนรวยกลับมีความเครียดสูงกว่ากลุ่มที่มีรายได้ในระดับปานกลางถึงค่อนข้างรวย

ในด้านความพึงพอใจในการทำงานและความเกือกูลอาหารในครอบครัว มีผลต่อความเครียด กล่าวคือ กลุ่มที่มีความพึงพอใจในการทำงานสูง จะมีความเครียดน้อยกว่ากลุ่มที่มี

ความพึงพอใจในการทำงานน้อยถึงค่อนข้างมาก กลุ่มที่ไม่มีความเกื้อกูลอาหารในครอบครัวจะมีความเครียดมากกว่ากลุ่มที่มีความเกื้อกูลอาหารในครอบครัว

6. คุณภาพชีวิตด้านสิ่งแวดล้อม คนกรุงเทพมหานครประสบปัญหาเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งส่งผลกระทบต่อความรู้สึกในชีวิตประจำวันมากที่สุด อันดับแรกคือ ปัญหาการจราจร รองลงมาคือ ปัญหาอากาศเสียจากฝุ่น คิวท่อไอเสียรถยนต์ โดยประชาชนที่อยู่ในเขตชั้นในและชั้นกลางได้รับผลกระทบมากกว่าประชาชนที่อยู่ในเขตชั้นนอก

ส่วนปัญหาอื่นๆ เช่น ปัญหาเกี่ยวกับกลิ่นขยะมูลฝอยใกล้บริเวณบ้าน ปัญหาทางด้านแหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสียส่งกลิ่นเหม็น และปัญหาสถานประกอบการปล่อยของเสีย ส่งกลิ่นเหม็นส่งเสียงดัง ประชาชนในกรุงเทพมหานครมีปัญหาขยะมูลฝอยมากกว่าประชาชนในเขตชั้นนอก ส่วนประชาชนในเขตชั้นนอกส่วนใหญ่จะประสบปัญหาทางด้านแหล่งน้ำใกล้บ้านเน่าเสีย ส่งกลิ่นเหม็น และสถานประกอบการปล่อยของเสีย ส่งกลิ่นเหม็น ส่งเสียงดังมากกว่าประชาชนในเขตชั้นในและเขตชั้นกลาง

7. ความพึงพอใจบริการของรัฐ พบ 4 ด้าน คือ

- ด้านการศึกษาภาคบังคับ ประชาชนในกรุงเทพมหานครส่วนใหญ่ร้อยละ 55.9 เห็นว่า การศึกษาภาคบังคับของคนไทยยังไม่มีคุณภาพ โดยผู้มีการศึกษาสูงระดับปริญญาตรีขึ้นไป เห็นว่าการศึกษาภาคบังคับยังไม่มีคุณภาพมากกว่าความเห็นของผู้ที่มีการศึกษต่ำ

- ด้านการรักษาพยาบาล คนในกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะในเรื่องการให้บริการของโรงพยาบาลและสถานพยาบาลของรัฐ ประชาชนส่วนใหญ่ร้อยละ 64.5 เห็นว่าการให้บริการยังไม่ได้พอ โดยผู้มีการศึกษาสูงพึงพอใจในการบริการในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลของรัฐต่ำกว่าผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 คือ ผู้ที่มีการศึกษต่ำกว่าประถมศึกษาปีที่ 6 ร้อยละ 45.9 เห็นว่าการบริการของโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลค่อนข้างดี ผู้ที่มีอายุมากมีความพึงพอใจในการบริการของรัฐในโรงพยาบาลหรือสถานพยาบาลมากกว่าผู้ที่มีอายุน้อย

- ด้านความปลอดภัย คนในกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจค่อนข้างน้อยร้อยละ 62.2 เห็นว่า ขาดความอบอุ่นใจกับการพิทักษ์ดูแลของเจ้าหน้าที่ตำรวจ โดยผู้มีการศึกษาสูงจะมีความอบอุ่นใจในการพิทักษ์ดูแลของเจ้าหน้าที่ตำรวจน้อยกว่าผู้ที่มีการศึกษต่ำ

- ด้านระบบยุติธรรม คนในกรุงเทพมหานครมีความพึงพอใจบริการของรัฐด้านระบบยุติธรรมค่อนข้างน้อย คือ ร้อยละ 57.2 เห็นว่า กฎหมายไทยยังไม่มี ความยุติธรรม

จากงานวิจัยเกี่ยวกับสภาพสังคมกรุงเทพฯ พบว่าปัญหาสำคัญในลำดับต้นๆ ของคนในกรุงเทพฯ คือ

- ปัญหาด้านครอบครัว มีความห่างเหินระหว่างพ่อแม่ลูกมากขึ้น การอบรมเลี้ยงดูบุตรเน้นความสะดวกสบายทางวัตถุมากกว่าการให้ความรักความอบอุ่น ส่วนในด้านการก่อเหตุอาชญากรรมต่อครอบครัว พบว่าเพศหญิงมีความก่อเหตุอาชญากรรมต่อครอบครัวมากกว่าเพศชาย

- ปัญหาด้านการศึกษา การศึกษาภาคบังคับยังด้อยคุณภาพ ควรปรับปรุงหลักสูตร เนื้อหาวิชา และวิธีการเรียนการสอนให้สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

- ปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม ที่สำคัญคือปัญหาอากาศเป็นพิษจากการจราจร ปัญหาน้ำเน่าเสียจากสถานประกอบการปล่อยของเสียลงในแม่น้ำลำคลอง และปัญหาขยะมูลฝอย

- การเสนอและรับข่าวสารต่อสาธารณะ คนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์มากที่สุด รองลงมาคือวิทยุ และหนังสือพิมพ์ แต่ข่าวสารที่ได้รับส่วนใหญ่ มักก่อให้เกิดความสับสนในข้อเท็จจริง

2. งานวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคม

จันทนา วงษ์วิโรจน์ (2541 : 339-345) วิเคราะห์เรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติในช่วง พ.ศ. 2533-2539 การศึกษาสภาพสังคมไทยจากเรื่องสั้นพบภาพสะท้อน 5 ด้าน ดังนี้

1. ภาพสะท้อนทางด้านสังคม แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

- สังคมเมือง พบปัญหาหลายๆ ด้าน ดังต่อไปนี้ ปัญหาการอพยพเข้าเมือง ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาโสเภณี ปัญหาความอยู่ดีมีสุขในสังคม ปัญหาการจราจร ปัญหาความเสื่อมโทรมทางศีลธรรม และปัญหาจรรยาบรรณของสื่อมวลชน

- สังคมชนบท พบปัญหาหลายๆ ด้าน ดังต่อไปนี้ ปัญหาความยากจน ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการเอาเปรียบกันในสังคม และปัญหาค่านิยมของสังคมชนบท

2. ภาพสะท้อนด้านการเมือง พบภาพสะท้อนเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ยังไม่สมบูรณ์ การแข่งขันของพรรคการเมืองเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจในการบริหารประเทศ และการซื้อขายเสียงในการเลือกตั้ง

3. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ สะท้อนให้เห็นถึงการเอาเปรียบลูกจ้างของนายทุนที่เห็นแก่ตัว

4. ภาพสะท้อนด้านการศึกษา พบว่า ความยากจนเป็นอุปสรรคที่สำคัญที่สุดของการศึกษา

5. ภาพสะท้อนด้านวัฒนธรรม สะท้อนให้เห็นว่าคนส่วนหนึ่งยังมีความเชื่อทางไสยศาสตร์ อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจเหนือธรรมชาติ และเรื่องบาปบุญคุณโทษ เมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมไทยค่อยๆ หายไปโดยมีวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแทนที่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเรื่องสั้นกับสังคมไทย จากเรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติในช่วง พ.ศ. 2533-2539 สรุปได้ว่ามีความสัมพันธ์สอดคล้องกับสภาพที่เกิดขึ้นในสังคมในด้านการเมือง เศรษฐกิจ การศึกษา และวัฒนธรรม

โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์ (2545 : 106-113) ศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในนิตยสาร "ช่อกระเจต" ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2539 รวม 21 ฉบับ 282 เรื่อง โดยศึกษาจากแก่นเรื่อง (Theme) สรุปว่าการศึกษาภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นในนิตยสารช่อกระเจตตั้งแต่ปี พ.ศ. 2535-2539 นั้นปรากฏสะท้อนภาพสังคมไทยไว้ทั้งหมด 7 ด้าน คือ

1. ภาพสะท้อนทางด้านเศรษฐกิจ มีการซื้อขายแก๊งกำไรที่ดิน และธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ รวมถึงการถูกเอาเปรียบแรงงานของคนต่างจังหวัดที่อพยพเข้ามาในเมืองหลวง

2. ภาพสะท้อนทางด้านการเมือง การปกครอง สะท้อนภาพเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ การใช้อำนาจหน้าที่ของทหารในด้านลบ และรัฐบาลเผด็จการทหารมีความหวงแหนอำนาจปกครองที่ได้มาด้วยวิธีรุนแรง

3. ภาพสะท้อนทางด้านการศึกษา การศึกษาทำให้ผู้เรียนห่างเหินจากชีวิตจริงและการศึกษาในระบบเป็นเรื่องน่าเบื่อหน่าย

4. ภาพสะท้อนทางด้านศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี ความย่อหย่อนด้านวัตรปฏิบัติของพระสงฆ์ ทำให้ประชาชนเกิดความรู้สึกเสื่อมศรัทธาต่อสถาบันศาสนา และภูมิปัญญาท้องถิ่นได้รับความสนใจจากคนในท้องถิ่นน้อยลง

5. ภาพสะท้อนทางด้านครอบครัว สะท้อนให้เห็นปัญหาเด็กและคนชราถูกทอดทิ้ง เนื่องจากการอพยพของแรงงานเข้าไปในเมืองหลวง การไม่มีเวลาให้ครอบครัวเพราะมุ่งทำงานสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ และการเข้าไปศึกษาในเมืองใหญ่ ตลอดจนปัญหาความขัดแย้งของสมาชิกในครอบครัว ส่วนด้านลักษณะของครอบครัวพบว่า มีการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยายเป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น

6. ภาพสะท้อนทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ในชนบทสะท้อนภาพความเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ทำให้ความมีน้ำใจเริ่มลดน้อยลง ส่วนทางกับการพัฒนาทางวัตถุ ส่วนในเมืองสะท้อนให้เห็นชีวิตที่เต็มไปด้วยความเร่งรีบและคับข้องใจเป็นสังคมแบบตัวใครตัวมัน และเป็นสังคมที่ยึดติดกับวัตถุ

7. ภาพสะท้อนด้านอื่น เป็นภาพสะท้อนสังคมที่ไม่ชัดเจนพอสำหรับการยกมาวิเคราะห์ ภาพสะท้อนทั้ง 7 ด้านข้างต้น พบว่าแก่นเรื่องให้ภาพสะท้อนทางด้านชีวิตความเป็นอยู่ทั่วไป ไปมีมากที่สุด

พิเชษฐ คงโต (2545 : 166-170) ศึกษาแนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลุนาชัย พบว่า ประชาคม ลุนาชัย เสนอแนวความคิดไว้ 4 ประเภท คือ

1. แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับสังคม เสนอประเด็นปัญหาที่เกิดขึ้นในด้านต่างๆ ดังนี้

- ปัญหาการเมืองการปกครอง เสนอแนวความคิดไว้ 2 ประการ คือ แนวความคิดเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักการเมืองที่ซื้อเสียงและใช้อำนาจหน้าที่ทางการเมืองหาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก อีกประการหนึ่งคือทัศนคติที่ประชาชนเบียดเบียนนักการเมืองเพราะไม่ทำตามข้อตกลงที่ให้ไว้เมื่อหาเสียง

- ปัญหาเศรษฐกิจ เสนอถึงผลกระทบจากระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมไว้ 2 กรณี คือระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่ทำให้วิถีชีวิตของบุคคลในสังคมเปลี่ยนแปลงไป และระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยมที่เปิดโอกาสให้นายทุนเอาเปรียบผู้ใช้แรงงานและเอาเปรียบผู้บริโภคสินค้า

- ปัญหาที่เป็นปรากฏการณ์ของสังคม เสนอให้เห็นความไม่น่าอยู่ของสังคมเมือง ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้วัฒนธรรมและค่านิยมเปลี่ยนแปลงไป คนในสังคมมีความเห็นแก่ตัว แล้งน้ำใจ และขาดศีลธรรมกันมากขึ้น นอกจากนี้ ประชาคม ลุนาชัย ยังเสนอให้เห็นปัญหาในกลุ่มอาชีพต่างๆ ที่ส่งผลกระทบต่อสังคม ได้แก่ อาชีพหญิงบริการ ที่มาประกอบอาชีพนี้เพราะความยากจน และปัญหาที่หญิงบริการต้องประสบ คือ การถูกละเมิดข่มขืน การตั้งครรภ์ และการเจ็บป่วยจากโรคต่างๆ เป็นต้น อาชีพใช้แรงงาน เสนอแนวความคิดให้เห็นว่าผู้ใช้แรงงานถูกนายทุนเอาเปรียบในเรื่องต่างๆ ทั้งค่าตอบแทน และสวัสดิการที่ควรจะได้รับ ส่วนอาชีพข้าราชการ แสดงแนวความคิดไว้ว่า ประชาชนให้ความเคารพนับถือข้าราชการ แต่ข้าราชการส่วนใหญ่มักจะทำงานโดยมีผลประโยชน์เข้ามาเกี่ยวข้องด้วยเสมอ

2. แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับมนุษย์ เสนอไว้ 2 ประการ คือ มนุษย์ในฐานะปัจเจกบุคคล ควรมีจิตใจและการกระทำที่ดีงาม และมีคุณค่าต่อตนเองและผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนเอง และรู้จักเลือกทางเดินชีวิตที่เหมาะสมให้กับตนเองได้ อีกประการหนึ่งคือ มนุษย์ในฐานะพลเมือง

ของสังคม มนุษย์มีความเป็นมนุษย์เท่าเทียมกัน ควรมีความรับผิดชอบต่อตนเองและผู้อื่นในสังคม รู้จักหน้าที่และมีน้ำใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน

3. แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับการดำเนินชีวิต เสนอไว้ว่ามนุษย์ควรดำเนินชีวิตด้วยความเรียบง่าย เพราะความสุขที่แท้จริงอยู่ที่จิตใจ นอกจากนี้ ประชาคม ลุนาชัย ยังเตือนว่าความเจริญเติบโตทางวัตถุจะส่งผลกระทบต่อการใช้ชีวิตของมนุษย์ทั้งทางตรงและทางอ้อม

4. แนวความคิดเกี่ยวกับมนุษย์กับธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เสนอไว้ว่ามนุษย์ควรตระหนักถึงคุณค่าและประโยชน์ที่ได้รับจากธรรมชาติ หากทำลายธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจะส่งผลกระทบต่อมนุษย์โดยตรง

ส่วนในเรื่องภาพสะท้อนสังคมที่ปรากฏในเรื่องสั้นของ ประชาคม ลุนาชัย พบภาพสะท้อนในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านสังคม พบว่าสังคมที่เสื่อมทราม เนื่องจากความเจริญเติบโตของสังคมเมืองส่งผลให้จิตใจของมนุษย์คำนึงถึงแต่ความอยู่รอดของตนเอง ขาดการเกื้อกูลซึ่งกันและกัน การประกอบอาชีพในแต่ละอาชีพย่อมมีทั้งดีและไม่ดีปนกันซึ่ง ประชาคม ลุนาชัย เสนอภาพสะท้อนของแต่ละอาชีพไว้ดังนี้

- อาชีพประมง เป็นอาชีพที่ได้รับความลำบากต้องออกทะเลเป็นเดือนๆ ขาดหลักประกันที่แน่นอนและได้ค่าตอบแทนน้อย
- อาชีพโสเภณี ผู้ประกอบอาชีพมาจากความต้องการส่วนหนึ่ง ความจำเป็นและความยากจน ถูกดูหมิ่นจากบุคคลทั่วไป เสี่ยงกับปัญหาโรคภัยต่างๆ และปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์
- อาชีพตำรวจ ที่ไม่ซื่อตรงต่อหน้าที่ เบียดเบียนราษฎร ใช้อำนาจหน้าที่ในทางที่ผิด แสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวก
- อาชีพผู้ใช้แรงงาน ถูกนายทุนเอารัดเอาเปรียบ
- อาชีพสื่อมวลชน ขาดคุณธรรมจริยธรรม ทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนตัวและบิดเบือนข้อมูลที่เสนอต่อประชาชน

สภาพสังคมที่เป็นปัญหา พบปัญหาดังนี้

- ปัญหาการล่องละเมิดทางเพศ ปัญหาโสเภณีเด็ก สะท้อนให้เห็นว่าผู้หญิงส่วนใหญ่ที่ถูกล่องละเมิดทางเพศนั้น จะมาจากกลุ่มผู้ใช้แรงงานที่ดื่มสุราแล้วขาดสติ หรือเกิดจากการยั่วยุการมอมเมาจากสื่อต่างๆ

- ปัญหาเด็กและเยาวชน สะท้อนให้เห็นถึงปัญหาการใช้แรงงานเด็กอย่างไม่เป็นธรรม และการช่องสุ่มตามสถานบันเทิงของเด็กและเยาวชน

- ปัญหาความยากจน สะท้อนให้เห็นสภาพการณ์ของผู้ที่ประกอบอาชีพหาเข้ากินค้า ผู้ที่จากบ้านเกิดเข้ามาทำงานในเมืองหลวง เพื่อหนีจากความยากจนที่ประสบอยู่

- ปัญหาอาชญากรรม สะท้อนให้เห็นความไร้ระเบียบของสังคมที่ก่อให้เกิดปัญหาอาชญากรรม หรือการประทุษร้ายต่อชีวิตและทรัพย์สินของผู้อื่น

- ปัญหาสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นว่าความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยี ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม

2. ด้านเศรษฐกิจ พบว่าสภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ที่เรียกว่าวัตถุนิยม และส่งผลให้จิตใจของมนุษย์เสื่อมถอยลง นอกจากนั้น ประชาคม ลุนาชัย ยังสะท้อนภาพเศรษฐกิจในช่วงเศรษฐกิจตกต่ำเนื่องมาจากนโยบายลดค่าเงินบาทของรัฐบาล ที่ส่งผลกระทบต่อภาคธุรกิจทั้งผู้ประกอบการและลูกค้า

3. ด้านการเมือง สะท้อนภาพของนักการเมืองที่ทุจริตในหน้าที่ หาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก

4. ด้านวัฒนธรรม แบ่งเป็น 3 ด้าน คือ

- ด้านครอบครัว ความรักความอบอุ่นในครอบครัวเป็นพื้นฐานในการประกอบครอบครัวให้มีความอบอุ่น ความสามัคคีกันของสมาชิก ตลอดจนความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนอย่างดี ย่อมทำให้ครอบครัวพบความสงบสุข

- ด้านค่านิยมและความเชื่อ สะท้อนให้เห็นว่าค่านิยมแบบวัตถุนิยม มีสาเหตุมาจากสังคมที่มีการพัฒนาทางด้านวัตถุส่งผลให้คนในสังคมเห็นคุณค่าของทรัพย์สินเงินทองมากกว่าคุณค่าทางด้านจิตใจ

- ความมีมนุษยธรรม สะท้อนให้เห็นว่าความไร้มนุษยธรรมเป็นผลสืบเนื่องมาจากการเติบโตของสังคมในด้านวัตถุ ทำให้มนุษย์เห็นแก่ตัวมากขึ้น

5. มลภาวะและสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นว่าธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เกิดการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องมาจากการนำเทคโนโลยีใหม่ๆ มาใช้มากขึ้น จนกลายเป็นการทำลายและสร้างมลภาวะให้กับธรรมชาติและสร้างความเสื่อมโทรมให้แก่สิ่งแวดล้อม

จากงานวิจัยเกี่ยวกับภาพสะท้อนสังคมข้างต้น สามารถแบ่งภาพสะท้อนสังคมได้เป็น 2 ประเด็นใหญ่ๆ คือ

1. ภาพสะท้อนสังคมเมือง พบปัญหาต่างๆ ดังนี้

- ด้านครอบครัว ลักษณะครอบครัวมีการเปลี่ยนแปลงจากครอบครัวขยาย เป็นครอบครัวเดี่ยวมากขึ้น และปัญหาครอบครัวของคนในสังคมเมืองส่วนหนึ่งเกิดจากการไม่มีเวลาให้ครอบครัวเพราะมุ่งทำงานสร้างฐานะทางเศรษฐกิจ
- ด้านเศรษฐกิจ สภาพเศรษฐกิจแบบทุนนิยม ทำให้เกิดค่านิยมใหม่ที่เรียกว่า วัตถุนิยม ส่งผลให้จิตใจของมนุษย์เสื่อมถอยลง คนในสังคมต่างมุ่งแสวงหาผลประโยชน์เพื่อตนเองทำให้แรงงานต่างจังหวัดที่เข้ามาทำงานในเมืองหลวงถูกเอารัดเอาเปรียบจากนายจ้าง
- ด้านการเมืองการปกครอง นักการเมืองและผู้ที่มีอำนาจหน้าที่ในการปกครอง บ้านเมืองใช้อำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก
- ด้านการศึกษา การศึกษาในระบบเป็นเรื่องที่น่าเบื่อหน่าย และไม่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริง
- ด้านวัฒนธรรม เมื่อวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงไป วัฒนธรรมไทยจึงค่อยๆ หายไป โดยมีวัฒนธรรมตะวันตกเข้ามาแทนที่
- ด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ ชีวิตในสังคมเมืองมีความรีบเร่ง เป็นสังคมแบบ ตัวใครตัวมัน และเป็นสังคมที่ยึดติดกับวัตถุ

2. ภาพสะท้อนสังคมชนบท พบปัญหาต่างๆ ดังนี้

- ด้านครอบครัว ปัญหาเด็กและคนชราถูกทอดทิ้งเนื่องจากการอพยพของแรงงานเข้าไปในเมืองหลวง
- ด้านเศรษฐกิจ การเปลี่ยนจากระบบพึ่งพาธรรมชาติ เป็นระบบทุนนิยม ทำให้ประชาชนมีหนี้สิน ผู้ที่มีฐานะยากจนสูญเสียกรรมสิทธิ์ที่ดินให้กับนายทุน
- ด้านการเมืองการปกครอง นักการเมืองและเจ้าหน้าที่ของรัฐใช้อำนาจหน้าที่หาผลประโยชน์ให้กับตนเองและพรรคพวก
- ด้านการศึกษา เด็กจำนวนมากขาดโอกาสทางการศึกษาเนื่องจากพ่อแม่ มีฐานะยากจน
- ด้านวัฒนธรรม คนส่วนหนึ่งยังมีความเชื่อทางไสยศาสตร์ อำนาจสิ่งศักดิ์สิทธิ์ อำนาจเหนือธรรมชาติ และเรื่องบาปบุญคุณโทษ
- ด้านสภาพชีวิตความเป็นอยู่ มีการเปลี่ยนแปลงจากสังคมชนบทเป็นสังคมเมือง ทำให้ความมีน้ำใจลดน้อยลง สวนทางกับการพัฒนาทางวัตถุ

3. งานวิจัยเกี่ยวกับบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

กมล โพธิ์เย็น (2540 : 161-174) ศึกษาทัศนคติเชิงทฤษฎีนิยมนิยายเรื่องสั้น และนวนิยายของ วิมล ไทรนิมิตวอล ที่ส่งผลต่อผู้อ่านโดยใช้ทฤษฎีผลกระทบ (Theory of Effect) มาเป็นหลักในการศึกษาโดยมุ่งเน้นที่ตัวบทวรรณกรรมเป็นสำคัญ พบว่าอิทธิพลของทัศนคติเชิงทฤษฎีนิยมนิยายมีผลกระทบต่อผู้อ่าน 2 ลักษณะ คือ

1. ผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน การนำเสนอทัศนะของวิมล ไทรนิมิตวอล เกี่ยวกับชีวิตความเป็นอยู่ของคนในสังคมรวมถึงสภาพสังคมที่ปรากฏในวรรณกรรม ส่งผลผลกระทบต่อผู้อ่านในด้านอารมณ์สะเทือนใจ เช่น เกิดอารมณ์เศร้าสลด ขมขื่น เคียดแค้นชิงชัง เป็นต้น
2. ผลกระทบต่อด้านความคิดและทัศนะของผู้อ่าน การนำเสนอทัศนะของวิมล ไทรนิมิตวอล ส่งผลผลกระทบต่อด้านความคิดของผู้อ่านดังนี้
 - เกิดความคิดรังเกียจขยะแขยงพฤติกรรมของผู้นำในสังคมบางกลุ่ม
 - เกิดความคิดสนใจศึกษาหาหนทางแก้ไขปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นอย่างจริงจัง

สุนา ประสิทธิ์พันธ์ (2541 : 108-113) ศึกษาภาพสะท้อนและบทบาทที่มีต่อสังคมจากบันเทิงคดีขนาดสั้นของไทย ช่วง พ.ศ. 2417-2453 พบว่าบันเทิงคดีขนาดสั้นของไทยในช่วง พ.ศ. 2417-2453 ปรากฏบทบาทที่มีต่อสังคม 3 ลักษณะ คือ

1. บันทึกเหตุการณ์ของสังคม
2. การวิพากษ์วิจารณ์สังคม แบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ การแสดงความคิดเห็นที่คล้อยตาม และการแสดงความคิดเห็นที่คัดค้านหรือไม่พอใจต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคม
3. การสั่งสอนหรือให้ข้อคิดแก่สมาชิกของสังคม แบ่งตามยุคสมัยได้ 3 ช่วง คือ
 - พ.ศ. 2417-2428 มุ่งสอนหรือให้ข้อคิดเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม โดยเฉพาะความขัดแย้งทางความคิดของกลุ่มคนรุ่นใหม่กับคนรุ่นเก่า และบทบาทของพระซึ่งเป็นผู้นำในชุมชน
 - พ.ศ. 2428-2442 มุ่งสอนหรือให้ข้อคิดเกี่ยวกับการรู้จักใช้คำพูด การเลือกคู่ครอง การชี้ทางในการทำการค้า
 - พ.ศ. 2442-2453 มุ่งสอนหรือให้ข้อคิดเกี่ยวกับการยอมรับในวัฒนธรรมตะวันตก ให้มีการเลือกรับวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อการยกระดับคุณภาพชีวิตมากกว่าการนิยมชมชอบโดยไม่ได้พิจารณาถึงความเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

อรธฤต มุขมา (2546 : 312-317) ศึกษานวนิยายรักร่วมเพศชายเรื่อง "ซากดอกไม้" ของวีรวัฒน์ กนกนุเคราะห์ กล่าวถึงอิทธิพลของนวนิยายที่มีต่อกลุ่มผู้อ่านในด้านความคิด ซึ่งผู้วิจัยคาดคะเนจากกลุ่มผู้อ่าน 2 กลุ่ม คือกลุ่มที่เป็นชายรักร่วมเพศ และกลุ่มที่เป็นชายจริง

หญิงแท้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ปฏิกิริยาของผู้อ่านที่มีต่อผลงานเรื่องนี้ โดยยึดหลักการวิเคราะห์จากตัวบทเป็นสำคัญ สรุปความได้ว่า

1. กลุ่มผู้อ่านที่เป็นชายรักร่วมเพศ ได้รับการเตือนสติจากผู้เขียนนวนิยายเรื่อง "ซากดอกไม้" ว่าอย่าล่าส่อนทางเพศ เพราะอาจติดโรคร้ายแรงทางเพศสัมพันธ์ หรืออาจถูกทำร้ายจนเสียชีวิตได้ นอกจากนี้ยังเตือนสติกลุ่มชายรักร่วมเพศให้ตระหนักถึงปัญหาของเกย์และรู้เท่าทันชีวิตด้วย

2. กลุ่มผู้อ่านที่เป็นชายจริงหญิงแท้ นวนิยายเรื่อง "ซากดอกไม้" สามารถสร้างความเข้าใจเพื่อนมนุษย์ที่แตกต่างไปจากเพศปกติได้มากขึ้น ทำให้เข้าใจในวิถีชีวิตอีกแง่มุมหนึ่งและจะได้รับข้อมูลความรู้และเรียนรู้โลกภายนอกของเกย์ตามที่ผู้เขียนมอบให้ จุดประสงค์อีกประการหนึ่งของผู้เขียน คือ เพื่อเตือนเพศหญิงให้พิจารณาผู้ชายที่เข้ามาในชีวิตว่าแท้จริงแล้วเขาเป็นชายประเภทใด

ปฏิกิริยาของผู้อ่านที่มีผลกระทบต่อเรื่อง "ซากดอกไม้" แบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือ

- กลุ่มชอบ มีได้ทั้ง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มชายรักร่วมเพศชอบเพราะการสะท้อนภาพสังคมชาวเกย์ผู้เขียนให้ภาพที่ถูกต้อง พฤติกรรมต่างๆ ของตัวละครเกย์ตรงกับสภาพเกย์ในสังคมจริง ส่วนกลุ่มชายจริงหญิงแท้ชอบเพราะให้ข้อมูลที่เป็นสารประโยชน์ต่อผู้อ่าน ให้ภาพชีวิตอีกด้านหนึ่งที่ยังมิได้รับรู้และสมควรรับรู้

- กลุ่มไม่ชอบ เป็นเพราะการนำเสนอโลกภายในของเกย์มักอิงอยู่กับโลกแห่งการมอมเมาเป็นหลัก และผู้เขียนสร้างตัวละครเอกรักร่วมเพศชายให้มีพฤติกรรมด้านลบ จึงส่งผลให้ผู้อ่านมีทัศนคติไม่ดีต่อนวนิยายเรื่องนี้

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยได้นำเสนอไว้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 ต่อไป

บทที่ 3

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้น

การเปลี่ยนแปลงนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ ระหว่าง พ.ศ. 2531 - 2534 จากเศรษฐกิจเกษตรกรรมเป็นเศรษฐกิจอุตสาหกรรมและการบริการทำให้ประเทศไทยรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยจากต่างชาติเข้ามาใช้เพื่อรองรับการผลิตสินค้าอุตสาหกรรม และการบริการ นอกจากรับเทคโนโลยีที่ทันสมัยเข้ามาใช้แล้วยังรับแนวคิดค่านิยมทำให้กรุงเทพฯ ซึ่งเป็นเมืองหลวงที่เป็นศูนย์กลางความเจริญทุกๆ ด้านของประเทศ มีการพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ การเมือง การศึกษา ธุรกิจ การค้า และการบริการ ฯลฯ

การพัฒนากรุงเทพฯ ด้านต่างๆ ดังกล่าว ทำให้ประชากรในทุกภูมิภาคของประเทศเดินทางเข้ามาประกอบอาชีพในกรุงเทพฯ เพิ่มมากขึ้น จำนวนประชากรที่เพิ่มขึ้น ส่งผลให้การดำเนินชีวิตของคนในกรุงเทพฯ มีความรีบเร่ง คนในสังคมอยู่ด้วยการแก่งแย่งแข่งขัน ไม่มีใครสนใจใคร คุณธรรมและจริยธรรมของคนในสังคมลดลง แต่ละคนต่างก็ทำเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้อื่น เกิดค่านิยมในการวัดฐานะและคุณค่าด้วยเงินทองและวัตถุ คนในสังคมกรุงเทพฯ จึงมุ่งแสวงหาเงินทองและวัตถุสิ่งของเพื่อแสดงฐานะทางสังคม ทำให้เกิดปัญหาสังคมมากยิ่งขึ้น

นโยบายการเปิดเสรีทางการเงิน ทำให้การลงทุนภาคอุตสาหกรรมและการบริการต้องกู้เงินจากต่างชาติเข้ามาลงทุนเพิ่มขึ้น เงินทุนต่างชาติกลายเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของไทย แต่เงินทุนที่เข้ามาในระบบเศรษฐกิจภาคเอกชนส่วนใหญ่เป็นเงินทุนประเภทเก็งกำไรระยะสั้นที่ให้ผลตอบแทนสูงในระยะเวลาที่รวดเร็ว ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในภาคธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ สิ้นเชื้อเพื่อการบริโภคและตลาดหุ้นเพื่อเก็งกำไร การที่เงินทุนส่วนใหญ่ไหลเข้าไปในธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์มากดังกล่าว ทำให้ธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น บ้านและที่ดินเป็นสินค้าที่มีปริมาณมากเกินความต้องการของตลาด จึงไม่ก่อให้เกิดรายได้ในการลงทุนเพิ่ม เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะผันผวนในตลาดหลักทรัพย์ และเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ซึ่งรัฐบาลได้แก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งนี้ โดยการปรับอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินตรา และปรับลดราคาค่าเงินบาทลง จนสถาบันการเงินหลายแห่งของประเทศต้องปิดกิจการ ธุรกิจต่างๆ ในประเทศขาดสภาพคล่องทางการเงิน บริษัทหลายแห่งต้องแก้ปัญหาด้วยการปลดพนักงานออก หรือลดเงินเดือนพนักงาน ทำให้เกิดภาวะการว่างงาน และต้องใช้จ่ายอย่างประหยัดมากขึ้น

จากสภาพสังคมดังกล่าวทำให้นักเขียนเกิดแรงบันดาลใจที่จะนำปัญหาที่พบเห็นในสังคมมาสะท้อนไว้ในเรื่องสั้น และเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่ง

อาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 ส่วนหนึ่งได้สะท้อนภาพสังคมดังกล่าวไว้

การวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียนระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยจัดประเด็นภาพสะท้อนที่ศึกษาได้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม
2. ภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี
3. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม
4. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว
5. ภาพสะท้อนด้านอาชญากรรม
6. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ
7. ภาพสะท้อนด้านการขายบริการทางเพศ
8. ภาพสะท้อนด้านการจราจร
9. ภาพสะท้อนด้านการเมือง
10. ภาพสะท้อนด้านสิ่งแวดล้อม
11. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ
12. ภาพสะท้อนด้านศาสนา

โดยจะวิเคราะห์แต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

1. ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ (2523 : 9) กล่าวถึงความหมายของคำว่า "จริยธรรม" คือ การนำเอาความรู้ในความจริงหรือกฎธรรมชาติมาใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตที่ดีงาม ซึ่งจะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อตนเอง หรือต่อสังคม

ประกาศรี สีนอำไพ (2535 : 24) กล่าวถึงความหมายของคำว่า "จริยธรรม" (Ethics) ว่าหมายถึง หลักความประพฤติที่อบรมกิริยาและปลูกฝังลักษณะนิสัยให้อยู่ในครรลองของ คุณธรรมหรือศีลธรรม คุณค่าทางจริยธรรมชี้ให้เห็นความเจริญงอกงามในการดำรงชีวิตอย่างมี

ระเบียบแบบแผนตามวัฒนธรรมของบุคคลที่มีลักษณะทางจิตใจที่ดีงามอยู่ในสภาพแวดล้อมที่โน้มนำให้บุคคลมุ่งกระทำความดี ละเว้นความชั่ว มีแนวทางความประพฤติอยู่ในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความควรในการปฏิบัติตนเพื่ออยู่ในสังคมได้อย่างสงบเรียบร้อยและเป็นประโยชน์ต่อผู้อื่น

ลำดวน ศรีมณี (ม.ป.ป. : 2-3) เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความหมายของคำว่า “จริยธรรม” ของ ลอเรนซ์ โคลเบอร์ก (Lawrence Kohlberg) ว่า “จริยธรรม” หมายถึง ความรู้สึก รับผิดชอบว่าอะไรดี อะไรชั่วโดยอาศัยมาตรฐานของการประพฤติในสังคมเป็นเกณฑ์ บุคคลจะพัฒนาขึ้นตามเกณฑ์จนมีพฤติกรรมเป็นของตนเอง จากพฤติกรรมนั้นจะเป็นเครื่องตัดสินว่าการกระทำนั้นผิดหรือถูกโดยอาศัยทฤษฎีแต่ละระดับของการพัฒนาทางจริยธรรมเป็นเกณฑ์ในการตัดสินความถูกต้อง

จริยธรรม หมายถึง พฤติกรรมหรือการกระทำของที่มนุษย์ โดยมีพื้นฐานอยู่บนกฎ ศีลธรรม ที่คนในสังคมควรปฏิบัติ เพื่อสร้างความสงบเรียบร้อยในสังคม

นักเขียนเรื่องสั้นที่มีผลงานเรื่องสั้นเข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ได้เสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความมีจริยธรรมของคนในสังคมปัจจุบันว่าลดน้อยลงทุกวัน ซึ่งมีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงระบบเศรษฐกิจในสังคมทุนนิยมที่ให้ความสำคัญกับเงินตรา ทำให้คนในสังคมทุจริตในการทำงาน จีปลัก ฆ่าคนตาย เพื่อให้ได้เงินมาตอบสนองความต้องการทางวัตถุ ประกอบกับในสังคมมีความเจริญก้าวหน้าในด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะการสื่อสารที่มีเครือข่ายเชื่อมต่อกันทั่วโลก ทำให้รับข้อมูลข่าวสารได้รวดเร็ว เมื่อข่าวสารข้อมูลเกี่ยวกับอาชญากรรมเผยแพร่ออกไปอย่างต่อเนื่อง ส่งผลให้เยาวชนมีจิตใจแฉ่งกระด้างไม่เกรงกลัวต่อบาป หวาดระแวงสังคม มองโลกในแง่ร้ายและแสดงพฤติกรรมที่ขาดจริยธรรม เนื่องจากเยาวชนซึมซับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาชญากรรมทุกวันจนเห็นเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อเกิดความไม่พอใจจึงอาจทำร้ายบุคคลรอบข้างเช่นเดียวกับข้อมูลข่าวสารที่เคยได้รับมา จนกลายเป็นบุคคลที่ไม่ต้องการของกลุ่มคนในสังคม

การศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) จำนวน 58 เรื่อง ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนด้านจริยธรรม 7 ลักษณะ ได้แก่ ความเห็นแก่ได้ ความไร้น้ำใจ การเอารัดเอาเปรียบ การขาดความกตัญญู การขาด

ความซื่อสัตย์ ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป และการยึดมั่นอุดมคติในการทำงาน ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

1.1 ความเห็นแก่ได้

ความเห็นแก่ได้ หมายถึง การคิดถึงแต่ผลประโยชน์ที่จะได้รับเพียงอย่างเดียวโดยที่ไม่ยอมเสียผลประโยชน์เพื่อแลกเปลี่ยน

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเห็นแก่ได้ 7 เรื่อง คือ

เรื่อง **หมึกหยดสุดท้าย** วินทร์ เลียววาริณ สะท้อนภาพนักเขียนที่เห็นแก่ได้ ใช้ชื่อเสียงจากงานเขียนที่เคยได้รับรางวัลเป็นจุดขายงานเขียนเรื่องต่อมา ทั้งๆ ที่เป็นงานเขียนที่ขาดคุณภาพเช่นตัวอย่าง

จากข่าวหนังสือพิมพ์สองปีต่อมา

12 มีนาคม

ยอดขายของนวนิยายเรื่องใหม่ ภูเขาสูงกับดวงดาว ของนักเขียนยอดนิยม คมนันท์ กังวาน พุ่งถึงสองแสนเล่มในระยะเวลาที่วางตลาดเพียงสองเดือน และกำลังทำลายสถิตินวนิยายสี่เรื่องแรกของเขา ในระยะเวลาสองปีมานี้ คมนันท์ กังวาน ผลิตหนังสือออกมาถึงปีละห้าเล่ม ทุกเรื่องได้รับการต้อนรับจากผู้อ่านอย่างท่วมท้น แม้ว่าจะถูกวิจารณ์ว่าผลงานระยะหลังของเขาด้อยคุณค่าลงจากนวนิยายเรื่องแรกมาก สำหรับนวนิยายเรื่อง ภูเขาสูงกับดวงดาว นี้ นักวิจารณ์ส่วนใหญ่ให้ความเห็นว่าเป็นเรื่อง "น้ำเน่า" และ "ไร้สาระ" โดยสิ้นเชิง

(หมึกหยดสุดท้าย. 2546 : 37)

เรื่องนี้กล่าวถึงนักเขียนมือใหม่ที่พยายามทำให้มีคนอ่านหนังสือของตน โดยการแอบอ้างชื่อนักเขียนที่มีชื่อเสียง ส่งงานเขียนให้สำนักพิมพ์จัดพิมพ์เผยแพร่ จนได้รับรางวัล ทำให้นักเขียนที่มีชื่อเสียงฟ้องร้องนักเขียนมือใหม่จนกลายเป็นข่าวดัง และทำให้งานเขียนที่ได้รับรางวัลของนักเขียนมือใหม่ขายดีมาก งานเขียนเรื่องต่อมาของนักเขียนมือใหม่จึงขายดีไปด้วยเพราะนักเขียนมือใหม่ใช้ความมีชื่อเสียงจากรางวัลที่เคยได้รับเป็นจุดขาย แม้ว่าหนังสือในเรื่องหลังๆ ขาดคุณภาพ แต่ก็ทำยอดขายได้ดี

เรื่อง กระดาษขาวกับดาวหมึก ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอภาพความเห็นแก่ได้ของ
 สื่อนักหนังสือพิมพ์ที่ลงข่าวบิดเบือนความจริงเพียงเพื่อจะขายข่าว ดังตัวอย่าง

นายความถอนใจกลางวงแว่นสายตาลงบนโต๊ะ “ปกติผมไม่ค่อยเสนอให้ลูกค้าฟ้องในสิ่งที่
 ไม่คุ้ม ในระยะยาวหรอกครับ จริงอยู่ ผมเชื่อร้อยเปอร์เซ็นต์ว่าคุณถูก และผมก็เชื่อว่าคนพวกนั้น
 บิดเบือนข่าวเพื่อหวังผลทางการตลาด เพื่อเพิ่มยอดขาย แต่การที่เราไปฟ้องพวกนั้นก็เหมือนเอา
 พิมพ์ไปแลกกับเกลือ ยิ่งทำให้คุณเสียชื่อเสียงและหนังสือพิมพ์ขายดีขึ้นอีก”

(กระดาษขาวกับดาวหมึก. 2546 : 121)

เรื่องนี้สะท้อนภาพสื่อนักหนังสือพิมพ์ที่บิดเบือนข่าวของดาราดาวโป๊ ที่หนังสือพิมพ์ลงข่าวว่า
 ถูกปล้นทรัพย์และถูกข่มขืน จนเกิดการฟ้องร้องขึ้น เมื่อจับใจที่ปล้นทรัพย์ได้จึงรู้ว่าดาราดาวโป๊
 นั้นถูกปล้นทรัพย์เพียงอย่างเดียว มิได้ถูกข่มขืนเพราะโจรเป็นเกย์ หนังสือพิมพ์จึงแก้ข่าวในข่าว
 ล้นหน้าสุดท้าย แสดงถึงความเห็นแก่ได้ของนักหนังสือพิมพ์ ที่บิดเบือนข่าวทำให้ผู้อื่นได้รับความ
 เสียหาย เพื่อให้หนังสือพิมพ์ขายดี เพราะเป็นข่าวดาราที่คนในสังคมให้ความสนใจ

เรื่อง “เดอะ เดย์ เดอะ มิวสิก ดาย” ของ ชัยรินทร์ ไชยวัฒน์ กล่าวถึงนักร้องนักดนตรี
 ที่เห็นแก่ได้ จนขาดอุดมคติในการทำงาน ดังข้อความ

“เอาตามที่คุณร้องนั่นแหละ...ดีกว่าร้องเพื่อลูกค้าร้องเพื่ออาชีพของคุณนั่นแหละ” ผมตอบ

อ้วนชะงักทำหน้าตาประหลาดๆ จนผมสงสัย

“ทำไมเธอ...”

“ก็ทำไมเธอออก แต่ไม่ว่าอะไรกันนะ...”

“จะว่าอะไร...”

“เพลงแบบที่คุณค้าเค้าชอบนะ...” อ้วนพูด

ในใจของผมได้แต่รำพึงกับตัวเองว่า เขาเถอะอ้วนเอ๊ย...ร้องไปเถอะ ร้องอะไรก็ได้ นี่แหละ
 ดนตรีเพื่อชีวิต เพื่อดำรงชีวิตของอ้วน มิตรภาพ ความซื่อสัตย์ ความยินดีในความสุขของเพื่อนและ
 ของผู้อื่นเพื่อแลกกับ “ดนตรี” ของตัวเอง อ้วนเอ๊ย... เราทำกันก็คงไม่ต่างอะไรกับพวกกันหรอก...
 ผมได้แต่รำพึง ไม่ได้พูดอะไรออกมาจากปากหน้าหงาย

(“เดอะ เดย์ เดอะ มิวสิก ดาย”. 2539 : 147-148)

เรื่องนี้ผู้เขียนกล่าวถึงนักร้องนักดนตรีที่ร้องเพลงและเล่นดนตรีตามคอฟฟี่ช็อปในโรงแรม และในร้านอาหาร ที่จะร้องเพลงตามคำขอของผู้ฟังเพราะหากไม่ร้องเพลงตามความต้องการของผู้ฟังจะมีลูกค้าน้อย การร้องเพลงของเขาจึงทำเพื่อปากท้องของตนเอง

เรื่อง ภาพเกียรติยศ ของ ประชาคม ลุนาชัย กล่าวถึงความเห็นแก่ได้ของช่างภาพข่าว อาชญากรรม ดังข้อความ

องอาจหวังว่าช่วงเวลาที่เหลือก่อนถึงสิ้นปีต้องมีสักวันที่ญาณสัมผัสพิเศษจะนำสองเท้าของเขา ก้าวไปเผชิญกับเหตุการณ์ไม่คาดฝัน บางคราวที่เดินเฉียดตึกสูงระฟ้า เขานึกอยากให้ตึกยักษ์ถล่มลงมาต่อหน้า เขาจะได้เป็นช่างภาพคนแรกที่เข้าถึงเหตุการณ์ จะเริ่มบันทึกรอยต่อแห่งการถล่มทลาย ตั้งแต่รอยปริแตกของตัวตึก เนื้อซีเมนต์ค่อยๆ แยกจากกัน อาคารย่อยยับลงมากองทับถมกันที่ละชั้น เขาย่อมได้ภาพในแง่มุมซึ่งแม้แต่สวรรค์ก็ไม่อาจมองเห็น นอกจากนั้นเขายังมีภาพอีกมากมายทำให้ใครต่อใครตกตะลึง เป็นต้นว่า ภาพชิ้นส่วนอวัยวะมนุษย์ โผล่ขึ้นกลางผงซีเมนต์ หรืออาจเป็นน้ำพุเลือดซึ่งสาดพุ่งขึ้นมากลางซากปรักหักพัง

ขณะเดินท่อมๆ อยู่ริมถนน เขานึกอยากให้มีแม่ผู้มั่งคั่งที่นำส่งสารข้ามทางม้าลายในช่วงโมงเร่งด่วน ทันทีที่ได้ยินเสียงเบรกดังลั่นเขาจับภาพด้วยสัญชาตญาณขณะร่างของแม่กับลูกน้อยลอยคว้างอยู่กลางอากาศ ลอยสูงจากพื้นด้วยแรงกระแทกของยานมรณะ พร้อมหยาดสีแดงซึ่งพุ่งกระเซ็นราวฝนเลือด

(ภาพเกียรติยศ. 2544 : 157)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของช่างภาพข่าวอาชญากรรมที่มีความเห็นแก่ได้ พยายามหาภาพข่าวเพื่อส่งเข้าประกวดรางวัลภาพถ่ายยอดเยี่ยมประจำปี เพราะหวังรางวัลและความมีชื่อเสียง โดยไม่สนใจว่าภาพข่าวที่ได้จะต้องแลกด้วยชีวิตและความทุกข์ทรมานของผู้ประสบอุบัติเหตุ

เรื่อง ตัวประกอบ ของ จำลอง พึ่งชลจิตร กล่าวถึงนายทุนที่เห็นแก่ได้ พยายามฉวยโอกาสทุกอย่างเพื่อสร้างจุดขายให้สินค้า เพื่อผลประโยชน์ของตน พบได้จากข้อความ

“คืออย่างนี้ครับ คุณนำปลั๊กครับ” ลูกขายนายสมบูรณ์ ผู้เป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทโฆษณารีบทำความเข้าใจ “...ทางบริษัทเรามีสินค้ามากมาย ส่วนมากเป็นสินค้าในครัวเรือน ทั้งของใช้ของกิน เราต้องการเน้นให้ผู้บริโภคเห็นว่าเป็นสินค้าที่ดีมีคุณค่า และเป็นของคนไทย อะไรทำนองนี้แหละครับ”

แม้จะคลุกคลีอยู่กับแวดวงโฆษณา ในสถานการณ์ใกล้ตัวเช่นนี้ ธนัญกลับมองอะไรไม่ออก “อย่างนั้นเลยหรือครับ”

“ครับ ลูกขายนายสมบุรณพุดหนักแน่น “คุณน้ำปลิกจะเป็นนางแบบโฆษณาชุด “แม่ศรีเรือน” ครับผมคิดว่าภาพพจน์ของคุณน่าจะเหมาะสมทุกอย่าง เราไม่ได้เจาะจงให้โฆษณาสินค้าตัวใดตัวหนึ่ง โดยเฉพาะ”

ธัญญาเข้าใจกระจ่างชัดขึ้นมาทันที นี่คือการรู้จักหยิบฉวยโอกาสอันงดงามของมืออาชีพ...

(ตัวประกอบ. 2542 : 136-137)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของกลุ่มนายทุนผู้ผลิตสินค้าที่ฉวยโอกาสในการเพิ่มยอดขายสินค้า เริ่มตั้งแต่การจ้างคนเขียนคำโฆษณาชวนเชื่อให้สินค้ามีความน่าเชื่อถือ การเลือกนางแบบ นางแบบที่มีชื่อเสียงในการโฆษณาสินค้า และหากนางแบบ นางแบบมีรูปร่างส่วนใดไม่เหมาะสม ก็ใช้เทคนิคในการตัดต่อทำให้ดูสวยงาม การสร้างแรงจูงใจในการซื้อสินค้าด้วยการจัดรายการให้ส่งฉลากสินค้าเพื่อชิงรางวัล และการเข้าไปเป็นผู้สนับสนุนรายการเกมโชว์ต่างๆ เป็นต้น สิ่งเหล่านี้เป็นวงจรธุรกิจของนายทุนผู้ผลิตสินค้า จะพบว่าคนเขียนคำโฆษณา นายแบบ นางแบบโฆษณา ผู้ใช้สินค้า และรายการเกมโชว์ต่างๆ เป็นเพียงตัวประกอบในวงจรธุรกิจเพื่อเพิ่มยอดขายสินค้าของนายทุนผู้ผลิตสินค้าเท่านั้น และเมื่อผู้บริโภคส่งชิ้นส่วนสินค้าเข้าชิงรางวัล ได้มาเล่นเกมโชว์แล้วได้รางวัลใหญ่ เช่นนางปลิก ที่เล่นเกมโชว์ได้รางวัลสูงสุดแล้วประกาศขายรางวัล เจ้าของสินค้าที่เป็นผู้สนับสนุนรายการจึงฉวยโอกาสซื้อรางวัล และร่วมบริจาคเงินทำบุญกับนางปลิกที่จะนำเงินไปบูรณะวัดที่บ้านเกิด ทั้งยังเสนอให้นางปลิกเป็นนางแบบโฆษณาสินค้าในครัวเรือนของตนด้วย เพราะนางปลิกกลายเป็นคนมีชื่อเสียงแล้ว สามารถทำให้สินค้าขายได้

เรื่อง วานิชศิลปกิจ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส สะท้อนภาพของความเห็นแก่ได้ไว้ดังตัวอย่าง

“ไม่ใช่ครับ แปะแสตมป์บาทครึ่งสำหรับงานชิ้นนี้ เพราะในจำนวนภาพทั้งหมดในชุดนี้ ภาพที่ท่านชอบนั้นดีที่สุด ทั้งเรื่ององค์ประกอบสีและมิติของภาพ ผมได้ข่าวว่าตอนนี้พวกนายหน้าค้าภาพต่างชาติเข้ามาเก็บไปขายต่อในตลาดญี่ปุ่นแล้ว ใครที่ซื้อภาพชุดนี้มีมือแรกโยนราคา ได้กำไรไปไม่รู้เท่าไร ถ้าท่านยังไม่ตัดสินใจผมไม่รับปากว่าจะถือไว้ได้ต่อไปเพราะผมสัญญากับคุณอำนาจไว้แล้วว่าจะเป็นของเขาทันทีถ้าท่านไม่ตกลงวันนี้ ถ้าท่านไม่สั่งผมไว้ว่าอยากได้รูปของหมอนี่ ผมคงสบายใจเคาะที่แปดแสนบาทไปแล้วครับ”

ชายหนุ่มร่ายยาวตามแบบฉบับ มีผลให้ผู้ฟังคล้อยตาม และชื่นชมอย่างยิ่ง

“โอเค โอเค คุณนี่เก่งจริง เก่งกว่าตอนเป็นโบรกเกอร์หุ้นอีก อ้อ! ตอนนี้อะไรภาพอื่นของศิลปินนี้ทยอยขึ้นไปถึงไหนละ”

“โอ๊ย ผมไม่อยากพูดถึง มันพุ่งสูงจนไม่รู้จะชนเพดานเมื่อไหร่ แต่อย่างว่าพวกนักเลงงานศิลป์จริงๆ จะรู้ว่าศิลปินนิตยรังสรรค์งานไว้แต่ไม่ก่ขึ้นก่อนตาย ใครคิดก็อปปีเลียนแบบก็ได้ไม่เหมือน ไม่รู้เป็นไง”

“ตามจริงๆ เกอะคุณวรรณฤทธิ์ ตอนแกอยู่หรือถ้าแกยังอยู่รูปภาพจะมีราคาอย่างนี้ไหม”

(งานศิลป์กิจ. 2544 : 64)

เรื่องนี้ผู้เขียนกล่าวถึงวรรณฤทธิ์ที่อยากเรียนวาดรูปแต่พ่อแม่ไม่ให้เรียนเพราะคิดว่าเรียนมาแล้วหาเงินได้ยาก จึงทำให้เขาต้องเรียนพาณิชย์บัญชีเพื่อตามใจพ่อแม่ แต่เพราะชอบงานศิลปะตั้งนั้นเมื่อมีเวลว่างจึงไปอยู่กับเพื่อนที่เรียนศิลปะ ทำให้มีความรู้และความสามารถทางด้านศิลปะ เมื่อเรียนจบเขามีโอกาสทำงานในตลาดหุ้น และได้เป็น แอมวองงานศิลปะที่มีรสนิยมแต่ราคาไม่แพงให้กับนักธุรกิจที่ต้องการยกระดับรสนิยม จึงได้นำการปั้นหุ่นมาใช้กับงานศิลปะ โดยการเอาภาพวาดของเพื่อนมาขายให้กับนักธุรกิจใหญ่ เมื่อขายได้ราคาจึงวางแผนฆ่าเพื่อนที่วาดภาพให้ เพื่อให้ภาพวาดที่เหลือของเพื่อนมีมูลค่าสูงขึ้น เพื่อผลประโยชน์ของตนเอง

เรื่อง เพลงรักลานแค่น ของ ปรีทธรณ์ หุตางกูร สะท้อนภาพความเห็นแก่ได้ของบริษัทโฆษณา ดังข้อความ

“คืออย่างนี้ละ เรากำลังถ่ายทำหนังโฆษณาบ้านอมตะภิรมณ์โครงการสาม วิธีการเราต้องเรียกว่า ฝรั่งมากไปหน่อยนะอะ แต่คุณลุง คุณผู้ชาย คุณผู้หญิงและหนุ่มน้อย บัดนี้พวกคุณกลายเป็นดารานำในหนังโฆษณาของเราแล้วอะ ขอแสดงความยินดี”

พูดจบก็พยายามเข้ามาจับมือ แต่ก็โดนคุณลุงปัดมือนั้นออกไป

“ดารารหรือ ทูเรตเอ๊ย ทำไมไม่รอให้หัวใจวายตายก่อนละ แล้วดูหลานชายท่านนี้ตกใจเยี่ยวแตก พวกคุณคิดยังไง และที่ว่าเราทั้งสี่คือดาราจำเป็น คนอื่นๆ ละ แกจ้างมาหมดเลยหรือ”

“ใช่” ผมกล่าวเสริม

“เอ่อ ใช่ละ กลุ่มคนเหล่านี้คือพวกที่เราจัดมาเพื่อจำลองสถานการณ์พิเศษนี้ โดยเฉพาะมีเพียงคุณลุง คุณผู้ชาย คุณผู้หญิง และหนุ่มน้อยที่เราเก็บมาเป็นเหยื่อ เอ๊ยๆ โทษะ เป็นดาราจำเป็นของเรา เราได้กันพวกบุคคลิกนอกซ้ายออกไปเพื่อสรรหาชายหนุ่ม สาวผู้มั่นใจ วยรุ่น และชายแก่อย่างลุงนี้ละอะ

(เพลงรักลานแค่น. 2545 : 40-41)

เรื่องนี้ผู้เขียนสะท้อนภาพบริษัทโฆษณาที่เห็นแก่ได้นึกถึงแต่ผลประโยชน์ของตนเอง จำลองสถานการณ์การปล้นขึ้นกลางห้างสรรพสินค้า เพื่อถ่ายทำโฆษณาบ้านอมตะภรณ์โครงการสามโดยไม่คำนึงถึงความพอใจ และความปลอดภัยของผู้ที่เข้ามาเป็นดาราจำเป็น เพราะระหว่างถ่ายทำหากมีใครเป็นโรคประจำตัวก็อาจเกิดอันตรายถึงชีวิตได้

1.2 ความไร้น้ำใจ

ความไร้น้ำใจ หมายถึง การไม่ช่วยเหลือผู้ที่ลำบาก และกำลังมีความทุกข์ทั้งๆ ที่มีกำลังสามารถให้ความช่วยเหลือได้

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความไร้น้ำใจ 3 เรื่อง คือ

เรื่อง เสียหมา ของ ศิลา โคมฉาย กล่าวถึงความไร้น้ำใจในข้อความ

“เราไม่ใช่คนใจไม่ใส่ระกำ แต่ต้องคิดว่าปัญหาของเราคือต้องการคนมาทำงาน ไม่ใช่เอามาเป็นภาระ ทุกวันนี้ก็ยุ่งยากพอแล้ว นี่ไม่รู้ว่านานเท่าไรเขาต้องไปเอายาอีก บางทีอาจจะมีการกำหนดที่ต้องไปให้หมอตรวจเช็คเป็นระยะๆ ใครจะคอยรับส่งจัดการ”

(เสียหมา. 2535 : 130)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของนายจ้างที่ต้องการรับลูกจ้างมาช่วยแบ่งเบาภาระงานบ้าน แต่แม่กลับรับลูกจ้างที่ป่วยเป็นโรคประสาทเพราะถูกพี่ชายทุบตีเพื่อรีดไถเงินเข้ามาทำงาน ทำให้ลูกไม่พอใจ เพราะเกรงว่าลูกจ้างจะมาเพิ่มภาระในการดูแลรับผิดชอบมากขึ้น แม่จึงต้องส่งลูกจ้างกลับไปรับความทุกข์ทรมานจากการรีดไถของพี่ชายเช่นเดิม แสดงถึงความแล้งน้ำใจของนายจ้างที่ไม่ให้ออกาสในการทำงาน ทั้งๆ ที่ลูกจ้างที่เป็นโรคประสาทนั้นสามารถทำงานได้

เรื่อง เลือด ผู้เขียนสะท้อนภาพความไร้น้ำใจของคนกรุงเทพฯ จากตัวอย่าง

...คนเจ็บคนตายไม่รู้เป็นใครมาจากไหน ใครๆ เขามุงดู ดูแล้วแล้วกันไม่เห็นว่าจะมีอะไรสลักสำคัญบางคนดูไม่ดูเปล่าหยิบนั่นจวดยนี้กลับบ้านไปอีก เคยฟังว่ามีคนเจ็บพอรู้ตัวก็แย่งยื้อสมบัติกัน อึ้งตึงนัง...

(เลือด. 2539 : 127)

เรื่องนี้สะท้อนภาพอุบัติเหตุร้ายแรง ที่มีผู้บาดเจ็บเสียเลือดมากจนไม่สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ แต่ผู้พบเห็นเหตุการณ์กลับยืนดูเฉยๆ โดยไม่ช่วยเหลือผู้บาดเจ็บ อีกทั้งผู้เห็นเหตุการณ์บางคนยังซ้ำเติมผู้ประสบเคราะห์กรรมด้วยการขโมยทรัพย์สินไปอีกด้วย

เรื่อง เทียงคินพอดิ ของ จีรภัทร อังศุมาลิ สะท้อนภาพความไร้น้ำใจของคนในสังคม กรุงเทพฯ ดังข้อความ

๒๓.๕๑ น.

"ว้าย..." หญิงสาวยืนข้างป้ายโฆษณากริดร้องเสียงดัง "มันกระชากสร้อย"

ชายร่างผอมกำสร้อยที่กระตุกมาจากต้นคอหญิงสาวยัดใส่กระเป๋ากางเกง จ้องหน้าหญิงสาว แล้วมองไปในศาลา

"ช่วยด้วย..." หญิงสาวตะโกนร้อนรน สายตามองไปยังชายหนุ่มทั้งสองในศาลาใกล้ตัวเธอ ก่อนจะมองเลยไปยังชายร่างกำยำ และกะเทยทั้งสอง

"บ้าเหวอ" ชายร่างผอมตะคอก "ใครกระชากสร้อยมึง"

"แกนั่นแหละ" หญิงสาวชี้หน้า หันไปมองทุกคนในศาลาอีกครั้ง ด้วยแววตาอ่อนวอน

ชายหนุ่มทั้งสองทำไม่รู้ไม่ชี้ ก้มหน้าคุยกันต่อไป

ชายร่างกำยำเดินไปหากะเทยผิวขาว

กะเทยทั้งสองไปรยืมหวาน

(เทียงคินพอดิ. 2545 : 201)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนในสังคมที่ไร้น้ำใจไม่ช่วยเหลือผู้ประสบเคราะห์กรรม ที่ถูกกระตุกสร้อยคอบริเวณป้ายรถเมล์ในเวลากลางคืน ทั้งๆ ที่มีคนอยู่หลายคนและสามารถช่วยกันจับคนร้ายได้ แต่ไม่มีใครสนใจช่วยเหลือ เพราะถือว่าไม่ใช่เรื่องของตนเองและเกรงว่าหากให้ความช่วยเหลือแล้วจะเกิดอันตรายขึ้นกับตนเอง

เรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องข้างต้นผู้เขียนแสดงลักษณะความไร้น้ำใจ 2 ลักษณะ คือ คนในสังคมปิดโอกาสในการทำงานของผู้ป่วยโรคประสาท และเมื่อเกิดอุบัติเหตุหรือเกิดอาชญากรรมขึ้นในสังคมคนในสังคมไม่ช่วยเหลือกันเพราะคิดว่าไม่ใช่เรื่องของตนเอง

1.3 การเอารัดเอาเปรียบ

การเอารัดเอาเปรียบ หมายถึง การที่พยายามเอาประโยชน์แก่ตนโดยไม่คำนึงถึง การสูญเสียประโยชน์ที่ผู้อื่นควรจะได้

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่า มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเอารัดเอาเปรียบ 2 เรื่อง คือ

เรื่อง เทียวเดียว ของ ณัฐ ศาสตร์สองวิทย์ กล่าวถึงการเอารัดเอาเปรียบของ นายจ้างที่มีต่อลูกจ้างดังนี้

“ไม่ต้องงงหรือคุณ คนงานทุกคนรวมทั้งไฟร์แมน จะต้องทำงานที่นั่นตลอดชีวิต ในสัญญา กับอวกไวซ์ดจ์ แล้วนี่คะว่า ตำแหน่งตลอดชีพ”

“ทำงานที่โน่นจนถึงวันตายเลยหรือครับ” ชายหนุ่มชักหน้าเสีย

“ก็ใช่ะซีคะ”

“แล้วเงินค่าจ้างอีกครึ่งหนึ่งล่ะ”

“คุณจะทำพินัยกรรมยกให้ใครก็ได้เนี่ยคะ ไม่เห็นจะยากเย็นอะไรเลย”

ชายหนุ่มกลืนน้ำลายเอือก ก่อนที่จะถามอีกว่า “แล้วถ้าผมตายที่โน่น ทางบริษัทจะส่งศพ กลับบ้านอย่างไร ในเมื่อไม่มีตัวเที่ยวกลับนะ”

สาวน้อยยิ้มหวานอีกครั้งแล้วบรรจงตอบคำถามอย่างใจเย็น

“ແມ່คุณ ทำไมจะต้องส่งกลับล่ะคะ คุณก็รู้ว่าการเดินทางแต่ละครั้งต้องเสียค่าใช้จ่าย มากแค่ไหน สิ่งที่เราบริษัทแม่ของเราจะขนไปจากโลกก็คือพวกคุณ และของกินของใช้ต่างๆ รวมทั้ง เครื่องไม้เครื่องมือที่จะต้องใช้ที่โน่น ส่วนซากกลับทางบริษัทจะขนเฉพาะแร่ธาตุมีค่าที่สุดได้จากแถวๆ นั้น”

“ไม่มีพวกคุณกลับมาด้วยหรือก เข้าใจหรือยังคะ”

(เทียวเดียว. 2538 : 70-71)

เรื่องนี้สะท้อนภาพนายจ้างที่เอาเปรียบลูกจ้างโดยการให้เซ็นสัญญาจ้างงานตลอดชีพ และส่งไปขุดแร่ธาตุจากดาวอังคาร ลูกจ้างไม่อ่านสัญญาให้ละเอียด ทำให้เสียรู้นายจ้างว่าการ ว่าจ้างตลอดชีพนั้น เป็นการไปทำงานที่ดาวอังคารเพียงเทียวเดียวโดยไม่มีเที่ยวกลับ คือต้อง ออกไปทำงานจนกว่าจะตายอยู่ที่ดาวอังคาร และเมื่อตายแล้วก็จะไม่นำศพกลับมาเพราะค่าขนส่ง มีราคาแพง ซึ่งซากกลับบริษัทจะบรรทุกแต่แร่ธาตุที่มีค่ากลับมาเท่านั้น จึงให้ตัวเดินทางไปเพียง เทียวเดียว และจ่ายเงินค่าจ้างเพียงครั้งเดียว

เรื่อง สมศรีกับตึกสูง ของ ปริญา ตรีน้อยใส ผู้เขียนสะท้อนภาพของคนรวยที่เอาเปรียบคนจนไว้ดังนี้

สมศรีมองเห็นอาหารต่างๆ ที่ตึกนี้ดูซีด ไม่น่ากินเหมือนตอนที่เธอทำเสร็จใหม่ๆ เหมือนจิตใจของเธอตอนนี้ เธอหนึ่งไม่รู้ว่าทำอะไร เห็นที่เธอต้องยอมรับข้อเสนอของบริษัท เธอต้องยอมรับโชคดียีกครั้งหนึ่งแม้ว่ามันจะนำโชคร้ายมาให้คือเธอต้องย้ายจากบ้านที่อยู่มาชั่วชีวิต

สมศรีอยากบอกใครต่อใครว่าเธออยู่ที่นี่มาตั้งแต่แรก ตั้งแต่สมัยที่ไม่มีถนน ไม่มีซอย ไม่มีทางหลวง ไม่มีถนนลอยฟ้า ไม่มีโรงงาน ไม่มีสลัม ไม่มีอาคารสูง ไม่มีอะไรทั้งนั้น ทุกอย่างมาทีหลังเธอ แต่ทำไมเธอต้องเปลี่ยนตามตลอดมา

เธอคงต้องไปอยู่ในซอยริมคลองเหมือนสมัยที่เธอยังเป็นเด็กเหมือนคนอื่นที่ย้ายไปก่อนแล้ว และคราวนี้เธอจะได้เป็นชาวสลัมอย่างแท้จริงเสียที

หากเธอจำยอมครานี้ เธออยากให้เป็นโชคร้ายแลกกับโชคดี ที่เธอจะมีชีวิตอยู่ต่อไป แม้จะไม่นิยยาวต่อไป แต่ก็เพียงอยู่ดูบ้านเมืองที่เปลี่ยนแปลงทุกวัน

สมศรีถามตัวเองในใจว่า

"ชีวิตเธอหลุดไทม์ลงทุกวัน บ้านเมืองนี้ไม่หลุดไทม์บ้างหรือ"

(สมศรีกับตึกสูง. 2544 : 36-37)

เรื่องนี้สะท้อนภาพเจ้าของบริษัทที่เอาเปรียบสมศรีโดยใช้อำนาจทางการเงินบีบบังคับให้ขายที่ดินให้บริษัทเพื่อขยายเป็นที่จอดรถ เมื่อสมศรีไม่ยอม เจ้าของบริษัทจึงใช้อำนาจหน้าที่สั่งพนักงานไม่ให้ไปซื้ออาหารที่ร้านของสมศรี ในที่สุดสมศรีต้องจำใจยอมรับเงื่อนไขของเจ้าของบริษัท

1.4 การขาดความกตัญญู

การขาดความกตัญญู หมายถึง การไม่รู้คุณผู้อื่นที่กระทำคุณแก่ตน

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม

สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขาดความกตัญญู 1 เรื่อง คือ

เรื่อง ขวร้ายของแม่ ของ ศิลา โคมฉาย กล่าวถึงการขาดความกตัญญูไว้ในข้อความ

การเป็นพนักงานแผนกการเงินของบริษัทใหญ่โต ผมมีเงินเดือนกว่าแปดพันบาท เจียดเก็บ สักกระยะหนึ่งน่าจะพอสำหรับรักษาขาของแม่ได้ ถ้าจะแก้ตัวมีข้ออ้างสารพัด แต่ความจริงต้องยอมรับ อย่างจ้านคือ ผมแทบไม่ได้คิดถึงเรื่องนี้อีก และเมื่อคิด มันก็มักอยู่หลังความจำเป็นอื่นๆ ที่ผ่าน เข้ามา ตราบเมื่อได้รับจดหมาย ...

รายจ่ายประจำในแต่ละเดือนไม่มากนัก แต่ข้อเรียกร้องของคนรักทำให้ผมอ่อนยวบเหมือน ดินเหนียวกลางฝน การตกลงใจจะใช้ชีวิตร่วมกันในอีกปีหรือสองปีข้างหน้า เราจำเป็นต้องมีหลักฐาน ข้าราชการคนสวย ซี. 4 อย่างเธอ ไม่ควรจะน้อยหน้าใคร ทุกอย่างจึงเป็นไปแล้วและไม่อาจเปลี่ยนแปลง ได้ในช่วงเวลานี้

แหม่มือละสองพันบาทของผมและเธอสองมือต่อเดือน เตรียมไว้दानบ้านเล็กๆ สักหลัง หม้อหุง ข้าว กระทะไฟฟ้า ชุดหม้อเคลือบลายงามบ่งถึงรสนิยม ต้องผ่อนส่ง เธอเข้ามาร่วมจัดการเงินเดือนจน ผมถูกพันธนาการแน่นหนา

(ชาชายของแม่: 2535 : 17-18)

เรื่องนี้ผู้เขียนสะท้อนภาพของลูกชายที่ขาดความกตัญญูต่อแม่ ไม่คิดจะนำรายได้ไป รักษาขาของแม่ แต่กลับนำเงินไปให้แฟนสาวदानบ้าน และผ่อนส่งเครื่องอำนวยความสะดวก ในบ้าน ส่วนการรักษาขาของแม่กลับรอโชคจากการซื้อล็อตเตอรี่

1.5 การขาดความซื่อสัตย์

การขาดความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมที่ไม่ซื่อตรงทั้งกาย วาจา และใจ จากการศึกษารื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่า มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขาดความซื่อสัตย์ 1 เรื่อง คือ

เรื่อง คำให้การ ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงการขาดความซื่อสัตย์ในข้อความ

...โปรแกรมเพจเมกเกอร์เวอร์ชัน 6 สามารถแต่งภาพลบชื่อเดิมของเจ้าของปริญญาบัตรฉบับนั้น ออกและพิมพ์ชื่อใหม่เข้าไป ส่งไฟล์ไปยังเครื่องเลเซอร์ซีดีเตอรโดยตรง และพิมพ์ออกมาเป็นปฏิพ หรือพิมพ์ด้วยระบบได-ซีพ ให้ความคมเหมือนต้นฉบับจริงในราคาใบละ 700 บาท ราคากรอบละ 110 บาท ไซค์รับ ด้วยเหตุนี้ผมจึงกลายมาเป็นนายแพทย์ “ปริญญา” ที่รักษาคนไข้ตามหลักการที่ ผมเชื่อว่าถูกต้อง...

(คำให้การ. 2542 : 27)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนในสังคมที่หลอกลวงและคดโกงเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน ดังที่ เจลีย์ว วงศ์คนชื่อ เล่าถึงประสบการณ์ส่วนตัวที่เคยพบเห็น เช่น นักเรียนนักศึกษาที่โกงการสอบ นายทุนที่หลอกลวงผู้บริโภค ช่างซ่อมรถยนต์ที่ขายอะไหล่ส่วนตัวแทนอะไหล่ของบริษัท ฯลฯ ทำให้ เจลีย์ว วงศ์คนชื่อ คิดว่าคนในสังคมมีแต่การหลอกลวงจึงหลอกลวงคนในสังคมด้วยการปลอม ปริญญาแพทย์เพื่อรักษาคนป่วย จนกระทั่งถูกตำรวจจับ

1.6 ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป

ความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป หมายถึง การเกิดความละเอียดในการกระทำ ความซื่อ และไม่กล้าทำชั่ว

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งประเทศไทย (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป 1 เรื่อง คือ

เรื่อง คำให้การ ของ วินทร์ เลียววาริณ สะท้อนภาพของคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปไว้ดังนี้

“...ผมก้มหน้าก้มตาทำงานจนกระทั่งวันหนึ่งมีหญิงสาวคนหนึ่งมาหาผมถึงที่สำนักงาน ดูจากรูปร่าง เป็นหญิงสาววัยไม่น่าเกินสามสิบ มีผ้าคลุมหน้าสีดำตั้งแต่ต้นตาลงมาอย่างกับแพชั่นใหม่จากปารีส หล่อนถามหา “คนเขียนคำโฆษณาชิ้นนี้เฟช” เมื่อพบผม หล่อนเดินเข้ามาใกล้ ปลดผ้าคลุมหน้านั้นออกก่อนคบบหน้าผมหนึ่งครั้ง หล่อนว่า “นี่คือรางวัลผลงานเขียนของคุณ” แล้วจากไปเงียบๆ แต่ผมยังยืนนิ่งนาน ไม่ใช่เพราะความโกรธ หากเพราะความละเอียดไบนหน้าของหล่อนที่ซ่อนในผ้าคลุมสีดำพุดอง มีรอยน้ำเหลืองไหล อาบกรัง เป็นผลจาก “ลอกหน้าขาว เพื่อสาวพราวเสน่ห์” ของผม ไซค์รับ ในใจผมครุ่นคิดเรื่องนั้นตลอด หลายคืน หล่อนคงไม่ใช่คนเดียวที่ใช้สินค้าซึ่งผมเขียนคำโฆษณาสวยงาม ผมเพิ่งรู้ว่าตลอดหลายปีที่ผ่านมา ผมทำงานโดยไม่ได้รู้จักงานของผมอย่างถ่องแท้เลย ผมคุยกับเจ้าของสินค้า เขาหัวเราะ “คุณเจลีย์ว คุณนี่ชื่อจริง เราไม่ได้โกหกอะไรเราเพียงแต่ไม่ได้พูดความจริงทั้งหมดเท่านั้น” ผมนิ่งเงียบ ได้แต่ฝันยิ้มผมไม่ได้อยู่ ในฐานะที่จะแก้ตัวใดๆ ทั้งสิ้น เย็นวันนั้นผมก็ตัดสินใจลาจากชีวิตนักโฆษณาย่างถาวร”

(คำให้การ. 2542 : 22)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนเขียนคำโฆษณาเครื่องสำอางค์ ที่เขียนคำโฆษณาโดยไม่ศึกษาคุณภาพของสินค้า เป็นผลให้ผู้บริโภคแพ้เครื่องสำอางค์จนหน้าเสียโฉม เมื่อถูกผู้บริโภคต่อว่า

และรู้ว่าคำโฆษณาที่ตนเขียนเป็นความจริงเพียงบางส่วน ทำให้เกิดความละเอียดต่อการกระทำของตน จึงลาออกจากงานเขียนโฆษณา

1.7 การมีอุดมคติในการทำงาน

การมีอุดมคติในการทำงาน หมายถึง การทำงานที่มีเป้าหมายและมาตรฐานแห่งความดีงามในชีวิตเฉพาะตน

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการมีอุดมคติในการทำงาน 1 เรื่อง คือ

เรื่อง ออทิสติก ชัชรินทร์ ไชยวัฒน์ กล่าวถึงนักเขียนที่มีอุดมคติ แต่มีรายได้น้อยเพราะกลุ่มผู้อ่านน้อย จึงคิดทำงานตามความต้องการของตลาด แต่ก็ทำไม่สำเร็จเพราะขัดกับอุดมคติของตนเอง ดังข้อความ

คุณสุวิทย์เป็นคนที่มีจักตัวเองดี ในขณะที่สังคมภายนอกคงเพียงแต่ “รู้จักชื่อ” ของเขา หรือ “รู้จักชื่อเสียง” ของคุณสุวิทย์ แต่หลายคนก็อดแปลกใจไม่ได้ว่า ทำไมอดีตบรรณาธิการนิตยสารที่เต็มไปด้วยฝีมือและความสามารถสูงเยี่ยมระดับปรมาจารย์อย่างเขา จึงไม่เลือกที่จะเป็นบรรณาธิการนิตยสาร หรือสิ่งพิมพ์ใหญ่ๆ ที่พร้อมจะเปิดรับตำแหน่งสูงๆ และเงินเดือนงามๆ ระดับ 50,000-60,000 บาทต่อเดือนให้กับความสามารถของเขาได้แทบทุกแห่ง หรือกระทั่งทำไมคุณสุวิทย์ไม่คิดทำนิตยสารของตัวเองขึ้นมาเอง บารมีและฝีมือของเขานั้น...ง่ายมากที่บรรดานักธุรกิจนักลงทุนสิ่งพิมพ์จะกล้าควักเงิน 20-30 ล้านบาทให้กับการจัดทำนิตยสารรายเดือนหรือรายปักษ์ และอยู่ภายใต้การดำเนินการของเขา ตรงกันข้าม... คุณสุวิทย์กลับพึงพอใจเหลือเกินกับรายได้ประมาณเดือนละ 8,000-9,000 บาทในการทำหนังสือรายสัปดาห์ ทำหนังสือที่จำกัดยอดจำนวนพิมพ์ และแทบจะไม่สนใจระบบตลาด ไม่สนใจความต้องการของผู้อ่าน ไม่สนใจการหารายได้จากการโฆษณา เหวี่ยงไปตามคำศัพท์ทางธุรกิจที่เรียกว่า “กลุ่มเป้าหมาย-คอนซุมเมอร์ หรือการปรับโปรดักส์” อะไรต่อมิอะไรเป็นสิ่งที่เล็กน้อยที่เขาจะยอมรับ

(ออทิสติก. 2539 : 34-35)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของนักเขียนที่ทำงานตามอุดมคติของตนเองโดยไม่คำนึงถึงความต้องการของกลุ่มผู้อ่านทำให้เขามีรายได้น้อย เพราะจะมีผู้อ่านกลุ่มเล็กๆ ที่ติดตามงานเขียนของเขา แต่เมื่อเขามีความจำเป็นต้องใช้เงินในการรักษาลูกที่เป็นโรคออทิสติก ทำให้เขาพยายามปรับ

การทำงานให้คำนึงถึงตลาดงานเขียนและความต้องการของผู้อ่านมากขึ้น เพื่อขยายกลุ่มผู้อ่านงานเขียน ทำให้มีรายได้มากขึ้น แต่เขาก็ไม่สามารถทำได้ ชัชวรินทร์ นำเสนอโดยการเปรียบเทียบนักเขียนที่ทำงานตามอุดมคติของตนเองโดยไม่สนใจความต้องการของตลาดงานเขียนและความต้องการของผู้อ่านทำให้ขายงานได้กลุ่มเล็กๆ ว่าเหมือนกับลูกที่เป็นโรคออทิสติกที่จะมีโลกส่วนตัวและไม่สนใจสื่อสารกับโลกภายนอก

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) จำนวน 58 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าคนในกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ขาดจริยธรรมมากขึ้น แต่ก็ยังมีบางส่วนที่มีจริยธรรมที่ดี เนื่องจากการดำรงชีวิตของคนในกรุงเทพฯ มีการแก่งแย่งแข่งขันกันมากขึ้น จึงไม่มีใครสนใจใคร จริยธรรมที่ดีงามในสังคมจึงลดลง เพราะคนในสังคมต่างทำทุกสิ่งทุกอย่างเพื่อผลประโยชน์ของตนโดยไม่สนใจความเดือดร้อนของผู้อื่น ซึ่งเป็นผลให้เกิดปัญหาสังคมอื่นๆ ตามมา

2. ภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 538) ให้คำจำกัดความของคำว่า “เทคโนโลยี” ว่าเป็นวิทยาการที่นำเอาความรู้ทางวิทยาศาสตร์มาใช้ให้เกิดประโยชน์ในทางปฏิบัติและอุตสาหกรรม

สังคมไทยนำเทคโนโลยีมาใช้ในการด้านต่างๆ เช่น ด้านการแพทย์ การสื่อสาร และคอมพิวเตอร์ ซึ่งช่วยให้การทำงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนเกี่ยวกับเทคโนโลยี 5 ลักษณะ คือ เทคโนโลยีด้านการแพทย์ เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ เทคโนโลยีด้านการคมนาคม และปัญหาเทคโนโลยี ดังจะนำเสนอต่อไปนี้

2.1 เทคโนโลยีด้านการแพทย์

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่เข้ารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบการพัฒนาเทคโนโลยีทางการแพทย์ 3 ลักษณะ คือ การทำ

ศัลยกรรมความงาม การทำเด็กหลอดแก้ว และอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัย

2.1.1 การทำศัลยกรรมความงาม หมายถึง การผ่าตัดแก้ไขรูปร่างหน้าตาให้สวยงามยิ่งขึ้น เช่น การเสริมจมูก ทำตา 2 ชั้น ตัดกราม ฉีดหน้าให้ดูเต่งตึง เขียนคิ้วถาวร เสริมหน้าอก ฯลฯ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำศัลยกรรมความงาม ในเรื่องสั้น 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง เมืองคนบาป ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงการทำศัลยกรรมความงามดังนี้

“อ้อ! รีแฟร์ ไซ ออย่าเอ็ดไป หมอติเนะที่นี่ รับทำหลายอย่าง บู้บจีบมีมือดีทีเดียว ราคาก็ไม่ก็เงิน ดึงหน้าสามหมื่นห้า เขียนคิ้วถาวรถูกหน่อยไม่กี่พัน”

“เจ็บมั๊ย?”

“เจ็บตัวยังไม่เท่าเจ็บใจที่อุตสาห์ลงทุนเจ็บตัวถึงปานนี้แล้วพอเจ้าประคุณลามิยังมีเมียน้อยอีก”

(เมืองคนบาป. 2537 : 56)

เรื่องนี้ผู้เขียนสะท้อนภาพความเจริญทางการแพทย์ทางด้านการศัลยกรรมความงามให้กับผู้อ่านว่ามีหลายอย่าง เช่น การทำรีแฟร์ คือ การทำให้ช่องคลอดกระชับ การดึงหน้า การเขียนคิ้วถาวร ซึ่งผู้อ่านในสังคมที่ยอมเสียเงินทำศัลยกรรมความงาม สาเหตุหนึ่งคือเพื่อมัวใจสามีไม่ให้สามีไปมีภรรยาน้อย

เรื่อง ใบหน้าและดวงตา ของ ประชาคม ลุนาชัย กล่าวถึงการทำศัลยกรรมความงามบนใบหน้า ดังนี้

ปานดำบนแก้มซ้ายลบเลือนไปอย่างง่ายดาย หลังจากนั้นGRAMของเธอก็เปลี่ยนไป รอจนใบหน้าหายเข้าบวม หมออดพามะลิไปทำศัลยกรรมอีก คราวนี้เสริมจมูกให้โด่งขึ้นเล็กน้อย ความเจ็บปวดที่ได้รับทำให้เธอหวนนึกถึงน้องชายเขาเจ็บปวดและสูญเสียมากกว่าเธอนับร้อยเท่า

(ใบหน้าและดวงตา. 2543 : 58)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของนักแสดงหญิงที่ให้ความสำคัญกับใบหน้าเพราะใบหน้าทำให้มีรายได้ มีเกียรติ มีชื่อเสียง เมื่อใบหน้าเหี่ยวย่นลง เนื่องจากเป็น โรคร้ายและจะต้องตาย จึงพยายามสร้างคนที่มีใบหน้าคล้ายตนขึ้นมาแทน และให้ทำศัลยกรรมความงามให้มีใบหน้าเหมือนกับตนเองมากที่สุด สะท้อนภาพของความเจริญทางการแพทย์ด้านศัลยกรรมที่สามารถแก้ไขหน้าตาให้สวยงามได้ เช่นลบปานดำบนใบหน้า และเสริมจมูก เป็นต้น

2.1.2 การทำเด็กหลอดแก้ว หรือการผสมเทียม เป็นการนำสเปิร์มของผู้ชายมาผสมกับไข่ของผู้หญิงแล้วฉีดให้ฝังตัวในมดลูกของผู้หญิง

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการทำเด็กหลอดแก้ว หรือการผสมเทียม ในเรื่องสั้น 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง ความรักของชายหนุ่ม ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ พบภาพสะท้อนของการทำเด็กหลอดแก้ว จากข้อความว่า

นับแต่นั้นมาผมก็ไม่ได้พบกับสรรค์พัทตร์โดยตรงอีกเลย แต่เรายังคงติดต่อกันผ่านระบบโทรศัพท์อย่างสม่ำเสมอ สิ่งที่ผมถามแทบทุกครั้งก็คือ “พัทตร์... คุณไปที่สเปิร์มแบงก์มาแล้วหรือยัง” แต่ดูเหมือนว่าแทบทุกครั้งคำตอบจะเป็น “รออีกนิดเถอะคะวัชร...”

เวลาผ่านไปนานหลายปีทีเดียว จนกระทั่งครั้งนี้แหละที่ผมแทบกระโดดโลดเต้นจนห้องพังเมื่อเธอบอกว่า “เรียบร้อยแล้ววัชร เขาจัดการให้ฉันแล้ว ตอนนี้ฉันเริ่มนับวันอุ้มท้องได้แล้วละ”

ทำไมจะไม่ให้ผมดีใจล่ะในเมื่อผมกำลังจะกลายเป็นพ่อคนในไม่ช้า ผมกำลังจะมีลูก ลูกที่จะได้รับการเลี้ยงดูอย่างใกล้ชิดจากเจ้าหน้าที่ของสถาบันประชากรแห่งชาติ ลูกของผมและสรรค์พัทตร์จะเติบโตขึ้นท่ามกลางเพื่อนเพศเดียวกันจำนวนมากมาย เขาจะได้รับการศึกษาเป็นอย่างดีแบบที่ผมและสรรค์พัทตร์เคยได้รับ เขามีกงานทำหลังจบการศึกษาเป็นอย่างดีแบบที่ผมและสรรค์พัทตร์เป็นอยู่ และเขาจะมีโอกาสแบบผมที่จะได้พบคนรัก และถ้าเขาเป็นผู้ชายอย่างผม เขาก็คงจะได้สิทธิ์เก็บสเปิร์มไว้ในสเปิร์มแบงก์เพื่อมอบให้กับผู้หญิงที่เขารักและแต่งงานด้วย

(ความรักของชายหนุ่ม. 2537 : 20 - 21)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของชายหญิงที่แต่งงานสร้างครอบครัวแล้วแยกกันอยู่ เมื่อต้องการมีลูกก็จะไม่มีความสัมพันธ์ทางเพศเช่นปกติ แต่จะทำเด็กหลอดแก้วแทน คือการนำสเปิร์มของฝ่ายชายจากสเปิร์มแบงก์มาผสมกับไข่ของฝ่ายหญิงแล้วฉีดให้ฝังตัวในครรภ์ของฝ่ายหญิง

เพราะป้องกันการติดเชื้อเอดส์จากการมีเพศสัมพันธ์ แสดงถึงความเจริญทางการแพทย์ที่สามารถผสมเทียม หรือทำเด็กหลอดแก้วให้กับมนุษย์ได้ ฉะนั้นเมื่อครอบครัวที่แต่งงานแล้วยังไม่มีลูก การทำเด็กหลอดแก้วจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่ทำให้สามารถมีลูกได้

เรื่อง นางสาวไทยคนใหม่ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส สะท้อนภาพการทำเด็กหลอดแก้ว จากข้อความ

“ขอโทษที่ต้องเล่าเรื่องละเอียด เพราะเรื่องมันเกี่ยวกันทั้งหมด Sperm Serichai และดิฉันจึงอยากให้เข้าใจถูกต้องตั้งแต่แรก แม่ของดิฉันเป็นนักวิทยาศาสตร์ ท่านอยากมีลูกสาวโดยไม่อยากมีสามี จึงขโมยอสุจิจาก Sperm Bank ดิฉันไม่ทราบเหตุผลว่าท่านคิดอย่างไร ในตอนนั้นจึงเลือกหยิบของ Mr.Serichai ผู้ชายคนที่ดิฉันควรเรียกว่าพ่อ โดยนำอสุจิไปฉีดผสมกับไข่ของแม่ตามวิธี Insemination จนเกิดเป็นตัวดิฉันขึ้นมา ที่จริงแม่โกหกดิฉันตลอดมา เมื่อดิฉันอายุครบ 18 ปี แม่จึงอธิบายเรื่องนี้ได้ตามกฎหมายของสหรัฐอเมริกา พ่อได้ยินครั้งแรกนั้น ดิฉันงุนงง สงสัย และแปลกใจยิ่งกว่าคุณทั้งสองตอนนี จนค่อยๆ เข้าใจและทำใจ จึง วางแผนมาพบคนที่เป็นเจ้าของอสุจิ แม้ว่าตัวเขาจะไม่รู้เรื่องเลยก็ตาม...”

(นางสาวไทยคนใหม่. 2541 : 141-142)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของหญิงสาวที่เกิดมาโดยที่แม่ซึ่งเป็นนักวิทยาศาสตร์อยากมีลูกแต่ไม่อยากมีสามีจึงขโมยสเปิร์มจากสเปิร์มแบงก์มาทำการผสมเทียมหรือทำเด็กหลอดแก้ว แล้วฉีดเข้าไปฝังอยู่ในท้องจนคลอด เมื่อโตจึงรู้และออกตามหาพ่อที่ไม่เคยพบหน้ากัน แต่เมื่อเจอญาติพี่น้องของพ่อแล้วกลับไม่เจอพ่อเพราะพ่อเสียชีวิตไปแล้ว

ความเจริญทางเทคโนโลยีการแพทย์ ที่สามารถทำเด็กหลอดแก้วได้ ทำให้การทำเด็กหลอดแก้ว เป็นทางเลือกหนึ่งสำหรับครอบครัวที่ประสบปัญหาในการมีลูกยาก

2.1.3 อุปกรณ์การแพทย์ หมายถึง เครื่องมือแพทย์ทุกชนิดที่ช่วยในการตรวจรักษาคนไข้ได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเนื้อหาที่กล่าวถึงอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัยในเรื่องสั้น 1 เรื่อง คือ

เรื่อง เมืองน่าอยู่ ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร ที่เสนอภาพอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ทันสมัย ในการทำคลอด ดังตัวอย่าง

ที่หน้าท้องของเธอ มีสายระโยงระยางสองเส้นต่อจากวัตถุรูปร่างคล้ายฝ่าขนมครกไปยังเครื่อง
อ่านผลที่วางอยู่บนโต๊ะข้างเตียง

“เขาทำอะไรนี่”

“เครื่องฟังเสียงหัวใจเด็กกับตรวจวัดการบีบตัวของมดลูก”

สิงห์ทราบจากแพทย์เจ้าของครรภ์ภายหลังว่า เป็นการทำ “เฟทอล มอนิเตอร์ เทสต์” ซึ่งแสดง
ผลด้วยกราฟสองเส้นที่สัมพันธ์กันอย่างแนบแน่นระหว่างหัวใจของทารกกับมดลูกของมารดา เขาอ่าน
กราฟไม่ออก จึงเห็นเส้นโค้งบ้าง เส้นที่ขึ้นลงเป็นฟันปลาบ้าง เขาอ่านออกแต่ความเจ็บปวดของ
ภรรยาที่ปรากฏชัดบนสีหน้าและในดวงตา

(เมืองน่าอยู่. 2542 : 26)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนไข้ที่รอคลอดอยู่ในห้องคลอดของโรงพยาบาลที่มีอุปกรณ์ทาง
การแพทย์ที่ทันสมัยสามารถฟังเสียงหัวใจของเด็กในท้อง และตรวจวัดการบีบตัวของมดลูกของแม่
เพื่อดูว่าเด็กพร้อมที่จะคลอดหรือไม่ แสดงถึงความเจริญทางการแพทย์ ที่มีเครื่องมือตรวจรักษา
ผู้ป่วยที่ทันสมัย ทำให้การรักษาผู้ป่วยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการแพทย์ 3 ประการข้างต้นทำให้คนในสังคมกรุงเทพฯ ที่มี
ปัญหาวิธรรยจากการมีอายุมากหรือผู้ที่เกิดอุบัติเหตุแล้วเกิด วิธรรยต่างๆ ที่ไม่สวยงามก็สามารถ
ตกแต่งรักษารูปร่างหน้าตาให้สวยงามได้ด้วยการทำศัลยกรรมความงาม ความเจริญด้านการ
แพทย์ยังสามารถช่วยให้คู่สมรสที่มีปัญหามีบุตรยาก สามารถมีบุตรได้ด้วยการทำเด็กหลอดแก้ว
หรือผสมเทียม และการมีอุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัยทำให้คนในสังคมมีความมั่นใจในการรักษา
พยาบาลมากขึ้นเพราะช่วยให้การตรวจรักษา และการวินิจฉัยโรคของแพทย์มีความแม่นยำมาก
ยิ่งขึ้น

2.2 เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับการสื่อสารซึ่งปรากฏในเรื่องสั้น
ที่เขารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545
จำนวน 58 เรื่อง ผู้วิจัยพบเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร 4 เรื่องดังนี้

เรื่อง ความรักของชายหนุ่ม ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ สะท้อนภาพการพัฒนาด้าน การสื่อสาร จากข้อความ

...โดยปกติแล้วในช่วงเปิดเทอม นิสิตทุกคนจะเรียนอยู่กับบ้าน บทเรียนถูกส่งมาสู่จอภาพ คอมพิวเตอร์ถึงในบ้าน นิสิตสามารถโต้ตอบกับอาจารย์ผู้สอนผ่านเครือข่ายคอมพิวเตอร์ได้โดยตรง จะมีก็แต่ช่วงสอบเท่านั้นที่มหาวิทยาลัยยังรักษาระบบนิยมเก่าๆ ไว้อย่างเคร่งครัดนั่นคือ นิสิตจะต้อง ไปแสดงตัวเข้าสอบด้วยตนเอง ทั้งๆ ที่ข้อสอบก็ยังคงเป็นข้อสอบแบบปรนัยเสียทุกวิชา

(ความรักของชายหนุ่ม. 2537 : 15)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของการสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ที่ทันสมัยทำให้สามารถสอนและ เรียนผ่านจอภาพจากคอมพิวเตอร์ และผู้เรียนสามารถโต้ตอบกับอาจารย์ผู้สอนอยู่ที่บ้านได้โดย ไม่จำเป็นต้องไปนั่งเรียนในห้องเรียน ซึ่งเป็นภาพสะท้อนที่ผู้เขียนจินตนาการขึ้นว่าในไม่ช้า สามารถจะใช้วิธีนี้ได้ เพราะปัจจุบันมีการพัฒนาการสื่อสารด้วยระบบคอมพิวเตอร์ให้ทันสมัยอยู่ เสมอ

เรื่อง เทียวเดียว ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ กล่าวถึงการพัฒนาด้านการสื่อสารจาก ข้อความ

เขาจะต้องมายืนคอยที่ตู้คอมพิวเตอร์สาธารณะก่อนเวลาแปดโมงทุกเช้า เพื่อจะได้สิทธิ์ใช้ คอมพิวเตอร์สาธารณะตรงนี้เป็นคนแรก เครื่องคอมพิวเตอร์ภายในตู้จะเปิดบริการตั้งแต่สองโมงเช้า ถึงห้าโมงเย็น ผู้คนจะต่อแถวยาวเหยียดเพื่อรอใช้คอมพิวเตอร์สาธารณะ สำหรับสอบถามข้อมูลจาก สารพัดแหล่ง รวมไปถึงติดต่อสื่อสารกับผู้คนทุกมุมโลก

(เทียวเดียว. 2537 : 63-64)

เรื่องนี้สะท้อนภาพคนในสังคมที่ใช้บริการการติดต่อสื่อสารจากเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่ สามารถสอบถามข้อมูลข่าวสาร และติดต่อกับคนได้ทุกมุมโลก ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีตู้คอมพิวเตอร์ สาธารณะที่คนจะต้องเข้าคิวใช้ มีเพียงร้านคอมพิวเตอร์ที่คิดค่าบริการเป็นรายชั่วโมง แต่ผู้เขียน ได้จินตนาการไปว่าอนาคตคอมพิวเตอร์เป็นสิ่งจำเป็นมากเพราะสามารถใช้งานได้หลากหลาย จึงอาจมีการตั้งคอมพิวเตอร์สาธารณะให้ใช้งานได้อย่างสะดวกสบาย ส่วนการสอบถามข้อมูลจาก แหล่งข้อมูลต่างๆ รวมถึงการติดต่อสื่อสารกับคนได้ทุกมุมโลกนั้น ปัจจุบันก็สามารถทำได้โดยใช้ เครือข่ายระบบอินเทอร์เน็ต

เรื่อง ละครจริงในห้องขาวดำ ของ วินทร์ เลียววาริณ พบเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร
ดังนี้

ควินบุหรี่สีเทาลอยอ้อยอิ่งจากปลายนิ้วของชายคนนั้นหน้าถ้ามองขนาดเท่าจริง เขาเอนกายบน
โซฟายาว สายตามองภาพที่กำลังดำเนินไปเบื้องหน้าอย่างสบายอารมณ์ราวกับกำลังชมภาพยนตร์
ชั้นดีในโรงภาพ - ยนต์ ทุกเสียงจากห้องนั้นถูกถ่ายทอดผ่านแอมพลิฟายเออร์ออกลำโพงแปดตัว
ไมโครโฟนไวเสียงขนาดสั้นเพียงครึ่งนิ้วสองตัวที่ซ่อนอยู่ในห้องนั้นสามารถเก็บเสียงทุกชนิดชัดเจนแม้
เสียงเขมตกระทบพื้น ลำโพงสองตัวสุดท้ายระบายเสียงทรมเปิดแทบพรวดเป็นฉากหลังของบทอัศจรรย์
ที่มุมห้องมีโทรทัศน์ขนาดหน้าสิบนิ้วฝังในผนัง ฉายสิ่งที่กำลังเกิดขึ้นในห้องสี่เหลี่ยมนี้ผ่านกล้อง
วงจรปิด สามารถปรับมุมมองอินฟราเรดได้หากห้องตกอยู่ในความมืดสนิท แต่ขณะนี้เขาไม่ได้ดูมัน
เพราะสายตาเขากำลังมองผ่านผนังกระจกดูภาพเบื้องหน้าด้วยสายตาเปล่า เป็นงานอดิเรกที่พัฒนา
ถ้ามองธรรมดามาเป็นความบันเทิงที่เพียบพร้อมด้วยเทคโนโลยี และเป็น “การผ่อนคลาย” ส่วนตัว
ของเขา

(ละครจริงในห้องขาวดำ, 2542 : 163-164)

เรื่องนี้สะท้อนภาพความเจริญทางเทคโนโลยีการสื่อสารที่เจ้าของโรงแรมติดกล้องวงจรปิด
ไว้ในห้องลูกค้าที่มาใช้บริการของโรงแรม เพื่อดูพฤติกรรมกรรมมีเพศสัมพันธ์ของลูกค้า โดยสร้าง
ห้องติดกันเป็นห้องเก็บเสียง และติดตั้งโทรทัศน์ขนาดใหญ่ แอมพลิฟายเออร์ ไมโครโฟน
ลำโพง ให้มีภาพและเสียงที่สมจริง แสดงถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านการสื่อสารของ
กล้องวงจรปิด ที่สามารถทำให้เห็นพฤติกรรมต่างๆ ในสถานที่นั้นๆ แม้ว่าไม่ได้อยู่ในเหตุการณ์ก็
สามารถบันทึกภาพต่างๆ ไว้ดูได้ อย่างคมชัดและสมจริงทั้งภาพและเสียง

เรื่อง อลิสาแห่งดินแดนพิศวง ของ ปริญญญา ตรีน้อยใส กล่าวถึงเทคโนโลยีด้าน
การสื่อสารไว้ในข้อความ

ยามใดที่อลิสาฝันถึงชายหนุ่มแข็งแรงแบบนี้ เธออาศัยเครื่องเล่นที่เรียกว่าวิทยุหรือโทรทัศน์
ฉายภาพนักกีฬาหรือนักสู้ในเหตุการณ์ตื่นเต้นเร้าใจ ดังนั้นนอกจากจะฝันถึงชายหนุ่มจริงๆ อย่าง
เป็นสุขแล้วยังมีเรื่องราวให้นายเบื่อกอีกด้วย เพราะเครื่องเล่นพวกนี้สามารถปรับเปลี่ยนภาพบรรยากาศ
เรื่องราวได้มากมาย ไม่ว่าจะเป็นล่องป่าธรรมชาติ ล่าสิงสาราสัตว์ ชับรณรงค์ ขี่ยานอวกาศ ฆ่าฟัน
ศัตรูนอกพิภพ ที่จะมาทำลายล้างโลก ไปจนถึงร่วมประกอบอาชญากรรม แห่ดาทะลัก ฆ่าปาดคอ
ยิงทะลุกระเพาะ ช่มชืนหัวใจยับเยิน จี้แล้วขู่อหอง ปล้นธนาคารเอาเงิน ระเบิดคุกชิงคน เป็นต้น
เทคโนโลยีล้ำยุคทำให้อลิสาเหมือนได้อยู่ในเหตุการณ์จริง จากการมองเห็น ได้ยินเสียง บางครั้ง

สุดกลืนด้วย

และด้วยเทคโนโลยีอีกเช่นกัน อลิสาไม่เคยเสียเวลาลุกเปิดปิดเครื่องเหล่านี้ ด้วยเธออาศัยเครื่องส่งสัญญาณทางไกลเปิดปิดแทน เช่นเดียวกับการเปิดปิดประตูห้องที่เธอเพียงแต่โบกมือไปมา สัญญาณแม่เหล็กที่แขนจะทำหน้าที่เปิดปิด โดยอัตโนมัติ รวมไปถึงประตูห้องอื่นๆ ประตูบ้าน และประตูหมู่บ้าน

(อลิสาแห่งดินแดนพิศวง, 2541 : 139-140)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนที่เคยคล้อยคลึงด้วยการชมภาพยนตร์ จากเครื่องเล่นวีดีทัศน์ ผ่านโทรทัศน์ที่ให้ภาพและเสียงสมจริงเหมือนอยู่ร่วมในเหตุการณ์ และนอกจากเทคโนโลยีจะให้ความสมจริงทั้งภาพและเสียงแล้ว ปริญา ตรีน้อยใส ยังเสนอภาพความสะดวกสบายในการเปิด ปิด เครื่องใช้ต่างๆ โดยส่งคลื่นสัญญาณได้ด้วย แสดงถึงความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่สร้างความบันเทิง ให้ความสมจริงทั้งภาพและเสียง

จากเรื่องสั้นทั้ง 4 เรื่องดังกล่าวเห็นได้ว่าผู้เขียนสะท้อนภาพสังคมกรุงเทพฯ ที่มีการพัฒนาเครือข่ายด้านการสื่อสารที่ทำให้คนทุกมุมโลกสามารถติดต่อสื่อสารกันได้อย่างสะดวกรวดเร็ว โดยผ่านระบบคอมพิวเตอร์ และระบบดาวเทียมที่ส่งสัญญาณผ่านเคเบิลทีวี ที่สามารถทำให้คนทั่วโลกรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆ ได้อย่างรวดเร็ว อีกทั้งอุปกรณ์การสื่อสารที่ให้ความบันเทิงที่มีความสมจริงทั้งภาพ และเสียง เสมือนได้อยู่ในสถานที่จริง

2.3 เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ในเรื่องสั้น 2 เรื่องดังนี้

เรื่อง จากแดนไกล ของ เสาวรี สะท้อนภาพการนำเทคโนโลยีหุ่นยนต์มาช่วยผ่อนแรงงานมนุษย์ในการประกอบอาชีพพยาบาล ดังข้อความ

...เดี๋ยวนี้เราไม่ต้องรบกวนวัยคันบัตร์หรือทำหน้านิ้วคิ้วขมวดกับคนไข้อีกต่อไป เจ้าหุ่นยนต์จะทำหน้าที่แทน เพียงแต่คุณเดินเข้ามาและกดปุ่มบอกชื่อ-สกุลเท่านั้น ทุกอย่างก็เรียบร้อย เจ้าหุ่นยนต์จะคันบัตร์เก่า (ถ้าคุณมี) มาได้ภายในเวลา 1 นาที และถ้าจะต้องทำบัตรใหม่ก็ไม่เข้าไปกว่านั้นเช่นกัน จากนั้นคุณก็กดปุ่มบอกอาการที่คุณเป็นอยู่ลงไป เจ้าหุ่นยนต์ก็สามารถบอกได้ว่าคุณควรจะได้รับการ

ประเทศไทย ข้อมูลทุกชนิดจะบรรจุไว้ในสมองของมันเป็นอย่างมีประสิทธิภาพสูงเยี่ยมทีเดียว...

(จากแดนไกล. 2543 : 34)

เรื่องนี้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับการนำเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ป้อนข้อมูลให้หุ่นยนต์ทำงานได้เหมือนมนุษย์ เพื่อนำมาช่วยผ่อนแรงงานมนุษย์ในสังคมกรุงเทพฯ ยังไม่มีการนำมาใช้ เป็นภาพสะท้อนที่ผู้เขียนพบเห็นจากต่างประเทศว่ามีการใช้หุ่นยนต์ทำงานแทนมนุษย์ได้ แล้วนำมาจินตนาการว่าในไม่ช้าหุ่นยนต์จะเข้ามามีบทบาทในการทำงานแทนมนุษย์ได้

เรื่อง องค์ลีมาล 2550 ของ ปริญญา ตรีน้อยใส สะท้อนภาพความก้าวหน้าของระบบคอมพิวเตอร์ ดังข้อความ

- > ทุกวันนี้เวลาไปซื้อของตามร้านค้า
- > ดำรงเพียงแต่กดรหัสประจำตัวและแปะโป้งที่เครื่องเท่านั้น
- > ร้านค้าจะได้รับโอนเงินตามจำนวนจากบัญชีธนาคารโดยตรง
- > ที่โรงพยาบาลนั้น แพทย์หรือพยาบาล
- > สามารถเรียกอ่านข้อมูลสุขภาพของดำรงได้
- > เพียงเจ้าหน้าที่ขอมายเลขและขอให้แปะโป้งเช่นกัน

ฯลฯ

- > เดี่ยวนี้ดำรงและคนไทยคนอื่นๆ สามารถเข้าบ้านหรือเข้าห้อง
- > ด้วยการกดรหัสประจำตัวและแปะโป้ง
- > หากทุกอย่างถูกต้องประตูจะเปิดออกตามโปรแกรม
- > โดยที่บุคคลอื่นไม่สามารถเปิดได้
- > นอกจากเจ้าของหรือคนที่ระบุไว้เท่านั้น

(องค์ลีมาล 2550. 2541 : 38-39)

เรื่องนี้สะท้อนภาพความก้าวหน้าของระบบคอมพิวเตอร์ที่สามารถจำบาร์โค้ดจำตัวหนังสือ จารูปภาพ และอ่านลายนิ้วมือได้ ทำให้การติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ เช่น หน่วยงานราชการ โรงพยาบาล ธนาคาร หรือการเข้าบ้าน ฯลฯ ทำได้ด้วยวิธีการแปะโป้งและกด รหัสประจำตัว เท่านั้น ซึ่งปัจจุบันยังไม่มีมีการนำมาใช้ เป็นภาพสะท้อนที่ผู้เขียนสร้างจินตนาการขึ้นว่าในไม่ช้า พัฒนาการคอมพิวเตอร์จะสามารถจำลายนิ้วมือและใช้ลายนิ้วมือในการติดต่อต่างๆ ได้เช่นเดียวกับข้อความข้างต้น

2.4 เทคโนโลยีด้านการคมนาคม

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเทคโนโลยีด้านการคมนาคมในเรื่องสั้น 2 เรื่องดังนี้

เรื่อง ความรักของชายหนุ่ม ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ กล่าวถึงการใช้บริการรถไฟฟ้า ดังนี้

ผมกำลังยืนอยู่บนชานชาลาสถานีรถไฟฟ้าสามย่านตามลำพัง ในช่วงบ่ายอ่อนๆ ของวันนั้น ชานชาลาประจำที่ผมยืนอยู่สว่างไสวไปด้วยแสงสีเขียวที่ฉายขึ้นมาจากด้านล่าง ถ้าเป็นช่วงเวลาเช้าๆ เย็นๆ ละก็ ผมไม่มีทางที่จะมายืนเฝ้าระเผลยคอยรถไฟฟ้าได้อย่างสบายอารมณ์ แบบนี้หรอก เพราะชานชาลาควรจะสว่างไสวไปด้วยแสงสีแดงที่พุ่งเป็นแนวโยกโย้ผ่านผู้คนที่ยืนอัดแน่นขึ้นมาจากด้านล่าง

(ความรักของชายหนุ่ม. 2537 : 9)

เรื่องนี้สะท้อนภาพสังคมกรุงเทพฯ อีกไม่นานคนกรุงเทพฯ จะมีบริการรถไฟฟ้า และคาดว่าจะเป็นที่นิยมเพราะการเดินทางด้วยรถไฟฟ้ามีความรวดเร็วกว่าการเดินทางด้วยรถยนต์บนถนนเพราะไม่ต้องเผชิญกับปัญหาการจราจร โดยเฉพาะช่วงเวลาเช้าและเย็น ซึ่งเป็นเวลาเร่งด่วนจะมีผู้ใช้บริการมากกว่าช่วงเวลาปกติ

เรื่อง เทียวเดียว ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ กล่าวถึงการใช้บริการรถไฟฟ้าใต้ดิน ดังข้อความต่อไปนี้

ชายหนุ่มรีบวิ่งเข้าไปที่ประตูทางเข้าชานชาลาสถานีรถไฟฟ้าใต้ดิน บัตรสีแดงถูกจับสอดเข้ากับช่องรับบัตร ไฟเขียวดวงเล็กๆ ตรงทางเข้ากระพริบขึ้น ชายหนุ่มรีบแทรกตัวผ่านช่องทางเข้าเข้าไปพร้อมกับคิดว่าบัตรสีแดงกลับคืนมา

เช้าวันนี้ก็เหมือนกับเช้าวันอื่นๆ ที่ผู้คนมาขึ้นรถไฟฟ้าใต้ดินกันแน่นชานชาลา ในช่วงไมเร่งด่วนอย่างนี้จะต้องรีบมุดเข้าไปอยู่ใกล้ขอบชานชาลาให้มากที่สุด ไม่งั้นไม่มีสิทธิ์ได้โผล่ขึ้นไปบนโบกี้รถ

(เทียวเดียว. 2537 : 66)

เรื่องนี้สะท้อนความคิดเกี่ยวกับรถไฟฟ้าใต้ดินซึ่งผู้เขียนอาจมีประสบการณ์จากต่างประเทศ จึงคาดหวังว่าการใช้บริการคมนาคมขนส่งของคนในกรุงเทพฯ ในอนาคตจะมีการเดินทางโดยรถไฟฟ้าใต้ดินเช่นเดียวกับต่างประเทศ และจะเป็นที่นิยมเช่นเดียวกับรถไฟฟ้า เพราะมีความสะดวกรวดเร็ว

จากเรื่องสั้นทั้ง 2 เรื่องข้างต้น พบว่าในช่วงเวลาที่ผู้เขียนแต่งเรื่องสั้นขึ้นนั้นยังไม่มี การเปิดให้บริการรถไฟฟ้าและรถไฟฟ้าใต้ดิน ผู้เขียนอาจเคยพบเห็นบริการรถไฟฟ้าและรถไฟฟ้าใต้ดิน จากต่างประเทศและเกิดจินตนาการว่าในอนาคตหากกรุงเทพฯ เปิดให้บริการรถไฟฟ้าและรถไฟฟ้าใต้ดินขึ้นก็จะเป็นทางเลือกใหม่ในการเดินทางของคนกรุงเทพฯ เพราะมีความสะดวกเร็วกว่าการเดินทางด้วยรถประจำทางบนท้องถนน เพราะไม่ต้องเสียเวลากับปัญหาการจราจรติดขัด

2.5 ปัญหาเทคโนโลยี

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเทคโนโลยีที่ปรากฏใน เรื่องสั้นที่เข้ารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนเกี่ยวกับปัญหาเทคโนโลยี 2 ลักษณะ คือ เทคโนโลยีทำให้คนละเลย การใช้ความคิดและความจำ และเทคโนโลยีทำให้คนตงงาน

2.5.1 เทคโนโลยีทำให้คนละเลยการใช้ความคิดและความจำ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่ทำให้คนละเลยการใช้ความคิดและความจำในเรื่องสั้น 2 เรื่อง คือ

เรื่อง ผู้สืบทอด ของ ณัฐ ศาสตรสองวิทย์ สะท้อนภาพของเทคโนโลยีที่ทำให้คนละเลย การใช้ความคิดและความจำ ดังนี้

เขายิ้มอย่างเป็นสุข เป็นยิ้มแรกในช่วงเวลาสัปดาห์สุดท้ายที่เขาใช้ชีวิตร่วมกับภรรยา ยิ้มที่แฝงด้วยความสบายใจที่สุดเท่าที่เขาเคยมีมานับแต่มีเธอมาเคียง เขาเป็นอิสระแล้ว เขาคือมนุษย์คนเดียวที่ปฏิเสธห้องหมอดอาญ เป็นคนเดียวที่คอมพิวเตอร์ประจำศูนย์บริการประชากรแห่งชาติไม่สามารถบงการได้เหมือนคนอื่นๆ เขารู้สึกได้ถึงสัมผัสสวามิภักดิ์ของสายลมแห่งอิสรภาพที่อาบอยู่รอบกาย แต่แล้วสายลมนั้นกลับร้อนแรงขึ้นอย่างกะทันหัน ความรู้สึกดีดั่งถึงเสรีภาพที่ได้รับขาดหายไปทันใด เขารู้สึกว่าสมองถูกบีบอย่างแรงจากพลังที่มองไม่เห็นจาก...

ร่างที่โผล่ขึ้นมาตามชั้นบันไดพร้อมกับรอยยิ้มแปรเปลี่ยนไปอย่างกะทันหัน โทนได้มีโอกาสเห็น
หน้าพ่อนานกว่าที่คิด แต่นาทีสุดท้ายที่เขาได้มีโอกาสเห็นคือ ร่างที่หม่นคว้างกลางอากาศ
(ผู้สืบทอด. 2538 : 94-95)

เรื่องนี้ผู้เขียนเสนอความคิดว่า คนสังคมปัจจุบันไม่สามารถหลีกเลี่ยงความเจริญทาง
เทคโนโลยีที่สะดวกสบายและทันสมัยได้ แต่ความเจริญทางเทคโนโลยีที่สะดวกสบายและทันสมัย
นั้น ทำให้คนในสังคมขาดเสรีภาพทางความคิด เพราะถูกครอบงำด้วยเทคโนโลยี เช่น รัฐ ที่ต้อง
ทำตามคำสั่งของศูนย์บริการประชากรแห่งชาติ ตั้งแต่แต่งงาน ทางศูนย์บริการประชากรแห่งชาติ
ก็ผู้จับคู่ให้ เมื่อมีลูกจนลูกโตและแต่งงานได้ทางศูนย์บริการก็จับคู่ให้ลูก และให้เวลาเพื่อเตรียม
ตัวเข้าห้องหมดอายุ คือการสั่งให้ตาย ซึ่งภรรยาของรัฐยอมเดินเข้าห้องหมดอายุแต่โดยดี ส่วนรัฐ
พยายามจะหลีกเลี่ยงการถูกควบคุมจากเทคโนโลยีที่คอยควบคุมชีวิตของคนตั้งแต่เกิดจนตาย แต่ก็
ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

เรื่อง องคุลิมาล 2550 ของ ปริญา ตริณ้อยใส สะท้อนภาพเทคโนโลยีที่ทำให้คน
ละเลยการใช้ความคิดและความจำ ดังนี้

เทคโนโลยีนั้นดูเหมือนเป็นการสร้างสรรค์ แต่แท้จริงแล้วเป็นการทำลาย เพราะเทคโนโลยีใหม่ๆ ที่
ทำให้มีเครื่องมือ เครื่องจักรตัดต้นไม้ใหญ่ และนำไปสู่การทำลายป่า การข่มขืนและฆาตกรรมทำให้
น้ำเสีย เครื่องยนต์หรือน้ำมันเชื้อเพลิงล้วนทำให้อากาศเสีย เช่นเดียวกับระบบปัญญาประดิษฐ์ทำให้
คนไร้ข้อมูล ไร้ความจำ ไร้สมอง และไร้ชีวิต

(องคุลิมาล 2550. 2544 : 55)

เรื่องนี้ผู้เขียนสะท้อนความคิดและจินตนาการให้เห็นว่าในอนาคตอันใกล้ความเจริญทาง
เทคโนโลยีที่มนุษย์สร้างขึ้นมาเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิต สามารถจดจำลายนิ้วมือ
รหัสตัวเลข ตัวอักษรต่างๆ ความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีนี้จะพัฒนาต่อไปให้สามารถอ่าน
เลนส์แก้วตาของคนได้ จะทำให้คนในสังคมขาดเสรีภาพทางความคิด และขาดความจำด้วย
เพราะเทคโนโลยีช่วยคิดและจำข้อมูล มนุษย์จึงไม่ต้องคิดและจำ

เรื่องสั้นทั้ง 2 เรื่องข้างต้นผู้เขียนเสนอภาพสะท้อนที่เป็นจินตนาการว่าในอนาคตอันใกล้
ความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ในด้านดีสามารถผ่อนแรงงานคน และช่วยคน
ให้ทำงานได้สะดวกรวดเร็วยิ่งขึ้น แต่ในทางตรงข้ามก็ทำให้คนละเลยการใช้ความคิดและความจำ

เพราะคอมพิวเตอร์มีระบบคิดคำนวณได้อย่างแม่นยำ และสามารถเก็บข้อมูลต่างๆ ไว้ได้ ฉะนั้นมนุษย์จึงไม่ต้องใช้ความคิดในการคำนวณ และไม่ต้องใช้ความจำในการเก็บข้อมูล

2.5.2 เทคโนโลยีทำให้คนตกงาน

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีที่ทำให้คนตกงานในเรื่องสั้น 1 เรื่อง คือ

เรื่อง จากแดนไกล ของ เสาวรี กล่าวถึงเทคโนโลยีที่ทันสมัยอาจทำให้คนตกงาน ดังตัวอย่าง

เริ่มตั้งแต่เด็กผู้ปวยนอก เดียวนี้เราไม่ต้องร่ำรวยคันบัตร์หรือทำหนำนว้ฉั้วขมวดกับคนใช้อีกต่อไป เจ้าหุ่นยนต์จะคันบัตร์เก่า (ถ้าคุณมี) มาได้ภายในเวลา 1 นาที และถ้าจะต้องทำบัตร์ใหม่ก็ไม่เข้าไปกว่านั้นเช่นกัน จากนั้นคุณก็กดปุ่มบอกอาการที่คุณเป็นอยู่ลงไป เจ้าหุ่นยนต์ก็สามารถบอกได้ว่าคุณควรจะได้รับยาประเภทไหน ข้อมูลทุกชนิดจะบรรจุไว้ในสมองกลของมันอย่างมีประสิทธิภาพสูงเยี่ยมทีเดียว และข้อสำคัญ มันจะยึดตลอดไม่มีหน้าบึ้งหน้าอ หน้าตายหรือพูดกระซิกโงกซากอย่างที่พวกเราถูกว่าอย่างในสมัยก่อน มันช่วยแก้ปัญหาไปได้มากที่สุดทีเดียว และดูผู้คนที่พอใจกับยั้มมาราธอนของพวกเขา มันมากกว่ารอยยิ้มที่ได้จากพวกเรานานๆ ที่

เจ้าหุ่นยนต์ทำงานได้ดีมาก พวกเรามีหน้าที่เพียงดูแลเล็กๆ น้อยๆ เท่านั้น คนใช้ก็ดูพอใจที่จะให้หุ่นยนต์ทำงานมากกว่าที่จะอยากให้เราทำ เพราะพวกเขารู้สึกว่า หุ่นยนต์มีชีวิตจิตใจ ยั้มแย้มแจ่มใสและพูดทักทายปลอบใจได้ ขณะที่พวกเรากลับให้การพยาบาลด้วยใบหน้าที่เฉยชา ไม่พูดมาก พวกเขาพูดว่าพวกเราเหมือนหุ่นยนต์

(จากแดนไกล. 2543 : 34-35)

เรื่องนี้ผู้เขียนเสนอความคิดเชิงประชดประชันเกี่ยวกับผู้ประกอบการอาชีพพยาบาลว่าทำงานอย่างไม่มีมนุษยสัมพันธ์ หน้าบึ้ง หน้าอใส่คนไข้ และในอนาคตหากมีการนำหุ่นยนต์เข้ามาใช้แทนอาชีพพยาบาล อาจทำให้ผู้ประกอบการวิชาชีพพยาบาลหมดความสำคัญ เพราะการนำหุ่นยนต์เข้ามาใช้งานนั้นสามารถตั้งโปรแกรมให้หุ่นยนต์พูดคุ้ย ยั้ม และพูดคุ้ยกับคนไข้อย่างมีมนุษยสัมพันธ์ดีกว่าพยาบาล ทำให้คนไข้พอใจในการทำงานของหุ่นยนต์มากกว่าการทำงานของพยาบาล ฉะนั้นในอนาคตหุ่นยนต์อาจทำให้พยาบาลตกงานได้

จะเห็นได้ว่าการดำเนินชีวิตของคนในสังคมกรุงเทพฯ ปัจจุบันเทคโนโลยีด้านการสื่อสาร และคอมพิวเตอร์เข้ามามีบทบาทสำคัญ ทำให้มนุษย์ดำเนินชีวิตสะดวกสบายขึ้นอีกทั้งคนในสังคมมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เพราะมีเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่เจริญก้าวหน้า เทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าจึงช่วยผ่อนแรงงานของมนุษย์ และช่วยจดจำข้อมูลต่างๆ แต่หากใช้มากเกินไปก็จะทำให้มนุษย์ละเลยการใช้ความคิด ความจำ และในอนาคตหากสามารถใช้เทคโนโลยีทำงานแทนมนุษย์ได้ก็จะทำให้มนุษย์ถูกแย่งอาชีพ

3. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนในสังคมส่วนใหญ่ยึดถือเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจในการเลือกที่จะกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมต่างๆ ทั้งที่เป็นการยอมรับและเป็นการขัดแย้งในสังคม ซึ่งค่านิยมเหล่านั้นมีการถ่ายทอดสืบต่อกันมา และเปลี่ยนแปลงไปตามยุคสมัย

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2520 : 41) แบ่งประเภทของค่านิยม เป็น 2 กลุ่ม คือ

1. ค่านิยมส่วนบุคคล จะขึ้นอยู่กับค่านิยมของสังคมที่บุคคลผู้นั้นร่วมอยู่ แต่บางครั้งค่านิยมของบุคคลอาจขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมได้ เมื่อค่านิยมส่วนบุคคลขัดแย้งกับค่านิยมของสังคมอาจได้รับโทษบ้าง ซึ่งอาจเป็นโทษทางกฎหมาย หรืออาจเป็นโทษสถานเบา เช่น ขูขบนิินทา เป็นต้น

2. ค่านิยมของสังคม คือสิ่งหนึ่งๆ ซึ่งสังคมนั้นนิยมกันว่าเป็นประโยชน์ หรือมีค่าเพียงพอที่จะปฏิบัติตาม เมื่อทั้งสังคมนิยมปฏิบัติตามกันในสิ่งนั้น จึงกลายเป็นค่านิยมทางสังคมไป

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2537 : 74-82) ได้กล่าวถึงค่านิยมของสังคมเมือง 16 ประการ ดังนี้

- 1.1 รักพระมหากษัตริย์
- 1.2 นับถือศาสนาพุทธ
- 1.3 นับถือเงิน
- 1.4 ยกย่องอำนาจ
- 1.5 เคารพผู้อาวุโส
- 1.6 รักพวกพ้อง
- 1.7 ความกตัญญูรู้คุณ
- 1.8 ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่

- 1.9 รักความเป็นเอกราช
- 1.10 รักความสนุกสนาน
- 1.11 ขาดความกระตือรือร้น
- 1.12 ชอบการพนัน
- 1.13 ขาดระเบียบวินัยและชอบความสะดวกสบาย
- 1.14 นิยมบุคคลมากกว่าอุดมการณ์
- 1.15 ชอบนับญาติ
- 1.16 ลืมนง่าย

อานนท์ อาภาภิรม (2546 : 17) แบ่งประเภทของค่านิยมไว้ 2 ประเภท คือ

1. ค่านิยมที่ดี หมายถึง ค่านิยมที่เป็นคุณธรรม ค่านิยมด้านนี้เป็นสิ่งที่ควรสนับสนุนและปลูกฝังแก่นุชนของชาติให้มากที่สุด ค่านิยมที่ดีมีอยู่มาก เช่น ความซื่อสัตย์ ความมีระเบียบวินัย ความอดุสหาหะพากเพียร การรู้จักคุณค่าของเวลาและการประหยัด เป็นต้น
2. ค่านิยมที่ไม่ดี หมายถึง ค่านิยมที่มีนัยตรงกันข้ามกับค่านิยมที่ดี ค่านิยมด้านนี้ควรเว้นเด็ดขาด ไม่ควรประพฤติ เช่น ความเห็นแก่เงิน การเชื่อถือโซกลาง ความหลงอำนาจ การขาดระเบียบวินัย การไม่ตรงต่อเวลา การนิยมพิธีการและการทำบุญเกินกำลัง การขาดความอดทน ความชอบบริโภคมากกว่าชอบผลิต ความชอบการพนัน เป็นต้น

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เขารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนเกี่ยวกับค่านิยม 5 ลักษณะ คือ การตัดสินคนจากบุคลิกภายนอก การบริโภคความหรูหราราคาแพง การเลือกบริโภคสินค้าที่องค์ประกอบภายนอกของสินค้า การรักษามวลสงวนตัวของผู้หญิง และการนิยมความสวยงามแบบตะวันตกดังจะนำเสนอต่อไปนี้

3.1 การตัดสินคนจากบุคลิกภายนอก

การตัดสินคนจากบุคลิกภายนอก หมายถึง การตัดสินคนในสังคมว่าเป็นคนดีหรือคนไม่ดีจาก รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย และการประกอบอาชีพ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เขารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินคนจากบุคลิกภายนอกในเรื่องสั้น 4 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง คนเถื่อน ของ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ กล่าวถึงการตัดสินคนจากรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย จากตัวอย่าง

"สวัสดีครับ ผม-เจ้าหน้าที่ตำรวจประจำ..." บุรุษผู้อ้างตนว่าเป็นตำรวจยื่นบัตรประจำตัวข้าราชการกรมตำรวจให้มันดู "ขอโทษนะครับ มีพลเมืองดีโทรศัพท์แจ้งไปว่า สงสัยเด็กหญิงคนนี้ถูกขโมยมา" เขาชี้มือมาที่มะลิวรรณที่กำลังนั่งเคี้ยวอาหารเข้าอยู่ดูๆ

"หือ!? อะไรกันครับเจ้านาย นี่มะลิวรรณลูกสาวของผม" น้ำเสียงและแววตาตกใจระคนสงสัย

"ครับ ผมเชื่อว่าที่คุณพูดมาคือความจริง แต่ผมคิดว่าเชิญคุณไปให้การที่โรงพักดีกว่านะครับ ช่วงนี้แก๊งขโมยเด็กกำลังอาละวาดหนัก หวังว่าคุณคงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่"

(คนเถื่อน, 2534 : 16-17)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนในสังคมที่เห็นว่าบุญมี มีรูปร่างหน้าตา สีสันต่างจากลูกสาวมาก เพราะบุญมี มีผิวดำ ส่วนลูกสาว มีผิวขาวเหมือนลูกคนจีน ทำให้ผู้ที่พบเห็นคิดว่าบุญมี อาจจะขโมยลูกสาวของผู้อื่นมา ประกอบกับในสังคมกำลังมีข่าวแก๊งขโมยเด็กอยู่จึงโทรศัพท์แจ้งตำรวจให้มาตรวจสอบบุญมี แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมตัดสินกันว่าดีหรือไม่ดี เพียงดูจากรูปร่างหน้าตาและการแต่งกายภายนอกเท่านั้น

เรื่อง คติมนิสาเร่ ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงการตัดสินคนจากรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย จากตัวอย่าง

ชายผู้นั้นคงเข้าใจผิดตอนที่เห็นผมชักมัดออกมา เขาคงคิดว่าผมเป็นโจรกำลังจะจีเขา จึงยื่นเงินออกมาให้ก่อน ผมสงสัยว่าเขาจะถูกโจรจี้บ่อย อีกประการหนึ่งผมมีรูปร่างสูงใหญ่ ไร้หนวด หน้าตาดี เขาจึงเข้าใจผิด ผมไม่รู้ว่าควรหัวเราะหรือร้องไห้ ผมกลายมาเป็นโจรไปแล้วโดยไม่รู้ตัว ป่านนี้ตำรวจไม่พากันตามหาตัวผมกันวันดอกหรือ

(คติมนิสาเร่, 2546 : 170)

เรื่องนี้สะท้อนให้เห็นว่าคนในสังคมมักจะตัดสินว่าใครเป็นคนดี หรือใครเป็นคนร้าย จากรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย ผู้เขียนสะท้อนภาพของคนในสังคมที่หวาดระแวงว่าจะถูกปล้นทรัพย์ เมื่อเห็นชายรูปร่างสูงใหญ่ มีหน้าตาดี และไร้หนวดไร้เครา ประกอบกับเขามีมัดอยู่ในมือ ทำให้คิดว่าเป็นโจรที่จะเข้ามาปล้นทรัพย์ จึงยื่นทรัพย์เงินทองให้เอง

เรื่อง ด้วยตาเปล่า ของ ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพการตัดสินคนจากรูปร่างหน้าตา และการแต่งกาย ดังข้อความ

“รู้ได้ยังไงว่ากูเป็นคนดี” ผมถามคำถามที่อยากถามมานาน แต่ไม่กล้า เพราะกลัวมันไม่ตอบ
ผมจงใจแทนตัวว่ากูให้เหมาะกับกูและไอ้
ไอ้ปลงไม่ยิ้มอย่างที่ผมคาดหวัง มันไม่ได้หันมามองหน้าผมอย่างที่ผมคิด
“นึกว่าจะถามดั่งนานแล้ว” ไอ้ปลงเอ่ยเบาๆ
“เมื่อก่อนไม่กล้า กลัวมันไม่ตอบ” ผมจงใจใช้คำว่ามันให้เหมาะกับกูและไอ้
ไอ้ปลงปล่อยลมหายใจออกดังเฮ้อ
“จะบอกดีไหมนะ” ไอ้ปลงถามตัวเองดังๆ
ผมมองนักวิ่งนักเดินทางผ่านหน้าเราไป ทั้งชาย ทั้งหญิง ทั้งสูง ทั้งต่ำ ทั้งดำ ทั้งขาว ทั้งงู ทั้งยา
ทั้งตา ทั้งยาย ทั้งน้อง ทั้งพี่ ผ่านไปผ่านมาเป็นสิบในเวลาไม่กี่วินาที
“ไม่ต้องบอกก็ได้” ผมบอกไอ้ปลงโดยไม่หันไปมอง
ผมเก็บใบอนุญาตของไอ้ปลงใส่กระเป๋าเสื้อเชิ้ต
เบื้องหลังแผ่นกระดาษคือเนื้อผ้าของเสื้อ หลังเนื้อเยื่อของผ้าคือผิวหนัง เบื้องหลังผิวหนังคือ
เส้นสายโยงใยไปมา ภายในเส้นสายเล็กๆ เหล่านั้นคือของเหลวที่กำลังสูบฉีดให้ไหลหล่อเลี้ยงไป
ทั่วร่าง
เป็นเพียงความรู้สึกเท่านั้นที่บอกถึงการถ่ายทอดของความเป็น อยู่ คือ
ดวงตาผมมองไม่สามารถเห็นไปได้ละเอียดถึงขนาดนั้นหรอก”
(ด้วยตาเปล่า. 2545 : 44-45)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนที่ไม่คำนึงถึงคนในสวนลุมฯ แล้วตัดสินว่าคนที่ตนมองเห็นนั้น
เป็นคนดี หรือไม่ดี เพียงการประเมินค่าจากสายตา ซึ่งผู้เขียนมีความคิดไม่เห็นด้วย เนื่องจาก
การตัดสินคนว่าดีหรือไม่ดีนั้น ไม่สามารถตัดสินได้จากการดูที่รูปร่างหน้าตาและการแต่งกาย
ภายนอกเท่านั้น เพราะไม่สามารถมองลึกเข้าไปถึงจิตใจของคนๆ นั้นได้ว่ามีจิตใจดีหรือไม่ดี

เรื่อง กระดาษขาวกับคววมก ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงการตัดสินคนจากการ
ประกอบอาชีพ ดังต่อไปนี้

สยามเที่ยงตรงหน้า 3

“เดินชิตซ้าย” โดยหน้าไฟ

ในช่วงสองสามปีที่ผ่านมา คงไม่มีใครปฏิเสธว่าดาวยั่วที่เป็นเช็กซิมโบลที่ดังที่สุดในฟ้าเมืองไทย คงไม่มีใครเกิน กมลา กิจนาครไปได้ รูปร่างอย่างนั้น สายตาอย่างนั้น ทำเอาหนุ่มใหญ่ไม่น้อยหัวใจเต้น

ทะลุออกมาตลอดมา

กมลากล้วยแบบใ้ให้นิตยสารมากมาย เจ้าหล่อนดังมาก ดังในทางไหน “หน้าไฟ” คงไม่ต้องบอก

แต่ในสองสามวันมานี้เธอกลับดังกว่าเก่า ดังเพราะพยายามเปลี่ยนภาพพจน์ตัวเอง

เพื่อนบ้านเธอเชื่อว่าเธอยั่วผู้ชายไปนอน

ผู้ชายคนนั้นเลยลอกคราบเธอทั้งกายและเงิน

(กระดาศาขาวกับดาวหมึก. 2546 : 122)

เรื่องนี้สะท้อนภาพดาราวโป๊ ที่ถูกโจรปล้นทรัพย์สินในคอนโดมิเนียม และถูกสื่อตัดสินว่า เธอไม่ได้ถูกโจรปล้นทรัพย์สินเพียงอย่างเดียวแต่ยังถูกข่มขืนด้วย และคนในสังคมที่ไม่รู้ความจริงก็เชื่อตามสื่อเนื่องจากตีความจากการประกอบอาชีพเป็นดาราดาวโป๊ของเธอ สะท้อนให้เห็นว่าการประกอบอาชีพดาวโป๊ และการแต่งกายที่ไม่มิดชิดเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมตัดสินเธอน่าจะถูกโจรข่มขืน ทั้งๆ ที่ไม่เป็นความจริง

3.2 การบริโภคความหุนหรราราคาแพง

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการบริโภคความหุนหรราราคาแพง 3 เรื่อง คือ

เรื่อง ผีอยู่ในบ้าน ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ กล่าวถึงคนที่เลือกรับประทานอาหารฟาสต์ฟู้ดที่มีราคาแพงตามค่านิยมตะวันตก เพื่อแสดงฐานะทางสังคมของตน ดังข้อความ

อ้าว... ได้ทำงานที่ดูดีนี่อย่าเพิ่งดีใจไปนะคุณ มันไม่เปิดโอกาสให้เราได้ประหยัดกับการกิน ข้าวแกงข้างถนนหรอก อย่างเลวที่สุดก็ต้องข้ามถนนไปกินเฮลแอนด์พี อะ...คนเรามันจะถึงจะถึงคราวล่มจมก็เพราะชวนกันสร้างค่านิยมแบบนี้ขึ้นมาแหละ อ้อ คุณก็โดนเหมือนกันหรือครับ? ครับ

เดี๋ยวนี้มันต้องเดินเข้าซีพี เดินเข้าเซ็นทรัล มันต้องกินเอสแอลดีพี เคนดักกี เซเวนเซน ลองไม่ไป พวกนั้นสิครับ เหมือนกับการทำความผิดอะไรสักอย่างแหละครับ

(ผ้อยู่ในบ้าน. 2544 : 228)

เรื่องนี้ผู้เขียนได้สะท้อนภาพของผู้บริโภคที่ยึดติดกับชื่อเสียงของเครื่องหมายการค้าของร้านค้าตามค่านิยมตะวันตก เพื่อแสดงความทันสมัยและแสดงฐานะทางการเงินของผู้บริโภค เช่น “ผม” ทำงานที่โรงแรมดุสิตธานี คิดว่าการกินข้าวแกงข้างถนนเป็นเรื่องที่น่าอาย เพราะการกินข้าวแกงข้างถนนดูไม่เหมาะกับอาชีพพนักงานโรงแรม ต้องกินข้าวในร้านอาหารตามค่านิยมตะวันตกเพื่อนำมาทางสังคม

เรื่อง ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงการบริโภคความหรูหราราคาแพง ดังนี้

มือถือ : โทรศัพท์ไร้สาย รูปร่างคล้ายதாகกะเบือ แยกไม่ออกชัดเจนว่าเป็นความจำเป็นหรือค่านิยมใหม่ อยู่ในตระกูลเดียวกันกับบัตรเครดิต ผับ ฟาสต์ฟู้ด คอมแพกดิสก์

“สนใจมือถือมั๊ย? วันก่อนไอ้เล็กเอามาเสนอ ตอนนั้นมันเป็นเซลล์ขายมือถือ ราคาถูกมาก ภู่ว่าจะเอาอีกซักตัวให้เมีย”

“กูไม่เอา” ผมส่ายหัว

“นี่มันยุคนิคส์แล้ว ไม่มีมือถือแล้วมันไม่เท”

นิคส์ : (คำฝรั่ง) ความภูมิใจใหม่ของคนไทย สัญลักษณ์ของความเจริญที่เข้ามาทดแทนพื้นที่เกษตรกรรม

“กูไม่เอา ไม่ใช่เพราะไม่เห็นประโยชน์ของมัน แต่เบื่อก่อนเห็นไอ้ซากกะเบือไฮเทคอันนี้กลายเป็นค่านิยม แทนที่จะเป็นความจำเป็น มึงอย่าโกรธนะ นูลย์ ห่า! จะไปซื้อปิ้งก็ต้องพกมือถือ เข้าโรงหนังก็ต้องพกมือถือ แดกข้าวก็ต้องพกมือถือ รวมเพศก็ต้องพกมือถือ กูจะบ้าตาย ลูกรักอะไรจะรัดตัวถึงปานนั้น”

(ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ. 2546 : 157)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนในกรุงเทพฯ ที่ซื้อโทรศัพท์มือถือเพื่อแสดงความทันสมัยและแสดงฐานะทางสังคม มากกว่าประโยชน์ใช้สอยที่แท้จริง

เรื่อง อลิสาแห่งดินแดนพิศวง ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ที่เสนอภาพการบริโภคความ
หรรหรรราคาแพง โดยการเลือกซื้อสินค้าที่มีราคาแพงเพื่อแสดงฐานะทางสังคม ดังตัวอย่าง

ในจำนวนบ้านหลังใหญ่ทั้งหลายนั้น เป็นบ้านของอลิสาหนึ่งหลังใหญ่โตมีห้องมากมาย บางห้อง
เปิดเพดานโล่งทะลุสองชั้น ให้มีที่ว่างพอแขวนโคมไฟแก้วเจียรระโนงใหญ่ที่แม่สุดสาวแบกมาไกล
จากตุรกี เพราะแม่อ้างว่าเครื่องแก้วเจียรระโนงของตุรกีดูสวยและดูคล้ายของออสเตรเลียแต่ราคาถูก
กว่ากันครึ่งต่อครึ่ง ราคาถูกของแม่นั้น อลิสารู้ดีว่าเป็นเลขหน้าหกตัวอยู่ดี

นอกจากโคมไฟระย้าในห้องโถงแล้ว ยังมีโคมไฟระย้าที่ห้องรับแขก และห้องรับประทานอาหาร
ที่รับรองแขกได้ถึงสามสิบคน ขนาดห้องจึงใหญ่มาก จนเวลาที่พ่อแม่และอลิสทานอาหารเข้ากัน
สามคนต้องหนีไปทานในห้องเตรียมอาหารแทน แม่เลยบ่นใหญ่ว่าไม่ได้ทำเหมือนในละครโทรทัศน์

(อลิสาแห่งดินแดนพิศวง. 2544 : 140-141)

เรื่องนี้สะท้อนภาพครอบครัวของคนที่ย่ำแย่ในสังคมกรุงเทพฯ ที่ใช้เงินซื้อสินค้าที่มีราคา
แพงเพื่อประดับตกแต่งบ้านให้สวยงาม หรรหรร โดยที่ไม่ได้ใช้ประโยชน์จากสินค้าที่ซื้อมาอย่าง
แท้จริง เป็นการซื้อสินค้าเพื่อแสดงฐานะทางสังคมมากกว่าประโยชน์ใช้สอยที่แท้จริง

3.3 การเลือกบริโภคสินค้าที่องค์ประกอบภายนอกของสินค้า

การเลือกบริโภคสินค้าที่องค์ประกอบภายนอกของสินค้า หมายถึง การเลือกบริโภค
สินค้าจากสินค้าที่มียี่ห้อดี สินค้าที่มีรางวัลรับประกันคุณภาพ หรือสินค้าที่หีบห่อ บรรจุภัณฑ์
สวยงามน่าใช้

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์
ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่อง
เกี่ยวข้องกับการเลือกบริโภคสินค้าที่องค์ประกอบภายนอกของสินค้า 2 เรื่อง คือ

เรื่อง หมึกหยดสุดท้าย ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงคนในสังคมที่เลือกซื้อหนังสือ
จากรางวัลรับประกันคุณภาพของผู้เขียน ดังตัวอย่าง

คุณคมน์มีความเห็นอย่างไรต่อคุณภาพนักอ่านในเมืองไทย?

“ผมขอเปรียบกับหนังสือดีจะครับ แต่ไหนแต่ไรหนังสือที่มีสาระมักจะไม่ทำเงิน เมื่อไม่ทำเงิน
ก็ไม่มีคนสร้างหนังสือ แบบนั้นออกมาอีก และเมื่อคนเราดูแต่หนังสือคุณภาพต่ำ คุณภาพนักดูก็ไม่ได้
ได้รับการพัฒนาเท่าที่ควร มันเป็นวงจรอย่างนี้ไปเรื่อยๆ คุณภาพนักอ่านก็เหมือนกัน ถ้ายังอ่านเพราะ

ชื่อคนเขียนหรือเพราะแรงโฆษณา นักอ่านก็คงยากจะพัฒนาคุณภาพการอ่าน หนังสือที่ติดตลาด ขายดิบขายดีบางเล่มสะกิดคำยังไม่ค่อยจะถูกเลย แต่ก็มีคนอ่านทำให้ผมได้คิดว่า ศิลปะในการนำเสนอตัวเอง บางทียังสำคัญกว่าศิลปะในการประพันธ์เสียอีก เพราะฉะนั้นผมต้องทำตัวให้ดังก่อน เพราะอย่างน้อยก็อาจทำให้มีคนอ่านเรื่องของผม ผมต้องการเพียงแค่นั้น"

(หมึกหยดสุดท้าย, 2546 : 35)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของกลุ่มผู้อ่านหนังสือที่มักจะเลือกอ่านหนังสือของนักเขียนที่เคยได้รับรางวัลในการเขียน แม้ว่างานเขียนเรื่องหลังจากที่ได้รับรางวัลจะขาดคุณภาพ ผู้อ่านก็ยังเลือกซื้ออ่าน

เรื่อง ในตู้เย็น ของ จำลอง พิงชลจิตร กล่าวถึงการเลือกซื้อสินค้าจากหีบห่อที่บรรจุสินค้าพบได้จากข้อความ

ชั้นเล็ก อีกสองชั้นใส่ขวดน้ำ ชั้นในเก็บขวดแยมตราเซนต์ดาลฟูร์จากฝรั่งเศส เป็นแยมผลไม้รสชนิดผสมน้ำองุ่น ขวดกลมขนาดมือกำรอบ ยาวหนึ่งคืบ เนื้อแยมยังเหลือค่อนขวด ลูกสาวเป็นผู้ซื้อมาใส่ไว้ ปีกว่าๆ เธอเปิดรับประทานไปครึ่งสองครึ่งช่วงสัปดาห์แรก เธอชอบขวดกับฝาที่มีลวดลายสวยงามน่าเก็บเป็นของสะสม บนฝาระบุวันหมดอายุ ๕/๒/๒๐๐๐ หล่นวางรอวันหมดอายุอยู่ที่เดิม ช่างแยมฝรั่งมีแยมสับปะรดของไทยวางเทียบอยู่ เนื้อแยมเหลือครึ่งขวด บนฝาเป็นที่วางแอมป์เปิดแดงที่กำลังเน่า เป็ชิ่งกับโคกอย่างละครบ้อง ชั้นนอกเก็บโยเกิร์ตผสมสตอร์วเบอร์รี่สองถ้วย หมดยุติตั้งแต่วันอังคาร นมเปรี้ยวสามกล่องกับขวดน้ำหอมในกล่องกระดาษ ชั้นล่างสุดมีน้ำใส่ขวดพลาสติกสองขวด นมสดพร้อมไขมันกล่องลิตร น้ำส้มแท่งกล่องใหญ่ และเบียร์สิงห์ขวดเล็ก

(ในตู้เย็น, 2542 : 67-68)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของคนในสังคมที่ใช้เงินซื้อสินค้าตะวันตกที่มีราคาแพง โดยไม่สนใจรสชาติของอาหารแต่ซื้อเพราะชอบหีบห่อที่บรรจุสินค้า เป็นการใช้จ่ายเงินซื้อสินค้าโดยไม่คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอย เช่น ครอบครัวของ จู๊ ที่ซื้ออาหารมาเก็บไว้ในตู้เย็น ตามความชอบของสมาชิกในครอบครัว แม้ว่าอาหารบางชนิดจะมีราคาแพง เพราะเป็นสินค้าจากต่างประเทศก็ซื้อโดยไม่เสียดายเงิน หากชิมแล้วไม่ชอบก็ปล่อยให้หมดอายุอยู่ในตู้เย็น

3.4 การรักษาวลสงวนตัวของผู้หญิง

การรักษาวลสงวนตัว คือ การไม่ปล่อยตัวให้ถูกล่วงเกินทางชู้สาวจากเพศตรงข้าม ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนเสนอแนวคิดดังกล่าวนี้ในเรื่องสั้น 1 เรื่อง คือ

เรื่อง โรแมนติกตาย ของ พิสิฐ ภูศรี เสนอภาพของการรักษาวลสงวนตัวของผู้หญิง ดังข้อความ

"อย่าทำอย่างนี้สิคะ" น้ำเสียงนั้นพร่าล้น
 "โอ้...จะหงวไ้ให้ใคร หรือว่าไม่รักผมแล้ว"
 "ขอบพูดอย่างน้อยอยู่เรื่อย" เธอทำหน้าไม่พอใจ แต่ก็เฝ้ารอเข้ามาชิดเขาแน่น ทุกหน้าลงกลาง
 หว่างอก เสียงพูดดังลอดมาอื้อ "ไม่รักคุณแล้วจะไปรักใคร"
 "รักแล้วทำไม..." เขาตั้งคำถามทั้งเสียงทั้งมือ
 เธอซ่อนสายตารับมามองเขาอย่างวิงวอน
 "เชื่อพี่เถอะค่ะ ไม่ดีหรอก" พูดพลางกุมมือเขาไว้ทั้งสองข้าง "มันยังไม่ถึงเวลา"
 "แล้วเมื่อไหร่จะถึงเวลาเสียที" เขาทำหน้าอ้อนใจ
 "วันแต่งงานสิคะ" เธอหัวเราะเสียงใส เขย่งตัวขึ้นมาจูบแก้มเขาหนึ่งฟอด แล้วชวนเขาเดิน
 ชมสวนดอกไม้ต่อไป

(โรแมนติกตาย, 2542 : 229-230)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของผู้หญิงที่ไม่ยอมมีความสัมพันธ์ทางเพศกับคนรักก่อนวันแต่งงาน แม้ว่าคนรักจะขอร้องและพยายามลวนลาม แต่เธอก็บ่ายเบี่ยงและขอให้คนรักรอจนกว่าจะถึงวันแต่งงาน สะท้อนให้เห็นถึงการรักษาวลสงวนตัวของผู้หญิงในสังคมปัจจุบันที่แม้ว่าค่านิยมต่างชาติจะไม่ให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากนักแต่ผู้หญิงไทยก็ยังคงให้ความสำคัญกับพรหมจารีของตนอยู่

3.5 การนิยมความสวยงามแบบตะวันตก

การนิยมความสวยงามแบบตะวันตก เป็นค่านิยมที่เห็นว่าคนที่มีรูปร่างหน้าตาและการแต่งกายเหมือนชาวยุโรปหรืออเมริกันผิวขาว เป็นความสวยงาม

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนิยมความสวยงามแบบตะวันตก 2 เรื่อง คือ

เรื่อง นางสาวไทยคนใหม่ ของ ประชาคม ลูนาชัย กล่าวถึงการนิยมนิยมความสวยงามตามแบบตะวันตก ในข้อความ

“ขอเชิญพบกับคนสำคัญของเราคือ... ”

พิธีกรทอดเสียงรอจังหวะให้ผู้ชมในห้องส่งปรบมือ

“คือ นางสาวไทยประจำปีนี้”

“สวัสดิ์ค่ะ...สวัสดิ์ค่ะ...สวัสดิ์ค่ะ”

สาวงามผู้มีมงกุฎเพชรประดับศีรษะยกมือสวัสดิ์กับกล้องโทรทัศน์เพื่อทักทายผู้ชมที่บ้าน ผู้ชมในห้องส่ง และพิธีกร

“สวัสดิ์ครับ ผมขอขอบคุณนางสาวไทยไทยคนใหม่ คุณพามาสิ กระจำวงศ์กุลภักดี หรือพอลล่า หรือพาเมลล่า ไฮล์ นางสาวไทยอิมพอร์ตผู้งามสง่า และฉลาด เหมาะสมกับการเดินทางไปประกวดมิสยูนิเวิร์สที่ประเทศเปรูในเดือนพฤษภาคมที่จะถึงนี้”

(นางสาวไทยคนใหม่, 2544 : 103-104)

เรื่องนี้สะท้อนค่านิยมด้านความสวยงามของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปเพราะผู้ที่ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยจะต้องมีรูปร่างหน้าตาสวยงามแบบคนไทย และต้องใช้ภาษาไทยได้ดีจึงจะเหมาะสมกับตำแหน่ง แต่ปัจจุบันกลับขึ้นชมคนที่มีเชื้อชาติผสมเป็นลูกครึ่งว่าสวยงาม การประกวดนางสาวไทยจึงเลือกผู้ที่มีเชื้อชาติผสมเป็นลูกครึ่งให้ได้รับตำแหน่ง เพราะนอกจากจะมีหน้าตาสวยงามแล้วยังสามารถใช้ภาษาต่างประเทศได้เป็นอย่างดี เหมาะสำหรับเป็นตัวแทนคนไทยไปประกวดมิสยูนิเวิร์สในต่างประเทศ

เรื่อง ที่นี้-ที่โน่น สะท้อนภาพของการแต่งกายตามแฟชั่นแบบตะวันตก ดังข้อความ

เดินมากับแม่ได้พักเดียว สายตาฉันก็กระทบกับเด็กคนไทยกลุ่มหนึ่ง ที่กำลังเดินสวนกับฉัน ภาพของพวกเขาดึงดูดความสนใจแทบทั้งหมดไปจากฉัน ทุกอย่างที่อยู่รอบๆ พราวเปลว เพราะเลนส์สายตาฉันเริ่มไปจุ่มจิบอยู่ที่จุดจุดเดียวตรงนั้นอย่างไม่ยอมแพ้นไปมุมอื่น

กลุ่มเด็กหนุ่มสาวเหล่านั้น คงจะอยู่ในวัยที่แก่กว่าฉันไม่เกินสามสี่ปี ทุกคนในกลุ่มยิ้มผมไม่ซ้ำสี คนหนึ่งมีผมสีม่วงดูฉูดฉาด อีกคนสีชมพูช็อกกิ้งฟังก์ และอีกคนสีเขียวเนียนอ่อน ทุกคนอยู่ในสไตล์ทรงผมฟังก์ เจาะจมูก เจาะหูใส่ห่วงโลหะซ้อนกัน ทาเล็บทาปากสีดำ และสวมชุดหนังสูงถึงเข่า ทั้งกลุ่มเดินไปอย่างองอาจ ขณะที่ปากหัวเราะคิกคักอยู่กับโทรศัพท์มือถือ และเคี้ยวหมากฝรั่งหยับๆ ควบไปด้วย ฉันเพิ่งรู้ว่าแฟชั่นยิ้มผมสีเล็บตา เจาะปากเจาะจมูกคล้องห่วง แพร่หลายมาถึงที่นี่ด้วย ข้า

ยังดูเหมือนจะถูกต้อนรับอย่างอบอุ่นผาละ

(ที่นี้-ที่โน่น. 2545 : 270-271)

เรื่องนี้สะท้อนภาพค่านิยมของเด็กไทยที่แต่งตัวตามแฟชั่นแบบฟุ้งๆของชาวตะวันตก ตั้งแต่ทรงผมที่ย้อมสีฉูดฉาด เจาะจมูก เจาะหูเพื่อใส่ห่วงโลหะ ทาเล็บทาปากสีดำ สวมรองเท้าบู๊ต และเคี้ยวหมากฝรั่ง เป็นการเลียนแบบการแต่งกายตามแฟชั่นของตะวันตกเพราะคิดว่าสวยงาม

4. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันพื้นฐานของสังคม ดังนั้นความสัมพันธ์ที่ดีอันเกิดจากรักความผูกพันระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะเป็นแรงผลักดันให้สมาชิกในครอบครัว ซึ่งเป็นหน่วยหนึ่งในสังคมออกไปทำงานพัฒนาสังคมในด้านต่างๆ ต่อไป

Nicholas (โสภณ ชปิลมันน์ และคณะ. 2536 : 88 ; อ้างอิงจาก Stinnett N., 1983 : 31-35) กล่าวถึงครอบครัวที่มีคุณภาพ 6 ประการ คือ

1. การชื่นชมคุณค่าของคนในครอบครัว โดยปกติคนทุกคนมีส่วนดีอยู่ในตัวมาก เมื่อคนในครอบครัวแสดงความรู้สึก แสดงการกระทำที่พึงพอใจในคนอื่น ๆ ที่อยู่ร่วมครอบครัวเดียวกัน ตระหนักในคุณค่าซึ่งกันและกัน คุณสมบัติเหล่านี้จะเปรียบเสมือนพื้นฐานของความอบอุ่นและความมั่นคงในครอบครัว

2. การมีเวลาอยู่ร่วมกัน ทุกคนในครอบครัวได้ทำกิจกรรมร่วมกันและควรเป็นกิจกรรมที่ทุกคนพึงพอใจที่จะทำร่วมกัน มิใช่เป็นการบังคับหรือบังคับ

3. การมีพันธะต่อความสุขและสวัสดิภาพของคนในครอบครัวร่วมกัน ครอบครัวที่มีคุณภาพมักจะมีพันธะดังกล่าวนี้สูง ซึ่งโดยแท้จริงแล้วเวลาไม่ได้เป็นอุปสรรคของการห่วงใยสวัสดิภาพของกันและกันในครอบครัว

4. มีการติดต่อสื่อสารกันเป็นอย่างดี ควรมีการพูดคุยกันอย่างสม่ำเสมอ และเป็นไปอย่างเปิดเผย ส่วนใหญ่แล้วจะพบว่าสมาชิกในครอบครัวมักจะเป็นผู้ฟังและมีความไว้วางใจต่อกันพอสมควร การนำความขัดแย้งมาพูดคุยกัน ไม่ปกปิดหรือเก็บไว้ในใจจะช่วยทำให้ค้นหาทางเลือกในการแก้ปัญหาเป็นไปด้วยดีสำหรับทุกคน

5. การมีศรัทธาต่อศาสนา จะช่วยทำให้มีสติ มีความอดทนต่อกัน มีการให้อภัยต่อผู้อื่น และรู้จักที่จะช่วยเหลือผู้อื่นในสังคม ซึ่งเป็นพื้นฐานของความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

6. การมีสมรรถนะจัดการกับวิกฤติการณ์ในครอบครัวได้อย่างดี คุณสมบัติข้อนี้จะเป็นการสกัดกั้นและป้องกันปัญหาสังคมได้อย่างดี คนในครอบครัวจะร่วมกันต่อสู้ปัญหาแทนที่จะทอดทิ้งหรือแตกแยกไปคนละทิศละทาง

ครอบครัวที่มีคุณภาพ 6 ประการข้างต้น หากครอบครัวขาดข้อใดข้อหนึ่งไปก็จะนำไปสู่ปัญหาครอบครัวในลักษณะต่างๆ ได้เช่นกัน

เบญจพร ปัญญา ยง (2541 : 36-42) กล่าวถึงปัจจัยที่ทำให้คู่สมรสหย่าร้างไว้ว่ามีหลายประการ คือ

1. คู่สมรสฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งนอกใจ
2. ปัญหาเศรษฐกิจเป็นประเด็นที่ทำให้เกิดการทะเลาะเบาะแว้งและลงเอยด้วยการหย่าร้างได้บ่อย
3. ความขัดแย้งเรื่องการเลี้ยงดู การทำงาน การเงิน ฯลฯ
4. การทารุณทั้งร่างกายและจิตใจ
5. คู่สมรสติดยาเสพติด หรือ สุรา
6. ปัญหาทางด้านจิตใจ หรือ ปัญหาทางเพศของคู่สมรส
7. ทักษะคติไม่ตรงกันในด้านกิจวัตรประจำวัน การใช้เวลาว่างอื่นๆ เป็นต้น

ปัจจัยดังกล่าวข้างต้นเป็นสาเหตุที่ทำให้คู่สมรสตัดสินใจหย่าร้าง

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับครอบครัวที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับครอบครัว 5 ลักษณะ คือ คู่สมรสมีทัศนคติไม่ตรงกัน การนอกใจคู่สมรส เด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัว การเลี้ยงดูบุตรอย่างผิดวิธี และหัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ

4.1 คู่สมรสมีทัศนคติไม่ตรงกัน

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่มีคู่สมรสมีทัศนคติไม่ตรงกัน 3 เรื่อง คือ

เรื่อง โรแมนติกตาย ของ พิลิฐ ภูศรี กล่าวถึงคู่สมรสที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน ดังข้อความ

"เรามาเริ่มต้นกันใหม่เถอะนะ"

เขายังไม่ยอมแพ้ จกมือกลับมากุมมือของเธออีกครั้ง เธอสลัดออกเต็มแรง พุดเสียงดังเกือบจะเป็นตะคอก

"คุณนี่พูดไม่รู้เรื่องหรือไง บอกว่าเรื่องของเรามันจบไปแล้ว แล้วก็ขอเสียที่ เรื่องจะมาจับโน่นจับนี้ อย่าลืมนะว่าเราหย่ากันแล้ว ถ้าคุณยังขึ้นทำอีก ฉันเห็นจะต้องเอากฎหมายเป็นที่พึ่งแจ้งข้อหาว่าคุณ ลวนลาม คุณก็รู้ว่าฉันเป็นคนพูดจริงทำจริง"

"ทำไมเรื่องของเรามันต้องลงเอยแบบนี้ด้วย"

"คุณรู้ดีพอๆ กับฉันนี่" เธอว่าเยาะๆ "ทัศนคติเราไม่ตรงกัน จะใช้ชีวิตร่วมกันไปทำไม คุณรีบ ขับรถกลับบ้านเถอะ เรายังมีเรื่องงานที่ต้องคุยกันอีกเยอะ อย่ามาเสียเวลาเพราะเรื่องไม่เป็นเรื่องเลย"

เขาทำตามที่เราต้องการ พารถเคลื่อนออกสู่ถนนใหญ่

(โรแมนติกตาย. 2542 : 240)

เรื่องนี้สะท้อนภาพคู่สมรสซึ่งประกอบอาชีพเป็นนักแสดงมีทัศนคติไม่ตรงกัน จึงเกิดการหย่าร้าง แต่ยังคงอยู่ด้วยกันเพราะรักษาน้ำตาทางสังคมและผลประโยชน์ทางธุรกิจ

เรื่อง ละครจริงในห้องขาวดำ ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอภาพคู่สมรสที่มีทัศนคติไม่ตรงกันดังข้อความ

เขาจำการหนีปัญหาของเขาในช่วงต้นๆ ได้ เทียวเตรหัวปักหัวปำ เมื่อเที่ยวจนเบื่อแล้วเขาก็เริ่มงานอดิเรกชิ้นนี้ของเขา ละครจริงกับการดื่มคนเดียว

บางที่ผู้หญิงหากินในละครเรื่องที่ 85 อาจพูดถูก "...ฉันไม่เข้าใจอย่างหนึ่งว่าคุณจะมัวร้องไห้คร่ำครวญทำไมคะ แทนที่จะดีใจดีใจหาย คุณน่าจะทำอะไรสักอย่าง เป็นต้นว่ากลับไปหาเมียคุณแล้วหาทางคืนดีกัน"

(ละครจริงในห้องขาวดำ. 2542 : 173)

เรื่องนี้สะท้อนภาพครอบครัวหนึ่งที่ต้องแต่งงานแบบคลุมถุงชน เมื่อสามีและภรรยาไม่เข้าใจกันและไม่พูดคุยปรับความเข้าใจ จึงนำไปสู่ปัญหาการหย่าร้าง ผู้เขียนเสนอภาพเปรียบเทียบปัญหาของเจ้าของโรงแรมกับลูกค้าที่เข้ามาใช้บริการว่าเป็นปัญหาครอบครัวเหมือนกัน คือเริ่มจากความไม่เข้าใจกันระหว่างสามีภรรยา แล้วสามีแก้ปัญหาด้วยการไปเที่ยวกลางคืน และหาคุณอนใหม่ ซึ่งเป็นการแก้ปัญหาที่ไม่ถูกต้อง เพราะจะทำให้ลูกขาดความอบอุ่นอาจประชิดพ่อแม่ด้วยการ

ไปมีเพศสัมพันธ์กับเพื่อนชาย และภรรยาก็อาจประชดประชันด้วยการหาคุณอนใหม่เช่นเดียวกับ สามี เป็นผลให้ชีวิตครอบครัวล้มเหลวและต้องแยกทางกันในที่สุด ผู้เขียนเสนอทางออกผ่าน ตัวละครที่เป็นหญิงบริการว่า หากไม่อยากมีครอบครัวที่แตกแยก เมื่อเกิดความไม่เข้าใจกันระหว่าง สามีและภรรยาก็ควรพูดคุยปรับความเข้าใจและแก้ปัญหาาร่วมกัน

เรื่อง คำสารภาพของข้างเท่าหลัง ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงคู่สมรสที่มี ทัศนคติไม่ตรงกันดังข้อความ

เขากามหล่อนตรงๆ “คุณกำลังมาขอลาออกใช่ไหม?”

“เปล่าค่ะ”

ผิดคาด เอนหลังบนเก้าอี้นวมตัวใหญ่ “ไหนเล่าให้ฟังซิว่าเกิดอะไรขึ้น ทำไมเขาไม่ยอมให้คุณ ทำงาน?”

“เพราะคำว่าศักดิ์ศรีผู้ชายนะสิคะ”

“เขาบอกว่าคุณไม่มีเวลาให้กับครอบครัว”

“ไม่จริงหรอกค่ะ หนูไม่เคยบกพร่องเรื่องครอบครัว”

“ฉันทำไมเขาวางยังงั้นละ ในเมื่อคุณก็ช่วยหาเงินเข้าบ้านอีกแรงนี่?”

“ปัญหาคือหนูหาเงินเข้าบ้านได้มากเกินไประยะนี้”

“ผมไม่เข้าใจ”

“คือว่าตอนนี้หนูได้เงินเดือนสูงกว่าสามีค่ะ”

คราวนี้เขาเงยไป “ผมเข้าใจแล้ว สามีคุณรู้สึกเสียหน้าจ้ะ?”

หล่อนพยักหน้า

“แล้วคุณจะทำยังไงต่อไป?”

“หนูไม่ลาออกค่ะ หนูทำทุกอย่างก็เพื่อครอบครัวเหมือนกัน เขาควรจะเข้าใจหนูบ้าง”

(คำสารภาพของข้างเท่าหลัง. 2542 : 217 - 218)

เรื่องนี้สะท้อนภาพครอบครัวที่สามีเป็นข้างเท่าหลังเพราะภรรยาสามารถหารายได้ได้มากกว่าสามี แต่สามีพยายามทำให้ภรรยาลาออกจากงานไปอยู่บ้านดูแลลูกและทำงานบ้าน เนื่องจาก ยังยึดติดกับค่านิยมเดิมที่ยกย่องให้ฝ่ายชายเป็นช้างเท้าหน้าจึงกลัวจะเสียหน้า ทำให้ภรรยาขอ แยกทางโดยมีข้อเสนอว่าหากสามีไม่ยอมหย่าจะต้องออกมาดูแลลูกและทำงานบ้าน สุดท้ายสามี ก็ยอมรับข้อเสนอเพราะไม่ต้องการหย่าร้างกับภรรยา ประกอบกับงานที่มีค่าตอบแทนสูงนั้นหายาก หากใครหารายได้ได้มากกว่าก็ควรจะเป็นเสาหลักให้ครอบครัว

จะเห็นได้ว่าครอบครัวที่สามี ภรรยาที่มีทัศนคติไม่ตรงกันแล้วไม่ปรับความเข้าใจกัน เป็น สาเหตุหนึ่งที่จะนำไปสู่ปัญหาการหย่าร้างได้

4.2 การนอกใจคู่สมรส

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการนอกใจคู่สมรส 2 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง ชู้ ของวินทร์ เลียววาริณ สะท้อนภาพการนอกใจคู่สมรส ดังตัวอย่าง

วันเสาร์ : เรื่องส่วนตัว

กลางคืน / ผม / การหลับตา / การนอนหงาย / เดียง / ความคิดถึงหล่อน / งาน / การจบลง / ความรู้สึกภายใน / การไม่จบ

สามราตรี / ความพิศวาส / เราสองคน / การอยู่ร่วมกัน / ผม / ความครุ่นคิด / ความแปลกใจ / การก่อเกิด / ความรู้สึกระหว่างเรา / ความใคร่ / ? / ความรัก / ? / ความไม่แน่ใจ / ความสับสน / ความรู้สึกส่วนตัว / ความรู้สึกปนเป / ศีลธรรม / ปัญหา / การแก้ปัญหา / การตัดสินใจ

ผม / เครื่องโทรศัพท์ / หมายเลขโทรศัพท์ของหล่อน / การกดหมายเลข / การรอ / เสียงสัญญาณ / เสียงตอบรับ / หล่อน...

(ชู้. 2542 : 13)

เรื่องนี้สะท้อนภาพชายชราที่ไม่สามารถมีความสัมพันธ์กับภรรยาสาวได้จึงว่าจ้างชายขายบริการให้กับภรรยาของตน แต่เมื่อทำงานเสร็จและได้รับเงินค่าตอบแทนเรียบร้อยแล้ว ชายขายบริการยังลอบติดต่อกับภรรยาของชายชราอีก

เรื่อง เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า ของ ปราบดา หยุ่น กล่าวถึงการนอกใจคู่สมรสดังนี้

นายของอาจผู้เป็นสามีเป็นชายมุ่งมั่นกับการงานจนละเลยชีวิตครอบครัวไปโดยไม่รู้ตัว นานๆ ที่จะมีคำหวานๆ ออกจากปากให้เป็นที่ชื่นใจสำหรับศรีภรรยา นางเกิดเริ่มเกิดอาการเอือมระอากับชีวิตคู่ ถึงแม้จะมีเด็กชายเตยงออกออกมาเป็นสมาชิกใหม่ก็ไม่สามารถเสริมเติมความต้องการทางอารมณ์และจิตใจของเธอได้ เมื่อมีชายหนุ่มซุ่มความปิกปิ่นเข้ามาในชีวิต หน้าซึ้งยังชอบแอบแห่เข้ากระเช้ากระแซะอยู่รอบๆ กายให้ใจมันชื่น เป็นน้ำหล่อเลี้ยงชีวิตให้คลายความเบื่อหน่ายไปได้ในแต่ละวัน ทำให้นางเกิดเกิดความรู้สึกสับสนในส่วนลึกของอารมณ์ ซึ่งนับวันจะเริ่มตื่นต้อขึ้นมาเรื่อยๆ จนปกปิดไว้ได้ยาก

(เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า. 2545 : 100-101)

นอกจากครอบครัวของนายองอาจและนางเกดแล้ว นายวิทัศนซึ่งเป็นนักธุรกิจที่มีกิจการหลายชนิดก็สนใจภรรยา โดยเลี้ยงดูนักศึกษาไว้เป็นภรรยาลับๆ ด้วย ดังข้อความว่า

...เขาหันหน้ามองผ่านกระจกหน้าต่างรถเพื่อผ่อนคลายอารมณ์ สักครูก็ยกโทรศัพท์ในมือขึ้นกดเลขเจ็ดตัว อัลโล! ว่าไงจ๊ะ อยู่ไหนเอ่ย อยู่ร้านหนังสือ ไปทำอะไรอยู่ที่ร้านหนังสือล่ะ (หัวเราะ) จริงด้วย อยู่ร้านหนังสือก็ต้องมาดูหนังสือสินะ เรียนเสร็จแล้วเธอจะ ป่านะเธอ ก็กำลังเดินทางไปกินข้าวกับลูกค้าที่โรงแรม รถมันติดนิดหน่อยตอนออกมาจากบ้าน เลยเวลานัดมาเกือบครึ่งชั่วโมงแล้ว ป้าคงจะเสร็จงานค่าๆ นะวันนี้ หลังสองทุ่ม ก้อยอยากไปไหนกับใครนะจ๊ะ ป้าจะไปหาที่ห้องแล้วจะพาไปขับรถเล่น จะพาไปกินอาหารญี่ปุ่นเอามั้ย อาบน้ำแต่งตัวรอป้าไว้ก็แล้วกัน แต่งตัวสวยๆ นะจ๊ะ ใส่ผ้าหอมยี่ห้อไหนด้วย ป้าชอบ นะจ๊ะ แล้วคืนนี้ เจอกัน นี่มีเครดิตการ์ดที่ป้าให้ไว้อยู่กับตัวหรือเปล่า ชื่อหนังสืออะไรก็รีบกลับไป แค่นี้ก่อนก็แล้วกัน ป้าจะถึงโรงแรมแล้ว คิดถึงก้อยจริงๆ คืนนี้เจอกันจะ

(เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า. 2545 : 104)

เรื่องนี้สะท้อนภาพการนอกใจคู่สมรสว่าส่วนหนึ่งเกิดจากสามีมุ่งสร้างฐานะให้กับครอบครัว จนลืมความอบอุ่นในครอบครัว ทำให้ภรรยาคิดนอกใจไปมีชายอื่น และเกิดจากฝ่ายชายที่เจ้าชู้ นอกใจภรรยา เรื่องสั้นดังกล่าวนี้แสดงให้เห็นว่าการนอกใจคู่สมรสนั้นไม่ใช่เพียงฝ่ายชายเท่านั้นที่นอกใจฝ่ายหญิง แต่ฝ่ายหญิงก็คิดนอกใจฝ่ายชายได้เช่นกัน

4.3 เด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัว

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบเรื่อง ที่สะท้อนภาพเด็กที่ขาดความอบอุ่นในครอบครัว 2 เรื่อง คือ

เรื่อง อันเป็นที่รัก ของ อัญชัน สะท้อนภาพพ่อ แม่ ที่มุ่งทำงานหาเงินจนไม่มีเวลาให้ลูก ทำให้เด็กขาดความอบอุ่นและมีพฤติกรรมก้าวร้าว ดังตัวอย่าง

“เคราะห์กรรมของมนุษย์มีจริงหรือไม่ นู๋ยังไม่สามารถรับรู้ นู๋รู้แต่ว่าไม่ว่าจะผูกใจรักสิ่งใด สิ่งนั้นก็ดูเหมือนต้องมือนั่นเป็นไป ตั้งตั้งเป็นเพียงสิ่งเดียวในโลกที่เหลือยู่ให้นู๋รัก ให้งอด ให้อ่านด้านเดียว และท้ายสุดก็คือลง ได้มลายสูญไปจากนู๋ทีละสิ่ง นู๋หือ้อ ตามืดพร่า เหมือนกับว่าทุกส่วนที่ประกอบขึ้นเป็นตัวเอง เกิดคือแฟงไม่รับรู้ความเป็นจริงอย่างหัวเด็ดตีนขาด สติของนู๋ในขณะนี้ เหลือริบหรี่

พ่อให้คิดแต่เพียงว่าเป็นตายแค่ไหนตนไม่คำนึง นอกจากจะเอาตังตังคืนมาจากครูให้ได้"
(อันเป็นที่รัก. 2539 : 27)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของเด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว เนื่องจากขาดพ่อ แม่จึงมุ่งทำงานจนไม่มีเวลาให้ลูก ทำให้เด็กแสวงหาความรักความอบอุ่นจากสิ่งอื่นมาทดแทน เช่น สัตว์เลี้ยง คนใกล้ชิด และตุ๊กตา เมื่อสัตว์เลี้ยงถูกจับไปปล่อย และเสียคนใกล้ชิดไป จึงเหลือเพียงตุ๊กตาซึ่งเป็นของรักชิ้นสุดท้าย เมื่อทำหล่นในห้องเรียน และถูกครูยึดไป ทำให้เด็กพยายามทำทุกวิถีทางที่จะให้ได้ตุ๊กตาคืนมาเพราะเป็นของรักชิ้นสุดท้ายที่เหลืออยู่

เรื่อง เมืองคนบาป ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอภาพเด็กขาดความอบอุ่นจากครอบครัว ดังข้อความ

"แท็กซี! เปิดประตู!"

"เกิดอะไรขึ้น? นี่พี่ไปลากสาวที่ไหนมา? ร้องลั่นมาแต่ไกล..."

"ลูกสาวผมเอง... กลับบ้านเดี๋ยวนี้ อีลูกไม่รักดี"

"ไม่กลับ ปล่อยนะพ่อ"

"หนอย! อีนี่... โทกว่าไปค่ายเยาวชนต่างจังหวัด นี่มันค่ายห่าอะไรวะขายหน้าเค้าไหม พ่อมึงเป็นถึงคนใหญ่คนโต ปล่อยให้ลูกมามั่วที่นี้ทุกคืน รู้ถึงไหนอายุเขาดังนั้น"

"ชีวิตของหนูเองนะ พ่อไม่ต้องมายุ่งเกี่ยว"

"หนอย... อีลูกบังเกิดเกล้า..."

"อย่ามายุ่งกะหนูนะ..."

"นี่พ่อแกนะ..."

"แต่พ่อเคยให้เวลาลูกๆ บ้างหรือเปล่า ทั้งปีทั้งชาติพ่อเอาแต่หาเงิน..."

(เมืองคนบาป. 2546 : 47)

เรื่องนี้สะท้อนภาพสังคมทุนนิยมที่พ่อ แม่ มุ่งทำงานหาเงินจนไม่มีเวลาดูแลลูก ทำให้ลูกขาดความอบอุ่น จึงมีพฤติกรรมหลอกหลวงพ่อ แม่ เพื่อหนีไปเที่ยวสถานบันเทิงกับเพื่อนในเวลาว่างคืน

4.4 การเลียงดูบุตรอย่างผิดวิธี

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบเรื่อง ที่สะท้อนภาพการเลียงดูบุตรอย่างผิดวิธี 2 เรื่อง คือ

เรื่อง ในตู้เย็น ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร สะท้อนภาพการเลียงดูบุตรอย่างผิดวิธี ดังข้อความ

“จี้...หนูฟังพ่อนะ” เขาพูดอย่างระมัดระวัง “หนูเป็นเด็กฉลาด พ่อว่าปัญหามันไม่ได้อยู่ที่จอมแข็ง ของจี้ หรือจี้ปกป้องของของตัวเอง แต่มันอยู่ที่พี่กับน้องยื้อแย่งกันต่างหาก พ่อขอให้ลูกตระหนักเอาไว้ มากๆ เราไม่ใช่คนต่างเผ่าต่างพันธุ์กันนะลูก จี้กับจอมเป็นพี่น้องกันเป็นลูกของพ่อแม่เดียวกัน จุดเริ่มต้น มาจากน้องกินพิซซ่าวันเกิด แล้วทำท่าจะไปกินได้อีก น้องตะกละ ชุ่มช้ำม หิวจัด หรือเห็นแก่กิน ก็ตามแต่จะพูด...ยอมรับข้อกล่าวหาหมี้ยจอม”

“รับทุกข้อหาครับ” จอมยิ้ม เพียงจันทรพลอยยิ้มไปด้วย

“ที่แม่พูดเมื่อสักครู่ ไม่ว่าใครจะตีมได้กหรือเปี๊ยะ พี่กลับมาลองเห็นว่าลูกทั้งสองคนเหมือนกันอยู่ อย่างหนึ่ง คือมีความสุขจากการซื้อและตีมกินตามใจของตน ยิ่งซื้อหรือตีมกินแตกต่างกันมากเท่าไร ก็จะยิ่งทำให้ลูกแตกต่างกันมากเท่านั้น ความสุขที่เราพอมิตีมพอมินก็กลายเป็นความสุขเฉพาะปาก เฉพาะตัว สุขของใครก็สุขของมัน ลูกเลยกลายเป็นคนใจแคบขึ้นมาอย่างไม่รู้ตัว จอมก็ต้องการกิน ตามใจปากของตัวเอง จี้ก็สนใจแต่เรื่องของจี้กับเพื่อนๆ ของจี้...”

(ในตู้เย็น. 2542 : 79-80)

เรื่องนี้สะท้อนภาพครอบครัวที่พ่อ แม่ เลียงลูกตามใจ จนทำให้ลูกขาดความสามัคคีกัน การกินอาหารชนิดเดียวกันแต่ต่างยี่ห้อ เลือกกินตามความชอบของตน ทำให้เป็นคนใจแคบ ไม่รู้จัก แบ่งปัน เมื่อน้องไปหยิบอาหารของพี่มากินทำให้พี่ไม่พอใจจึงเกิดการทะเลาะกัน พี่ขว้างปาสิ่งของ ถูkn้องหัวแตก ทำให้พ่อและแม่ต้องเรียกทั้งพี่และน้องมานั่งพูดคุยสร้างความเข้าใจระหว่าง ครอบครัว

เรื่อง เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า ของ ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพพ่อ แม่ ที่ตามใจลูก เพื่อชดเชยที่ตนไม่มีเวลาให้กับลูก ดังข้อความ

...เสียงแสบปีเบียร์เคยก็ดังขึ้นอีกครั้ง คราวนี้เสียงที่ส่งมาตามสายเป็นเสียงลายน้อยแอนนี่ นายวิทัศน์เปิดปากทักทายด้วยน้ำเสียงเอือมระอา ว่าไอแอน ทำอะไรอยู่ที่ไหนละวันนี้ จะเอาเงินเท่าไรอะไรนะ จะไปอีกแล้วหรือ มันมีอะไรดีหรือใจให้เมืองปารีสนะ ปีนึงๆ ไปได้เป็นสิบๆ ครั้ง ก็โทรไปบอกเลขาฯ พ่อเหมือนเดิมก็แล้วกัน บอกว่าแอนไปดูงานให้พ่อนะคราวนี้ นี่บอกแม่แล้วหรือยัง เอาน่า โทรไปบอกเขาเสียหน่อย เดียวเขาก็มาถามกับพ่ออีกว่าแกอยู่ไหน ชี้แจงตอบแทนแกแล้ว เอานะ โอ.เค.ๆ เทียวให้สนุกแล้วกัน คราวนี้ไม่ต้องพยายามลักลอบเอาอะไรเข้าประเทศอีกนะ ครั้งที่แล้ววุ่นวายกันพอแล้ว จ๊ะ จ๊ะ โอ.เค. เมื่อคุยเสร็จนายวิทัศน์บ่นออกมาให้คนขับรถได้ยินว่า เอ้อ ไอ้ลูกสาวคนนี่

(เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า. 2545 : 103)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของพ่อ แม่ ที่มุ่งทำงานหารายได้จนไม่มีเวลาให้กับลูก และชดเชยให้ลูกด้วยการเลี้ยงดูอย่างตามใจ ลูกอยากได้อะไรจึงตามใจลูกทุกอย่าง เมื่อลูกทำผิดพ่อ แม่ ก็ไม่ว่ากล่าวตักเตือนกลับปกป้องลูก ทำให้ลูกเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง

4.5 หัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบเรื่อง ที่สะท้อนภาพหัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ 1 เรื่อง คือ

เรื่อง คินเหน็บหนาว ของ ศิลา โคมฉาย สะท้อนภาพของหัวหน้าครอบครัวที่ขาดความรับผิดชอบ ดังตัวอย่าง

เขาภูมิใจกับคนเรียบเจยเป็นเมียที่ดี เจยแม้รุ่มโรทั้งช่วยกันสร้างพังยับ พลิกคว่ำจากเขาเมามายได้ที่ เจยยามไต่ยืนเพื่อนๆ ของเขา ใช้คำว่า ...โธ... เพื่อนฝูง...ลากเขาไปสู่วิดีคนหนุ่ม เจยกับเรื่องราวเสียดสีสนุกๆ ต่อผู้หญิงถูกเรียกว่า “เมีย” ปั่นแต่งให้ได้เฮฮากันร้อยแปดพันเก้า เมื่อเธอย้ายออกไปรับตำแหน่งสำคัญ ในสาขาใกล้บ้านใกล้ลูก เขายังสำราญบานใจกับความเรียบเจย... เจยได้แม้บัตรเอ.ที.เอ็ม. เบิกเงินเดือนของเขา ถูกเจ้าหนี้ในที่ทำงานยึดไว้

สิ่งที่ทนไม่ได้ กลับเป็นความกดดันจากครอบครัวใหญ่ ประกอบด้วยพ่อตา แม่ยาย พี่ชาย น้องสาว ของฝ่ายเมีย ครอบครัวเล็กของเขาได้รับสัดส่วนให้พักชั้นบน บนบ้านหลังหนึ่งในสามหลังบริเวณเดียวกัน อยู่ฟรีกินฟรี ฐานะค่อนข้างดีของพ่อแม่เธอเกิดจากการทุ่มเททำงานสร้างสมเอาด้วยความประหยัด เรื่องธรรมดาเช่นการ “เสียง” พอสุนุกสนานในความคิดแบบเขา ที่นี่กลับปฏิเสธสิ้นเชิง ความคุ้นเคยกับฐานะเจ้านั้นมานาน ทำให้มุ่มมองต่อการเป็นลูกหนี้ของเขาน่ารังเกียจ...

(คินเหน็บหนาว. 2535 : 47)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของชายที่แม้จะมีภรรยาและลูกแล้ว แต่ก็ยังรักสนุกชอบสังสรรค์กับเพื่อน จนมีหนี้สินและถูกเจ้าหนี้ยึดบัตรเอ.ที.เอ็ม เอาไปกดเพื่อใช้หนี้ ก็ยังไม่เปลี่ยนพฤติกรรมกลับคิด ปลดหนี้ด้วยการเสี่ยงโชคเล่นการพนัน ทำให้มีภาระหนี้สินเพิ่มมากขึ้น จึงเกิดปัญหาในครอบครัว จนภรรยาขอแยกทางเพราะไม่สามารถแบกรับภาระหนี้สินที่สามีก่อไว้ได้

จากการศึกษาเรื่องสั้นผู้วิจัยพบว่าปัญหาครอบครัวที่คู่สมรมีทัศนคติไม่ตรงกัน การนอกใจ คู่สมรส และหัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครอบครัวหย่าร้าง

พ่อ-แม่ในสังคมปัจจุบันที่มุ่งทำงานเพื่อหารายได้ให้ครอบครัว จนไม่มีเวลาให้กับลูก ทำให้ ลูกขาดความอบอุ่นจากครอบครัวและมีพฤติกรรมก้าวร้าว โกหกหลอกลวง หนีเที่ยวกับเพื่อน ส่วนพ่อ – แม่บางคนที่ไม่มีความสนใจกับลูกและชดเชยให้ลูกด้วยการตามใจ เป็นการเลี้ยงดูลูกอย่างผิดวิธีทำให้ลูกเอาแต่ใจตนเอง

5. ภาพสะท้อนด้านอาชญากรรม

อาชญากรรมหมายถึง การกระทำผิดข้อห้ามทางกฎหมายของรัฐ โดยผู้ที่กระทำผิดจะต้อง ได้รับโทษตามกฎหมาย การก่ออาชญากรรมที่พบเห็นและที่เป็นปัญหาในสังคมขณะนี้ เช่น การ ปล้นทรัพย์ การลักขโมย การฆ่าคนตาย เป็นต้น

โกศล วงศ์สวรรค์ และสสิต วงศ์สวรรค์ (2537 : 23) กล่าวถึงสำนักงานตำรวจแห่งชาติได้ แสดงให้เห็นว่าแนวโน้มความรุนแรงของอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในประเทศไทย ที่สร้างความเสียหาย สูญเสียทรัพย์สินและชีวิต ทั้งจากคดีประทุษร้ายต่อทรัพย์ ร่างกาย เพศ คดีอุกฉกรรจ์ และคดี สะเทือนขวัญ ล้วนมีจำนวนคดีเพิ่มขึ้น โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานคร คดีลักทรัพย์ มีการ โจรกรรมทรัพย์สินในเคสสถานทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน เช่นเดียวกับคดีวิ่งราวทรัพย์และคดี โจรกรรมรถ สำหรับคดีอุกฉกรรจ์และสะเทือนขวัญ เช่น คดีฆ่าผู้อื่นโดยเจตนาพยายามฆ่า ทำร้าย ร่างกาย และข่มขืนกระทำชำเราล้วนมีจำนวนเพิ่มขึ้น จากการขัดแย้งทางผลประโยชน์ทางการเมือง หรือทางธุรกิจ ความขัดแย้งส่วนตัวและสิ่งแวดล้อมด้วย เป็นต้น

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาอาชญากรรมที่ปรากฏ ในเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบปัญหาอาชญากรรม 3 อย่าง คือ การฉ้อโกง การล่อลวงละเมิดทางเพศ และการขโมยเด็ก ดังนี้

5.1 การจีปล้น

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการจีปล้น 3 เรื่อง คือ

เรื่อง คติมนินาเร่ ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอภาพโจรปล้นธนาคาร ที่จัดธนาคารเพื่อขโมยเงิน แต่มีคนมาเห็นเหตุการณ์ และตำรวจกำลังจะมาถึงที่เกิดเหตุ ทำให้โจรจับผู้เห็นเหตุการณ์ไปเป็นตัวประกันด้วย จากข้อความ

ตอนเที่ยงคืนของวันที่ 18 เมษายน สมภพปวดท้องอย่างหนัก ผมจึงเดินออกไปปากซอย ผมกะว่าจะต้องเคาะประตูร้านขายยาเพื่อซื้อยาแก้ปวดท้อง

ขณะที่ผมเดินผ่านธนาคารกรุงเทพฯ สาขาบางพลัด สายตาก็เลื้อยไปเห็นที่หน้าต่างชั้นล่างของธนาคารมีรอยจัด ชะงักกึก เดินเข้าไปสำรวจดูใกล้ๆ ด้วยความสงสัย ทันใดเงาร่างหนึ่งประชิดตัวผมจากด้านหลังพร้อมเสียงกระซิบ

"มึงเป็นใคร?"

ผมหันกลับ เห็นปิ่นจ้อยอยู่ห่างแค่คืบ แสงไฟรัวไรจากถนนส่องให้เห็นใบหน้าของชายชุดดำในวัยต้นสามสิบ

"มึงมาทำอะไรที่นี่?" เขาถาม ความจริงน่าจะเป็นคำถามของผมมากกว่า

"ผมมาซื้อยา"

ชายแปลกหน้าชุดดำส่ายยิ้ม "ซื้อยาตอนนี้นะอะไร? มึงเป็นตำรวจรีเปล่า?"

ผมยื่นบัตรนักศึกษาของผมให้เขาดู เขาลังเล ทันใดนั้นเสียงไซเรนรถตำรวจดังโหยหวน ตำรวจมากันแล้ว! เขาหันรีหันขวางแล้วเอาปืนจิ้มผม "มากับกู"

(คติมนินาเร่. 2546 : 175)

เรื่อง องค์อุลิมาล 2550 ของ ปริญญา ตริ์น้อยไล สะท้อนภาพการก่ออาชญากรรม ดังนี้

รายชื่อ 12

เหตุเกิดที่

หน้าตู้ถอนเงินด่วน

ธนาคารกรุงสยาม จำกัด (มหาชน)

สาขา ศรีนครินทร์

ผู้ตาย

นักศึกษาชาย อายุ 21 ปี

ข้อมูลอื่น

ศพถูกตัดนิ้วหัวแม่มือ กระโหลกศีรษะยุบ

เนื่องจากถูกตีด้วยไม้หรือโลหะ

มีการถอนเงินสดทั้งหมด
 ออกจากบัญชี มีการโอนเงินชำระค่า
 ทองคำ 20 บาท และของมีค่าอื่นๆ
 รวมเป็นเงินเกือบสองล้านบาท

(องคุลิมาล 2550. 2541 : 41)

เรื่องนี้สะท้อนจินตนาการของผู้เขียนเรื่องการก่ออาชญากรรมที่มีการพัฒนาขึ้นเพราะใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชญากรรม โดยการฆ่าคนตัดนิ้วหัวแม่มือเพื่อนำนิ้วมือไปใช้เป็นข้อมูลกับธนาคารในการเบิกเงินของผู้ตาย เพื่อนำเงินไปใช้สนับสนุนการฟื้นฟูสภาพสิ่งแวดล้อม

เรื่อง เทียงคินพอดิ ของ จีรภัทร อังศุมาลี เสนอภาพการปล้นทรัพย์ผู้หญิงในเวลากลางคืน ดังต่อไปนี้

๒๓.๕๑ น.

"ว้าย..." หญิงสาวยืนข้างป้ายโฆษณากริดร้องเสียงดัง "มันกระชากสร้อย"

ชายร่างผอมกำสร้อยที่กระตุกมาจากต้นคอหญิงสาวยึดใส่กระเป๋ากางเกง จ้องหน้าหญิงสาวแล้วมองไปในศาลา

"ช่วยด้วย..." หญิงสาวตะโกนร่ำรอน สายตามองไปยังชายหนุ่มทั้งสองในศาลาใกล้ตัวเอง ก่อนจะมองเลยไปยังชายร่างกำยำ และกะเทยทั้งสอง

"บ้าเหวอ" ชายร่างผอมตะคอก "ใครกระชากสร้อยมึง"

"แกนั่นแหละ" หญิงสาวชี้หน้า หันไปมองทุกคนในศาลาอีกครั้ง ด้วยแววตาอ้อนวอน

(เทียงคินพอดิ. 2545 : 201)

เรื่องนี้สะท้อนภาพการปล้นทรัพย์ผู้หญิงในเวลากลางคืน แม้ว่าจะอยู่ในบริเวณที่ไม่เปลี่ยวและมีคนเดินผ่านไปมา เช่น ป้ายรถเมล์ ก็ยังถูกกระชากสร้อยคอ

เรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่อง สะท้อนให้เห็นว่าสังคมกรุงเทพฯ เป็นแหล่งจ้างแรงงานจำนวนมาก เพราะเป็นศูนย์กลางในทุกๆ ด้านของประเทศทั้งส่วนราชการและเอกชน ทำให้ประชาชนทุกจังหวัดเดินทางเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ มาก เมืองกรุงเทพฯ จึงแออัดไปด้วยผู้คน ทำให้ความต้องการในการจ้างแรงงานลดลง คนที่เข้ามาหางานทำในกรุงเทพฯ หางานยากขึ้นเนื่องจากการแข่งขันกัน

สูง เป็นผลให้คนในสังคมก่ออาชญากรรมเพิ่มมากขึ้นด้วย จากตัวอย่างดังกล่าวผู้เขียนชี้ให้เห็นว่าการจับปล้น มีการใช้วิธีการที่รุนแรงมากขึ้นเป็นลำดับ คือจากเดิมจี้ชิงทรัพย์ กระตุกสร้อยธรรมดา เป็นการประจบการโจรกรรมแล้วหาตัวประกันเป็นเครื่องต่อรองกับตำรวจ และการโจรกรรมโดยใช้เทคโนโลยีประกอบทั้งรุนแรงขึ้นถึงขั้นฆ่าเจ้าของทรัพย์สินด้วย

5.2 การล่องละเมิดทางเพศ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการล่องละเมิดทางเพศ 3 เรื่อง คือ

เรื่อง บัวลอย ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ สะท้อนภาพหญิงที่ถูกล่องละเมิดทางเพศ ดังนี้

ทุกสิ่งทุกอย่างดูมืดมิด ในที่สุดเปลือกตาคู่นั้นก็เปิดออกได้อย่างยากเย็น พอมองเห็นได้ชัดว่ามีร่างของชายสามคนนอนระเกะระกะอยู่แถวนั้น น้ำตาก็ไหลหลังลงมาอาบแก้มอีก มือที่ความสะเปะสะปะไปทางด้านข้างช่วยดันร่างของผู้เป็นเจ้าของให้ทรงตัวขึ้นมาได้อีกครั้ง หญิงสาวพยายามมองหาเสื้อผ้าที่จะเอามาใช้ปิดกาย เสื้อผ้าเปียกชื้นของหล่อนดูเหมือนจะถูกแขวนอยู่ราวทางด้านท้ายเรือ หญิงสาวกระเถิบร่างเข้าไปอย่างยากเย็น เพื่อดึงเอาเสื้อผ้าชุดนั้นกลับมาใส่ใหม่

(บัวลอย. 2538 : 108)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของหญิงที่ไปกระโดดน้ำฆ่าตัวตาย ได้รับการช่วยเหลือจากชายกรรมกร 3 คน แต่เมื่อช่วยชีวิตไว้ได้แล้วชายทั้ง 3 คนกลับซ้ำเติมหญิงคนนั้นด้วยการผลักดันข่มขืนหญิงที่นอนไม่ได้สติ

เรื่อง ในตู้เย็น ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร สะท้อนภาพของหญิงที่ถูกล่องละเมิดทางเพศซึ่งสามารถพบได้บ่อยครั้งจากหนังสือพิมพ์ จากบทสนทนาที่แม่ตักเตือนลูกสาวด้วยความเป็นห่วงดังนี้

ลูกสาวขับรถเก๋งที่หล่อนเคยใช้เช่าเก็บในที่จอด ก่อนเดินเข้าบ้านมาไหว้และยิ้มให้มารดา เด็กสาวรูปร่างสูงโปร่งหน้าตาสะสวย ตัดผมสั้น เธออยู่ในชุดนักศึกษา ชายกระโปรงสีดำสั้นเหนือเข่าเผยให้เห็นช่วงขาเรียวยาวสวยงาม กระเป๋านางสีดำห้อยกับไหล่ซ้าย

หล่อนทักท้วง "วันนี้ไม่กลับเย็นไปหน่อยหรืหนู โทรศัพท์อยู่กับตัว ทำไมไม่โทร.มาบอก"

ลูกสาวยิ้มสดใส "หนูขอโทษค่ะ" เธอวางกระเป๋าบนโซฟาสีน้ำตาลอ่อน และดึงชายเสื้อออกมา

ข้างนอก “พอดีเพื่อนๆ ชวนไปดูหนังที่สยามฯ... หนังดีจังเลยคะ”

“ไม่ต้องเงใจออกนอกเรื่อง” หล่อนแกลังตีหน้าดูเข้าใจ

“จริงๆ นะคะ หนูกับเพื่อนๆ แอบขีดน้ำตากันเลย แม่คะ... ไม่ได้ยินเสียงนายจอมเลย ยังไม่กลับใช่ไหมคะ”

“เที่ยงสยามสแควร์ เย็นสยามเซ็นเตอร์ คำสยามดิศพ์เวอร์รี่ ...จบก็รับปริญญาเอาตามทางเท้าแถวๆ นั้นแหละ” หล่อนประตประชันด้วยความเป็นห่วง ข่านักศึกษาสาวคนหนึ่งถูกสามจิ้งจอกเมืองกรุงตีสนิทในลานจอดรถ เพราะความไร้เดียงสาและอ่อนต่อโลก เธอกลับเห็นพวกนั้นเป็นสุภาพบุรุษ ใ่วางใจขนาดยอมไปรับประทานอาหารด้วย เธอถูกมอมยาจนหมดสติ และถูกพาเข้าไปข่มขืนยับเยินในโรงแรม หล่อนไม่เคยลืมข่านี้ และข่าผู้หญิงถูกข่มขืนฆ่าอีกหลายข่า

(ในตู้เย็น. 2542 : 60-61)

เรื่องนี้สะท้อนภาพความไม่ปลอดภัยของผู้หญิงในกรุงเทพฯ ที่ถูกข่มขืน ซึ่งปรากฏเป็นข่าบ่อยครั้งในหน้าหนังสือพิมพ์ ทำให้แม่เป็นห่วงลูกสาวที่กลับบ้านผิดเวลา

เรื่อง ละครจริงในห้องข่าดำ ของ วินทร์ เลียววาริณ สะท้อนภาพหญิงที่ถูกข่าชายคนรักมอมเหล้าแล้วพามาข่มขืนในโรงแรม จะเห็นได้ว่าแม้จะเป็นข่าคนรักก็ไม่สามารถไว้ใจได้ดังข้อความ

ในความสลับของห้องข่าดำ ข่าวัยสามสิบเศษคนหนึ่งกำลังดำเนินบทบาทของเขากับร่างเปลือยเปล่าบนที่นอนกลม เขาชะงักก็กเมื่อสังเกตเห็นว่าหญิงสาวผู้นั้นร่างอ่อนระทวยนึ่งไร้สติ เขารู้ทันทีว่านี่เป็นการมอมเหล้าผู้หญิงมาข่มขืน

(ละครจริงในห้องข่าดำ. 2542 : 171)

เรื่องสั้น 3 เรื่องข้างต้น แสดงให้เห็นความไม่ปลอดภัยของผู้หญิงในกรุงเทพฯ ทั้งในเวลากลางวันและกลางคืน ที่โจรมักมีรูปแบบในการล่อลวงที่ต่างๆ กันออกไป เช่น ทำตัวเป็นคนดีช่วยเหลือใ่วางใจแล้วข่มขืน หรือเดินตามไปในที่ปลอดภัยแล้วโปะยาสลบ หรือวางยานอนหลับในเครื่องดื่ม เป็นต้น หากผู้หญิงไม่ระวังตัวก็อาจตกเป็นเหยื่อได้ ซึ่งเหตุการณ์เหล่านี้เกิดขึ้นอยู่บ่อยครั้งในสังคมกรุงเทพฯ ดังจะเห็นได้จากข่าในหนังสือพิมพ์อยู่เสมอ

5.3 การขโมยเด็ก

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขโมยเด็กอยู่ 1 เรื่อง คือ

เรื่อง คนเถื่อน ของ ศุภชัย สิงห์ยะบุตร กล่าวถึงการขโมยเด็ก ดังข้อความ

"คุณบุญมีเด็กกลับมาหรือยัง?" นายตำรวจถามมันด้วยน้ำเสียงละล้าละลัก

มันไม่ตอบ แต่ตามสวนกลับไปด้วยน้ำเสียงเช่นเดียวกัน "จะ-เจ้านายคะ-ครับ...เขาเอาลูกผมไปไว้ไหน?"

นั่นและจึงเกิดการติดตามหาแม่ลิวรรณ จากชื่อ-สกุล และที่อยู่กับสถานที่ทำงานในบัตรประจำตัวประชาชนและบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้หวังดีทั้งสองคน เมื่อตรวจสอบไปแล้วปรากฏว่าเป็นบัตรปลอม! แล้วผู้หวังดีดังกล่าวเป็นใครกันล่ะ? นายตำรวจเจ้าของเรื่องสั้นนิษฐานว่าต้องเป็นแก๊งขโมยเด็กที่กำลังอาละวาดอยู่หัวเมืองอย่างแน่นอน...

(คนเถื่อน. 2534 : 22)

เรื่องนี้สะท้อนเรื่องราวของแก๊งขโมยเด็ก ที่ปลอมบัตรประชาชน และบัตรข้าราชการขึ้นและแต่งตัวให้ดูดีเพื่อสร้างภาพให้คนในสังคมเชื่อว่าเป็นคนดี รักและสงสารเด็ก ทำให้ตำรวจเชื่อว่าเป็นคนดี และไว้วางใจให้นำลูกของบุญมีที่กำลังไม่สบายไปรักษา แต่กลับเป็นช่องทางให้แก๊งขโมยเด็กขโมยลูกของบุญมีไป ซึ่งตำรวจมารู้ทีหลังว่าบัตรประชาชน และบัตรข้าราชการที่แก๊งขโมยเด็กให้ไว้เป็นหลักฐานเป็นของปลอม ในขณะที่บุญมี ที่เป็นพ่อของเด็ก แต่มีรูปร่าง หน้าตา และผิวพรรณต่างกับลูกเพราะลูกมีลักษณะคล้ายแม่มากกว่า ประกอบกับไม่มีหลักฐานบัตรประชาชน ทำให้ตำรวจคิดว่าบุญมีเป็นแก๊งขโมยเด็ก

6. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

สารานุกรมศัพท์เศรษฐศาสตร์ (อุทัย นิธิบุญโต. 2525 : 110) ให้คำจำกัดความของคำว่า "เศรษฐกิจ" (Economic) หมายถึง การกระทำหรือกระบวนการใดๆ ซึ่งมนุษย์กระทำให้เกิดขึ้นซึ่งสินค้าหรือบริการเพื่อสนองความต้องการของมนุษย์ ซึ่งเศรษฐกิจจะบ่งบอกถึงลักษณะการกระทำที่มีประสิทธิภาพในกระบวนการผลิตสินค้าและการบริการ หรือการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาใช้ในการผลิตสินค้าให้ตรงตามความต้องการของมนุษย์

บุญยืน ชัยสุโรจน์ (2533 : 11) กล่าวว่า เศรษฐกิจ เป็นส่วนหนึ่งของวิชาเศรษฐศาสตร์ ซึ่งใช้ศึกษาเกี่ยวกับวิธีการที่ประชาชนเลือกใช้ทรัพยากรของตน ได้แก่ ทุน ที่ดิน แรงงาน ซึ่งมีอยู่อย่างจำกัด มาประกอบการเพื่อการผลิต การแลกเปลี่ยนและการบริโภคสินค้าและบริการ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (ราชบัณฑิตยสถาน. 2542 : 1106) ให้ความหมายของคำว่า "เศรษฐกิจ" ไว้ว่า หมายถึง งานอันเกี่ยวกับการผลิต การจำหน่าย จ่ายแจก และการบริโภค ใช้สอยสิ่งต่างๆของชุมชน

จากคำจำกัดความของคำว่า "เศรษฐกิจ" ข้างต้น สรุปว่า "เศรษฐกิจ" (Economic) หมายถึง การกระทำของมนุษย์ที่เลือกใช้ทรัพยากรของตนมาผลิตสินค้าหรือบริการเพื่อการจำหน่าย และการบริโภค ตามความต้องการของมนุษย์ด้วยกัน ดังนั้นเศรษฐกิจจึงเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับชีวิตของคนทุกคนในสังคม เพราะในแต่ละวันคนในสังคมต้องดำเนินชีวิตอยู่ในวงจรเศรษฐกิจ เป็นต้นว่า การเลือกซื้อสินค้าและบริการ การหารายได้ การตัดสินใจลงทุนทำธุรกิจ ตลอดจนการกำหนดนโยบายทางเศรษฐกิจของรัฐบาล

ในช่วงปี พ.ศ. 2535-2539 เป็นช่วงที่เศรษฐกิจโดยรวมของไทยมีอัตราการเจริญเติบโตในระดับสูง โดยเฉพาะการขยายการลงทุนของธุรกิจเอกชนในภาคการบริการต่างๆ เช่น ธุรกิจโรงแรม รีสอร์ท และสนามกอล์ฟ ตลอดจนได้มีการนำเงินลงทุนไปใช้ในกิจการประเภทเก็งกำไรในตลาดหุ้น หรือกิจการที่ได้รับผลตอบแทนเร็วจากธุรกิจอสังหาริมทรัพย์ เช่น การก่อสร้างอาคาร การทำธุรกิจบ้านจัดสรร และโครงการจัดสรรที่ดินในลักษณะต่างๆ มากจนเกินความต้องการของผู้บริโภค เป็นผลให้เกิดภาวะผันผวนในตลาดหลักทรัพย์ และเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจขึ้นในปี พ.ศ. 2540 (โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์. 2542 : 41) ซึ่งรัฐบาลแก้ไขปัญหาวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจครั้งนี้ โดยปรับอัตราแลกเปลี่ยนสกุลเงินตรา และปรับลดราคาค่าเงินบาทลงจนสถาบันการเงินหลายแห่งของประเทศต้องปิดกิจการ ธุรกิจต่างๆ ในประเทศขาดสภาพคล่องทางการเงิน บริษัทหลายแห่งต้องแก้ปัญหาด้วยการปลดพนักงานออก หรือลดเงินเดือนพนักงาน ทำให้เกิดภาวะการว่างงาน ประชาชนในกรุงเทพฯ มีรายได้ลดลง

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 4 ลักษณะ คือ ค่าครองชีพสูง การเกิดอาชีพใหม่ ปัญหาคนตกงาน และปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

6.1 คำครองชีพสูง

การศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ เกี่ยวข้องกับปัญหาคำครองชีพสูงในเรื่องสั้น 3 เรื่อง คือ

เรื่อง ผีอยู่ในบ้าน ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ เสนอปัญหาคำครองชีพสูงไว้ในข้อความ

"...รุ่งอีกปีเงินเดือนผมเพิ่มขึ้นอีกพัน แต่ก็พอดีกับค่าพาร์ตเมนต์ละครับ ค่าเช่าเพิ่มเป็นสามพันห้า รวมค่าน้ำค่าไฟค่าโทรศัพท์เข้าไปก็กว่าสี่พัน-- สี่พันนี้ไม่ใช่เล่นๆ เดิมเข้าไปอีกไม่เท่าไรก็ผ่อน ทาวน์เฮาส์ได้เชียวนะครับ ยังจะค่ากิน ค่าใช้จ่ายที่เพิ่มตามค่าเงินขึ้นไปอีก ผมเลยได้ช่องปรึกษากับเมียอีกหนว่า อย่างนี้มันไม่ไหวนะ หากเธอไม่ออกไปทำงาน เราก็ต้องหาห้องเช่าถูกๆ อยู่ หรือไม่ก็ เป็นอพาร์ทเมนต์โทรมๆ เดือนละพันสองพัน ใจผมนะว่ายังไงก็ต้องย้ายออกไปแน่ ผมไม่หวังหอก ครับว่าเธอจะลุกออกไปหางานทำ อีทำนี่ล่ะสิที่เกิดปัญหา คุณพ่อนึกภาพเมียผมออกไหมละครับ? เออะ... จะจับเธอไปอยู่ในที่เลวๆ นั้นไม่มีวัน ผมเลยย้ำไปว่าจะให้เป็นแบบเดิมนั้นไม่ไหวแน่ เธอก็ ตอกลกลับมาว่าถ้าไม่ไหวก็มีปัญหา... มีก็มีไปสิครับ! ผมก็ยั่วขึ้นมาเหมือนกัน จะให้ผมทำอะไร ละครับ? ใช่มั้ยล่ะพณมาได้สารพัดอย่าง แต่ถึงคราวมันไม่ได้ขึ้นมาก็ควรทำความเข้าใจกันบ้าง..."

(ผีอยู่ในบ้าน. 2544 : 215-216)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของชนชั้นกลางที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เพราะสามีเป็นผู้แบกภาระ ค่าใช้จ่ายทุกอย่างเพียงคนเดียว ทั้งค่าเช่าอพาร์ทเมนต์ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ รวมถึง ค่าเล่าเรียนของภรรยาด้วย เพราะภรรยายังเรียนไม่จบและพ่อ แม่ ของภรรยาไม่พอใจที่อยู่ด้วยกัน ในขณะที่ภรรยายังเรียนไม่จบ จึงตัดขาดไม่ส่งเสีย ทำให้มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย และภรรยาก็ ไม่ยอมออกไปช่วยทำงานหารายได้เพิ่ม เมื่อมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายจึงทำให้มีปากเสียงกัน ระหว่างสามีภรรยา

เรื่อง ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอ ปัญหาคำครองชีพสูงไว้ในข้อความ

นมผง : อาหารที่ให้แร่ธาตุที่จำเป็นแก่เด็ก เช่น โปรตีน แคลเซียม
คาร์โบไฮเดรต ฯลฯ สกัดจากนมวัวและเงินเดือนทุกเดือนของพ่อแม่
คุณเคยเข้าไปดูชั้นโชว์นมผงในซูเปอร์มาร์เกตไหม? ในนั้นมีนมผง

ไม่ต่ำกว่าสามสิบยี่หื้อ (บางประเภทกินแล้วแข็งแรง) ขนาดน้ำหนักหนึ่ง
กิโลกรัม กินอาทิตย์เดียวหมด ใช้เลี้ยงลูกคน ไปจนถึงลูกหมา

"จู้ ๆ ก็มีลูกเพิ่มอีกสามคน ภาระหนักน้าดู ผ่อนบ้านหมดแล้ว
ยัง?"

การกู้

: ระบบการซื้อขายที่สอนว่าการเป็นหนี้เป็นสิ่งที่มีความเกียติ ตัวเลขเงินกู้ใน
ธนาคารยิ่งสูง ยิ่งแสดงให้เห็นถึงคุณภาพเครดิตของบุคคลนั้น

กรุงเทพฯยุคที่เงินหนึ่งล้านบาทซื้อบ้านสิบแปดตารางวาแถบชาน
เมืองได้ไม่เต็มหลัง การซื้อขายจำเป็นต้องพึ่งระบบนี้

"บ้านผ่อนอีกสามปีหมด รถต้องผ่อนอีกแปดเดือน นี่เมียถูกคิด
ผ่อนเตาอบไมโครเวฟอีก"

"แล้วเงินเดือนพอใช้หรือนี่?"

ความรับผิดชอบ

: นามธรรมที่วัดได้อย่างเป็นรูปธรรมด้วยปริมาณเส้นผมชาวบนศีรษะ

"ก็พอไหว เดือน ๆ หนึ่งหักค่าผ่อนบ้าน ค่าผ่อนรถ ค่าเล่าเรียน
ลูก ค่าน้ำมันรถแล้ว ก็พอเหลือค่าเหล้า ค่าบุหรี่บ้าง"

"ดูมีงเครียดไปหน่อยนะ"

"อือ!"

(ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ. 2546 : 155-156)

เรื่องนี้สะท้อนภาพครอบครัวชนชั้นกลางในกรุงเทพฯ ที่มีรายได้ไม่พอกับรายจ่าย เนื่องจาก
เกิดความผิดพลาดในการคุมกำเนิด ทำให้ภรรยาตั้งครรภ์ และคลอดลูกมาเป็นฝาแฝด 3 คน ทั้งๆ
ที่มีลูกอยู่แล้ว 2 คน ทำให้เกิดความเครียดเพราะมีภาระในการใช้จ่ายเงินเพิ่มขึ้น ทั้งค่าผ่อนบ้าน
ผ่อนรถ ค่าเล่าเรียนลูก และค่านมลูก ในขณะที่มีรายได้เท่าเดิม

เรื่อง อลิสาแห่งดินแดนพิศวง ของ ปริญญา ตรีน้อยใส พบว่าปัญหาเศรษฐกิจของ
ประเทศส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจส่วนบุคคลจากข้อความ

อลิสาจำใจเลือกแบบนี้ เหมือนกับอีกหลายคนทำงานในคลับเดียวกัน มีทั้งนักศึกษา เลขา -
การณี พนักงานขาย นักบัญชี ครู หนายความ สถาปนิก ทุกคนหมดหนทางเพราะเศรษฐกิจติดตัน
ค่าเงินบาทลดลง คนต่างชาติเลยสนใจมาตั้นตั้นกับดินแดนพิศวงแห่งนี้บัวดีฟูลเกิร์ล

(อลิสาแห่งดินแดนพิศวง. 2544 : 144)

เรื่องนี้สะท้อนภาพวิกฤตเศรษฐกิจที่ธุรกิจสังหาริมทรัพย์ล่มสลาย และบริษัทเงินทุนหลักทรัพย์ถูกปิด ส่งผลให้ประชาชนตกงานไม่มีเงินใช้จ่ายจนต้องขายของมีค่าที่มีอยู่เพื่อนำเงินมาหมุนเวียน และหลายครอบครัวที่ถูกยึดบ้านและรถยนต์ เพราะไม่มีเงินผ่อน ด้วยเหตุนี้ทำให้คนในสังคมที่ตกงาน และประสบปัญหาทางการเงิน เลือกประกอบอาชีพขายบริการทางเพศเพิ่มขึ้น เพราะมีรายได้ดี และไม่ต้องใช้ความรู้ความสามารถมากนัก

เรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่อง ผู้เขียนนำเสนอปัญหาค่าครองชีพสูง ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญของคนกรุงเทพฯ และทำให้คนที่อาศัยในกรุงเทพฯ ต้องดิ้นรนหาอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ หากรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายก็จะทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ตั้งแต่ปัญหาเล็กๆ เป็นปัญหาครอบครัว หรือเกิดปัญหาสุขภาพจากความเครียด และการที่มีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายก็อาจทำให้คนในสังคมประกอบอาชีพขายบริการทางเพศมากขึ้น เพราะมีรายได้ดี

6.2 การเกิดอาชีพใหม่

การศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการเกิดอาชีพใหม่ 2 เรื่อง คือ

เรื่อง ผู้ครองเรือน ของ จำลอง พันธ์ชลจิตร กล่าวถึงอาชีพการเปิดท้ายขายของดังข้อความ

คนเราถ้ามีสมออยู่กับหัวจะไปกลัวอดตายทำไม ผมเริ่มมองเห็นช่องทางทำกินอันสว่างไสวเมื่อล้มลุกขายไปเยี่ยมสาวอีกคน นางสาวเปิดร้านค้าอยู่ในตลาดท่าแพ ห่างจากตัวเมืองราวแปดกิโลเมตร นางสาวเอาเสื้อผ้าเด็กที่เก็บๆ เอาไว้ตามสี่ตัวมาให้หลานชายใส่ดู เป็นเสื้อผ้าเก่าใช้แล้ว ซื้อมาจากแม่ค้าเสื้อขาวในตลาด น้ำเก็บไว้โดยไม่คิดว่าจะให้ใครเป็นพิเศษ ตัวละสิบบาทบ้าง ห้าบาทบ้าง ชักดิ้นไว้เรียบร้อย โชคดีเป็นของลูกชาย ผมคิดว่าถ้าผมจะลองหาซื้อเสื้อผ้าราคาถูกๆ เหล่านี้กลับไปกรุงเทพฯ บ้างน่าจะดี ยอมเสียเวลาคัดเลือกสักหน่อย น่าจะได้เสื้อสวยไปฝากลุงป้าของลูกชายที่ตระเวนเปิดท้ายรถขายของให้ช่วยขาย อาจจะมีกำไรตัวละสิบบาทสิบห้าบาท

(ผู้ครองเรือน. 2542 : 88-89)

เรื่องนี้สะท้อนภาพสังคมในช่วงที่ประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ มีคนตกงานมากขึ้นทำให้การทำงานมีการแข่งขันกันสูงและเป็นช่วงที่หางานทำได้ยาก คนในสังคมจึงดิ้นรนแสวงหาอาชีพ

ใหม่ขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้กับตนเองจึงเกิดการขายของมือสองที่คุณภาพยังดีแต่มีราคาถูก โดยการเปิดท้ายรถขายของ

เรื่อง ชู้ ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงการซื้อสินค้าโดยการโทรศัพท์สั่งสินค้าและบริการส่งสินค้าให้ถึงที่หมาย จากข้อความ

กาแฟดำ / 09.00 น. / สมุดโทรศัพท์หน้าเหลือง / เครื่องโทรศัพท์ / การหมุนหมายเลข / คำทักทาย / ร้านดอกไม้ / การสั่งซื้อทางโทรศัพท์ / กุหลาบแดงหนึ่งร้อยดอก / การบริการส่งถึงบ้าน / บ้านของหล่อน / คำสั่งของผม / ความเร่งด่วน / คำถามของคนขายดอกไม้ / ข้อความในบัตร / ? / คำตอบของผม / ข้อความหนึ่งวลี / "จาก คนเดินราคืนวันเสาร์"

(ชู้. 2542 : 9)

ภายหลังจากประเทศประสบปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ธุรกิจต่างๆ มีการแข่งขันกันสูงผู้ประกอบการจึงต้องปรับกลวิธีการขายเพื่อให้เข้าถึงลูกค้ามากขึ้น จึงเน้นการบริการสั่งซื้อสินค้าทางโทรศัพท์ และบริการส่งสินค้าถึงที่เพื่ออำนวยความสะดวกให้กับลูกค้า และทำให้เกิดอาชีพพนักงานส่งสินค้าขึ้น เช่นเรื่อง ชู้ ที่ผู้เขียนเสนอภาพของการสั่งซื้อดอกไม้ผ่านทางโทรศัพท์ และมีบริการส่งให้ถึงที่หมาย

6.3 ปัญหาคนตกงาน

การศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับปัญหาคนตกงาน 1 เรื่อง คือ

เรื่อง หวันไหวและเปราะบาง ของ จำลอง พิงชลจิตร สะท้อนปัญหาคนตกงานไว้ดังนี้

"เดือนหน้าเจ้านายบอกว่าจะเอาคนออกอีกสามคน เพราะผู้ค้าใช้จ่ายไม่ไหว" เธอเล่า มือขวาตบกันลูกขายให้หลับสนิท สามี่เดือนมือของเขามาลูบศีรษะภรรยาซ้ำๆ

"แผนกไหนล่ะ"

"ไม่ทราบเหมือนกัน"

"คงไม่ใช่เลิกจ้าง ยังพอมีฝีมือให้เขาจ้างไม่ใช่หรือ" สามี่พยายามให้กำลังใจ

ก่อนหน้านี้ทางบริษัทขอลดเงินเดือนของเธออีสิบเปอร์เซ็นต์ เธอและเพื่อนร่วมงานทุกคนต่าง

ยินยอม เพราะมีงานทำยังดีกว่าตกงาน แต่เธอก็รู้สึกสงสารเพื่อนหลายคนที่บริษัทเป็นผู้พิจารณาให้ออก ทั้งๆ ที่ไม่มีความผิดอะไร

ภูเกิดเองก็ถูกลดเงินเดือนเช่นเดียวกับภรรยา แม้จะทำงานกันคนละบริษัทก็ตาม เขายินยอมให้ลดแต่โดยดี และไม่เก็บมาคิดให้อารมณ์เสีย เงินสิบห้าเปอร์เซ็นต์ที่ลดไปของเขาบวกกับของภรรยาเท่ากับค่าใช้จ่ายในบ้านเกือบทั้งเดือน ทั้งค่าเช่าบ้าน ค่าไฟฟ้า ค่าเคเบิลทีวี และค่านมลูกบางส่วน

(หวันไหวและเปราะบาง. 2542 : 52-53)

เรื่องนี้สะท้อนภาพการเกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศ เนื่องจากหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชนมีความจำเป็นต้องปลดพนักงานออกบางส่วน และลดเงินเดือนพนักงานเพื่อลดค่าใช้จ่ายในองค์กร ทำให้พนักงานเกิดความไม่มั่นใจในการทำงาน เพราะไม่รู้ว่าตนจะถูกบริษัทปลดออกเมื่อใด

6.4 ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

การเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ทำให้รัฐบาลต้องปรับนโยบายทางเศรษฐกิจเพื่อแก้ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศ ให้มีความน่าเชื่อถือจากต่างชาติ ซึ่งนักเขียนที่มีผลงานเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ได้เสนอปัญหาดังกล่าวไว้ในเรื่องสั้นมีเพียง 1 เรื่อง คือ

เรื่อง หมาฝรั่ง ของ ประชาคม ลุนาชัย ดังตัวอย่างต่อไปนี้

มันไม่ได้ขัดขึ้นตระกร้อที่สวมครอบปาก ในความรู้สึกของหลังอ่าน นี่เป็นของประดับเกียรติอีกชิ้นหนึ่ง มันไม่เคยเห็นหมาตัวอื่นได้รับ ตะกร้ออาจเป็นมงกุฎแห่งหมา เป็นเกียรติและความไว้วางใจสูงสุดสืบต่อจากปลอกคอและโซ่ หลังอ่านไม่หยุดหดและแสดงอาการเกรงแม้ว่าคินนี้มันจะถูกล่ามไว้

(หมาฝรั่ง. 2544 : 180)

เรื่องนี้สะท้อนความคิดเห็นในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจของรัฐบาลที่ขอกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศว่าอาจทำให้ประเทศขาด อิสระภาพ และเสรีภาพในการบริหารประเทศ เพราะต้องทำตามเงื่อนไขและข้อตกลงของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยที่ผู้เขียนสร้างตัวละครเพื่อเปรียบเทียบกับปัญหาเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปี พ.ศ. 2540 ใช้สุนัขหลังอ่าน เป็นสัญลักษณ์แทนคนไทยที่บาดเจ็บจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และหม่อมหมทอง เป็นสัญลักษณ์แทนชาวต่างชาติที่เป็นผู้นำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ส่วนโซ่ ปลอกคอ และตะกร้อครอบปาก เป็นสัญลักษณ์แทน เงื่อนไข หรือ สัญญา ข้อตกลงใน

การขอรับการช่วยเหลือ ดังที่หนุ่มผมทองนำหลังอนที่กำลังบาดเจ็บมารักษา และเลี้ยงดู โดยหา ไซ้ ปลอกคอ และตระกร้อครอบปาก ให้หลังอน แต่หลังอนกลับคิดว่า ไซ้ ปลอกคอ และตระกร้อครอบปาก เป็นเครื่องประดับที่มีเกียรติ ทั้งๆ ที่สิ่งเหล่านี้ทำให้หลังอนขาดอิสรภาพและเสรีภาพ เช่นเดียวกับการเกิดวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศที่รัฐบาลมีนโยบายเข้ารับการช่วยเหลือจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยที่ประเทศไทยต้องดำเนินการแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจตามแนวทางของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) ทำให้ประเทศขาดอิสรภาพและเสรีภาพในการบริหารประเทศ

จากการศึกษาพบว่าคนที่กรุงเทพฯ มีค่าครองชีพสูง ถือเป็นเรื่องปกติเพราะเป็นเมืองหลวงที่มีการแข่งขันกันมาก และปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้คนในสังคมบางส่วนถูกปลดออกจากงาน และบางส่วนถูกลดเงินเดือน กิจการบางแห่งต้องปิด คนที่ว่างงานจึงต้องพยายามหาอาชีพใหม่เพื่อหารายได้เลี้ยงตนเองและครอบครัว ทำให้เกิดอาชีพใหม่ขึ้น

7. ภาพสะท้อนด้านการขายบริการทางเพศ

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2543 : 151) กล่าวถึงการขายบริการทางเพศว่าเป็นธุรกิจที่ทำรายได้ดีและทำได้ง่าย และการประกอบอาชีพนี้มาจากสาเหตุสำคัญ 2 ประการคือ

1. สถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม มี 6 ประการ ดังนี้

- ฐานะทางเศรษฐกิจ ที่ครอบครัวยากจน ต้องทำเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว
- สภาพแวดล้อม ที่อยู่ใกล้แหล่งเสื่อมโทรม และมีผู้ขายบริการทางเพศ
- สภาพครอบครัวไม่มั่นคง
- มีกลุ่มผลประโยชน์ เช่น นักการเมือง ร้านเสริมสวย สำนักงานจัดงาน
- ความไม่เป็นระเบียบทางสังคม
- การถูกล่อลวง

2. สาเหตุส่วนบุคคล มี 4 ประการ ดังนี้

- การผิดปกติทางร่างกายและจิตใจ
- มีอวัยวะเพศไม่สมบูรณ์ หรือพันธุกรรมบางชนิด ร่างกายผลิตฮอร์โมนมากเกินไป

- เซวานปัญหาต่ำ
- ขาดการศึกษา

ทัศนีย์ ทองสว่าง ยังเสนอสภาพการขายบริการในปัจจุบันว่ามักจะเปิดเผยชื่อที่แท้จริงของผู้ประกอบการ แต่แม่เล้าสามารถจัดหาหญิงไปบริการนอกสถานที่ โดยนัดหมายทางโทรศัพท์ หรือนัดด้วยวาจา โสภณีบางคน อาจจะอยู่ตามโรงแรมชั้นต่ำ ประกอบอาชีพโดยแบ่งรายได้ให้เจ้าของโรงแรม บางคนอาจจะเป็นภรรยาลับหรือมีอาชีพอื่นบังหน้า เช่น พาร์ตเนอร์ อาบอบนวด บางคนมีความเป็นอยู่อย่างคนชั้นสูง

การขายบริการของกลุ่มคนเหล่านี้มีหลายประการ ขึ้นอยู่กับค่าบริการเป็นสำคัญ ถ้าค่าบริการสูง ผู้ขายบริการจะมีคุณภาพชีวิตที่ดีหรือมีฐานะทางสังคมค่อนข้างดี เช่น นางแบบ ดาราภาพยนตร์ นิสิตนักศึกษาที่หาลำไพ่พิเศษ นักร้อง ฯลฯ ประเภทที่ค่าบริการไม่สูง เช่น พนักงานเสิร์ฟ ช่างเสริมสวย พนักงานอาบอบนวด ผู้ขายบริการตามโรงแรม สำนักต่างๆ ที่ขายบริการ ผู้ขายบริการต้องเสียเปอร์เซ็นต์ให้เจ้าของโรงแรม แมงดา เจ้าหน้าที่ตำรวจด้วย ถือว่าเป็นกลุ่มผลประโยชน์ร่วมกัน

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการขายบริการทางเพศในเรื่องสั้น 4 เรื่อง คือ

เรื่อง ชู้ ของ วินทร์ เลียววาริณ สะท้อนสภาพการขายบริการทางเพศไว้ดังนี้

ความตะลึง / ความงุนงง / เราสามคน / การมองหน้ากัน / สามีของหล่อน / การเอ่ย / คำสั่ง
ของเขา / การกลับบ้าน / หล่อน / การยอมรับ / การหัวผม / หล่อน / ผม / การสบตา / พวกเขา / การเดิน
ออกไป / ประตูที่เปิดคา

ผม / การยื่น / คนเดียว / เกรงที่ประตู / เขา / การปรากฏตัวอีกครั้ง / การยื่นให้ / ของสีน้ำตาล /
ผม / การเอื้อมรับ / เรา / การมองหน้า / การสบตา / การจากไป / ประตู / การปิดลง

ผม / การเปิดช่อง / ธนบัตร / ราคา / ค่าบริการ / มืออาชีพ / เขา / ชายชราคนหนึ่ง / ลูกค้าของผม /
หน้าที่ของผม / ความสุขของภรรยา / ผม / การหลับตา / การนอนหงาย / เตี้ยง / หน้าที่ / มืออาชีพ / งาน
ของผม / การบริการ / ความใคร่ / รูปแบบของความสุข / คนสมัยใหม่ / งานชิ้นนี้ / การจบลง / ? / หน้าที่
/ ? / การไร้ความรู้สึก / ?"

(ชู้. 2542 : 13)

เรื่องนี้สะท้อนภาพชายชราที่ไม่สามารถให้ความสุขกับภรรยาของตนได้ จึงไปซื้อบริการจากชายขายบริการให้กับภรรยาของตน แต่ชายขายบริการนั้นเมื่อเสร็จภาระหน้าที่แล้วกลับตัดใจไม่ได้ ยังแอบติดต่อกับภรรยาของชายชราจนได้ชื่อว่าเป็นชู้

เรื่อง ละครจริงในห้องขาวดำ ของ วินทร์ เลียววาริน สะท้อนภาพนักศึกษาชายขายบริการ ดังข้อความ

“ยังมีเงินใช้ไหมจ๊ะ?” หล่อนถาม

“เดือนนี้หมดไปแล้วครับพี่ ชื้อหนังสือเรียนไปหมด...”

สาวแก่เอื้อมมือไปหยิบกระเป๋าที่หัวเตียง ควักเงินฟ่อนหนึ่งออกมาให้คนหนุ่ม

เด็กหนุ่มกราบหล่อนที่หน้าอกอย่างนุ่มนวล

“ผมเกรงใจพี่เหลือเกิน”

“อย่าเลย เธอไม่ใช่คนอื่นไกล อย่าว่าแต่เธอเอาไปใช้เรียนหนังสือ”

เขาหอมแก้มสาวแก่ฟอดหนึ่ง “ผมจะไม่ทำให้พี่ผิดหวังเลยครับ”

หล่อนยิ้มอย่างพึงใจ “เรียนให้ดี จบแล้วมาทำงานกับพี่นะ”

“แน่นอนครับ”

เจ้าหนุ่มร่างอ่อนนุ่มลงมาอีกครั้ง ละครเริ่มมองที่สอง เขาเดินไปรินเหล้า ปล่อยให้กล้องวิดีโอทำงานไป เมื่อจบลงทั้งสองก็แต่งตัว

“มา จูบลาก่อนไปซิจ๊ะ”

เด็กหนุ่มปฏิบัติตามและกอดหล่อนราวกับว่าเป็นการจากกันชั่วนิรันดร์ ชั่วขณะนั้นใบหน้าของคนหนุ่มเป็นมาที่กล้อง เขาเห็นยิ้มวูบหนึ่งที่ริมฝีปากของเจ้านั้น เขานึกหัวเราะในใจ จำได้ว่าเคยเห็นเจ้าหนุ่มคนนี้พาหญิงสาวคนอื่นมานอนด้วยกันที่นี้ไม่ต่ำกว่าห้าคนในรอบสองเดือนนี้ ดารารางวัลสุพรรณหงษ์ทองคำเลนส์สูงเจ้านี้ไม่ได้เลย เขาถอนใจ หล่อนผู้นำสงสาร! นักธุรกิจที่ทำงานมาตลอดชีวิต...

(ละครจริงในห้องขาวดำ. 2542 : 169-170)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของนักศึกษาชายที่หารายได้ด้วยการขายบริการทางเพศแก่นางสาวสูงวัย เพื่อแลกกับการมีเงินใช้จ่ายอย่างสะดวกสบาย โดยโกหกนางสาวสูงวัยว่านำเงินไปใช้เพื่อการศึกษาต่างๆ ที่นำเงินไปเกี่ยวกับหญิงอื่น

เรื่อง เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า ของ ปราบดา หยุ่น สะท้อนภาพนักศึกษาหญิงที่ขายบริการไว้ดังนี้

หลายเดือนแล้วนั้นที่ฉันตกลงปลงใจอุทิศกายเป็นเด็กเก็บของปาวีทัศน์ ป่า (หัวเราะในใจ) ช่างเป็นคำที่พูดก็ทีก็กระดากปาก แต่เอาเถอะ ไหนๆ จะประพจน์ตัวตามกระแสแล้วก็ต้องเอาให้ถึงที่สุด จะให้เรียกป่า เรียกเตี้ย เรียกเหี้ย เรียกอะไรก็ตามใจเขา จะให้ใส่น้ำหอม น้ำหมันกินปลาดิบปลาดองอะไร ก็สุดแต่เขาจะกรุณา บางทีโทรมาดึกๆ ตื่นๆ จะให้ลุกออกจากเตียง เปลี่ยนเป็นชุดว่ายน้ำ รอเขา มาพาลงไปตีเท้าเล่นในสระชั้นสองของแมนชั่น ฉันก็เคยยินยอมมาแล้ว ก็ห้องของเขานั่นละ เขาให้ฉันอยู่ฟรีๆ จะต่างอะไรไปจากเฟอร์นิเจอร์และวัตถุอื่นๆ ในห้องที่ฉันใช้เงินของเขาซื้อมาทั้งนั้น ฉันก็คือของใช้ เขาอยากจะใช้เมื่อไหร่ เขาก็ต้องได้ใช้เมื่อนั้น ไซ้ใหม่ คนแบบปาวีทัศน์มีมากมายเหลือเกินในเมืองหลวงเล็กๆ แห่งนี้ ในเมื่อเขามีเงินทองเหลือเฟือ ฉันก็ต้องช่วยเขาใช้ให้ มันเกิดประโยชน์ขึ้นมาบ้าง ลุกๆ เขา ก็เอาไปถลุงกับเรื่องไร้สาระพออยู่แล้ว

(เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า. 2545 : 104-105)

เรื่องนี้สะท้อนภาพนักศึกษาหญิงประพจน์ตัวตามกระแสสังคมที่นักศึกษาขายบริการทางเพศเพียงเพื่อต้องการเงินมาตอบสนองความต้องการทางวัตถุ โดยยอมทำทุกอย่างตามใจผู้เป็นเจ้าของเงิน ทำให้มีเงินทองใช้จ่ายอย่างสะดวกสบาย

เรื่อง แม่มดบนตึก ของ ปรีทรรณ หุตางกูร สะท้อนภาพการขายบริการทางเพศดังนี้

หลายปีต่อมา เสียงเพลง “โอเวอร์ เดอะ เรนโบว์” ของจูลี่ การ์แลนด์ถูกเปิดในคอนโด สูงแต่งสวยของหญิงสาว เธอเคยฝันจะเป็นเจ้าหญิงในฉบับอย่างซินเดอเรลล่า แต่ก็ไม่ได้แค่ “โพสท์ ซินเดอเรลล่า” หรือภรรยาน้อยเท่านั้น

เธอไม่เสียใจ และบอกว่า

“เพราะหมาป่าเปลี่ยนแปลงโลกหมดแล้วล่ะจ้ะ”

(แม่มดบนตึก. 2545 : 105)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของการขายบริการทางเพศที่เปลี่ยนแปลงไปจากเดิมคือจากเดิมเป็นการซื้อขายบริการรายชั่วโมง เปลี่ยนเป็นการซื้อขายระยะยาวที่ผู้หญิงยอมเป็นภรรยาน้อยเพื่อให้ผู้ชายเลี้ยงดูอย่างจริงจัง เพื่อให้ตนเองมีความเป็นอยู่ที่สะดวกสบาย

เห็นได้ว่าเรื่องสั้นทั้ง 4 เรื่องข้างต้น ผู้เขียนทำให้เห็นว่าความต้องการเงินของคนในยุคทุนนิยม ทำให้คนในกรุงเทพฯ นิยมประกอบอาชีพที่มีรายได้ดี โดยไม่ต้องใช้ความสามารถมากนัก คือการขายบริการทางเพศ ซึ่งเดิมการขายบริการส่วนใหญ่จะเป็นหญิงต่างจังหวัดที่มีศึกษาน้อย ที่ถูกล่อลวงมาขายบริการ แต่ปัจจุบันการประกอบอาชีพขายบริการไม่ได้ถูกล่อลวงมาและมี

การศึกษาน้อยเท่านั้น อาจมาจากความสมัครใจของผู้ขายบริการ และเป็นผู้ที่มีการศึกษาที่ดีในสังคมด้วย เพราะต้องการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุ ซึ่งการขายบริการในสังคมปัจจุบันมิได้มีเพียงผู้หญิงเท่านั้นที่ขายบริการ ผู้ชายก็มีการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศเช่นกัน

8. ภาพสะท้อนด้านการจราจรติดขัด

โกศล วงศ์สวรรค์ และสถิต วงศ์สวรรค์ (2537 : 68-69) กล่าวถึงรายงานการศึกษาการจราจรและขนส่งในเขตเมืองและภูมิภาคสำหรับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ว่าปัญหาการเดินทางของคนกรุงเทพฯ มีสาเหตุจากปัญหา 6 ประการ ดังนี้

1. เกิดจากพื้นที่เมืองขยายตัวอย่างรวดเร็ว ไม่สามารถควบคุมได้อย่างมีประสิทธิภาพ และพื้นที่บางแห่งยังขาดการนำมาใช้ประโยชน์
2. คนกรุงเทพฯ จำนวนมากนิยมใช้รถส่วนตัว ทำให้ความแออัดของการจราจรขยายตัวออกไปทุกที่
3. รถประจำทางที่คนส่วนใหญ่ใช้บริการต้องประสบปัญหารถติดเช่นเดียวกัน และผู้โดยสารก็ต้องแออัดอยู่ภายในรถ นอกจากนี้ทาง ขสมก. ก็ไม่สามารถขยายบริการได้มาก เพราะประสบภาวะขาดทุน
4. สาธารณูปโภค เช่น โทรศัพท ซึ่งช่วยให้ติดต่อสื่อสารถึงกันได้โดยไม่ต้องเดินทางยังพัฒนาไม่เต็มที่
5. ยังไม่มีการดำเนินการแก้ไขปัญหารถติดอย่างจริงจัง ส่วนหนึ่งเพราะปัญหาการทำงานของหน่วยงานรับผิดชอบ
6. ปัญหาสิ่งแวดล้อม ได้แก่ ปัญหาคับควันพิษ มลพิษทางเสียง ปัญหาสุขภาพจิต

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเนื้อหาที่เกี่ยวข้องกับการจราจรติดขัด ในเรื่องสั้น 3 เรื่อง ดังนี้

เรื่อง ครอบครัวกลางถนน ของ ศิลา โคมฉาย สะท้อนภาพการจราจรติดขัดดังนี้

ในความเข้าใจเช่นนี้ ผมเลิกเครียดกับการใช้รถใช้ถนน กรุงเทพฯ จะมีรถลักรี่ล้ำคันไม่เห็นแปลก จะหยุดชะงักจนแทบพักรกกลางถนนเป็นเรื่องธรรมดา และอาจจะเพราะผมเริ่มชอบสภาพชีวิตในรถ ครอบครัวของเราใกล้ชิดแนบแน่น บางทีได้ทานอาหารกลางวันด้วยกันบนทางด่วนประสาครอบครัวอบอุ่น มีเรื่องได้หัวเราะตลกขบขัน เช่นเมื่อรถติดตายนานเป็นชั่วโมง เราอาจมีเกมเล่นกัน

"หลับตาเสีย" เธอออกคำสั่ง

"หลับทำไม?" ผมจงน

"นา ... นะ..." เธอว่าพลางลากกระโถนจากหลังรถ วางลงบนที่วางเท้า ถกกระโปรงขึ้น รูดตัวลงไปได้พวงมาลัย ผมทำตามคำสั่ง เขามือปิดตาแต่ถนัดนิ้วออก แอบชมเนียนเนื้อซึ่งไม่ใช่ของแปลกใหม่ ช่วงเช่นนั้นอารมณ์วิปริตถูกกระตุ้นจนตื่นเต้น

"แน่... พิลึก คนขี้โกง" เธอค่อนเมื่อเสร็จกิจ ทุบไหล่ผมเสีย 2-3 ที แก้วขวย

(ครอบครัวกลางถนน. 2535 : 77)

เรื่องนี้สะท้อนภาพชนชั้นกลางที่เดิมไม่มีรถยนต์ส่วนตัวใช้ และต้องอาศัยบริการขนส่งมวลชน และเพื่อความสะดวกสบายจึงซื้อรถยนต์ส่วนตัวใช้ เมื่อเผชิญกับปัญหาการจราจรของกรุงเทพฯ ที่ติดขัดมาก จึงต้องออกจากบ้านให้เร็วขึ้น และทำกิจกรรมต่างๆ ในรถยนต์ ซึ่งผู้เขียนเสนอความคิดในเชิงประชดประชันอย่างมีอารมณ์ขันว่าการจราจรที่ติดขัด ทำให้การดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ต้องใช้ชีวิตในรถยนต์บนถนนไม่ว่าจะเป็นการติดต่อธุรกิจ การพบเพื่อนใหม่ การรับประทานอาหาร การขับถ่าย และแม้แต่การมีเพศสัมพันธ์ก็อาจเกิดขึ้นในรถยนต์ได้ จนภรรยาตั้งครรภ์ก็รู้ในรถยนต์ท่ามกลางการจราจรที่ติดขัด

เรื่อง ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึง การจราจรติดขัดดังนี้

รถติด : สิ่งที่แถมมากับการซื้อรถยนต์ทุกคัน

กรุงเทพฯ ในยุคที่ขับรถยนต์บนถนนไฮเวย์ได้รวดเร็วเท่ากับเรือเกลือกในแม่น้ำเจ้าพระยา มีจำนวนประชากรร่วมสิบล้านคนและผังเมืองที่ยู่เยี่ยงกว่าเส้นหมี่แห้งสามชามรวมกัน

"เห็นมั๊ยคะ ออกช้าแค่นานาที่ รถติดหนักเลย นี่แค่รามอินทรา นะ กว่าจะถึงสีลม... เฮ้อ! เร็ว! แสงคันนั้นเลย แสงเลย บอกว่าแสงก็ แสงสิ..."

(ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ . 2546 : 150)

เรื่องนี้สะท้อนภาพการจราจรในกรุงเทพฯ ที่ติดขัดมาก แม้ว่ากรุงเทพมหานครมีการตัดถนนเพิ่มขึ้น แต่จำนวนรถที่มากเกินไปและการวางผังเมืองที่ไม่ดี จึงไม่สามารถแก้ปัญหาการจราจรได้ และการจราจรที่ติดขัดในช่วงเวลาเร่งด่วน คือตอนเช้าที่ทุกคนรีบออกจากบ้านไปทำงาน ทำให้คนขับรถขาดระเบียบมากขึ้นเพราะต่างก็รีบเร่งจะไปให้ถึงจุดหมายปลายทางด้วยกันทั้งสิ้น

เรื่อง พนักงานดีเด่นชื่อดวงใจ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส สะท้อนการจราจรติดขัดดังนี้

การจราจรอาจเป็นปัญหาลำบากคนอื่นและครอบครัวอื่น แต่สำหรับดวงใจนั้นการเดินทางและการทำงาน กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทำให้ครอบครัวได้อยู่พร้อมกัน เธอโชคดีที่บริษัทยินยอมให้เธออาศัยโต๊ะทำงาน ห้องทำงาน ห้องน้ำบริษัทเป็นบ้านหลังที่สองในเมือง แม้เธอต้องแลกเปลี่ยนด้วยการเป็นผู้เปิดและปิดสำนักงาน ดูแลความเรียบร้อยและมีชั่วโมงทำงานที่ยาวนานกว่าพนักงานคนอื่น ดังนั้น เธอจึงไม่แปลกใจหากรางวัลพนักงานดีเด่นจะเป็นของเธอทุกปี จนกว่าชีวิตประจำวันของเธอจะเปลี่ยนไป หรือการจราจรของกรุงเทพฯ จะดีขึ้น

(พนักงานดีเด่นชื่อดวงใจ. 2544 : 94)

เรื่องนี้สะท้อนภาพการดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ มีความรีบเร่งมากยิ่งขึ้น เนื่องจากต้องหลีกเลี่ยงการจราจรติดขัด ทำให้ต้องออกจากบ้านไปทำงานแต่เช้ามืดและไปถึงที่ทำงานเป็นคนแรกทุกวัน เมื่อเลิกงานก็กลับบ้านคนสุดท้าย ทำให้ได้รับตำแหน่งพนักงานดีเด่นทุกปีโดยไม่ได้ตั้งใจ

เรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องข้างต้น สะท้อนภาพการจราจรติดขัดของเมืองกรุงเทพฯ ว่ามาจากสาเหตุ 2 ประการคือ การเพิ่มจำนวนของรถยนต์บนถนน และการตัดถนนเพิ่มขึ้นโดยขาดการวางผังเมืองที่ดี ซึ่งสาเหตุ 2 ประการนี้ทำให้รูปแบบในการดำเนินชีวิตของคนในกรุงเทพฯ มีความรีบเร่งมากยิ่งขึ้นเพราะต้องเผื่อเวลาไว้สำหรับการเดินทางด้วย

9. ภาพสะท้อนด้านการเมือง

วรรณา เจียมศรีพงษ์ (2528 : 2-3) เสนอความคิดของเพลโต (Plato) อริสโตเติล (Aristotle) และนิโคโล แมคเคียเวลลี (Nicolo Machiavelli) ว่า เพลโต (Plato) กล่าวถึงการเมืองว่า เป็นเรื่องการอำนวยความสะดวกแก่คนทั้งปวง ซึ่งความยุติธรรมของเพลโต หมายถึงการผูกพันอยู่กับภาระกิจของตนและไม่ก้าวล่วงในงานของผู้อื่น ความยุติธรรมจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อ

เมื่อแต่ละคนได้ปฏิบัติภารกิจที่เหมาะสม และสอดคล้องกับความสามารถตามธรรมชาติหรือตามที่แต่ละคนได้รับการอบรมมา

เพลโตเชื่อว่าคนเราไม่ได้ถูกสร้างมาให้มีความสามารถทัดเทียมกัน จึงแบ่งชนชั้นในยุคนั้นเป็น 3 ชนชั้นซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญของรัฐ คือ ชนชั้นปกครอง ชนชั้นทหาร และ ชนชั้นผู้ผลิต ซึ่งชนชั้นผู้ผลิตทำหน้าที่รับใช้รัฐโดยเป็นผู้ผลิตหรือประดิษฐ์สิ่งต่างๆ ให้แก่รัฐ ชนชั้นผู้ผลิตได้แก่ ชาวนา พ่อค้า ช่างฝีมือ เป็นต้น ในทฤษฎีของเพลโตนั้นความยุติธรรมจะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อชนชั้นทั้ง 3 ไม่ก้าวร้าวหน้าที่ซึ่งกันและกัน ทำให้คนในรัฐมีสันติสุข

อริสโตเติล (Aristotle) เสนอความคิดเกี่ยวกับสังคมทางการเมือง (Political Society) ว่าสังคมทางการเมือง ต้องมีผู้ปกครอง และผู้ใต้ปกครอง มีการใช้อำนาจในการปกครองเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคมการเมืองที่เรียกว่า “รัฐ” และควรสอดคล้องกับศีลธรรมเพื่อชีวิตที่ดีของทุกคนในสังคม

นิโคโล แมคเคียเวลลี (Nicolo Machiavelli) เสนอความคิดเกี่ยวกับการเมืองว่าเป็นการใช้และการรักษาอำนาจของผู้ปกครอง โดยที่ผู้ปกครองจะต้องรักษาอำนาจเด็ดขาดไว้ให้ได้ เพราะการเมืองเป็นการแสวงหา การรักษา และเพิ่มอำนาจของชนชั้นผู้ปกครองโดยเฉพาะ แม้ว่าจะเป็นสิ่งผิดศีลธรรมก็ตาม เพราะถือว่าความดีหรือความชั่วไม่ใช่สิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสำเร็จทางการเมือง

พจนานุกรมศัพท์การเมือง (เดโช สอนานนท์. 2545 : 41) กล่าวถึงคำว่า “การเมือง” (Politics) ว่ามีการนิยามศัพท์แตกต่างกันค่อนข้างมาก บ้างก็กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องของการแสวงหาอำนาจโดยแท้จริง แต่ความหมายที่นิยมใช้คือ การปฏิบัติ หรือการดำเนินการในศาสตร์หรือศิลป์แห่งการบริหารรัฐหรือองค์กรทางการเมืองอื่น เช่น การบริหารพรรคการเมือง เป็นต้น ซึ่งอาจนิยามความหมายสั้นๆ กันได้ว่า การเมืองคือศิลปศาสตร์ในการบริหารหรือการปกครองบ้านเมือง

ความคิดเกี่ยวกับคำว่า “การเมือง” ข้างต้น สรุปได้ว่า การเมือง หมายถึง การปกครอง และการถูกปกครอง โดยผู้ปกครองใช้อำนาจหน้าที่ในการปกครองเพื่อรักษาความเป็นระเบียบเรียบร้อยของสังคม และอำนาจหน้าที่ที่ผู้ปกครองใช้ควรมีความสอดคล้องกับศีลธรรมเพื่อชีวิตที่ดีของทุกคนในสังคม

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับการเมืองซึ่งปรากฏในเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 รวม 58 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนเสนอความคิดเกี่ยวกับการเมืองดังนี้

การปกครองของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง
 การที่การปกครองของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงนั้นสืบเนื่องมาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ

1. รัฐบาลยังหลงอยู่ในอำนาจและบังคับให้ประชาชนทำตามคำสั่ง
2. ประชาชนยังขาดความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนในการปกครอง

ระบอบประชาธิปไตย

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) รวม 58 เรื่อง พบภาพว่าผู้เขียนเสนอความคิดในเรื่องการปกครองของประเทศไทยว่ายังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงในเรื่องสั้น 3 เรื่อง คือ

เรื่อง เทพธิดา ของ ศิลา โคมฉาย กล่าวถึงการปกครองของประเทศไทยที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จากข้อความ

“เคยเห็นเทพธิดาไหม?” คนสะพายกล้องตัดสินใจเข้าไปถามคนงาน ทำให้เขางุนงง ผลหนึ่งไปทางานมัดโครงเหล็กเส้น

การเข้าไปยุ่มย่ามทำให้คนฮ้วนพลุ้ยที่ยืนอยู่ใกล้ๆ หันขวับ สิ้นน้ำไม่พอใจและแสดงความเป็นหัวหน้า

“ไป...ไปให้พ้น ไปหาที่อื่น แต่...เข้าไปได้ละอะเทพธิดะ...ธิดานั่น” นยบายคาย ชับไล่อย่างไม่เกรงใจ

กิริยาไร้มืดริและดวงตาท้าวร้าย ทำให้เราฝ่าฝุ่นผงซีเมนต์ผ่านไปโดยเร็ว ไร้ประโยชน์จะต่อปากคำ...เป็นครั้งนับไม่ถ้วนของความล้มเหลว ดูเหมือนไม่มีใครยอมรับรู้และสนใจต่อความสาบสูญ บางทีอำนาจนิยมที่กรอกหูหนักแน่น ข้าแล้วข้าอีกจากมุมมืดของผู้สั่งการ ทำให้พวกเขาเอือมระอาและตายด้านไปแล้ว

(เทพธิดา. 2535 : 117)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของบุคคล 2 กลุ่ม คือ รัฐบาลที่มีลักษณะเป็นเผด็จการแอบแฝงอยู่ในการปกครองแบบประชาธิปไตย ลักษณะดังกล่าวคือการที่รัฐบาลออกคำสั่งให้ประชาชนปฏิบัติตามคำสั่งโดยไม่มีข้อโต้แย้ง และประชาชนก็ไม่สนใจในสิทธิที่ตนมีอยู่ในสังคมประชาธิปไตย โดยผู้เขียนสร้างตัวละครให้เดินตามหาเทพธิดา ซึ่งผู้เขียนสร้างให้เป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตย แต่ไม่มีใครสนใจ เพราะคนในสังคมสนใจเรื่องปากท้องของตนมากกว่าเรื่องการเมืองซึ่งเป็นเรื่องไกลตัว และการที่รัฐบาลไม่สนใจและไม่ให้สิทธิแก่ประชาชน รวมถึงประชาชนก็ไม่ให้ความสนใจในสิทธิที่ตนมีอยู่ ทำให้สังคมที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง

เรื่อง ผีอยู่ในบ้าน ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ กล่าวถึงการปกครองของประเทศที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จากข้อความ

"ตอนนั้นดีสามกว่าแล้วละครับ พวกทหารเริ่มยิงแบบหวังผล ทีละนัด กับปืนพกนะครับ บังร่วง! บังร่วง! พวกที่แหลมเข้าไปหน้าๆ ติดแนวทหารนั้นก็โดนพวกนั้นเก็บใส่กระสอบ มีคนที่ล้มอยู่ทางหลังๆ นั้นแหละครับ ที่พวกเราแย่งมาได้ ช่วยกันหามไปไว้ในโรงแรมรอยัลฯ โห... ตอนนั้นในโรงแรมนี่กองเป็นร้อยแล้วละครับ พวกหมอ-พยาบาลก็หุดหิด คนเจ็บคนตายเยอะขึ้นแต่รถพยาบาลเข้ามาไม่ได้เลย ก็มันยิงตลอด ถึงอย่างนั้นคนก็ยังสู้ ยังตะโกน-เหี้ยสุออกไป! เหี้ยสุออกไป! ดีสามครึ่งแหละครับ เห็นทหารยิงยิงไม่หยุด เลยเผากรมสรรพากรกับกรมประชาสัมพันธ์เสียเลย มันแค้นนะครับ ครับ ทิว. ออกขาวตั้งแต่สี่ทุ่ม แต่เผาจริงๆ นี่ดีสามครึ่งแหละครับ พอพวกเราเผา ทหารก็หยุดยิง ยืนดูไฟละครับ ช่างหลังทหารนั้นรดดับเพลิงเป็นยี่สิบคัน แต่จอดเฉย ปล่อยให้พวกเราเผาตามใจชอบ ถึงดีสี่ครึ่งก็เอาเลย เห็นไฟลุกท่วมดีแล้วก็ดาหน้าเข้ามาเลย มาเป็นแถวเลย แถวน้ำยัง แถวหลังคอยเก็บศพ

(ผีอยู่ในบ้าน. 2544 : 243)

เรื่องนี้สะท้อนปัญหาที่เกิดขึ้นในครอบครัว เช่น รายได้ไม่พอกับรายจ่าย ความฟุ้งเฟ้อที่ยึดติดกับค่านิยมแบบตะวันตก ความหวาดระแวงว่าสามีจะนอกใจ รวมถึงปัญหาทางเพศที่สะสมจนนำไปสู่การฆ่าภรรยา คู่ขนานกับปัญหาบ้านเมือง ที่สะสมไว้ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ค่านิยม และปัญหาอื่นๆ จนนำไปสู่เหตุการณ์พฤษภาทมิฬ ซึ่งปัญหาทางการเมืองเริ่มสะสมมาตั้งแต่การปฏิวัติยึดอำนาจรัฐบาล พลเอกชาติชาย ชุณหะวัณ โดยคณะรักษาความเรียบร้อยแห่งชาติ (รชช.) ทำให้ต่างชาติไม่มั่นใจในเศรษฐกิจของประเทศ การลงทุนจากต่างชาติลดลง การเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศชะลอตัว ต่อมาคณะ รชช. สนับสนุนให้พลเอกสุจินดา คราประยูร หัวหน้าคณะ รชช. ขึ้นเป็นนายกรัฐมนตรี ทำให้นักการเมืองบางกลุ่มและประชาชนเกิดความไม่

พอใจ เนื่องจากก่อนหน้านี้ พลเอกสุจินดา คราประยูร ได้ออกมาประกาศว่าจะไม่รับตำแหน่งทางการเมืองใดๆ ทั้งสิ้น และได้ให้เหตุผลความจำเป็นในการเข้ารับตำแหน่งนายกรัฐมนตรีว่า "เป็นการเสียสละเพื่อชาติ" จึงก่อให้เกิดการวิพากษ์วิจารณ์และชุมนุมประท้วง (โชคชัย บัณฑิต - ศิลปะศักดิ์. 2542 : 22) เพื่อเรียกร้องให้พลเอกสุจินดา คราประยูร ลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อพลเอกสุจินดา คราประยูร ไม่ยอมลาออกจากตำแหน่ง ทำให้เกิดการปะทะกันระหว่างทหารกับประชาชนขึ้นจนเป็นความรุนแรงในเหตุการณ์พฤษภาทมิฬขึ้น และยุติลงหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้พลเอกสุจินดา คราประยูร เข้าเฝ้าฯ พร้อมกับพลตรีจำลอง ศรีเมือง เพื่อยุติเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ และมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายอานันท์ ปันยารชุน เป็นนายกรัฐมนตรี (อมร รักษาสัตย์. 2535 : 12) พลเอกสุจินดา คราประยูร จึงลาออกจากตำแหน่งนายกรัฐมนตรี

เรื่องนี้แสดงให้เห็นได้ว่ารัฐบาลที่ยึดอำนาจแล้ว ต้องการรักษาอำนาจที่ได้มาให้อยู่คงอยู่ แต่เมื่อมีผู้ไม่เห็นด้วยชุมนุมประท้วงจึงใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อรักษาอำนาจ

เรื่อง **การหนีของราช** โลกสามใบของราชฎีเอกเทศ ของ วินทร์ เลียววาริณ
กล่าวถึงการปกครองของประเทศที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง จากข้อความ

ทั้งสามสบตากันเงียบไปอีกครึ่ง ทหารมองหน้าแมงดาว่า "สิบเก้าปีนี่ผมคิดว่าคุณตายไปแล้วอีก"

คนคุมผู้หญิงว่า "ผมก็เพิ่งรู้นี่เองว่าผมตายไปนานแล้ว"

"ผมก็เหมือนกัน" ผมพึมพำกับตัวเองขณะเพ่งดูภาพเขียนนั้นอีกครั้ง "อีกาเหนือทุ่งสาละ" ของ แวนโก๊ะหัววาดภาพนี้เขาคิดอะไร รู้สึกอย่างไร รู้สึกกลัวไหม เขาเคยทำความผิดไหมและสุดท้าย แวนโก๊ะฆ่าตัวตายทำไม

และแล้วผมก็เห็นความเปลี่ยนแปลง เชื่องช้า แต่ผมเชื่อว่าสายตามผมไม่ได้หลอกตัวเอง รอยแปรงหยาบแบบโพสต์-อิมเพรสชันนิสม์ของภาพ "อีกาเหนือทุ่งสาละ" ค่อยเลือนไหลกลายเป็นความเนียนของสีแบบเรียลลิสม์ ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นภาพถ่ายและในที่สุดก็เคลื่อนไหวได้อย่างภาพยนตร์ ผมได้ยินเสียงน้ำไหล เห็นระดับน้ำค่อยๆ ท่วมท้องทุ่งสาละจนปริ่มน้ำ กระแสน้ำไหลมาแรงขึ้น เกลียวคลื่นกระแทกตัวสูงและกระหน่ำลงมาครั้งแล้วครั้งเล่า จนในที่สุดทุ่งสาละก็จมอยู่กลางทะเลหม่นคว้างไปมาตามยถากรรม คลื่นม้วนตัวขึ้นไปอีกจนในที่สุดก็หยุดนิ่งเหนือภูเขาไฟฟูจิที่ทอดตัวสุดขอบฟ้า นั่นคือภาพ "ใต้คลื่นที่คานากาวา" ของจิตรกรคัตสึชิกะ โยกุไซอิ รูปที่แสดงอารมณ์ของผมในหลายปีนี้ได้ดีที่สุด ผมได้ยินเสียงคลื่นชัดเรื่อยเป็นครั้งสุดท้ายดังเปรี๊ยะ เรือน้อยถูกกระแทกหักกลางลำจมหายไปใต้ทะเล ทุกอย่างตกอยู่ในความเงียบ พายุร้ายคลายโหละ

ไม่ช้านานทะเลก็ราบเรียบเช่นเดิม ฟาสน้ำเงินค่อยๆ มีดลงจนเป็นกลางคืน เวลาผ่านไปนานอีกเท่าใดผมไม่รู้ ในความมืดสนิทผมเห็นไฟสว่างจากโคมไฟสี่เหลี่ยมบนพื้น ชายคนหนึ่งยืนกางแขนเรียงซ้อนกันในระยะเดียวกันเพ่งไปที่ราวอกของเขา บนพื้นมีหลายศพทอดร่างอยู่ นั่นคือภาพการประหารคนใน “3 พฤษภาคม 1808” ของโกยาที่ทำให้ผมเกิดความรู้สึกเหมือนว่ามันเป็นจุดสุดยอดของความคิดผม เพราะชายคนที่ถูกประหารคนนั้นก็คือผมเอง...”

(ครุฑนรินทร์ของราชะ โลกสามใบของราชฎีเอกเทศ. 2542 : 66-67)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทย ที่ยังคงมีกลุ่มของเผด็จการแฝงอยู่ ดังจะเห็นได้จากเหตุการณ์ความรุนแรงทางการเมืองการปกครองของประเทศไทย 2 เหตุการณ์ คือ เหตุการณ์ 14, 16 ตุลา และพฤษภาทมิฬ ที่เป็นตัวแทนของอำนาจเผด็จการ โดยผู้เขียนสร้างตัวละครขึ้น 3 ตัวคู่กับภาพวาด 3 ภาพ คือ จิตรกร กับภาพการประหารชีวิตพลเรือนสเปนโดยทหารฝรั่งเศส ที่แสดงถึงชนชั้นปกครองที่มีความคิดอยากเป็นวีรบุรุษ เช่นทหารฝรั่งเศส แต่ต้องใช้ความรุนแรงในการฆ่าคน ทหาร กับภาพได้กลิ่นที่คานากาวา ซึ่งแสดงถึงความรุนแรงของกลิ่นที่สามารถชั้ดเรือแตกได้ และหยุดนิ่งเหนือภูเขาไฟฟูจิ หมายถึงการใช้ความรุนแรงของทหารในการสร้างสันติภาพ ส่วนแมงดา กับภาพอีกาเหนือทุ่งข้าวสาลี อีกาเปรียบเป็นรัฐบาล อยู่เหนือทุ่งสาลีคือประชาชน เช่นเดียวกับแมงดา ที่มีอำนาจในการปกครองหญิงบริการ ที่ต้องใช้ความรุนแรงในการปกครองเพื่อรักษาอำนาจของตนให้คงอยู่ และให้ตัวละครทั้ง 3 ตัวอยู่ในเหตุการณ์ 14 ตุลา จนถึงเหตุการณ์พฤษภาทมิฬ เพื่อเสนอความคิดว่า การเป็นวีรบุรุษที่มีอำนาจต้องใช้ความรุนแรงในการแย่งชิงมา เมื่อมีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมืองจึงใช้ความรุนแรงในการสร้างสันติภาพ และการรักษาอำนาจให้คงอยู่ต้องใช้ความรุนแรงในการปราบปราม ซึ่งแสดงถึงอำนาจเผด็จการยังไม่หมดไปจากสังคม

เรื่องสั้นทั้ง 3 เรื่องข้างต้น ทำให้เห็นว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงเพราะรัฐบาลยังปกครองแบบมีเผด็จการแอบแฝงอยู่ และประชาชนยังไม่เข้าใจสิทธิเสรีภาพของตนเองในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

10. ภาพสะท้อนด้านสิ่งแวดล้อม

ทัศนีย์ ทองสว่าง (2543 : 219-225) กล่าวถึงความหมายของสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สิ่งแวดล้อม (Environment) คือ ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

ทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม มีอิทธิพลเกี่ยวโยงถึงกันเป็นปัจจัยในการเกื้อหนุนซึ่งกันและกัน ผลกระทบจากปัจจัยหนึ่งจะมีส่วนเสริมสร้างหรือทำลายอีกส่วนหนึ่งอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ สิ่งแวดล้อมเป็นวงจรและวัฏจักรที่เกี่ยวข้องกันทั้งระบบ

สิ่งแวดล้อมสามารถแบ่งเป็นลักษณะกว้างๆ ตามการเกิดได้ 2 ประการ คือ

1. สิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ เช่น ป่าไม้ ภูเขา ดิน น้ำ อากาศ เป็นต้น

2. สิ่งแวดล้อมที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ชุมชนเมือง สิ่งก่อสร้าง โบราณสถาน ศิลปกรรม เป็นต้น

ส่วนปัญหาสิ่งแวดล้อม หรือสิ่งแวดล้อมเป็นพิษ (Pollution) หมายถึง สถานการณ์ของสภาวะแวดล้อมที่ไม่น่าพึงพอใจหรือสถานการณ์ที่อาจก่อให้เกิดอันตรายหรือความเสียหายขึ้นได้ ซึ่งได้แก่ ขบวนการต่างๆ ที่มนุษย์กระทำขึ้นทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ปล่อยของเสียที่ไม่พึงปรารถนาเข้าไปหมักหมมในบรรยากาศ พื้นดิน และในน้ำ มีผลให้สภาพธรรมชาติเสื่อมโทรมลง

สาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดปัญหาสิ่งแวดล้อม มี 2 ประการ คือ

1. การเพิ่มและการกระจายของประชากร เนื่องจากการที่มีจำนวนประชากรเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทำให้มีความต้องการใช้ทรัพยากรเพิ่มมากขึ้น

2. เกิดจากความก้าวหน้าทางวิทยาการต่างๆ และการพัฒนาอุตสาหกรรม ทำให้เกิดปัญหาฝุ่นควัน อากาศเป็นพิษ เศษเหลือจากการผลิต เสียงรบกวน ซึ่งเป็นปัญหาที่มีผลต่อร่างกายและจิตใจของมนุษย์

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เฝ้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม 2 เรื่อง คือ

เรื่อง กำแพง ของ ณัฐ ศาสตร์สองวิทย์ กล่าวถึงปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในกรุงเทพฯ ดังนี้

“การทรุดตัวของกรุงเทพฯ ไม่ได้เพิ่งจะเกิดขึ้น แต่เกิดขึ้นนานแล้ว พวกคุณก็รู้” ชายผู้นั้นพยายามอธิบาย “เพียงแต่นั้นเป็นการทรุดตัวอย่างช้าๆ การทรุดตัวอย่างช้าๆ นี่เองที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของโพรงน้ำใต้ดินที่พวกคุณเรียกว่าบ่อบาดาลนั้นแหละ ปกติแล้วแอ่งน้ำใต้ดินจะช่วยพยุงชั้นดินข้างล่างเอาไว้ เหมือนกับคุณเอาน้ำใส่เข้าไปในลูกโป่ง ที่นี้พอมันแรงกดจากข้างบน

มากขึ้น ลูกโป่งนั้นจะเริ่มแบนออก และถ้ากดมากๆ ก็จะแตกโผล่ไปเลยใช้ใหม่ แล้วน้ำที่ทะลักออกมาไม่ได้หายไปไหน แรงดันที่ติดตัวมาจะก่อให้เกิดเป็นโพรงอันใหม่ขึ้นมาในบริเวณใกล้เคียง จะโดยบังเอิญหรือไม่ก็ตาม ที่โพรงใหม่นั้นเริ่มขยายขนาดขึ้นโดยที่เราไม่มีทางรู้ เพราะตึกใหม่ๆ เกิดขึ้นเร็วจนกระทั่งคนเซ็นอนุมัติต้องใช้ทรายปั๊มซื้อแทนไม่ใช่หรือ แรงกดที่เพิ่มลงไปใต้ดินต่างๆ ที่เราคิดกันว่าระบบเสาเข็มที่เราใช้กันอยู่ไม่น่าจะก่อให้เกิดปัญหาทำนองนี้ นอกจากนั้นะคุณ พื้นที่นอกตัวอาคารยังมีการเพิ่มน้ำหนักอย่างขยับเขยื้อนโดยที่เราไม่เคยคิดกัน รดยนต์แต่ละคันหนักเท่าไร แล้วคนสมัยนี้เห่อใช้แต่รถใหญ่ๆ กันทั้งนั้น แล้วคนที่แหกกันเข้ามาอยู่ในกรุงเทพฯ ทั้งคนต่างชาติดและคนต่างจังหวัด เพิ่มขึ้นอีกปีละเท่าไร คุณลองเอาตัวเลขน้ำหนักคูณด้วยจำนวนดูเอาเอง แล้วจะรู้ว่าการเพิ่มขึ้นของแรงกดที่มีต่อพื้นผิวกรุงเทพฯ รวดเร็วและมากมายขนาดไหน อ้อ อีกอย่างหนึ่งนะ เจ้าพวกตึกสูงๆ นั้น ปีหนึ่งเสียค่าน้ำก็ร้อยกัน แล้วน้ำที่ใช้กันโครมๆ นั้นเอามาจากไหนถ้าไม่ใช่จากน้ำใต้ดิน..."

(กำแพง. 2538 : 32-33)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของเมืองกรุงเทพฯ ที่เกิดปัญหาแผ่นดินทรุดตัว ทำให้แผ่นดินไหว โดยเสนอความคิดว่าการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ทำให้น้ำใต้ดินลดลง และเกิดเป็นโพรงใต้ดิน ประกอบกับการเพิ่มน้ำหนักบนพื้นดินของกรุงเทพฯ ที่มากขึ้นจากการสร้างตึกสูง จำนวนรถยนต์ และผู้คน que เพิ่มขึ้นในกรุงเทพฯ เป็นสาเหตุที่ทำให้แผ่นดินในกรุงเทพฯ ทรุดตัวลง

เรื่อง คอนโดสุดสายรุ้ง ของ ปริญา ตรีน้อยใส ที่กล่าวถึงปัญหาคันพิฆจากโรงไฟฟ้าดังตัวอย่าง

"ผมเสียใจ ที่จะต้องบอกว่าคุณและภรรยามีอาการคล้ายกับลูกชายคือร่างกายสะสมสารพิษไว้ในปริมาณที่สูง เพียงแต่ว่าคุณมีความแข็งแรงจึงยังไม่เกิดปัญหาเหมือนลูกที่ยังเด็กอยู่ จากการสอบถามข้อมูลศูนย์สารพิษแล้ว ปรากฏว่ามีตัวเลขของผู้ที่เคยอยู่ หรืออยู่คอนโดสุดสายรุ้ง จะมีอาการคล้ายกัน โดยปรากฏอาการรุนแรงกับเด็กก่อน ขณะนี้มีสถิติว่าคนไข้สองสามรายแล้วที่เสียชีวิต จากการสอบถามเจ้าของห้องชุดส่วนใหญ่มีการแท้งบุตรเกือบทุกราย ซึ่งก็ดี เพราะหากทารกเกิดมาก็จะมีอาการแบบเดียวกับลูกชายคุณ

"ทางเราได้ติดต่อกับสถาบันวิจัยสภาวะแวดล้อมให้ตรวจสอบรายงานการศึกษาผลกระทบสิ่งแวดล้อมของโครงการโรงไฟฟ้าที่อยู่ใกล้คอนโดแล้ว พบว่าในกระบวนการผลิตนั้นจะเกิดสารพิษขึ้นมาและเป็นอันตราย ผู้ศึกษาแนะนำว่าต้องติดตั้งระบบกรองอากาศ เพื่อแก้ปัญหาดังกล่าว นักวิจัยที่สถาบันให้ข้อมูลเพิ่มเติมว่า จากการตรวจสอบโรงงานเมื่อสองปีที่แล้วพบว่าโรงงานไม่เคยติดตั้งระบบดังกล่าว โดยอ้างว่าคณะกรรมการตัดสินงบประมาณรายการนี้ออกเพราะเห็นว่าไม่จำเป็น

ควันจากโรงงานโดยปกตินั้นสามารถลอยกระจายออกไปไกลและจะค่อยเจือจางลงจนถึงชั้นปลอดภัย

"สำหรับคอนโดสุดสายรุ้ง นักวิจัยให้เหตุผลว่าเป็นอาคารสูง ตั้งอยู่ไม่ไกลจากโรงงาน ดังนั้นจึงอยู่ในระดับและระยะที่ควันพิษยังเข้มข้น โดยเฉพาะวันที่หมอกควันไม่สามารถลอยสูงขึ้นไป จึงเคลื่อนไปปะทะอาคาร ผู้ที่พักอาศัยในชั้นสูงๆ จึงได้รับควันพิษมากกว่าชาวบ้านที่อยู่บนดินทั่วไป"

(คอนโดสุดสายรุ้ง. 2544 : 23 - 24)

เรื่องนี้สะท้อนภาพโรงไฟฟ้าที่ปล่อยควันพิษออกมาโดยไม่กรองอากาศส่งผลกระทบต่อผู้พักอาศัยในคอนโดบริเวณใกล้เคียงกับโรงไฟฟ้าได้รับสารพิษเข้าไปสะสมในร่างกาย หากสะสมไว้มากจะทำให้ระบบการหายใจมีปัญหา และเสียชีวิตได้ในที่สุด

11. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ

ความเชื่อ เป็นสิ่งที่มนุษย์นับถือและศรัทธาทั้งที่มีตัวตนและไม่มีตัวตน โดยเชื่อว่ามีอำนาจลึกลับที่จะทำให้มนุษย์ได้รับผลดีผลร้าย เมื่อมนุษย์กลัวอำนาจของสิ่งลึกลับก็จะกระทำสิ่งต่างๆ เพื่อมิให้ถูกลงโทษและทำเพื่อเอาใจอำนาจลึกลับนั้น จึงเกิดมีพิธีกรรมต่างๆ ขึ้น ซึ่งความเชื่อต่างๆ จะเชื่อมโยงเมื่อมีความเจริญทางวิทยาศาสตร์และสามารถพิสูจน์ความจริงให้เห็นได้

ภิญโญ จิตต์ธรรม แบ่งประเภทความเชื่อเป็น 6 ประเภท คือ

1. ความเชื่อเกิดจากความกลัว
2. ความเชื่อเกิดจากปรากฏการณ์ธรรมชาติและ การสังเกตธรรมชาติ
3. ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน
4. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์
5. ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาง
6. ความเชื่อเกี่ยวกับยาม นิมิต

มณี พยอมยงค์ แบ่งประเภทความเชื่อไว้ 12 ประเภท คือ

1. ความเชื่อเกี่ยวกับปรากฏการณ์ธรรมชาติ
2. ความเชื่อเกี่ยวกับยากลางบ้าน
3. ความเชื่อเกี่ยวกับโชคลาง
4. ความเชื่อเกี่ยวกับฤกษ์ยาม นิมิตฝัน
5. ความเชื่อเกี่ยวกับไสยศาสตร์

6. ความเชื่อเกี่ยวกับลักษณะคนและสัตว์
7. ความเชื่อเกี่ยวกับศาสนา
8. ความเชื่อเกี่ยวกับการทำมาหากินและอาชีพ
9. ความเชื่อเกี่ยวกับประเพณี
10. ความเชื่อเกี่ยวกับเคล็ดและการแก้เคล็ด
11. ความเชื่อเกี่ยวกับนรก สวรรค์ ชาติ ภพ
12. ความเชื่อเกี่ยวกับเลขดีเลขร้าย วันดีวันร้าย

ไพโรจน์ นรชาติธำรงวิทย์ (2533 : 7) นำการแบ่งประเภทความเชื่อของ ภิญโญ จิตต์ธรรม และมณี พยอมยงค์ มาจัดหมวดหมู่และแบ่งประเภทของความเชื่อใหม่ได้ 3 ประเภท คือ

1. ความเชื่อทางด้านไสยศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวกับลัทธิที่ว่าด้วย เวทมนตร์คาถาซึ่งมีอิทธิฤทธิ์อยู่เหนือเหตุผลที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ แต่มีผลช่วยสร้างพลังสมาธิ และความเชื่อมั่นทางใจแก่ผู้ปฏิบัติได้ และยังหมายถึงความเชื่อที่รู้สึกหวาดกลัวในสิ่งที่อยู่เหนือธรรมชาติ หรือสิ่งลึกลับที่อาจให้ดีหรือให้ร้ายก็ได้
2. ความเชื่อทางด้านโหราศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวกับการพยากรณ์ ดวงชะตาของมนุษย์ โดยอาศัยตัวเลข ดวงดาวหรือลางสังหรณ์ เป็นเครื่องมือในการทำนายหรือ คาดการณ์ล่วงหน้าในโชคชะตาหรือให้ฤกษ์ยาม
3. ความเชื่อทางด้านพุทธศาสตร์ หมายถึง ความเชื่อที่เกี่ยวกับเรื่องกรรม สังสารวัฏ นรก สวรรค์ นิพพาน อาณิสสของการถือศีล การปฏิบัติธรรมและการบวช

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ ปรากฏในเรื่องสั้นที่ เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง ผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนเสนอแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อ 2 ลักษณะ คือ ความเชื่อเรื่องผีสิงเทวดา และความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง

11.1 ความเชื่อเรื่องผีสิงเทวดา

ความเชื่อเรื่องผีสิงเทวดา เป็นความเชื่อว่ามี และ เทวดา สามารถให้คุณและให้โทษแก่มนุษย์ได้

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่า
มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องผีसावतेदा 1 เรื่อง คือ

เรื่อง เป็นไม่ได้ก็ลงมา ของ ไพโรจน์ บุญประกอบ กล่าวถึงความเชื่อเรื่องผีसावतेदा ไว้ในข้อความ

นิยายเรื่องเก่าๆ ของคนลาวในเครื่องแบบฝรั่งจากปากของป้าด้วยน้ำเสียงและสีหน้าที่บอกให้
รู้ว่าเจ็บแค้นแทนพี่ชิต ป้าประณามวิธีการปาเถื่อน ด่าทอคนที่ลั่นกระสุนเด็ดชีวิตคนดีๆ ไม่เคยไป
เบียดเบียนใครอย่างพี่ชิต แต่ลงท้ายป้าก็โยนความรับผิดชอบในเหตุการณ์ทั้งหมดให้เทวดาอีกตามเคย

“ป้าละสงสัยจริงๆ ว่าท่านมัวทำอะไรของท่านอยู่ คนดีๆ ก็ปล่อยให้พวกเขาตีหัวร้างแตกถึงตกหาย
ตายจาก แล้วพวกมันก็ลอยนวลเหย้าเหยียดินอยู่ได้ หรือท่านจะเปลี่ยนใจไปปกป้องรักษาคนชั่วเสีย
แล้ว ป้าไม่เข้าใจจริงๆ”

ผมไม่รู้จะบอกป้ายังไงว่าที่จริงแล้วคนด้วยกันเองนั่นแหละที่จะต้องหาวิธีมาลงโทษพวกเขา
พวกนั้น

(เป็นไม่ได้ก็ลงมา, 2536 : 27)

เรื่องนี้สะท้อนภาพคนต่างจังหวัดที่ถูกผู้ใหญ่อสอนให้เชื่อเรื่องเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ว่า
สามารถช่วยเหลือคนดี และลงโทษคนชั่วได้ มาตั้งแต่เด็ก เมื่อโตขึ้นและมีโอกาสเข้ามาศึกษาอยู่
ในกรุงเทพฯ ทำให้มีเหตุผลในการตัดสินใจเชื่อว่าเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ไม่มีจริงจึงไม่สามารถ
ลงโทษคนชั่วได้ การลงโทษคนชั่วต้องให้คนในสังคมสร้างบทลงโทษกันเอง ผู้เขียนได้สะท้อนให้
เห็นว่าการศึกษา และความเจริญทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ทำให้คนในสังคมมีเหตุผล
ในการเลือกเชื่อตามเหตุผลมากขึ้น ฉะนั้นความเชื่อเรื่องเทวดาหรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ถูกผู้ใหญ่อสอนมา
ตั้งแต่เด็กจึงลดลง

11.2 ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง

ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง เป็นความเชื่อของคนในสังคมว่า เครื่องราง
ของขลังมีอิทธิฤทธิ์ทำให้แคล้วคลาดจากอันตรายต่างๆ ได้

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรม
สร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่า
มีเรื่องที่เกี่ยวข้องกับความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง 1 เรื่อง คือ

เรื่อง โลกีย-นิพพาน ของ วินทร์ เลียววาริณ กล่าวถึงความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลังไว้ในข้อความ

ไอเย็นของเครื่องปรับอากาศพัดเอาเสียงคนเชียร์แชกที่ยืนอยู่ใกล้ๆ มาหาผม

“ผมยาวแถวที่สามนั่นชื่ออ้อยเด็ดมาก ถ้าชอบไหมหนอยก็ต้องจอย ชูดแดงแถวสุด - ห้ายเพิ่งมาได้สองวัน ถ้าชอบอวบๆ ก็ต้องเฮ้นง หน้าทีวีตรงกลางนั่น รับรองที่จะประทับใจ ไปนาน หรือพี่ชอบแบบลูกครึ่ง? อลิสาลูกครึ่งไทย - เยอรมัน หนูดี เคยเดินแฟชั่น เบอร์ตองด้วย ถ้าไม่จริง ผมนอนให้พี่เหยียบเลยให้ตายสิ...”

“ขึ้นจากอ่วงได้แล้ว”

หล่อนใช้ผ้าเช็ดตัวผืนใหญ่เช็ดตัวให้ผมจนแห้งสนิท ยืนนิ่งเงียบ ในใจสับสน ความรู้สึกเหมือนกับว่าได้กลับไปเป็นทารกอีกครั้ง กลับไปสู่วัยที่ยังต้องให้ผู้ใหญ่จับอาบน้ำให้

“ขวดแถวล่างนี้คือน้ำมันงา ของดีที่ฉันปลูกเสกด้วยตัวเอง...” ท่านเริ่มบรรยาย “...ใครจะไปไหนมาไหนเป็นต้องขอไปคนละขวดสองขวดจนปลูกเสกแทบไม่ทันอยู่แล้ว น้ำมันดีที่นี้ก็เหมือนกัน มารดกันทุกวัน หนูๆ ที่กำลังจะไปเกณฑ์ทหารรดแล้วจะไม่มีวันจับได้ใบแดงเลย แถวถัดมาก็เป็นพวกตะกรุด ผ้ายันต์ คด ลูกประคำ แถวบนนี้เป็นพระเครื่องที่ฉันสะสมรวบรวมมานานกว่ายี่สิบปี ของแท้ทั้งนั้น นี่คือพระเชิงฉาณ กรวดสุวรรณนิการ ราคาคอนี้ องค์ละสามแสน นี่พระสรราชเคลือบกรุใหญ่วัดมงคลถวาย เป็นพระมีราคาเหมือนกัน ส่วนทรงสี่เหลี่ยมนี้คือพระคนองศึก วัดพระมหาชลที่แจกทหารไปรบเวียดนาม โดนกระสุนหรือระเบิดเวียดกง ไม่เป็นอะไรเลย...” ทั้งหมดนี้ถ้าปล่อยออกไปตอนนี้ไม่ต่ำกว่าห้าหลักล้านแน่ ส่วนนี้...”

(โลกีย-นิพพาน. 2546 : 14-15)

เรื่องนี้สะท้อนความเชื่อของคนในสังคมที่ยังเชื่อว่าเครื่องรางของขลังและการสักยันต์น้ำมัน มีอิทธิฤทธิ์ทำให้แคล้วคลาดจากอันตราย และอยู่ยงคงกระพันหรือป้องกันอาวุธได้ ทำให้มีพระสงฆ์ประกอบพิธีกรรมปลูกเสกเครื่องรางของขลัง และสักยันต์ เพื่อตอบสนองความเชื่อดังกล่าวอยู่

แม้ว่าปัจจุบันสังคมจะมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมากขึ้น คนในสังคมมีการศึกษาสูงขึ้น ความเชื่อในเรื่องสิ่งศักดิ์สิทธิ์ ผีสงเทวดา และเครื่องรางของขลัง

ซึ่งเป็นเรื่องที่พิสูจน์ไม่ได้จึงมีน้อยลง เพราะคนในสังคมใช้เหตุผลมากขึ้น แต่ก็ยังมีคนในสังคมกลุ่มหนึ่งที่ยังคงมีความเชื่อในเรื่องเหล่านี้อยู่

12. ภาพสะท้อนด้านศาสนา

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 (2542 : 1100) ให้คำจำกัดความของคำว่า “ศาสนา” ไว้ว่า เป็นลัทธิความเชื่อถือของมนุษย์อันมีหลัก คือ แสดงกำเนิดและความสิ้นสุดของโลกเป็นต้น อันเป็นไปในฝ่ายปรมาตมประการหนึ่ง แสดงหลักกรรมเกี่ยวกับบุญบาปอันเป็นไปในฝ่ายศีลธรรมประการหนึ่ง พร้อมทั้งลัทธิพิธีที่กระทำตามความเห็นหรือตามคำสั่งสอนในความเชื่อถือนั้นๆ

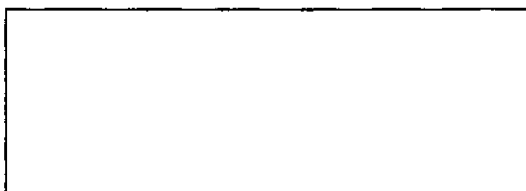
การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ ที่เกี่ยวข้องกับศาสนา ที่ปรากฏในเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 ผู้วิจัยพบเรื่องสั้นที่ผู้เขียนเสนอภาพสะท้อนเกี่ยวกับศาสนาไว้ดังนี้

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ คือ การที่พระสงฆ์มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในการปฏิบัติกิจของพระสงฆ์ เช่น ปลูกเสกเครื่องรางของขลัง หรือใบหวย เป็นต้น จากการศึกษาผู้วิจัยพบว่าผู้เขียนเสนอภาพสะท้อนดังกล่าวไว้ในเรื่องสั้น 2 เรื่อง คือ

เรื่อง โลกีย-นิพพาน ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอภาพพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ ดังข้อความ

ผมหยุดพูด มองดูสภาพรอบห้อง เป็นห้องขนาดสองเมตรคูณสองเมตรครึ่ง พอดีสำหรับอ่างอาบน้ำหนึ่งอ่าง เติง และโต๊ะเล็กๆ อย่างละตัว ขนาดของมันน่าจะเป็นกฎเล็กๆ สมถะสักหลังหนึ่ง ที่ถูกอยู่อย่างสงบเสงี่ยมในป่า...

ผมมองดูสิ่งของรอบห้อง โทรศัพท์สีไชนีขนาดสามสิบสี่นิ้วกับเครื่องเล่นวีดีโอเทปเจวีซี ชุดตัวอยู่ที่มุมห้อง แอมป์ไฟลายเออร์ ยามาฮากับเครื่องเล่นคอมแพ็คดิสก์ แนด์ เสียบกลางระหว่างกระถางธูปอย่างไม่ขัดเขิน ลำโพงเบสสองตัววางขนานพระพุทธรูป วูฟเฟอร์ เจบีแอลเบียดตัวอยู่หลังโต๊ะบูชา เครื่องปรับอากาศวางคู่กันกับเครื่องฟอกอากาศ เสวอากาศเคเบิลทีวีตั้งตระหง่านอยู่บนหลังคาทีวี และที่ลานข้างนอก รถเก๋ง วอลโว่ 740 จี. แอล. หมอบอยู่นิ่งสนิท

ให้ตายเถอะ ที่นั่นน่าจะเป็นห้องหยาบในเลาจน์
ชั้นหนึ่งที่ซุกตัวอยู่ในมุมมืดมุมหนึ่งของกรุงเทพฯ
มากกว่าจะเป็นกุฏิปฏิบัติธรรมของพระอาจารย์
มีชื่อ

(โลกีย์-นิพพาน. 2546 : 22-23)

เรื่องนี้สะท้อนภาพของพระสงฆ์ที่สะสมวัตถุทางโลก ทั้งที่ไม่มีความจำเป็นในการปฏิบัติ
ธรรมของพระสงฆ์ ดังที่ วินทร์ เสนอภาพคู่ขนานระหว่างกุฏิของพระสงฆ์กับห้องของหญิงบริการ
ว่ากุฏิของพระสงฆ์ประกอบไปด้วยวัตถุทางโลกมากมาย เช่น โทรทัศน์ วีดีโอ เครื่องเสียง ฯลฯ
ซึ่งไม่น่าจะเป็นกุฏิของพระสงฆ์ ต่างจากหญิงบริการที่ภายในห้องมีเพียงของจำเป็นที่ใช้ในการ
ประกอบอาชีพ ซึ่งน่าจะเป็นห้องหรือกุฏิของพระสงฆ์มากกว่า

เรื่อง คำให้การ ของ วินทร์ เลียววาริณ เสนอภาพพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของ
พระสงฆ์ ดังข้อความ

"ผมรู้หน้าที่ของผมดี ผมไม่เคยเปลี่ยนหลักการเพื่อสังคมของผม ผมเปลี่ยนแต่วิธีการเท่านั้น
ตอนนี้ไม่ว่าเราพูดอะไร พวกเขาก็เชื่อ ตราบใดที่มันสามารถตีความเป็นตัวเลขได้ และมันก็ไม่ผิด
หลักการของผม ตราบใดที่ตัวเลขนั้นสามารถตีความเป็นหลักธรรมได้ งมหายหรือ? ไม่หรือน่า!
สิ่งไม่ดีทุกอย่างในโลกนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้ หากใช้ถูกจุด ถูกเวลา และถูกวิธี ยกตัวอย่างเช่น
เมื่อผมบอกว่าตัวเลขขงนี้มีอยู่ในหนังสือพระไตรปิฎกในบทที่เกี่ยวกับพุทธกำเนิด พวกเขาจะ
ชวนขวยขวามันมาอ่านดูหรือนั่นทันทีเพื่อตีความเป็นตัวเลข แต่พวกเขาจะตีความได้อย่างไรหาก
ไม่อ่านมัน? หากเราบอกว่า "ตัวเลขมันอยู่ในหนังสือชื่อ ปฏิจสุมุบาท ของท่านพุทธทาสภิกขุ
โยมเอ๋ย" เท่านั้นแหละพวกเขาก็รีบวิ่งไปหาหนังสือท่านพุทธทาสภิกขุเล่มนั้นมาอ่านในทันทีจน
หนังสือเล่มนั้นขาดตลาด ทั้งที่ยังออกเสียงชื่อหนังสือไม่ถูก ไร้อะไร! จะมีชาวบ้านซึกก็คนที่อยู่ดีๆ
ก็อยากรู้เรื่อง ปฏิจสุมุบาท ละนา"

(คำให้การ. 2542 : 30-31)

เรื่องนี้สะท้อนภาพพระสงฆ์ที่ไปหว่ายให้ชาวบ้าน โดยใช้นั่งสือธรรมะมาบังหน้า ให้
ญาติโยมที่มาขอตัวเลขไปค้นหาในหนังสือธรรมะ เมื่อมีคนถูกหว่ายจึงนำปัจจัยและวัตถุต่างๆ
มาถวายเพื่อบำรุงวัด แต่สุดท้ายพระสงฆ์ที่ไปหว่ายก็ถูกตำราวจับ

เรื่องสั้นทั้ง 2 เรื่องข้างต้น วินทร์ เลียววาริณได้สะท้อนให้เห็นว่าพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ทั้งในเรื่องการปลุกเสกเครื่องรางของขลัง เพื่อสะสมวัตถุทางโลก และการไ้ห่วยเพื่อหวังปัจจัยที่ญาติโยมนำมาถวาย ทำให้คนในสังคมเสื่อมศรัทธาพระสงฆ์มากขึ้น

บทที่ 4

บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

ความสัมพันธ์ของเรื่องสั้นกับสังคมเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้ เรื่องสั้นที่นักเขียนสร้างขึ้นส่วนมากผู้เขียนจะยกประเด็นปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมมาเสนอให้ผู้อ่านได้รับรู้ โดยสรรหากลวิธีที่แปลกใหม่มาใช้ในการนำเสนอเรื่องราวเหล่านั้น ทำให้ผู้อ่านสามารถรับความบันเทิงและสาระของเรื่องได้ง่ายขึ้น

เจตนา นาควัชระ (2539 : 166-189) กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อผู้อ่านว่า ผลกระทบที่มีต่ออารมณ์ความรู้สึกและความคิดของผู้อ่านนั้น เกิดจากการรับประสบการณ์จากการอ่านงานวรรณกรรมของผู้เขียน โดยผู้อ่านจะได้รับความบันเทิงเป็นลำดับแรกและได้รับแนวคิดที่ผู้เขียนต้องการนำเสนอเป็นลำดับต่อมา ดังนั้นคุณค่าของประสบการณ์ที่ผู้อ่านได้รับจากการอ่านงานวรรณกรรมสามารถแบ่งได้ 2 ประเด็น คือ คุณค่าทางอารมณ์และคุณค่าทางความคิดที่แฝงอยู่ในตัววรรณกรรมนั่นเอง

วิภา กงกะนันทน์ (2533 : 141-151) กล่าวถึงบทบาทของผู้อ่านตามทฤษฎีผลกระทบ (Theory of Effect) ว่า ผู้อ่านมีความสัมพันธ์กับผู้แต่งและงานวรรณกรรม เพราะวรรณกรรมจะเกิดขึ้นเองไม่ได้หากปราศจากผู้แต่ง หรือถ้ามีผู้แต่งแต่ปราศจากวัตถุดิบซึ่งได้มาจากเรื่องราวของมนุษย์ในสังคม สภาพแวดล้อมทั้งทางธรรมชาติและทางวัฒนธรรม วรรณกรรมก็จะเกิดไม่ได้เช่นกัน เมื่อผู้แต่งนำวัตถุดิบซึ่งเป็นเรื่องราวของมนุษย์ในสังคมมาสร้างสรรค์เป็นงานประพันธ์แล้วไม่มีผู้อ่านร่วมรับรู้ด้วย ผลงานเหล่านั้นก็ไร้ความหมายทางสังคม ดังนั้นบทบาทของวรรณกรรมที่มีต่อสังคมจึงเน้นความสำคัญไปยังผู้อ่านเป็นหลัก ทำให้เกิดทฤษฎีผลกระทบ (Theory of Effect) ขึ้นโดยทฤษฎีผลกระทบนี้จะมุ่งศึกษาเกี่ยวกับผู้อ่านใน 2 ประเด็น คือ

1. พิจารณาด้านผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่าน โดยมุ่งศึกษาว่าวรรณกรรมเหล่านั้นทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์อย่างไรบ้าง
2. พิจารณาด้านผลกระทบต่อความคิดและทัศนคติของผู้อ่าน โดยมุ่งศึกษาว่าวรรณกรรมเหล่านั้นได้เสนอแนวคิดที่จะมีผลกระทบต่อผู้อ่านอย่างไรบ้าง

เนื่องจากผลกระทบต่ออารมณ์ของผู้อ่านเป็นจุดมุ่งหมายหลักของบันเทิงคดี ซึ่งส่งผลเฉพาะตัวผู้อ่านแต่ละคน แต่ทว่าบทบาทความสำคัญของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมจะเกิดจากผลกระทบต่อความคิดและทัศนคติของผู้อ่านมากกว่า เพราะแนวคิดที่ผู้เขียนเสนอไว้ในเรื่องสั้น

แต่ละเรื่อง ผู้อ่าน อ่านแล้วสามารถนำแนวคิดเหล่านั้นไปใช้ในการดำเนินชีวิตและแสดงออกต่อสังคม ซึ่งทำให้เกิดผลกระทบต่อสังคมในที่สุด

ตรีศิลป์ บุญขจร (2542 : 7) กล่าวถึงวรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม เพราะนักเขียนเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกล สามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็น ด้วยทัศนะที่กว้างไกลและลุ่มลึก ภาพที่นักเขียนใส่ลงไปในวรรณกรรมจึงเป็นจริงยิ่งกว่าความเป็นจริง เพราะเป็นแก่นแท้ที่กลั่นกรองแล้ว ทำให้วรรณกรรมยิ่งใหญ่และเป็นอมตะ เพราะไม่เพียงแต่จะเสนอภาพปัจจุบันอย่างถึงแก่นของความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังคาดคะเนความเป็นไปได้ในอนาคตได้อีกด้วย

ฉะนั้นอิทธิพลของวรรณกรรมต่อสังคมอาจเป็นไปได้ทั้งอิทธิพลภายนอก เช่น การแต่งกาย หรือการกระทำตามอย่างในวรรณกรรม และอิทธิพลภายใน คืออิทธิพลทางความคิด การสร้างค่านิยม รวมทั้งความรู้สึกนึกคิด นักเขียนจึงมีบทบาทในฐานะผู้นำแนวความคิดของสังคม และผู้นำทางวัฒนธรรมที่สำคัญ

การศึกษบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคมจากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 พบว่าผู้เขียนเสนอปัญหาให้ผู้อ่านรับทราบในด้านต่างๆ รวม 11 ด้าน คือ ด้านจริยธรรม ด้านครอบครัว ด้านการดำเนินชีวิต ด้านค่านิยม ด้านเศรษฐกิจ ด้านอาชญากรรม ด้านการเมือง ด้านการจราจร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อ และด้านศาสนา อีกทั้งเรื่องสั้นบางเรื่องผู้เขียนยังเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาไว้ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่กระตุ้นให้ผู้อ่านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านั้นได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมและเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาของสังคมต่อไป

1. ด้านจริยธรรม

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านจริยธรรม 20 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องขาซ้ายของแม่ ของ ศิลา โคมฉาย ชุดครอบครัววงกลางถนน
2. เรื่องมโนกรรม ของ ศิลา โคมฉาย ชุดครอบครัววงกลางถนน
3. เรื่องเสียหมา ของ ศิลา โคมฉาย ชุดครอบครัววงกลางถนน

4. เรื่องหนทาง ของ ไพโรจน์ บุญประกอบ ชุดจินตนาการไม่มีหมายเลข
5. เรื่องเที่ยวเดียว ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ ชุดผู้สืบทอด
6. เรื่องเลือด ของ อิสระ ชูศรี ชุดคน สัตว์ สิ่งของ
7. เรื่องหมึกหยดสุดท้าย ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดอาเพศกำสรวล
8. เรื่องกระดาศาขาวกับดาวหมึก ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดอาเพศกำสรวล
9. เรื่องออทิสติก ของ ชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์ ชุดอิสรภาพและความตาย
10. เรื่องเดอะ เดย์ เดอะ มิวสิก ดาย ของ ชัชวรินทร์ ไชยวัฒน์ ชุดอิสรภาพ
และความตาย
11. เรื่องภาพเกียรติยศ ของ ประชาคม ลุนาชัย ชุดนาฏกรรมแห่งชีวิต
12. เรื่องจากแดนไกล ของ เสาวรี ชุดภาพลวง
13. เรื่องตัวประกอบ ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร ชุดเมืองน่าอยู่
14. เรื่องคำให้การ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน
15. เรื่องคอนโดสุดสายรุ้ง ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดนอนคอนกรีต
16. เรื่ององคุลิมาล 2550 ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดนอนคอนกรีต
17. เรื่องวานิชศิลป์กิจ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดนอนคอนกรีต
18. เรื่องเพลิงรัก ลานแค้น ของ ปรีทรรศน์ นุตางกูร ชุดแม่ดบนตึก
19. เรื่องแม่ดบนตึก ของ ปรีทรรศน์ นุตางกูร ชุดแม่ดบนตึก
20. เรื่องเที่ยงคืนพอดี ของ จีรภัทร อังศุมาลี ชุดวิปริต

เรื่อง **ขาซ้ายของแม่** ผู้เขียนเสนอจริยธรรมของคนในสังคมกรุงเทพฯ ว่า ปัจจุบันขาดความกตัญญู เห็นความสุขส่วนตัวสำคัญกว่าการดูแลเอาใจใส่สุขภาพของพ่อ แม่ เช่นตัวละครเอกที่ทำงานและนำรายได้ไปดาวน์บ้านและผ่อนเครื่องอำนวยความสะดวกภายในบ้านกับแฟนสาวที่จะแต่งงานด้วย แต่เมื่อขาของแม่อ่อนแรงและเดินไม่ปกติไม่ยอมเจียดเงินมารักษา กลับรอโชคช่วย เช่นข้อความ

"กราบเท้าคุณแม่... ไซ้ ไซ้ กราบเท้าคุณแม่แต่เป็นข้างซ้ายนะ โปรดเกิด... อย่าเป็นอะไรให้มากกว่านี้ ถ้าโชคช่วยจะรับมารักษา"

ผมให้สัญญา!

(ขาซ้ายของแม่. 2535 : 19)

เรื่อง มโนกรรม ผู้เขียนเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปไว้ที่ตัวละครเอกซึ่งมีความเครียดจากสภาพแวดล้อมต่างๆ ในกรุงเทพฯ และอยากจะระบายออกโดยการเขวี้ยงระเบิดใส่รถประจำทางที่มีคนเบียดเสียดในสภาพการจราจรที่ติดขัด แต่ก็กระทำเพียงความคิดเท่านั้น ไม่ได้กระทำจริงเพราะคำพูดของหญิงชรา

“คนกรุงเทพฯ นี่มันเพี้ยนร้าย วัน...วัน...มีคนฆ่ากันตายเกลื่อนเมือง” หญิงชรายังคงพูดพร่ำจับสายตานวดหน้าซีดเขียวของเขา รวามองทะลุผ่านลึกลงไป

“ป่าเหินจะต้องเตรียมงานบวชลูกชาย อุทิศส่วนกุศลให้ใครต่อใครที่ต้องตายด้วยหัวใจหัวใจเจ็บป่วยของคนเมือง...”

ถ้อยคำของหญิงชรามาออกมาซ้ำๆ นุ่มนวล ประดูความอบอุ่น อาหาร ใกล้เคียง แต่ดูเหมือนลอยล่องมาจากอดีตห่างไกล จากดินแดนแห่งรอยยิ้มอันเลื่องชื่อ

เขากล้าประจันหน้าแบบตรงๆ กับหญิงชราเป็นครั้งแรก และเชื่อว่าการหลบหนีครั้งนี้ของเขาปลอดภัย.

(มโนกรรม. 2535 : 111-112)

เรื่อง เสียหมา ผู้เขียนเสนอจริยธรรมของคนในกรุงเทพฯ ที่ขาดความกตัญญู ผ่านตัวละครที่เป็นลูกในเรื่องที่ทำร้ายแม่โดยไม่รู้ตัว ผู้เขียนเสนอพฤติกรรมของทองม้วนที่ถูกพี่ชายทำร้ายจนเสียชีวิต และสุนัขที่ถูกคนทำร้ายจนพิการ เหมือนกับแม่ที่ถูกลูกๆ ต่อว่าเพราะไม่พอใจที่แม่ไปรับทองม้วนเข้ามาทำงาน ด้วยกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับคนในครอบครัว และจะเป็นภาระในการดูแล ทำให้แม่มีพฤติกรรมที่เสียบขีริม เช่น ข้อความ

“แล้วถ้าเกิดคลังบีบคอเจ้า...จะทำไม?” พี่สาวกังวลถึงลูกชายแก่นแก้ว

“นั่นนะซี ถ้าคลังอาละวาดใส่แม่ล่ะ แม่ต้องอยู่กับเขา ออกคำสั่งใช้งานเขานี้” พี่สาวคนโตเสริมเหตุผลลูกเจ้า

“พวกแกรู้จักคนไม่มีที่ไปไหม...ไม่มี...ไม่มีอะไรเลย” แม่เกิดอารมณ์พรั่งพล่านโต้แย้งเสียงสั้นเครือ

“แม่”...พี่เขยพยายามหาทางยุติเรื่องราว

“เราไม่ใช่คนใจไม้ไผ่กะว่า แต่ต้องคิดว่าปัญหาของเราคือต้องการคนมาทำงาน ไม่ใช่เอามาเป็นภาระ ทุกวันนี้ก็ยุ่งยากพอแล้ว นี่ไม่รู้ว่านานเท่าไรเขาต้องไปเอายาอีก บางทีอาจจะมีการกำหนดที่ต้องไปให้หมอตรวจเช็คเป็นระยะๆ ใครจะคอยรับส่งจัดการ”

แม่นิ่งอึ้ง คิดใคร่ครวญอยู่นานก่อนจะลุกออกไปอย่างเงียบเชียบ

(เสียหมา. 2535 : 130)

เรื่อง เทียวเดียว ผู้เขียนเสนอจริยธรรมของคนในกรุงเทพฯ เกี่ยวกับการทำงานในสังคม ปัจจุบันว่า นายจ้างมักเอาเปรียบลูกจ้างในลักษณะต่างๆ อยู่เสมอ เช่นนายจ้างที่ให้ลูกจ้างเซ็นสัญญาว่าจ้างโดยเขียนข้อความกำกวมให้ลูกจ้างเสียเปรียบ เช่นข้อความ

"ไม่ต้องงงหรือให้คุณ คนงานทุกคนรวมทั้งไฟร์แมน จะต้องทำงานที่นั่นตลอดชีวิต ในสัญญาก็บอกไว้ชัดๆ แล้วนี่คะว่า ตำแหน่งตลอดชีพ"

"ทำงานที่โน่นจนถึงวันตายเลยหรือครับ" ชายหนุ่มชักหน้าเสีย

"ก็ใช่ะซีคะ"

"แล้วเงินค่าจ้างอีกครึ่งหนึ่งล่ะ"

"คุณจะทำพินัยกรรมยกให้ใครก็ได้เนี่ยคะ ไม่เห็นจะยากเย็นอะไรเลย"

(เทียวเดียว. 2538 : 70)

เรื่อง เลือด ผู้เขียนดำเนินหนังสือพิมพ์ที่มักลงข่าวอุบัติเหตุเล็กๆ ไม่มีสาระสำคัญ ทำให้ตัวละครที่เกิดอุบัติเหตุรถชนจนต้องพักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลอยากจะดูข่าวอุบัติเหตุของตนเอง เช่นข้อความ

วันรุ่งขึ้นหลังจากเกิดอุบัติเหตุ

เขานอนเฝ้าภรรยาอยู่ที่โรงพยาบาล เนื้อตัวของเขามีบาดแผลนิดหน่อย แต่ก็ไม่เป็นอะไรมาก นี่ถ้าเขาไม่หกลบขึ้นไปเกาะเกาะกลางถนน สงสัยจะเจ็บหนักกว่านี้ เขามองไปที่เตียงคนไข้ก็เห็นภรรยาอนอยู่ แขนซ้ายของหล่อนพันเสื้อสีขาว และเมื่อหล่อนเห็นว่าเขตื่นแล้วก็พูดขึ้นด้วยน้ำเสียงตื่นเต้นเช่นเคย

"นี่เธอ ออกไปซื้อไทย ** กับข้าว ** มาหน่อยสิ จะดูข่าวเรื่องเมื่อคืน ฝ่ายปิคอัพตายสองไ้ม้ย"

(เลือด. 2539 : 130)

เรื่อง หมึกหยดสุดท้าย ผู้เขียนดำเนินอาชีพนักเขียนที่พยายามสร้างชื่อเสียงให้ตนเอง และเมื่อมีชื่อเสียงแล้วสำนักพิมพ์ก็ใช้ความมีชื่อเสียงของนักเขียนเป็นจุดขายงานแม้ว่างานเขียนจะขาดคุณภาพแต่ก็ยังสามารถขายได้ เช่นข้อความ

คุณคมน์เขียนเรื่องไว้อยะมั๊ย?

"เรื่องสั้นหลายเรื่อง ส่วนนวนิยายเรื่องนี้เป็นเรื่องแรก ตอนนี้มีสำนักพิมพ์สี่ห้าแห่งมาติดต่อขอจัดพิมพ์แล้วทั้งๆ ที่ผมยังไม่มีพล็อตเลย"

แล้วตกลงกันได้มั๊ยครับ?

“ตกลงได้สิครับ ตอนนั้นผมดังแล้วนี่”

(หมึกหยดสุดท้าย. 2546 : 37)

เรื่อง กระดาษขาวกับคววมึก ผู้เขียนดำเนินเรื่องราวหนังสือพิมพ์ที่ขาดจรรยาบรรณ บิดเบือนข่าวทำให้ผู้ที่ตกเป็นข่าวเกิดความเสียหายเพื่อเป็นจุดขาย เช่นข้อความ

เมื่อได้รับอนุญาต กมลาก็สืบทอดกับสายตาทุกคู่ที่มองหล่อน หล่อนกล่าวว่า “ปรมาจารย์วิชา หนังสือพิมพ์เชื่อมั่นในพลังของหนังสือพิมพ์ว่า มันสามารถเป็นกระบอกเสียงแทนทุกคนในสังคม ชี้นะ ตักเตือน สร้างสรรค์ แม้จะเป็นอุดมคติ แต่มันก็เป็นความหวังของเรา...”

กมลหายุดหุด มองคนทั่วทั้งห้อง “...ทว่าพฤติกรรมที่หนังสือพิมพ์หลายฉบับในประเทศนี้ ประพฤติ กลับเป็นสิ่งที่สวนแนวคิดนี้อย่างสิ้นเชิง คนหนังสือพิมพ์เริ่มสัมผัสกับอำนาจที่บางครั้งก็ เหนือกว่าป็น เป็นรสชาติที่เมื่อลิ้มลองแล้วก็ติดใจและล้าพอง จึงใช้อำนาจนี้แสวงหาผลประโยชน์ เพื่อตนเอง...”

(กระดาษขาวกับคววมึก. 2546 : 128)

เรื่อง ออทิสติก ผู้เขียนกล่าวถึงนักเขียนที่มีอุดมคติในการทำงาน คือทำงานโดยคำนึง ถึงคุณภาพของงานมากกว่ารายได้จะมีกลุ่มผู้อ่านน้อย เปรียบเสมือนกับเด็กออทิสติก ที่จะมีโลก ส่วนตัว และสื่อสารกับคนภายนอกได้น้อย โดยเสนอพฤติกรรมเปรียบเทียบระหว่างเด็กออทิสติก กับนักเขียนที่มีอุดมคติ เช่นข้อความ

“อาการออทิสติก จุดสำคัญคือการไม่ยอมมีความสัมพันธ์สื่อสารกับโลกภายนอก เด็กจะ หมกตัวอยู่กับโลกของตัวเอง แต่นั่นไม่ได้หมายความว่าสติปัญญาจะทึบหรือโง่ ตรงกันข้ามอาจจะมีความ อัจฉริยะภาพอยู่เต็มที่ ความจำเป็นเลิศ หรือยิ่งกว่าคนที่มีไอคิวสูงทั้งหลาย ไบรท์ และใช้ปัญญา ในเรื่องเฉพาะๆ อย่างได้อย่างเกินมนุษย์ธรรมดา แต่นั่นก็แหละ เขาจะไม่แสดงมันออกมา เราไม่ อาจรู้ได้ว่าเขามีหรือไม่มี เพราะเขาจะไม่พยายามสื่อสารใดๆ นอกจากกับตัวของเขาค้นเดียว หรือกับ โลกของเขา...”

(ออทิสติก. 2539 : 33)

ความแปลกใจยังมีอีกไปกว่านั้น นั่นก็คือ เหตุการณ์ครั้งหนึ่งที่วงการนักเขียนนักธุรกิจสิ่งพิมพ์ เคยได้รับรู้ข่าวสารว่า บ้านหลังแรกที่เขาเคยใช้ชีวิต ช่วงเป็นบรรณาธิการนิตยสารอันโด่งดังเมื่อ 20 ปีก่อน ก่อสร้างแบบที่ละเล็กที่ละน้อยที่บริเวณ “ทุ่งสีกัน” กลับถูก “ไล่ที่” เพื่อเปิดทางให้กับ “ธุรกิจ คอนโดมิเนียม” ที่ขยายตัวออกสู่ชานเมือง แทนที่เขาจะยอมรับต่อความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวกระโดด

ออกมาสร้าง "กำแพง" ปกป้องวิถีชีวิตของตนเองหรือยอมปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมบ้าง เขากลับถอยร่นย้ายบ้านหนีไปอยู่ไกลออกไปถึงรังสิต ยอมรับการถูกไล่ที่อย่างเจ็บๆ และทำตัวให้ห่างไกลออกไปจากสังคมมากยิ่งขึ้น

(ออสติก. 2539 : 35)

เรื่อง เดอะ เดย์ เดอะ มิวสิก ดาย ผู้เขียนกล่าวถึงนักร้อง นักดนตรี ที่ร้องเพลงตามความต้องการของลูกค้า มากกว่าที่จะร้องเพลงและเล่นดนตรีตามความชอบของตนเอง เป็นการทํางานเพื่อปากท้องของตนเองโดยขาดอุดมคติในการทำงาน เช่นข้อความ

"เอาตามที่อ้วนร้องนั่นแหละ...ดีกว่าร้องเพื่อลูกค้าร้องเพื่ออาชีพของอ้วนนั่นแหละ" ผมตอบ

อ้วนชะงักทำหน้าตาประหลาดๆ จนผมสงสัย

"ทำไมเหรอ..."

"ก็ไม่ได้ทำอะไรหรอก แต่ไม่ว่าอะไรกันนะ..."

"จะว่าอะไร..."

"เพลงแบบที่ลูกค้าเค้าชอบนะ..." อ้วนพูด

(เดอะ เดย์ เดอะ มิวสิก ดาย. 2539 : 148-149)

เรื่อง ภาพเกียรติยศ ผู้เขียนเสนอความเห็นแก่ตัวของชาวภาพข่าวอาชญากรรมที่คิดอยากให้เกิดอุบัติเหตุหรือเกิดอาชญากรรมขึ้นเพื่อจะได้ภาพข่าวเพื่อส่งเข้าประกวดภาพข่าวยอดเยี่ยม โดยไม่คำนึงว่าผู้ประสบอุบัติเหตุ และญาติพี่น้องของผู้ประสบอุบัติเหตุจะทุกข์ทรมานเพียงใด จนกระทั่งลูกชายคนเดียวถูกคนเมายาบ้าจับตัวไปแล้วถูกมีดปาดคอเสียชีวิต แล้วช่างภาพข่าวรุ่นน้องถ่ายภาพไว้ได้และภาพนี้กลายเป็นภาพข่าวยอดเยี่ยมประจำปี เขาจึงเข้าใจญาติพี่น้องของผู้ประสบอุบัติเหตุที่มีความทุกข์จากการสูญเสียคนที่รักไป เช่นข้อความ

ถัดจากวันประกาศผลรางวัลภาพข่าวยอดเยี่ยมแห่งปีของสมาคม องค์อาจวนเด็กข้างบ้านออกไปซื้อหนังสือพิมพ์หน้าปกชอย หันไปที่เห็นภาพข่าวยอดเยี่ยมแห่งปีมีช่างภาพรุ่นน้องต่างสังกัด ดวงตาขององอาจแดงก่ำ มือสั่นระริกขบฟันแน่นจนกรามสองข้างเป็นสันนูน

มันเป็นภาพสัคมชัด สื่อความหมายและบอกเรื่องราวที่เกิดขึ้นได้อย่างสมบูรณ์
เต็มไปด้วยเลือดเนื้อและชีวิต...เลือดที่พุ่งออกมาตามคมมีด...

(ภาพเกียรติยศ. 2545 : 160)

เรื่อง จากแดนไกล ผู้เขียนตำหนิการทำงานของอาชีพพยาบาลที่ทำงานเหมือนหุ่นยนต์ ไม่ยิ้มแย้มและไม่มีความสัมพันธ์กับคนไข้ หากนำหุ่นยนต์เข้ามาทำงานแทนอาชีพพยาบาล หุ่นยนต์ยังดีกว่าพยาบาล เพราะสามารถป้อนข้อมูลให้หุ่นยนต์ยิ้ม พูดคุยทักทายกับคนไข้ได้ เช่นข้อความ

“เจ้าหุ่นยนต์ก้าวเข้ามาทำหน้าที่แทนเราเกือบทุกอย่าง มันเป็นพยาบาลที่ดี ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด สามารถยิ้มได้ทั้งวัน พูดกับคนไข้ได้ เมื่อมันพูดว่า - คุณมีอาการเป็นอย่างไร บ้างคะ (ซึ่งมันจะพูดเช่นนี้ทุกวันตามเวลา) คนไข้จะรู้สึกว่าคุณเขาไม่ถูกทอดทิ้ง และมันก็จะพูดต่อว่า ทำให้สบายนะคะ พวกเราดูแลคุณอยู่ ต้องการอะไรอีกเรียกพวกเรานะคะ”

(จากแดนไกล. 2543 : 38)

เรื่อง ตัวประกอบ ผู้เขียนกล่าวถึงวงการโฆษณาไว้ว่านายแบบ นางแบบ ที่มาถ่ายโฆษณาให้กับนายทุนหรือเจ้าของสินค้านั้นเป็นเพียงตัวประกอบที่ทำให้สินค้าขายได้และหากนายทุนรู้จักขยโอกาสก็สามารถหานายแบบ หรือนางแบบมาโฆษณาสินค้าได้ไม่ยาก เช่นนายทุนที่ซื้อรางวัลจากนางปลิกซึ่งประกาศขายหลังจากได้รางวัลแจ๊คพ็อตจากการเล่นเกมโชว์ เพื่อนำเงินรางวัลไปทำบุญ สร้างความแปลกใจให้กับคนทั่วไป เพราะไม่เคยมีใครทำมาก่อน ทำให้เจ้าของสินค้าที่สนับสนุนรายการขยโอกาสออกมาประกาศซื้อรางวัลที่นางปลิกประกาศขาย และยังให้เงินเพิ่มเพื่อร่วมทำบุญ หลังจากซื้อขยรางวัลแล้วเจ้าของสินค้าจึงเสนอให้นางปลิกมาเป็นนางแบบสินค้าของตนอีกด้วย เพราะนางปลิกทำให้คนในสังคมสนใจได้ เช่นข้อความ

“ผมกับลูกขยปรึกษากันว่า ถ้าคุณปลิกไม่รังเกียจบริษัทของเรานะครับ” เจ้าของสินค้าอุปโภคขยใหญ่กล่าวด้วยน้ำเสียงหัวทิ่ม “บริษัทขยขอเรียนเชิญคุณปลิกเป็นนางแบบให้กับบริษัทของเรา”

นางปลิกหันไปสบตาลูกขย นางอายุจนจะหกสิบอยู่แล้วจะเป็นนางแบบได้อย่างไร

“คืออย่างนี้ครับ คุณน้าปลิกครับ” ลูกขยของนายสมบุญเป็นผู้เป็นกรรมการผู้จัดการบริษัทโฆษณารีบทำความเข้าใจ “...ทางบริษัทเรามีสินค้ามากมาย ส่วนมากเป็นสินค้าในครัวเรือน ทั้งของใช้ของกิน เราต้องการเน้นให้ผู้บริโภคเห็นว่าเป็นสินค้าที่ดี มีคุณค่า และเป็นของคนไทย อะไรทำนองนี้แหละครับ”

แม้จะคลุกคลีอยู่กับแวดวงโฆษณา ในสถานการณ์ใกล้เคียงเช่นนี้ ธนัญกลับมองอะไรไม่ออก

“อย่างนั้นเลยหรือครับ”

“ครับ” ลูกขยนายสมบุญพูดหนักแน่น “คุณน้าปลิกจะเป็นนางแบบโฆษณาชุด “แม่ศรีเรือน” ครับ ผมคิดว่าภาพพจน์ของคุณน้าเหมาะสมทุกอย่าง เราไม่ได้เจาะจงให้โฆษณาสินค้าตัวใดตัวหนึ่ง

โดยเฉพาะ"

ธัญญะเข้าใจกระจ่างชัดขึ้นมาทันที นี่คือการรู้จักหยิบจิบโอกาสอันงดงามของมืออาชีพ

(ตัวประกอบ. 2542 : 136-137)

เรื่อง คำให้การ ผู้เขียนเสนอการขาดความซื่อสัตย์ของคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่มักสร้างภาพภายนอกให้ดูน่าเชื่อถือ และหลอกลวงผู้อื่นเพื่อผลประโยชน์ของตนเอง เช่น เฉลียว วงคนชื่อ ที่บวชเป็นพระเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือ แต่ใช้ภาพของพระสงฆ์หลอกลวงประชาชน เช่น ข้อความ

ผมรู้หน้าที่ของผมดี ผมไม่เคยเปลี่ยนหลักการเพื่อสังคมของผม ผมเปลี่ยนแค่วิธีการเท่านั้น ตอนนี้อย่าว่าเราพูดอะไรพวกเขาก็เชื่อ ตราบใดที่มันสามารถตีความเป็นตัวเลขได้ และมันก็ไม่ผิดหลักการของผม ตราบใดที่ตัวเลขนั้นสามารถตีความเป็นหลักธรรมได้ งมงายหรือ? ไม่หรือน่า! สิ่งไม่ดีทุกอย่างในโลกนำมาใช้เป็นประโยชน์ได้ หากใช้ถูกจุด ถูกเวลา และถูกวิธี ยกตัวอย่างเช่น เมื่อผมบอกว่าตัวเลขวัดนี้มีอยู่ในหนังสือพระไตรปิฎกในบทที่เกี่ยวกับพุทธกำเนิด พวกเขาจะชวนขวายนามันมาอ่านดูหน้านั้นทันทีเพื่อตีความเป็นตัวเลข แต่พวกเขาจะตีความได้อย่างไรหากไม่อ่านมัน? หากเราบอกว่า "ตัวเลขมันอยู่ในหนังสือชื่อ ปฏิจัมมุปบาท ของท่านพุทธทาสภิกขุ โยมเอ๋ย" เท่านั้นแหละพวกเขาก็รีบวิ่งไปหานั่งสมาธิท่านพุทธทาสภิกขุเล่มนั้นมาอ่านในทันทีจนหนังสือเล่มนั้นขาดตลาด ทั้งที่ยังออกเสียงชื่อหนังสือไม่ถูก โธเอ๋ย! จะมีชาวบ้านซึกก็คนที่อยู่ดีๆ ก็อยากรู้เรื่อง ปฏิจัมมุปบาท ละหา ผมอยากเรียนคุณว่าสิ่งที่เรากระทำน่าจะหลอกลวงน้อยกว่า พ่อค้าขายขนมใส่ไส้สังเคราะห์ที่ลูกคุณกินเสียอีก และโปรดอย่านำเราไปเทียบกับพระจอมหลวงโลกทั้งหลายที่ถูกจับรูปแล้วรูปเล่าด้วยพฤติกรรมจอมปลอม เรามีศักดิ์ศรีสูงกว่าพวกเขามากนัก

(คำให้การ. 2542 : 30-31)

เรื่อง คอนโดสุดสายรุ้ง ผู้เขียนเสนอเรื่องราวของความละอายและเกรงกลัวต่อบาปผ่านสถาปนิกหนุ่มที่ปล่อยให้สร้างคอนโดมิเนียมใกล้กับโรงงานไฟฟ้า ทั้งๆ ที่รู้ว่าโรงงานไฟฟ้าปล่อยสารพิษออกมาปะปนอยู่ในอากาศ ทำให้ผู้ที่พักอาศัยในคอนโดมิเนียมได้รับสารพิษจากโรงงานไฟฟ้า รวมถึงลูกชายของตนที่ได้รับสารพิษจากโรงงานไฟฟ้าจนเสียชีวิต และภรรยาของตนเองก็ได้รับสารพิษเช่นกัน ทำให้เขาเกิดความละอายจนต้องฆ่าตัวตาย เช่น ข้อความ

รถชัยขับตัวนั่งให้เข้าที่ เปิดเครื่องยนต์ เข้าเกียร์ และเริ่มออกรถช้าๆ รถชัยเร่งคันเร่งเพื่อให้รถวิ่งเร็วขึ้น เร็วขึ้นทุกที จนถึงเชิงสะพานข้ามแม่น้ำ แม่น้ำสายที่ไหลผ่านคอนโดและโรงไฟฟ้า รถชัยตัดสินใจหักพวงมาลัยทันที รถวิ่งชนราวสะพานพลิกคว่ำตกลงไป

มนุษย์รู้สึกทุกอย่างกำลังหมุนไปโดยรอบซ้ำๆ เหมือนกับปัญหาต่างๆ ที่เขาคุ่นคิดไปมา ตลอดลำดับนี้ เสียงรถยนต์กระแทกผิวน้ำดังสนั่น ก่อนที่ทุกสิ่งจะดับเงียบลง

เช้าวันรุ่งขึ้นมีคนพบศพชายหนุ่มวัยกลางคนลอยมาติดเชือกหน้าคอนโดสุดสายรุ้ง เมื่อเจ้าหน้าที่นำศพขึ้นมาจากน้ำ ทุกคนรู้ในทันทีว่าเป็นใครแต่ทุกคนกลับนิ่งเงียบ ทุกคนผ่านและรับรู้เหตุการณ์ร้ายมาโดยตลอด จะมีก็เพียงแต่ไม่เข้าใจว่าเกิดอะไรขึ้นกับสถาปนิกหนุ่มผู้ออกแบบ คอนโดหลังนี้ ใบหน้าของศพเหมือนคนที่กำลังครุ่นคิด ไม่นานใจกับสิ่งต่างๆ และไม่รู้ว่าเกิดอะไรขึ้น กับชีวิตตนเอง เหมือนไม่รู้ว่าเกิดอะไรที่ปลายสายน้ำ ในม่านหมอก และสุดสายรุ้ง

(คอนโดสุดสายรุ้ง. 2544 : 24-25)

เรื่อง องคุลิมาล 2550 ผู้เขียนเสนอเรื่องราวของความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาปผ่าน ตัวละครราเชษฎ์ที่ฆ่าคนที่มีส่วนทำลายสิ่งแวดล้อมตัดนิ้วมือไปถอนเงินในบัญชีของคนเหล่านั้น มาสร้างเมืองใหม่ที่มีสิ่งแวดล้อมที่ดี แต่คนสุดท้ายที่ราเชษฎ์ฆ่ากลับมีชายใบ้ผ่านมาเห็น เขาจึง ไปะยาสลบแล้วตัดนิ้วหัวแม่มือไว้ก่อน ขณะที่กำลังหาข้อมูล ชายใบ้เมื่อพื้นก้นนี้ไปเสียก่อน เมื่อ ขาดนิ้วหัวแม่มือก็เลยทำอะไรไม่ได้ เพราะต้องใช้นิ้วหัวแม่มือติดต่อกับหน่วยงานต่างๆ รวมถึง การเข้าบ้านก็ต้องสแกนนิ้วหัวแม่มือ ทำให้ชายใบ้ฆ่าตัวตาย ราเชษฎ์เกิดความละเอียดจึงมา มอบตัวกับตำรวจ เช่นข้อความ

“ผมไม่รู้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นต่อไปกับผม กับนครสวรรค์ แต่ที่รู้แน่คือทุกสิ่งที่เกิดขึ้นมาเพื่อสร้างสรรค์ ล้วนมีส่วนทำลายพร้อมกัน ขณะที่ผมกำลังสร้างสรรค์นครสวรรค์ ผมก็ทำลายชีวิตคนไปไม่น้อย ผมกำลังหลงผิดใช่ไหมครับ สิ่งที่ดีที่สุดสำหรับผมตอนนี้คือหยุด หยุดกระทำการใดๆ ไม่ว่าทำลาย หรือสร้างสรรค์ ผมตัดสินใจมาหา ผู้การ เพื่อหยุดผม เพื่อดำเนินคดีกับผมตามกฎหมาย ให้ผม ได้รับกรรมทัณฑ์ในชาตินี้ไม่ต้องรอไปชาติหน้าหรือชาติไหน เชิญครับ ผมพร้อมแล้ว ผมคือฆาตกร นิ้วหัวแม่มือ”

(องคุลิมาล 2550. 2544 : 55-56)

เรื่อง วาณิชศิลป์กิจ ผู้เขียนกล่าวถึงคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่มีความโลภ เห็นแก่ได้ เอาสภาพवादของเพื่อนไปขายให้กับนักธุรกิจ แล้ววางแผนฆ่าเพื่อนเพื่อจะดึงราคาภาพวาดที่เหลือ ของเพื่อนให้สูงขึ้น เมื่อขายได้ราคาก็เจียดเงินเพียงเล็กน้อยให้กับครอบครัวของเพื่อนที่ตนวางแผน ฆ่า เช่นข้อความ

หญิงสาวทำท่าจะลดตัวลงไปกราบที่พื้น เพียงแต่ว่าวรรณฤทธิ์รีบห้ามพร้อมทั้งนึกในใจว่าคงเป็นเพราะเงินสองแสนที่เขานำมาให้หญิงสาวในวันนี้ เป็นค่าเขียนภาพของนิติย์กว่า 30 ภาพ ที่เขานำไปแสดงและจำหน่าย หากหญิงสาวไร้เดียงสาผู้นี้รู้ความจริงว่าตัวเลขจริงจากการขายภาพทั้งหมดเป็นเท่าไรแล้ว อาจไม่มีการอ่อนน้อมเท่านี้ อีกทั้งรู้ว่าราคาภาพเขียนกำลังปรับตัวสูงขึ้นเรื่อยๆ เพราะศิลปินผู้วาดเสียชีวิตไปแล้ว เงินที่เขาเจียดมาให้ครอบครัวนิติย์ในวันนี้ก็นั่นจึงเป็นเพียงส่วนน้อยนิดเท่านั้น วรรณฤทธิ์เผลอยิ้มเมื่อคิดว่าโครงการแต่งตัวเข้าตลาดครั้งนี้ นับว่าประสบความสำเร็จอย่างยิ่ง

(วานิชศิลปกิจ. 2544 : 65)

เรื่อง เพลิงรัก ลานแค้น ผู้เขียนเสนอเรื่องราวของคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่เห็นแก่เงิน ไม่รักศักดิ์ศรีของตนเอง ดังที่บริษัทโฆษณาจำลองสถานการณ์ปล้นขึ้น กลางห้างสรรพสินค้า โดยหาราชาจำเริญที่ไม่รู้เรื่องเข้ามาเป็นตัวละคร เมื่อถ่ายทำเสร็จก็เจรจาเพื่อจ่ายเงินให้กับดาราราชจำเริญ แต่ดาราราชจำเริญ 2 คนที่เป็นชายหนุ่ม และเป็นคุณลุงวัยกลางคนไม่ยอมรับเพราะโกรธรู้สึกเสียศักดิ์ศรีและอายุที่แสดงอาการตกใจอย่างมาก แต่ชายหนุ่มเมื่อเห็นตัวเงินที่จะได้รับเป็นจำนวนถึง 2 แสนบาทและผลประโยชน์จากการเป็นนายแบบโฆษณาก็ก้มรับข้อตกลง ส่วนคุณลุงที่ไม่ยอมรับเงินเพราะเป็นเจ้าของธุรกิจอยู่แล้ว และมีฐานะอยู่ในระดับเศรษฐี จึงไม่สนใจเรื่องเงินที่กองถ่ายโฆษณาเสนอให้ เช่นข้อความ

"มิน่าล่ะอะ ในนามบัตรนี่ตาลุงเป็นถึงเพรสซิเดนซีโรงงานน้อยหน้ากระบือส่งนอก แะจั่งอะที่กองถ่ายเราได้เศรษฐีมาเป็นเหยื่อ ขวยแท้อะ"

แล้วนามบัตร 2 ใบถูกเปลี่ยนเวียนดูตามด้วยคำสวด วิพากษ์วิจารณ์กันถ้วนหน้า แล้วทุกคนก็พยายามลืมโดยหันมาสนใจชื่นชมผมที่ยอมให้ทุกอย่างจบลงด้วยดี แล้วในแวบหนึ่งผมรู้สึกเกลียดแก "กูไม่รวย ไม่ดัง ไม่เกิดมามีบุญเหมือนมึงนี่หว่า"

(เพลิงรัก ลานแค้น. 2545 : 48-49)

เรื่อง แม่มดบนดึก ผู้เขียนกล่าวถึงความไม่รักศักดิ์ศรีของผู้หญิงที่ยอมเป็นภรรยาน้อยเพื่อเงินและความเป็นอยู่ที่ดีกว่าสบาย เช่นข้อความ

หลายปีต่อมา เสียงเพลง "โอเวอร์ เดอะ เรนโบว์" ของจูดี้การ์แลนด์ ถูกเปิดในคอนโดฯ สูงแตงสวยของหญิงสาว เธอเคยฝันจะเป็นเจ้าหญิงในลิปปล้นอย่างซินเดอเรลล่า แต่ก็ไม่ได้แค่ "โพลล์ซินเดอเรลล่า" หรือภรรยาน้อยเท่านั้น เธอไม่เสียใจ และบอกว่า

"เพราะหมาป่าเปลี่ยนแปลงโลกหมดแล้วค่ะอู๋"

(แม่มดบนดึก. 2545 : 105)

เรื่อง เทียงคินพอดิ ผู้เขียนเสนอความไร้น้ำใจของคนกรุงเทพฯ ที่ไม่ช่วยเหลือผู้ประสบเหตุร้ายต่างๆ ที่สามารถช่วยเหลือได้ เพราะกลัวว่าจะเกิดอันตรายกับตนเอง และมีแต่คนบ้าเท่านั้นที่เข้าไปช่วยเหลือจนได้รับบาดเจ็บจนเสียชีวิต เช่นผู้หญิงที่ถูกกระตุกสร้อยคอบริเวณป้ายรถเมล์ หน้าโรงพยาบาลตำรวจ คนที่อยู่ในเหตุการณ์ไม่มีใครยื่นมือเข้าไปช่วย มีแต่ชายบ้าที่เข้าไปช่วย จึงถูกคนร้ายแทงจนเสียชีวิต เช่นข้อความ

๒๔.๐๐ น.

ชายบ้าค่อยๆ คลานออกมาจากด้านหลังศาลา มือกุมท้องเป็นอันเลือด กลิ่นคาวเริ่มคั่ง
แทนกลิ่นสาปรูปที่สายลมอ่อนหอบมา เสื้อยืดขาวชุ่มเปียกและไปด้วยเลือดสีแดงจนเกือบดำ ชายบ้า
พยายามลุกขึ้น มือยังกุมท้องถูกแทงเอาหลังพิงขอบม้านั่งริมศาลาอีกฟากหนึ่งกับหญิงสาว ยึดขา
พาดไปตามทางเท้า เงยหน้ามองท้องฟ้าดำมืด หายใจแรงคล้ายหอบ แล้วเหลียวไปมองกะเทยกับ
ชายร่างกำยำ

"ว้าย..." กะเทยทั้งคู่กรีดร้องตกใจ ยกมือปิดปากจ้องไปยังร่างโชกเลือด

ชายบ้ายิ้ม ยังหอบหายใจแรง หันไปมองหญิงสาวอีกฟากหนึ่งของม้านั่งยาว แสงไฟสะท้อน
ผิวม้านั่งสีตะกั่วจากสแตนเลสหนา ทอดห้วงและว่างเปล่าระหว่างคนทั้งสอง จนรู้สึกเย็นยะเยือก
ไชยขึ้นมาจากผิวม้านั่ง

หญิงสาวผละ จ้องไปยังชายบ้า สายตาเบิกกว้าง แววตาแฝงไว้ด้วยคำถามมากมาย ก่อน
น้ำตาจะรินไหลลงอาบแก้ม

(เทียงคินพอดิ. 2545 : 204-205)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาจริยธรรมต่อผู้อ่านทั้งหมดข้างต้น เป็นการสะท้อนบทบาทของเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าคนในสังคมกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น เป็นการกระตุ้นจิตสำนึกของผู้อ่านเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมของคนในสังคม เพราะสังคมกรุงเทพฯ มีการแข่งขันกันสูง คนในสังคมคิดถึงผลประโยชน์ของตนมากกว่าผู้อื่น จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น หากผู้อ่านที่เกี่ยวข้องรับทราบปัญหาและช่วยปลูกฝังจริยธรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวให้แก่เยาวชน ก็จะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2. ด้านครอบครัว

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องของผู้เขียนเสนอปัญหาด้านครอบครัว 10 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องคืนเหน็บหนาว ของ ศิลา โคมฉาย ชุดครอบครัวกลางถนน
2. เรื่องอันเป็นที่รัก ของ อัญชัน ชุดผู้ดูแลเห็นลม
3. เรื่องเมืองคนบาป ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดอาเพศกำสรวล
4. เรื่องคำคืนในเมืองใหญ่ ของ พิสิฐ ภูศรี ชุดคนไซในปราสาท
5. เรื่องโรมานติกตาย ของ พิสิฐ ภูศรี ชุดคนไซในปราสาท
6. เรื่องในตู้เย็น ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร ชุดเมืองน่าอยู่
7. เรื่องผู้ครองเรือน ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร ชุดเมืองน่าอยู่
8. เรื่องขู้ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน
9. เรื่องละครจริงในห้องขาวดำ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน
10. เรื่องคำสารภาพของข้างเท้าหลัง ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน

เรื่อง คืนเหน็บหนาว ผู้เขียนเสนอเรื่องของพ่อที่มีความละเอียดต่อลูก เพราะเป็นหัวหน้าครอบครัวที่ขาดความรับผิดชอบ ติดเพื่อน รักสนุก ชอบเล่นการพนัน สร้างหนี้สินให้กับครอบครัว ไม่สนใจครอบครัว จนภรรยาต้องขอหย่า แต่ลูกก็ยังรักและคิดถึงพ่อ เช่นข้อความ

"โต๊ะของลูกรกเหลือเกิน มือป้ายเปะปะพบม้วนกระดาษหลายชิ้นนานเต็มที่ไม่ได้ช่วยจัดการ เรื่องลูก เอ้อมมือไปเปิดสวิทไฟติดตัวโต๊ะ ชนิดมีนิออนซ่อนอยู่ใต้ชั้นวางหนังสือ สิ่งปรากฏเป็นป็นกระดาษพับจากหนังสือพิมพ์ อันที่รอยพับเรียบสนิทมุมพับหักเรียบร้อย คงจะเป็นของเจ้าคนโต ส่วนชิ้นยับย่นเป็นม้วนกระดาษหยาบๆ ต้องเป็นของเจ้าคนน้อง บนนั้นยังมีโน้ตบนกระดาษสมุด ชนิดคัดบรรจงเต็มบรรทัด ลายมือเด็กนักเรียนชั้น ป.3 "...เราทำปิ่นให้พ่อ..."

เขาเอ้อมมือสันดึกหยิบขึ้นมาพิจารณา ในวินาทีที่ลำคอคลายถูกอุดตัน รู้สึกเพื่อนชมตรงได้ลั่น นิ่งนานจนดวงตาพรำมัว มีเสียงคร่ำครวญปริ้นออกมาจากเบื้องลึก...ให้พ่อ...ให้พ่อชนิดไหนกันเล่า ลูกเอ๋ย...

(คืนเหน็บหนาว. 2535 : 51)

เรื่อง อันเป็นที่รัก ผู้เขียนเสนอเรื่องของเด็กที่ขาดความอบอุ่นจากครอบครัว เพราะไม่มีพ่อ และแม่มุ่งทำงานจนไม่มีเวลาดูแล จึงแสวงหาความรักจากสิ่งอื่นๆ มาทดแทน และเมื่อจะต้องสูญเสียสิ่งที่เป็นของรักไป จึงมีพฤติกรรมก้าวร้าวเพื่อปกป้องของที่รักนั้นไว้ แต่หากผู้ใหญ่เข้าใจและเห็นใจ ก็จะทำให้เด็กมีกำลังใจในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ดีขึ้น ดังที่นุ้ยนำตุ๊กตามาเล่นในห้องเรียน และถูกครูยึดไปทำให้นุ้ยเข้าไปยื้อแย่งอย่างสุดแรง แต่เมื่อไม่สำเร็จก็ร้องไห้เซื่องซึม ครูสงสัยจึงแอบนำกลับมาคืนไว้ในลิ้นชักโต๊ะเรียนของนุ้ย เช่นข้อความ

“ด้วยความตื่นเต้นจนหัวใจแทบหยุด นุ้ยค่อยๆ ตั้งสติลงใจหยิบถุงนั้นขึ้นมาจากใต้โต๊ะ เมื่อความรู้สึกอีกทีก็พบว่าตนเองกำลังเอาตุ๊กตาทิ้งกอดไว้กับตัวจนแน่น นุ้ยจับตุ๊กตาทิ้ง จูบแล้วจูบเล่าเผื่อแต่จูบกอดอย่างดุเดือดมียุ้งพักใหญ่ๆ น้ำมูกน้ำตาเประก่นไปทั้งสองสหาย ความรู้สึกทั้งหมดท่วมท้นไปด้วยความปิติราวกับได้เกิดใหม่ นุ้ยได้แต่พร่ำบอกกับตัวเองขณะที่แนบตุ๊กตาทิ้งอยู่ในอ้อมกอดว่า ความรักทั้งหมดที่นุ้ยมีต่อตุ๊กตาทิ้งเป็นแน่แท้แล้ว ที่ได้ก่อเหตุอันเหลือเชื่อให้เกิดเป็นจริงอยู่เบื้องหน้า มันแนรมิตให้ตุ๊กตามีชีวิตจนสามารถเดินกลับมาได้เองสู่อ้อมกอดของนุ้ย เพื่อที่จะไม่มีการถูกพรากจากกันอีก

แต่ถัดจากนั้นเพียงไม่กี่ชั่วโมง นุ้ยก็เกิดความรู้สึกสะท้านขึ้นมาทั้งตัว นุ้ยจ้องมองลึกลงไปในดวงตาของตุ๊กตาทิ้งเหมือนจะพยายามคาดคะเนบางอย่างอย่างออกมาจากลูกนุ้ยนั้นตาเมื่อดูใกล้ๆ ที่ลึกลับที่สุดหยั่งคะเนดูนั้นให้จงได้ อะไรวางอย่างผุดผาบเข้ามาในความคิดแทนที่ บอกสักคำได้ไหมตุ๊กตาทิ้ง ...นุ้ยกระซิบกระซาบ ดวงตาท่วมไปด้วยน้ำตา บอกให้รู้สึกคำด้วยคิดว่า ใครเป็นผู้พาตุ๊กตาทิ้งกลับมาวางไว้ที่นี่ ...ตุ๊กตามีชีวิตเดินกลับมาเองได้จริงๆ เหมือนเช่นนิทานเรื่องที่ลุงเคยเล่า หรือว่า...มือที่จับตุ๊กตาทิ้งลงในถุงใบนี้ต่างหาก คือมือที่แอบเอาตุ๊กตาทิ้งมาวางคืนให้นุ้ยดังเก่า

(อันเป็นที่รัก. 2539 : 31)

เรื่อง เมืองคนบาป ผู้เขียนกล่าวถึงปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน เช่น การทำแท้ง การขายบริการทางเพศ ความไร้น้ำใจของคนในสังคม ความเห็นแก่เงิน ปัญหาเหล่านี้นหากพ่อ แม่อบรม ดูแลลูกให้ดี ปัญหาสังคมอื่นๆ ก็จะลดน้อยลง เช่นข้อความ

“กลับที่เดิมได้ แท้ซี่”

“อ้าว! เด็กนั้นไม่มาด้วยหรือครับ?”

“ไม่มา”

“เฮ้อ! วัยรุ่นสมัยนี้ต่างก็มีทางเดินของตัวเอง”

“ใช่ อีสาระมากจนเกินไป แต่บางอย่างก็ถูกของลูกสาวผมเหมือนกัน ผมไม่เคยให้เวลากับลูก

วันๆ หมกมุ่นอยู่กับการหาเงินเพื่อลูก เพื่อครอบครัว ผลที่สุดเป็นไง บ้านก็แตก...”

“สังคมมันเปลี่ยนไปเร็วเหลือเกิน”

"คุณก็เหมือนกัน ขับรถแท็กซี่หาเงินดิบดีดื่นทุกวัน มีเวลาให้ครอบครัวบ้างหรือ?"

"ไม่มีหรอก ครอบครัวผมอยู่ต่างจังหวัด"

"ชีวิตเราทั้งคู่ก็แยกกันไปคนละแบบ"

"ใช่ แต่ก็หวังว่าคงแยกอีกไม่นาน เพราะคืนนี้เป็นคืนสุดท้ายของอาชีพขับแท็กซี่ พรุ่งนี้ผมจะกลับบ้านเดิมที่บุรีรัมย์ซักที..."

(เมืองคนบาป. 2546 : 48)

เรื่อง คำคืนในเมืองใหญ่ ผู้เขียนกล่าวถึงการขาดความรับผิดชอบของหัวหน้าครอบครัวที่เดินทางเข้ามาทำงานในกรุงเทพฯ และไม่ส่งเงินกลับไปให้ครอบครัวที่ต่างจังหวัด กลับนำเงินไปเที่ยวผู้หญิงบริการจนหมด ผู้เขียนยังเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาผ่านความคิดผ่านตัวละครที่เป็นภรรยาที่อยู่ต่างจังหวัดไว้ด้วยว่า

...ถ้าพี่ทำงานที่กรุงเทพฯ แล้วยังเป็นแบบนี้ หนูว่าพี่กลับมาบ้านเราดีกว่า ถึงจะไม่ได้เงินมากเท่ากรุงเทพฯ แต่ค่าใช้จ่ายมันถูกกว่ากันเยอะ อยู่โน้นพี่บอกว่าเงินไม่เหลือพอส่ง ต้องเสียค่าอยู่ค่ากินแพง กลับมาอยู่บ้านของเราก็มี ไม่ต้องไปเช่าให้สิ้นเปลือง กับข้าวกับปลาหนูกินทำให้กิน พี่ไม่ต้องไปซื้อเขาทุกมื้อเหมือนกรุงเทพฯ ที่คิดดูดี ๆ นะคะ อยู่ไปก็ไม่มีอะไรดีขึ้น กลับมาอยู่บ้านเรา อย่างน้อยๆ ก็ได้อยู่กับครอบครัวคนพ่อแม่ลูก...

(คำคืนในเมืองใหญ่. 2542 : 40)

เรื่อง โรแมนติกตาย ผู้เขียนกล่าวถึงครอบครัวดาราที่มีทัศนคติไม่ตรงกัน แต่เมื่อหย่ากันแล้ว ก็ยังต้องอยู่ด้วยกันเพราะมีผลประโยชน์ร่วมกันและรักษาหน้าตาทางสังคม เช่นข้อความ

"ใช่...เราเป็นหุ้นส่วนกันทางธุรกิจ แต่ไม่ใช่หุ้นส่วนชีวิต อันกับคุณต้องแก่งตบตาใครๆ ว่า ยังใช้ชีวิตคู่ร่วมกัน ก็เพราะเหตุผลทางธุรกิจ ลองคิดดูสิว่าจะเกิดอะไรขึ้น ถ้าประชาชนล่วงรู้ว่าดาราคู่ขวัญที่เขาชื่นชมแยกทางกัน ผลประโยชน์ที่เรามีส่วนร่วมกันมีพียงพินาศหมดหรือ"

(โรแมนติกตาย. 2542 : 241)

เรื่อง ในตู้เย็น ผู้เขียนเสนอเรื่องคู่ขนานระหว่างเทคโนโลยีกับครอบครัวว่าเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถลดปัญหาสิ่งแวดล้อมได้ และความรักจากพ่อ แม่ สามารถช่วยลดปัญหาจริยธรรมในจิตใจของคนได้ เช่นข้อความ

ประจักษ์ยื่นมือลูบศีรษะลูกชายอย่างรักใคร่ “ลูกรู้มั๊ย... เทคโนโลยีสิ่งแวดลอมที่ทันสมัยที่สุดเวลานี้ เราสามารถอัดเศษแก้วหรือดินปนเปื้อนน้ำมันให้เป็นวัสดุนำมาใช้ประโยชน์ได้ ช่วยลดปัญหามลภาวะให้โลกได้มหาศาล แต่เทคโนโลยีที่ว่าทันสมัยที่สุดก็ยังไม่สามารถลดมลภาวะในหัวใจคนได้”

“คงไม่มีเครื่องมืออะไรวิเศษขนาดนั้นหรอก” ลูกสาวพูดแผ่วๆ

“มีแล้ว...” ประจักษ์ยืนยัน เขาสบตาลูกสาวและพูดอย่างนุ่มนวล “ความรักของพ่อแม่ใจลูก”

(ในตู้เย็น. 2542 : 82)

เรื่อง ผู้ครองเรือน ผู้เขียนกล่าวถึงหัวหน้าครอบครัวว่าถึงแม้จะตกงานจากสภาพเศรษฐกิจตกต่ำ ก็ไม่อยู่เฉย อยู่บ้านทำงานบ้าน เลี้ยงลูก และหาช่องทางเพิ่มรายได้ให้ครอบครัว เช่นซื้อความ

ไปต่างจังหวัดหลายวัน รู้สึกบ้านช่องรก ข้าวของบนโต๊ะถูกโยกย้าย ที่มีเคยเอี่ยมหีบจับง่ายก็ชักจะยาก ต้องรื้อต้องค้นถึงจะเจอ ผมเก็บโต๊ะอย่างหัวเสีย และขีดขีดฝุ่นอย่างท้อแท้ บ้านเอง อยู่เอง จะรอให้คนอื่นมาปิดกวาดก็ใช่ที่ เสื้อผ้าซื้อมาขายเอง จะไม่ชักคองไม่เข้าที่ ไหนๆ ก็ตั้งใจมาแล้วว่า ถ้ามันพอไปได้ จะทำมาค้าขายต่อไป พอเป็นค่ากับข้าว เป็นค่าขนมนมเนยลูก ลำพังเงินเดือนเธอคนเดียวคงเอาไม่ไหวแน่

(ผู้ครองเรือน. 2542 : 91-92)

เรื่อง ชู้ ผู้เขียนกล่าวถึงปัญหาการนอกใจคู่สมรส ผ่านตัวละครชายชราที่ไม่สามารถให้ความสุขกับภรรยาของตนได้ จึงซื้อบริการจากชายขายบริการให้กับภรรยาของตน แต่เมื่อเสร็จงานแล้วชายขายบริการและภรรยาของตนก็ยังแอบติดต่อกันอยู่ จึงได้ชื่อว่าชู้ เช่นข้อความ

วันเสาร์ : เรื่องส่วนตัว

กลางคืน / ผม / การหลับตา / การนอนหงาย / เติง / ความคิดถึงหล่อน / งาน / การจบลง / ความรู้สึกภายใน / การไม่จบ

สามราตรี / ความพิศวาส / เราสองคน / การอยู่ร่วมกัน / ผม / ความครุ่นคิด / ความแปลกใจ / การก่อเกิด / ความรู้สึกกระหว่างเรา / ความใคร่ / ? / ความรัก / ? / ความไม่แน่ใจ / ความสับสน / ความรู้สึกส่วนตัว / ความรู้สึกปนเป / ศีลธรรม / ปัญหา / การแก้ปัญหา / การตัดสินใจ

ผม / เครื่องโทรศัพท์ / หมายเลขโทรศัพท์ของหล่อน / การกดหมายเลข / การรอ / เสียงสัญญาณ / เสียงตอบรับ / หล่อน...

(ชู้. 2542 : 13)

เรื่อง ละครจริงในห้องขาวดำ ผู้เขียนเสนอปัญหาครอบครัวที่สามี ภรรยาไม่เข้าใจกัน และไม่พูดคุยปรับความเข้าใจกัน จนเกือบจะหย่าร้างกัน ผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาผ่านคำพูดของตัวละครที่เป็นผู้หญิงขายบริการว่า เมื่อสามี ภรรยาไม่เข้าใจกัน ควรพูดคุยปรับความเข้าใจ และร่วมกันแก้ปัญหาจะทำให้ครอบครัวอบอุ่น และไม่เกิดปัญหาการหย่าร้าง เช่นข้อความ

เขาจำการหนีปัญหาของเขาในช่วงต้นๆ ได้ เทียวเตร่หัวปักหัวปำ เมื่อเที่ยวจนเบื่อแล้วเขาก็
เริ่มงานอดิเรกชิ้นนี้ของเขา ละครจริงกับการดื่มคนเดียว

บางที่ผู้หญิงหากินในละครเรื่องที่ 85 อาจพูดถูก "...ฉันไม่เข้าใจอย่างหนึ่งว่าคุณจะมัวร้องไห้
คร่ำครวญทำไมคะ แทนที่จะตีโพยตีพาย คุณน่าจะทำอะไรสักอย่างเป็นต้นว่ากลับไปหาเมียคุณแล้ว
หาทางคืนดีกัน"

(ละครจริงในห้องขาวดำ. 2542 : 173)

เรื่อง คำสารภาพของช้างเท้าหลัง ผู้เขียนกล่าวถึงครอบครัวในสังคมปัจจุบันว่า สามี
ภรรยา ไม่ควรยึดติดกับค่านิยมเดิมที่ชายเป็นช้างเท้าหน้า และหญิงเป็นช้างเท้าหลัง หากฝ่าย
หญิงมีความสามารถในการหารายได้ให้กับครอบครัวได้มากกว่าฝ่ายชายก็ควรจะยอมรับ เช่นวันดี
มีความสามารถในการหารายได้ให้ครอบครัวได้มากกว่าศักดิ์ชาย แต่ศักดิ์ชายกลัวเสียศักดิ์ศรี
พยายามจะให้วันดีลาออกจากงานไปอยู่บ้านเลี้ยงลูก แต่วันดีไม่ยอมและยื่นคำขาดว่าถ้าศักดิ์ชาย
ไม่ยอมให้ทำงานก็จะขอหย่า สุดท้ายศักดิ์ชายก็ยอมให้วันดีทำงาน และตนลาออกมาเลี้ยงลูก
และทำงานบ้านแทน เช่นข้อความ

"มีแล้วค่ะ"

"เพราะคุณวันดีไปที่ว่าการเขตแล้ว"

"หนูไม่ต้องไปแล้วค่ะ"

"คุณไม่หย่ากับคุณศักดิ์ชายแล้ว?"

"ไม่ค่ะ"

"ผมควรจะถามใหม่ว่าทำไม?"

"เขายอมลาออกอยู่บ้านเลี้ยงลูก - ดูบ้าน - ทำกับข้าวแล้วค่ะ"

"เขาให้เหตุผลว่าอะไร?"

"เขาบอกว่าความรักคือความเข้าใจวิถีชีวิตของคนที่คุณรัก และไม่พยายามไปเปลี่ยนแปลง

มันค่ะ"

(คำสารภาพของช้างเท้าหลัง. 2542 : 225)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาครอบครัวต่อผู้อ่านทั้งหมดข้างต้นทำให้ผู้อ่านทราบว่า ปัญหาครอบครัวในสังคมกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่มาจากสาเหตุหลัก 2 ประการ คือ

1. สามี ภรรยาที่มีทัศนคติไม่ตรงกันแล้วไม่ปรึกษาพูดคุย และร่วมกันแก้ปัญหา ทำให้ครอบครัวแตกแยก
2. พ่อ แม่ ที่มุ่งทำงานหาเงิน ทำให้ไม่สนใจดูแลลูก ทำให้ลูกขาดความอบอุ่น

นอกจากเสนอปัญหาครอบครัวซึ่งมาจากสาเหตุ 2 ประการข้างต้นแล้ว ผู้เขียนยังเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาครอบครัวไว้ด้วยว่าการที่สามีภรรยาเกิดความไม่เข้าใจกันแต่ร่วมพูดคุย ปรึบความเข้าใจ และแก้ปัญหาร่วมกันก็จะลดความขัดแย้งในครอบครัวได้ พื้นฐานของครอบครัวที่ประกอบด้วย พ่อ แม่ ลูก หากมีการพูดคุยและปรึกษาปัญหาร่วมกันก็จะทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว ไม่เรียกร้องความสนใจจากพ่อ แม่ ในทางที่ผิด ปัญหาสังคมอื่นๆ ก็จะไม่เกิดขึ้น เป็นการสะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่เตือนสติให้ครอบครัวที่กำลังมีปัญหาได้ปรับความเข้าใจและแก้ไขปัญหาร่วมกัน ถือเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคนในครอบครัว

3. ด้านการดำเนินชีวิต

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านการดำเนินชีวิต 7 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องความรักของชายหนุ่ม ของ ณัฐ ศาสตร์สองวิทย์ ชุดผู้สืบทอด
2. เรื่องผู้สืบทอด ของ ณัฐ ศาสตร์สองวิทย์ ชุดผู้สืบทอด
3. เรื่องสินในน้ำฝน ของ อัญชัน ชุดผู้แลเห็นลม
4. เรื่องปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดอาเพศกำสรวล
5. เรื่องคนหมดไฟ ของ จำลอง มิ่งชลจิตร ชุดเมืองน่าอยู่
6. เรื่องเรื่องของผมกับพ่อ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน
7. เรื่องเหตุการณ์กรรมชั่วแล้ว ของ ปราบดา หยุ่น ชุดความน่าจะเป็น

เรื่อง ความรักของชายหนุ่ม ผู้เขียนคาดคะเนปัญหาโรคเอดส์ว่าในอนาคตหากยังไม่มี การควบคุม และป้องกันที่ดี อาจทำให้รูปแบบความรักของคนในสังคมเปลี่ยนแปลงไป ชายหญิง ที่แต่งงานกันแล้วต้องอยู่ด้วยกันและมีความสัมพันธ์กันจึงจะมีลูกได้ อาจจะไม่เปลี่ยนรูปแบบการ

ดำเนินชีวิตเหมือน วัชร และ สรรค์พัคตร์ ที่แต่งงานกันแล้วต้องแยกกันอยู่และเมื่ออยากมีลูกก็ใช้วิธีการทำเด็กหลอดแก้ว เพราะจะได้ไม่ติดโรค เช่น ข้อความ

ความรักของผมกับสรรค์พัคตร์ก็เช่นกัน ถึงเราจะโหยหาที่จะใช้ชีวิตอยู่ร่วมกันแบบเดียวกับผู้คนในสมัยก่อนนั้น แต่นั่นเป็นได้เพียงความฝัน ความเป็นจริงก็คือ เราต้องแยกกันอยู่อย่างนี้ไปจนกระทั่งถึงวันตายของเราทั้งสอง

...เพียงเพื่อที่จะรักษาชีวิตและเผ่าพันธุ์ของมนุษยชาติบนโลกใบนี้เอาไว้

เพียงเพื่อที่จะให้มนุษย์ได้สืบทอด "ความรัก" ต่อๆ ไป แม้ว่ารูปแบบการแสดงออกของความรักจะแตกต่างไปจากยุคบรรพบุรุษ

(ความรักของชายหนุ่ม. 2538 : 21)

เรื่อง ผู้สืบทอด ผู้เขียนเสนอปัญหาการใช้เทคโนโลยีในสังคมปัจจุบันที่มีการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยมากขึ้น แต่หากใช้เทคโนโลยีเหล่านั้นมากเกินไป มนุษย์ก็อาจจะถูกเทคโนโลยีเหล่านี้ควบคุม ทำให้ขาดความคิดและความจำ เนื่องจากเทคโนโลยีเหล่านั้นมีระบบประมวลผล และช่วยจดจำข้อมูลอยู่แล้ว เช่น ข้อความ

"อืม...เป็นรายที่แปลกมากนะเท่าที่เราเคยเจอ มีแต่วงจรควบคุมสมองทำงานก่อนที่เราจะส่งสัญญาณไปกระตุ้นวงจรการทำงานส่วนสุดท้าย ทำให้คนพวกนั้นหมดอายุก่อนมาที่นี่ แต่รายนี้มาถึงแล้วกลับเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน อาจเป็นความบกพร่องในวงจรนั้นก็ได้ แต่เขาก็มารับการตรวจสอบทุกๆ ปีตามกำหนดไมใช่หรือ ยังดีที่มันทำงานในนาที่สุดท้ายให้เราพอได้เห็นผลกัน คุณช่วยส่งคำเตือนไปยังฝ่ายผลิตด้วยนะ ให้เพิ่มการทดสอบกับสมองถึงที่ศูนย์สัตว์ทดลองแห่งชาติให้มากขึ้น ให้ทางนั้นเพิ่มความถี่ในการสุ่มตัวอย่างให้ มากขึ้นด้วยนะ คำเตือนสุดท้าย ส่งไปให้หมอที่อยู่ในหน่วยฝังวงจรกะโหลกเด็กด้วย เกือบไปแล้วซี ไม่ทันสถาบันของเราคงโดนพวกหนังสือพิมพ์ทั้งหัวเขียวหัวแดงตีแฉแน่" ชายผู้นั้นร่ายยาว "ช่วยคุณทางนี้ด้วยนะ ผมคงลาพักร้อนสักอาทิตย์หนึ่งว่าจะพาครอบครัวไปพักผ่อนที่พระบางรีสอร์ทเสียหน่อย"

(ผู้สืบทอด. 2538 : 96)

เรื่อง สิ้นในน้ำฝน ผู้เขียนเสนอการดำเนินชีวิตของคนในสังคมว่า ต้องรู้จักเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาส เช่น นักเขียนที่ไปติดฝนอยู่ร่วมกับแม่ค้าขายขนมจีนที่ศาลารอรถประจำทาง นักเขียนคิดว่าคงจะกลับไปเขียนงานส่งต้นฉบับไม่ทัน เพราะยังไม่มีเรื่องที่จะเขียน ส่วนแม่ค้าก็คิดว่าขายขนมจีนไม่หมด แต่กลับคิดผิดเพราะคนที่เข้ามาหลบฝนหิวข้าวก็ซื้อขนมจีนจากแม่ค้านั่งกินที่ป้ายรถเมล์จนหมด ส่วนนักเขียนก็มีเรื่องที่จะกลับไปเขียนเพราะได้ตัวละครและพล็อตเรื่องจากแม่ค้าขายขนมจีนและคนที่เข้ามาหลบฝนในศาลารอรถประจำทาง เช่น ข้อความ

ทรัพย์ในดินสินในฝน... นี่คือประโยคส่งท้ายของข้าพเจ้าที่ผุดวบบขึ้น เราสองคนคงจะต้องชอบใจฝนเจ้ากรรมในวันนี้ไม่น้อยไปกว่ากัน...ตัวบ้ำแก่สำหรับหาบเต็มๆ ที่ได้วางเปล่าลงตัวข้าพเจ้าสำหรับหน้ากระดาดว่างเปล่าที่ได้เต็มขึ้น

(สินในน้ำฝน. 2539 : 50)

เรื่อง ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ ผู้เขียนกล่าวถึงการดำเนินชีวิตของชนชั้นกลางในกรุงเทพฯ ที่จะต้องพบเจอกับสิ่งต่างๆ ซ้ำกันทุกวันตั้งแต่เช้าถึงค่ำจนสามารถให้คำจำกัดความของสิ่งที่พบและรวบรวมเป็นปทานุกรมได้ และเกิดความฝันอยากเห็นความสวยงามของกรุงเทพฯ เช่นข้อความ

ความฝัน : การมองเห็นเป็นเรื่องราวขณะหลับ การทำงานของจิตได้สำนึกแบ่งออกเป็นสองชนิด ฝันดีคือการฝันว่าตกรอก (แล้วตื่นขึ้นมาในกรุงเทพฯ) ฝันร้ายคือการฝันว่าขึ้นสวรรค์ (แล้วตื่นขึ้นมาในกรุงเทพฯ)

"เมื่อตื่นผมฝันแปลก เห็นกรุงเทพฯ กลายเป็นเมืองยูโทเปีย ไม่มีรถยนต์เลย ชักคัน เห็นน้ำในลำคลองใสสะอาด ไม่มีควันดำของรถยนต์ เห็นต้นไม้เขียวจี..."

ผมเล่าความฝันของผมให้เมียฟัง

"บ้ำ! ฟุ้งซ่าน เข้านอนเถอะคุณ ฟุ้งนี้ต้องตื่นเช้าอีก" หลอนว่ากลับมาดับไฟข้างเตียงและหลับตาลง ปลอบให้ความคิดที่สับสนเหมือนน้ำโคลนขุ่นตกระกอนจมลงในก้นบึ้งความคิด ไม่นานก็เข้าสู่นิทราธรรม...

ฟุ้งนี้ยังไม่ใช้วันอาทิตย์...

นาฬิกาปลุก: เครื่องมือที่มนุษย์ประดิษฐ์ขึ้นมาพันธุนาการตัวเอง

เสียงเหล็กกระทบเหล็กห้าที่เดินทางจากซอยเล็กผ่าความมืดด้วยความเร็ว 1,100

ฟุต / วินาที มายังหูของผม...

(ปทานุกรมชีวิตฉบับชนชั้นกลางกรุงเทพฯ. 2546 : 165)

เรื่อง คนหมดไฟ ผู้เขียนกล่าวถึงคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่เกิดความเครียดมาก บางครั้งเบื่อและดำเนินชีวิตอย่างไม่มีความสุข ผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาว่าการกลับไปอยู่กับครอบครัวอาจจะช่วยลดความเครียดและทำให้มีความสุขได้ เช่นข้อความ

"ใกล้จะถึงแล้วนะครับ...ผมว่าที่น่าจะไปเยี่ยมบ้านบ้างนะครับ ผมไม่ใช่จะสั่งสอนพี่ เวลาผมไม่สบายใจ ผมคิดอะไรไม่ออก เวลาหัวมันตื้อ ผมจะกลับบ้านไปหาลูกเมีย ไปหาพ่อแม่ ผมจะหาย"

คนขับพรรณนาอย่างมีความสุข

(คนหมดไฟ. 2542 : 48-49)

เรื่อง เรื่องของผมหักพ่อ ผู้เขียนกล่าวถึงการดำเนินชีวิตของคนทุกคนว่า ต้องเรียนรู้ที่จะดำเนินชีวิตด้วยตนเอง ถึงแม้จะมีพ่อคอยบอก คอยเตือน แต่หากไม่เรียนรู้ด้วยตนเองก็อาจจะไม่เข้าใจและไม่สามารถแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้ด้วยตนเอง เช่นข้อความ

เมื่อผมอายุได้หกสิบ ผมโคลงศีรษะทุกครั้งที่ได้เห็นลูกชายคนเดียวของผมขับรถออกไปเที่ยวเตร็ดเตร่ข้างนอก ผมอ้าปากจะพูดว่า "แกอย่าปล่อยให้ชีวิตผ่านไปอย่างไรประโยชน์ โลกนี้ไม่มีอะไรแน่นอนทุกอย่างก็เป็นเพียงภาพลวงตา..." แต่ผมก็ปิดปากตัวเอง บางที่ยังไม่ถึงเวลา บางที่เขาอาจจะเรียนรู้ได้ด้วยตัวเองในวันหนึ่ง

(เรื่องของผมหักพ่อ. 2542 : 129)

เรื่อง เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า ผู้เขียนกล่าวถึงการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเปรียบเหมือนกับตัวละครในวรรณกรรม ดังเช่นเด็กชายดั่งเกที่ไปยื่นอย่างวรรณกรรมร่วมสมัยในร้านหนังสือ แล้วพลิกไปอ่านตอนจบของเรื่อง กลายเป็นต้นเรื่องของเรื่องเหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า เช่นข้อความ

นายปอนั่งมองไฟสามสีที่สลับสับเปลี่ยนไปตามแนวดิ่ง เดี่ยวเขียว เดี่ยวเหลือง เดี่ยวแดง ตำรวจจราจรยืนส่งสัญญาณอยู่ใต้แป้นไฟ ซึ่งขณะนี้ปรากฏเป็นสีเขียว ถุงมือสีขาวจึงโบกสะบัดเป็นจังหวะให้พานะขับขึ้นเคลื่อนคล้อยไปกับเส้นถนน นายปอรู้จักตำรวจจราจรนายนี้ดี เขามีชื่อว่าประกอบ พ่อชื่อประการ แม่ชื่อสำลี มีพี่สาวชื่อวิณา น้องชายอีกหนึ่งชื่อปอ

(เหตุการณ์กรรมซ้ำเล่า. 2545 : 108)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาการดำเนินชีวิตของคนในสังคมดังกล่าว สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม 6 ประการ คือ

1. ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์ที่เป็นแล้วไม่สามารถรักษาให้หายได้ เตือนสติให้รู้จักป้องกัน และควบคุมการแพร่กระจายของโรค ผู้เขียนเสนอความคิดว่าในอนาคตหากมีการแพร่กระจายของโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ความรักของหนุ่มสาวต้องเปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับตัวละครในเรื่องความรักของชายหนุ่ม

2. เตือนสติให้ระมัดระวังในการใช้เทคโนโลยี เพราะเทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยบันทึกความจำ และประมวลความคิดได้ หากใช้มากเกินไปจะทำให้ขาดความจำ และละเลยการใช้ความคิด
3. เตือนสติให้คนในสังคมมองปัญหาอย่างมีสติ เพราะในช่วงเวลาที่เกิดปัญหาอย่างวิกฤต หากมองปัญหาอย่างมีสติก็สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้
4. ชี้ให้เห็นว่าการดำเนินชีวิตในสังคมกรุงเทพฯ น่าเบื่อ เพราะตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอน ต้องพบกับสิ่งต่างๆ ที่ซ้ำกันทุกวัน บางครั้งทำให้เครียดและดำเนินชีวิตอย่างไร้จุดหมาย ผู้เขียนเสนอแนวคิดว่าการกลับไปหาครอบครัว เพื่อพูดคุยปรับทุกข์ อาจช่วยลดความเครียดลงได้
5. สอนให้คนในสังคมดำเนินชีวิตโดยการเรียนรู้ชีวิตจากประสบการณ์และรู้จักแก้ปัญหาด้วยตนเอง
6. มองเห็นว่าการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเหมือนตัวละครในวรรณกรรม

4. ด้านค่านิยม

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านค่านิยม 5 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องนางสาวไทยคนใหม่ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดหนอนคอนกรีต
2. เรื่องสำนักใหม่ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดหนอนคอนกรีต
3. เรื่องด้วยตาเปล่า ของ ปราปดา หยุน ชุดความน่าจะเป็น
4. เรื่องใบหน้าและดวงตา ของ ประชาคม ลุนาชัย ชุดเมืองใต้อุโมงค์
5. เรื่องที่นี้ - ที่โน่น ของ อัญชัน ชุดอ่านโลกกว้าง

เรื่อง นางสาวไทยคนใหม่ ผู้เขียนดำเนินค่านิยมของคนในสังคมที่เลือกคนที่มีเชื้อชาติผสมเป็นลูกครึ่งให้เป็นนางสาวไทย ทั้งๆ ที่พูดภาษาไทยไม่ชัด ผู้ที่ได้รับตำแหน่งนางสาวไทยควรจะมีรูปร่างหน้าตาสวยงามแบบคนไทย และต้องใช้ภาษาไทยได้ดี เช่นข้อความ

“คะ ดิฉันหวังว่าจะแอปปีเอนดังตลอดไป แต่อย่าลืมนะคะ ชีวิตดิฉันในฐานะนางสาวไทยเพิ่งเริ่มต้น ทั้งในตำแหน่งจากการประกวด และตำแหน่งคนไทย เพิ่งได้รับการยอมรับจากรัฐบาล หนทางต่อไปนั้นยาวไกล ดิฉันขอสัญญาว่าจะไม่ทำให้คนไทยผิดหวัง”

นางสาวไทยคนใหม่ตอบพิธีกร พร้อมพนมไหว้ตามแบบนางงามทั่วไป

"ขอบคุณครับ ผมตอบแทนคนไทยทุกคนครับ"

พิธีกรกล่าวต่อตามบท ทั้งที่คุ้นกับบทซ้ำซาก ยังอดเขินกับคำพูดของสาวงามที่กล่าวออกมา คล้ายคลึงคล้อยล้าว่ามาจากสาวงามอิมพอร์ตขวัญใจชาวไทยคนก่อนที่เคยพูดอย่างนี้

"แต่ช่วงเดอะ บทละครจะเน่าอย่างไร เราต้องเล่นตามอยู่ดี" พิธีกรคิดในใจ ก่อนพูดปิดรายการ ว่า

"ปีนี้เราโชคดีมีนางสาวไทยที่พูดไทยได้ อีกทั้งยังรับปากกับพวกเราว่าเธอจะเป็นคนไทย ที่ดี ซึ่งยากนะครับ ขอให้พวกเราทุกคนเอาใจช่วยนางสาวไทยคนใหม่ด้วยครับ"

(นางสาวไทยคนใหม่. 2544 : 105)

เรื่อง สำนักใหม่ ผู้เขียนกล่าวถึงวัยรุ่นในสังคมกรุงเทพฯ ที่ชอบเที่ยวสถานบันเทิงเวลากลางคืนและชอบลองของใหม่ หากสถานบันเทิงใดที่เริ่มเปิดบริการก็จะมีคนมาใช้บริการมากและคนที่เข้ามาใช้บริการจะเสียค่าบริการแพงกว่าสถานบันเทิงที่เปิดบริการมานานแล้ว เช่นข้อความ

"ใช่ครับ ห้าร้อยบาทต่อคน ค่าเปิดเหล้าต่างหาก พี่นี่แน่เหมือนกันนะเห็นชื่อๆ อย่างนี้ หรือเขาคิดว่าเป็นหุ้นส่วนจึงให้พี่ผ่านโดยไม่เสียเงิน พี่ทำหน้าตาอย่างไร วันหลังสอนวิธีผมบ้างสิ"

ผมไม่ได้ตอบ เพราะไม่รู้ว่าจะทำได้อย่างไร เข้าใจว่าหน้าตาผมคงแปลกกว่าคนอื่น ผมคงเป็นสิ่งแปลกปลอม คงไม่ใช่ผมที่แปลกใจ ทุกคนในสำนักนี้คงแปลกใจที่มีผู้ชายวัยครวฟ่อ ลุงหรือปู่ปรากฏอยู่ในหมู่ลูกหลาน ทำให้เขาไม่สนุกเท่าที่ควรก็เป็นได้ เอ้อ ไม่ใช่ ไปไม่ถึงสวรรค์!

(สำนักใหม่. 2544 : 137-135)

เรื่อง ด้วยตาเปล่า ผู้เขียนกล่าวถึงการตัดสินคนในสังคมว่าเป็นคนดีหรือคนชั่วนั้นไม่สามารถตัดสินได้เพียงการมองรูปร่างหน้าตา และการแต่งกายด้วยสายตา เพราะไม่สามารถมองได้ลึกถึงจิตใจ เช่นตัวละครผมที่อยากรู้ว่าไอ้ปลงรู้ได้อย่างไรว่าเขาเป็นคนดี จึงถามไอ้ปลง แต่คิดแล้วก็ไม่อยากจะรู้เพราะคิดว่าการมองคนด้วยสายตาตัดสินไม่ได้ว่าใครเป็นคนดีหรือไม่ดี เนื่องจากไม่รู้ว่าจะจิตใจของเขาคิดอย่างไร เช่นข้อความ

"ไม่ต้องบอกก็ได้" ผมบอกไอ้ปลงโดยไม่หันไปมอง

ผมเก็บใบอนุญาตของไอ้ปลงใส่กระเป๋าเสื้อเชิ้ต

เบื้องหลังแผ่นกระดาษคือเนื้อผ้าของเสื้อ หลังเนื้อเยื่อของผ้าคือผิวหนัง เบื้องหลังผิวหนังคือเส้นสายโยงใยไปมา ภายในเส้นสายเล็กๆ เหล่านั้นคือของเหลวที่กำลังสูบฉีดให้ไหลหล่อเลี้ยงไปทั่วร่าง เป็นเพียงความรู้สึกเท่านั้นที่บอกถึงการถ่ายทอดของความเป็น อยู่ คือ

ดวงตาผมมองไม่เห็นไปได้ละเอียดถึงขนาดนั้นหรอก

(ด้วยตาเปล่า. 2545 : 44-45)

เรื่อง ใบหน้าและดวงตา ผู้เขียนกล่าวถึงคนในสังคมปัจจุบันให้ความสำคัญกับใบหน้าที่เป็นเพียงภาพที่เห็นเพียงภายนอก มากกว่าดวงตาที่สามารถสื่อความรัก มิตรภาพ และความเห็นอกเห็นใจ เช่นมะลิที่มีหน้าตาสวยเหมือนดาราร และต้องการจะหาเงินเพื่อเปลี่ยนดวงตาให้กับน้องชายที่ประสบอุบัติเหตุจนตาบอด เพราะคิดว่าดวงตาเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถสื่อถึงความรักและความเห็นอกเห็นใจได้ จึงยอมเปลี่ยนใบหน้าที่สวยงามของตนให้กับดารารที่เป็นโรคและมีหน้าตาเหี่ยวแห้งเพื่อให้ได้เงินไปเปลี่ยนดวงตาให้น้องชาย แต่เมื่อน้องชายสามารถมองเห็นได้เป็นปกติแล้ว เมื่อมะลิลกลับมาบ้านน้องชายกลับจำมะลิไม่ได้ ข้ายังคิดว่ามะลิเป็นหญิงแกล้งเสียสติ เช่นข้อความ

“ใครก็ไม่รู้” เด็กขายนี้น้ำหน้า แววดาไลชื่อเต็มไปด้วยความจน “คนแก่มายืนร้องไห้อยู่หน้าบ้าน
จ้องหน้าผมใหญ่เลยแม่ ผมกลัวมากเลยปิดประตู...สงสัยคนบ้า”

(ใบหน้าและดวงตา. 2543 : 65)

เรื่อง ที่นี้ – ที่โน่น ผู้เขียนกล่าวถึงสังคมกรุงเทพฯ ที่รับค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาใช้ มากจนทำให้คนไทยลืมค่านิยมที่ดีของตน ที่ไม่ถูกคนต่างชาติและคอยช่วยเหลือ เช่นข้อความ

“เดี๋ยวนี้มากันเต็มไปหมดเลยจากที่โน่น คุยว่าบ้านเมืองตัวเองดีนักหนา ทำไมไม่กลับไปอยู่ละ
แต่แต่เข้ามาซบมือเบี๊ยอยู่ในบ้านเรา มันน่า...”

กลุ่มนั้นทั้งกลุ่มหยุดคุย และเงยบง ฉันรู้สึกคล้ายกับมีสายตาทุกคู่มองตามหลังกันเป็นตาเดียว
“เขี้ยว...พวกฝรั่งชั้นก”

(ที่นี่ – ที่โน่น. 2545 : 280)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาค่านิยมเหล่านี้ มีบทบาทในการเตือนสติให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของค่านิยมที่ดีงามของคนไทย ไม่ควรหลงกับค่านิยมจากต่างชาติ เพราะประเทศไทยรับค่านิยมจากต่างชาติตามสื่อต่างๆ มาใช้มาก เกิดค่านิยมวัตถุนิยม วัตถุนิยมของคนว่าดีหรือชั่วสวยหรือไม่สวย เพียงภาพที่เห็นภายนอก นิยมของแปลกใหม่ ซึ่งการรับค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาใช้มาก บางครั้งอาจทำให้คนไทยลืมค่านิยมที่ดีงามของตน และควรปลูกฝังค่านิยมที่ดีงามของคนไทยไม่ให้สูญหายไป

5. ด้านเศรษฐกิจ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านเศรษฐกิจ 4 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องเมืองน่าอยู่ ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร ชุดเมืองน่าอยู่
2. เรื่องหวันไหวและเปราะบาง ของ จำลอง ฝั่งชลจิตร ชุดเมืองน่าอยู่
3. เรื่องอลิสแห่งดินแดนพิศวง ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดหนองคอนกวีต
4. เรื่องหมาฝรั่ง ของ ประชาคม ลุนาชัย ชุดเมืองใต้อุโมงค์

เรื่อง เมืองน่าอยู่ ผู้เขียนกล่าวถึงคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่มีค่าครองชีพสูง ต้องทำงานหารายได้เพื่อใช้จ่ายในครอบครัว แม้แต่คนท้องแก่ใกล้คลอดก็ต้องทำงานหารายได้จนต้องคลอดก่อนกำหนดและต้องเสียค่าใช้จ่ายให้โรงพยาบาลราคาแพง แต่การคลอดก่อนกำหนดก็สามารถทำให้หารายได้เพิ่มขึ้นได้ เพราะทำงานได้เร็วกว่าตอนอุ้มท้อง เช่นข้อความ

สิงห์พูดกับภรรยาเมื่ออยู่ในห้องสองต่อสอง “หวังว่าลูกจะอยู่ครบเดือนโดยไม่ต้องนอนตูบนะ”
 “ณีก้อยอยากให้เป็นอย่างนั้น ลูกจะได้สมบูรณ์พร้อมทุกอย่าง” เธอยื่นมือขวามาจับมือสามี
 “ถ้ายากระชับมดลูกเอาไม่อยู่ล่ะ” เขากังวล
 “ก็ต้องให้เขาออกมา...”
 “อีกเกือบสองเดือนเนี่ยนะ”
 เธอยิ้มอย่างมีเลศนัย “ไม่ดีหรือคะ”
 “โหย...เสียเงินกันเป็นแสนแน่” เขาส่ายหน้าไม่เข้าใจ
 “ถ้าออกก่อนกำหนดสองเดือน ก็เท่ากับได้เวลาทำงานเร็วขึ้นสองเดือนฟรีๆ หาที่ไหนได้ล่ะ

เวลาสองเดือนคงพอทำอะไรให้รายได้” สีน้าของเธอดูจริงจังอย่างน่าแปลกใจ

(เมืองน่าอยู่, 2542 : 31)

เรื่อง หวันไหวและเปราะบาง ผู้เขียนเสนอปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำในประเทศทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ปลดพนักงานบางส่วนออก และส่วนที่เหลือก็ถูกลดเงินเดือน เช่นภูเกิดกับเล็กที่นอนคุยกัันแล้วเห็นจิ้งจกตกลงมาที่ปลายเตียง แล้วย้อนกลับมาคิดถึงตัวเอง เพราะไม่มั่นใจว่าจะถูกปลดจากงานเมื่อใด เช่นข้อความ

"จิ้งจกยังหล่นเลยนะพี่" เธออุทาน
 "มันหากินชุมชามเอง..." ภูเกิดพึมพำอยู่ในลำคอ
 "พี่ไม่กลัวตงงานแน่นะ"
 "เรายังต้องอยู่อีกนาน... จะไปกลัวอะไรล่ะ" สามีพูดหนักแน่น เขาลุกไปเปิดโคมไฟบนโต๊ะ
 มุมห้อง ก่อนเดินมาปิดไฟนอน

(หวั่นไหวและประะบาง. 2542 : 57)

เรื่อง อลิสแห่งดินแดนพิศวง ผู้เขียนเสนอปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศทำให้
 คนตกงานเพิ่มขึ้น คนในสังคมมีรายได้น้อยลง สภาพเศรษฐกิจแบบนี้บีบบังคับให้ผู้หนีจาก
 หลากหลายอาชีพมาประกอบอาชีพขายบริการ เช่นข้อความ

อลิสจำใจเลือกแบบนี้ เหมือนกับอีกหลายคน que ทำงานในคลับเดียวกัน มีทั้งนักศึกษา เลขานุ-
 การณี พนักงานขาย นักบัญชี ครู หนายควม สถาปนิก ทุกคนหมดหนทางเพราะเศรษฐกิจดึบตัน
 ค่าเงินบาทลดลง คนต่างชาติเลยสนใจมาตึ้นตึ้นกับดินแดนพิศวงแห่งนี้ บิวตี้ฟูลเกิร์ล

(อลิสแห่งดินแดนพิศวง. 2544 : 144)

เรื่อง หมาฝรั่ง ผู้เขียนเสนอปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำของประเทศที่รัฐบาลแก้ปัญหาโดย
 การกู้ยืมเงินจากกองทุนการเงินระหว่างประเทศ (IMF) เพื่อฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศ ทำให้
 รัฐบาลขาดอิสรภาพและเสรีภาพในการบริหารประเทศ เพราะต้องทำตามข้อตกลงของกองทุน
 การเงินระหว่างประเทศ (IMF) โดยที่ผู้เขียนสร้างตัวละครสุนัขหลังอาน เป็นสัญลักษณ์แทน
 คนไทยที่บาดเจ็บจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ และหนุ่มผมทอง เป็นสัญลักษณ์แทนชาวต่างชาติ
 ที่ป็นผู้นำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ ส่วนไซ่ ปลอกคอ และตระกร้อครอบปาก เป็น
 สัญลักษณ์แทน เงื่อนไข หรือ สัญญาในการขอรับการช่วยเหลือ ดังที่หนุ่มผมทองนำหลังอานที่
 กำลังบาดเจ็บมารักษา และเลี้ยงดู โดยหาไซ่ ปลอกคอ และตระกร้อครอบปากหลังอาน แต่
 หลังอานกลับคิดว่า ไซ่ ปลอกคอ และ ตระกร้อครอบปาก เป็นเครื่องประดับที่มีเกียรติ ทั้งๆ ที่
 สิ่งเหล่านี้ทำให้หลังอานขาดอิสรภาพและเสรีภาพ ไม่สามารถต่อสู้กับศัตรูได้ และถูกศัตรูรวม
 ทำร้ายจนตาย เช่นข้อความ

ไอ้ดำเขี้ยวยาวอ้าปากกว้างเฝินพุ่งเข้าใส่ทางด้านหลัง ไอ้ต่างพันธุ์สมอวยจิ้งหวะที่หลังอาน
 เขี้ยวคอระแวดระวังพุ่งเข้าชนกลางลำตัวพร้อมคมเขี้ยว หลังอานเหลืออาวุธคู่กายเพียงขลุ่ยเล็บ มัน
 ไม่อาจร้องเสียงดัง ไม่อาจวิ่งหนีจากคมเขี้ยวของศัตรูได้ไกล มันสู้อย่างจนตรอกและบ้าเลือด สู้ใน

ขอบเขตจำกัดของเครื่องพันธนาการ มันถูกรุมกัดจนเนื้อตัวเต็มไปด้วยแผลเหวอะหวะ ในที่สุดก็ล้มลง
จมกองเลือด

ศัตรูทั้งสามเดินลอดรั้วหายไปในความมืด หลังอาบนอนสงบนิ่ง มันสิ้นใจแล้ว ตะกร้อยังครอบ
ปาก ปลอกคอสลักรูปดาวเปลี่ยนเป็นสีแดงฉาน โช้เหล็กยังล่ามร่างไว้วิญญาณของมันไว้กับเสา
(หมาฝรั่ง. 2544 : 181-182)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาเศรษฐกิจในสังคมเหล่านี้ สะท้อนให้เห็นบทบาทของ
เรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของการทำงาน เพราะการที่สภาพเศรษฐกิจของคนใน
สังคมกรุงเทพฯ มีค่าครองชีพสูง ทำให้คนในกรุงเทพฯ มีการแข่งขันกันสูง เมื่อเกิดปัญหา
เศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้ คนในสังคมบางส่วนตกงาน และบางส่วนถูกลดเงินเดือน ในขณะที่
รายจ่ายยังมีเท่าเดิม จึงเกิดความไม่มั่นใจในการทำงานเพราะไม่รู้ว่าจะถูกปลดออกเมื่อใด และ
สภาพเศรษฐกิจเช่นนี้งานหายาก อีกทั้งยังบีบคั้นให้ผู้ที่มีรายได้น้อย ต้องเลือกประกอบอาชีพที่
เป็นปัญหากับสังคม เช่นอาชีพขายบริการทางเพศ

6. ด้านอาชญากรรม

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์
ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่
ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านอาชญากรรม 3 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องคนเถื่อน ของ ศุภชัย สิงห์ยะบุศย์ ชุดคนเถื่อน
2. เรื่องบัวลอย ของ ณัฐ ศาสตร์สองวิทย์ ชุดผู้สืบทอด
3. เรื่องคติมโนสารเระ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดอาเพศกำสรวล

เรื่อง คนเถื่อน ผู้เขียนกล่าวถึงคนที่ไม่มียศบรรพชาชนไม่จำเป็นจะต้องเป็นคนที่ทำผิด
กฎหมายเสมอไป ส่วนคนที่มีบรรพชาชนแต่อาจเป็นบัตรที่ปลอมขึ้นมาเพื่อหลอกตำรวจใช้ก่อ
อาชญากรรมก็ได้ เช่นบุญมีที่พาลูกเข้ากรุงเทพฯ เพื่อตามหาภรรยา แต่ถูกตำรวจจับเพราะสงสัย
ว่าจะเป็นแก๊งขโมยเด็ก และบุญมีก็ไม่มีบัตรประชาชนมายืนยันจึงถูกขัง เมื่อลูกไม่สบายแก๊ง
ขโมยเด็กจึงปลอมเป็นผู้หวังดีมาขอรับเด็กไปรักษาโดยให้บัตรประชาชนและบัตรข้าราชการปลอม
ไว้เป็นหลักฐานกับตำรวจ เช่นข้อความ

"คุณบุญมีเด็กกลับมาหรือยัง?" นายตำรวจถามมันด้วยน้ำเสียงล่อลวง
มันไม่ตอบ แต่ถามสวนกลับไปด้วยน้ำเสียงเช่นเดียวกัน "จะ - เจ้านายคะ - ครับ ...เขาเอา
ลูกผมไปไว้ไหน?"

นั่นแหละจึงเกิดการติดตามหามะลิวรรณ จาก ชื่อ - สกุล และที่อยู่กับสถานที่ทำงานในบัตร
ประจำตัวประชาชนและบัตรประจำตัวข้าราชการของผู้หวังดีทั้งสองคน เมื่อตรวจสอบไปแล้วปรากฏ
ว่าเป็นบัตรปลอม! แล้วผู้หวังดีดังกล่าวเป็นใครกันล่ะ? นายตำรวจเจ้าของเรื่องสันนิษฐานว่าต้องเป็น
แก๊งขโมยเด็กที่กำลังอาละวาดอยู่ทั่วเมืองอย่างแน่นอน

(คนเถื่อน. 2534 : 22)

เรื่อง บัवलอย ผู้เขียนเสนอความไม่ปลอดภัยของผู้หญิงในเวลากลางคืน แม้ว่าจะไป
กระโดดน้ำตายเพราะผิดหวังจากคนรักที่ทำให้ท้องและติดโรคเอดส์ แต่มีกรรมกรบนเรือ 3 คน
ช่วยเหลือขึ้นมาแล้วกลับข่มขืนซ้ำ เธอจึงกลับไปกระโดดน้ำมาตัวตายอีกครั้ง เช่นข้อความ

ในท่ามกลางสายธารที่สะท้อนแสงสีแดงแวววาวมีเพียงเรือโยงดับไฟมีตอยูริมฝั่งไม่ไกลนัก
มโนภาพสุดท้ายไม่ใช่ฟิสิกส์ หากแต่เป็นชายแปลกหน้าทั้งสามที่นอนระกะระกะอยู่ในเรือโยง
ลำนั้น

ใบหน้าที่แต่งแต้มด้วยคราบน้ำตาเชิดขึ้นก่อนที่ผู้เป็นเจ้าของจะพุ่งร่างลงไปหาเจ้ามียักษ์ที่ทาง
รออยู่ใต้ผิวน้ำอย่างเต็มใจ

(บัवलอย. 2538 : 109)

เรื่อง คติมนิสาเร่ ผู้เขียนเสนอเรื่องของนครที่ต้องเข้าไปเกี่ยวข้องกับคดีเล็กๆ หลายคดี
อย่างไม่ได้ตั้งใจ ถือเป็นประสบการณ์ชีวิตที่น่าจดจำและไม่อยากเข้าไปเกี่ยวข้องกับอีก แต่ก็ต้อง
เข้าไปเกี่ยวข้องกับอีกครั้ง เพราะอาชญากรที่เคยช่วยเหลือเขาไว้ติดต่อกลับมาให้ช่วยทำงาน เช่น
ข้อความ

ผมวางปากกาลงบนเตียงหลังจากเขียนบันทึกนี้จบลง อ้าปากหาเว็มนานาฬิกาข้างเตียงบอกเวลา
เที่ยงคืนยี่สิบนาที ทันใดนั้นเสียงกริ่งโทรศัพท์ที่หัวเตียงดังขึ้น ผมยกหูโทรศัพท์ขึ้นมาพูด

"ฮัลโล..."

"นครหรอ? นี่จางนะ แปลกใจมั๊ยที่ผมตามตัวคุณจนเจอ ผมมีงานที่น่าตื่นเต้นท้าทายที่เหมาะ
กับตัวคุณจริงๆ สนใจมั๊ย?... พงษ์นี่ผมไปหาคุณนะ..."

(คติมนิสาเร่. 2546 : 187)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาอาชญากรรม สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่เตือนสติให้ผู้อ่านระมัดระวังตัว และป้องกันตนเองโดยการหลีกเลี่ยงการเดินทางในเวลากลางคืน และหลีกเลี่ยงสถานที่เสี่ยงภัย เช่น ที่ที่มีคนอยู่น้อย และลับตาคน เพราะคนในสังคมกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น และการดำเนินชีวิตในสังคมมีความยากลำบากเพราะมีการแข่งขันกันสูง อีกทั้งเมืองกรุงเทพฯ มีค่าครองชีพสูง จึงมีการก่ออาชญากรรมหลายรูปแบบและเกิดกับคนทุกเพศทุกวัย

7. ด้านการเมือง

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านการเมือง 3 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องเทพธิดา ของ ศิลา โคมฉาย ชูครอบครัววงกลางถนน
2. เรื่องผีอยู่ในบ้าน ของ กนกพงศ์ สงสมพันธุ์ ชูแผ่นดินอื่น
3. เรื่องกรรมหนึ่งของราชะ โลกสามใบของราชะภูริ เอกเทศ ของ วินทร์ เลียววาริณ ชูสิ่งมีชีวิตที่เรียกว่าคน

เรื่อง เทพธิดา ผู้เขียนกล่าวถึงการปกครองของประเทศที่ยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง โดยสร้างเทพธิดาให้เป็นสัญลักษณ์ของประชาธิปไตย ให้ตัวละครตามหา แต่ไม่มีใครสนใจ เพราะคนในสังคมสนใจเรื่องปากท้องของตนมากกว่าเรื่องการเมืองซึ่งเป็นเรื่องไกลตัว และการที่รัฐบาลไม่สนใจและไม่ให้สิทธิแก่ประชาชน รวมถึงประชาชนเองก็ไม่ให้ความสนใจในสิทธิที่ตนมีอยู่ ทำให้สังคมที่ปกครองด้วยระบอบประชาธิปไตยยังไม่เป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง ผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ไขไว้ด้วยว่าต้องสร้างบทลงโทษรัฐบาลที่ใช้อำนาจเผด็จการออกคำสั่ง และปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนเข้าใจสิทธิหน้าที่ตนมีในระบอบประชาธิปไตยจากข้อความ

“เราต้องสร้างเขาใหม่...ผู้เปี่ยมความมุ่งมั่นและศรัทธาในอำนาจมหาชนเท่านั้น สามารถรังสรรค์เทพธิดาที่แท้จริงขึ้นได้ ที่สำคัญต้องรู้เท่าและกล้าหาญพอที่จะกำจัดนักข่มขืน สร้างบทลงโทษให้พวกนั้นชยาด” น้ำเสียงเรียบเรื่อยหลังไหลเหมือนธารน้ำ

“การข่มขืนเพื่อสร้างสรรค์ไม่เคยมีและจะไม่มี”

พวกเราเพ่งสายตาจับดวงตาเปล่งประกายของชายผมขาวไม่คลาดแม้วินาทีเดียว นิ่งสนิทเหมือนถูกสะกดด้วยมนตรา

"แพร่กระจายคำขวัญ...ขายเสียง ขายสิทธิ์ เหมือนขายชีวิต ขายชาติ ไปพร้อมๆ กับ รับผิดชอบต่อสิทธิ์ คือปล้นชีวิต ปล้นชาติ" เขาลุกขึ้นลากขาเกะแผลออกไปสู่เปลวแดด

"สร้างด้วยมือของเรา" เสียงยังแว่วมาขณะห่างออกไปถึงถนน

(เทพธิดา. 2535 : 121-122)

เรื่อง ผีอยู่ในบ้าน ผู้เขียนกล่าวถึงรัฐบาลที่ทำการยึดอำนาจแล้ว ต้องการรักษาอำนาจที่ได้มาให้อยู่ แต่เมื่อมีผู้ไม่เห็นด้วยชุมนุมประท้วงจึงใช้ความรุนแรงเข้าปราบปรามกลุ่มผู้ชุมนุมเพื่อรักษาอำนาจ เช่นข้อความ

"ตอนนั้นดีสามกว่าแล้วละครับ พวกทหารเริ่มยิงแบบหวังผล ทีละนัด กับปืนพกนะครับ บังร่ว! บังร่ว! พวกที่แหลมเข้าไปหน้าๆ ติดแนวทหารนั้นก็โดนพวกนั้นเก็บใส่กระสอบ มีคนที่ล้มอยู่ทางหลังๆ นั้นแหละครับ ที่พวกเราแย่งมาได้ ช่วยกันหามไปไว้ในโรงแรมรอยัลฯ โห... ตอนนั้นในโรงแรมนี่กองเป็นร้อยแล้วละครับ พวกหมอ-พยาบาลก็หงุดหงิด คนเจ็บคนตายเยอะขึ้นแต่รถพยาบาลเข้ามาไม่ได้เลย ก็มันยังตลอด ถึงอย่างนั้นคนก็ยังสู้ ยังตะโกน-เหี้ยสุออกไป! เหี้ยสุออกไป! ดีสามครั้งแหละครับ เห็นทหารยิงยิงไม่หยุด เลยมหากรรมสรรพากรกับกรมประชาสัมพันธ์เสียเลย มันแค้นนะครับครับ ทวี. ออกข่าวตั้งแต่สี่ทุ่ม แต่ความจริงๆ นี่ดีสามครั้งแหละครับ พอพวกเราเผา ทหารก็หยุดยิง ยิงดูไฟละครับ ข้างหลังทหารนั้นรถดับเพลิงเป็นยี่สิบคัน แต่จอดเฉย ปล่อยให้พวกเราเผาตามใจชอบ ถึงดีสี่ครั้งก็เอาเลย เห็นไฟลุกท่วมดีแล้วก็ดาหน้าเข้ามาเลย มาเป็นแถวเลย แถวน้ำยัง แถวหลังคอยเก็บศพ

(ผีอยู่ในบ้าน. 2544 : 243)

เรื่อง ภาระหนี้ของราช โลกสามใบของราชฎ์เอกเทศ ผู้เขียนกล่าวถึงการเป็นวีรบุรุษที่มีอำนาจต้องใช้ความรุนแรงในการแย่งชิงมา เมื่อมีความวุ่นวายเกิดขึ้นในบ้านเมืองจึงใช้ความรุนแรงในการสร้างสันติภาพ และการรักษาอำนาจให้คงอยู่ต้องใช้ความรุนแรงในการปราบปราม ซึ่งแสดงถึงอำนาจเผด็จการยังไม่หมดไปจากสังคม โดยผู้เขียนสร้างตัวละครขึ้น 3 ตัว คู่กับภาพวาด 3 ภาพ คือ จิตรกร กับภาพการประหารชีวิตพลเรือนสเปนโดยทหารฝรั่งเศส ที่แสดงถึงชนชั้นปกครองที่มีความคิดอยากเป็นวีรบุรุษ เช่นทหารฝรั่งเศส แต่ต้องใช้ความรุนแรงในการฆ่าคน ทหารกับภาพได้กลิ่นที่คานากาวา ซึ่งแสดงถึงความรุนแรงของกลิ่นที่สามารถชั้ดเรือแตกได้ และหยุดนิ่งเหนือภูเขาไฟฟูจิ หมายถึงการใช้ความรุนแรงของทหารในการสร้างสันติภาพ ส่วนแมงดา กับภาพอีกาเหนือทุ่งข้าวสาลี อีกาเปรียบเป็นชนชั้นปกครอง อยู่เหนือทุ่งสาลีคือ ประชาชน เช่นเดียวกับแมงดา ที่มีอำนาจในการปกครองหญิงบริการ ที่ต้องใช้ความรุนแรงในการปกครองเพื่อ

รักษาอำนาจของตนให้คงอยู่ และให้ตัวละครทั้ง 3 ตัวอยู่ในเหตุการณ์ 14 ตุลา จนถึงเหตุการณ์ พฤษภาทมิฬ เช่นข้อความ

ทั้งสามสบตากันเงียบไปอีกครั้ง ทหารมองหน้าแมงดาว่า “สิบเก้าปีนี่ผมคิดว่าคุณตายไปแล้วอีก”

คนคุมผู้หญิงว่า “ผมก็เพิ่งรู้นี่เองว่าผมตายไปนานแล้ว”

“ผมก็เหมือนกัน” ผมพิมพ์กับตัวเองขณะเพ่งดูภาพเขียนนั้นอีกครั้ง “อิกาเหนือทุ่งสาลี” ของ แวนโก๊ะวาดภาพนี้เขาคิดอะไร รู้สึกอย่างไร รู้สึกกลัวไหม เขาเคยทำความผิดไหมและสุดท้าย แวนโก๊ะฆ่าตัวตายทำไม

และแล้วผมก็เห็นความเปลี่ยนแปลง เชื่องช้า แต่ผมเชื่อว่าสายตามผมไม่ได้หลอกตัวเอง รอยแปรงหยาบแบบโพสต์-อิมเพรสชันนิสม์ของภาพ “อิกาเหนือทุ่งสาลี” ค่อยเลื่อนไหลกลายเป็นความเนียนของสีแบบเรียลลิสม์ ชัดเจนขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นภาพถ่ายและในที่สุดก็เคลื่อนไหวได้อย่างภาพยนตร์ ผมได้ยินเสียงน้ำไหล เห็นระดับน้ำค่อยๆท่วมท้องทุ่งสาลีจนปรึมน้ำ กระแสน้ำไหลมาแรงขึ้น เกลียวคลื่นกระแทกตัวสูงและกระหน่ำลงมาครั้งแล้วครั้งเล่า จนในที่สุดทุ่งสาลีก็จมอยู่กลางทะเลหมุนคว้างไปตามยถากรรม คลื่นม้วนตัวขึ้นไปอีกจนในที่สุดก็หยุดนิ่งเหนือภูเขาไฟฟูจิที่ทอดตัวสุดขอบฟ้า นั่นคือภาพ “ใต้คลื่นที่คานากาวา” ของจิตรกรคัตสุชิเกะ โยกูไซอิ รูปที่แสดงอารมณ์ของผมในหลายปีนี้ได้ดีที่สุด ผมได้ยินเสียงคลื่นชัดเริ่เป็นครั้งสุดท้ายดังเบรียง เรือน้อยถูกกระแทกหักกลางลำจมหายไปทะเล ทุกอย่างตกอยู่ในความเงียบ พายุร้ายคลายโหระ ไม่ซ้ำนานทะเลก็ราบเรียบเช่นเดิม ฟ่ำน้ำเงินค่อยๆมืดลงจนเป็นกลางคืน เวลาผ่านไปนานอีกเท่าใด ผมไม่รู้ ในความมืดสนิทผมเห็นไฟสว่างจากโคมไฟสี่เหลี่ยมบนพื้น ชายคนหนึ่งยืนกางแขนเรียงซ้อนกันในระนาบเดียวกันเพ่งไปที่ราวอกของเขา บนพื้นมีหลายศพทอดร่างอยู่ นั่นคือภาพการประหารคนใน “3 พฤษภาคม 1808” ของโกยาที่ทำให้ผมเกิดความรู้สึกเหมือนว่ามันเป็นจุดสุดยอดของความคิดผม เพราะชายคนที่ถูกประหารคนนั้นก็คือผมเอง...”

(ภรณ์ของราชฯ โลกสามใบของราชภฏเอกเทศ. 2542 : 66-67)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาการเมืองดังกล่าว สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านมองเห็นปัญหาการเมืองที่การปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และกระตุ้นให้ผู้อ่านตระหนักถึงสิทธิเสรีภาพที่มีของตนเองในสังคมประชาธิปไตยมากขึ้น ซึ่งผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาไว้ว่าการปกครองในระบบประชาธิปไตยของประเทศไทยจะเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริงได้ ประชาชนต้องตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเองให้มากขึ้น ต่อต้านและสร้างบทลงโทษสำหรับรัฐบาลที่ปกครองแบบเผด็จการอาบแฝง โดยใช้อำนาจในการออกคำสั่ง

8. ด้านการจราจร

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านการจราจร 2 เรื่อง ดังนี้

1. เรื่องครอบครัวกลางถนน ของ ศิลา โคมฉาย ชุดครอบครัวกลางถนน
2. เรื่องพนักงานดีเด่นชื่อดวงใจ ของ ปริญญา ตรีน้อยใส ชุดนอนคอนกรีต

เรื่อง ครอบครัวกลางถนน ผู้เขียนกล่าวถึงคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่ต้องเผชิญกับปัญหาการจราจรของกรุงเทพฯ ที่ติดขัดมาก จึงต้องออกจากบ้านให้เร็วขึ้น และทำกิจกรรมต่างๆ ในรถยนต์ ซึ่งผู้เขียนเสนอความคิดในเชิงประชดประชันอย่างมีอารมณ์ขันว่าการจราจรที่ติดขัด ทำให้การดำเนินชีวิตของคนกรุงเทพฯ ส่วนใหญ่ต้องใช้ชีวิตในรถยนต์บนถนนไม่ว่าจะเป็นการติดต่อธุรกิจ การพบเพื่อนใหม่ การรับประทานอาหาร การขับถ่าย และแม้แต่การมีเพศสัมพันธ์ก็อาจเกิดขึ้นในรถยนต์ได้ เช่นข้อความ

ในความเข้าใจเช่นนี้ ผมเลิกเครียดกับการใช้รถใช้ถนน กรุงเทพฯ จะมีรถสักกี่ล้านคันไม่เห็นแปลก จะหยุดชะงักจนแทบหักแถมกลางถนนเป็นเรื่องธรรมดา และอาจจะเพราะผมเริ่มชอบสภาพชีวิตในรถ ครอบครัวของเราใกล้ชิดแนบแน่น บางที่ได้ทานอาหารกลางวันด้วยกันบนทางด่วนประจำครอบครัวอบอุ่น มีเรื่องได้หัวเราะตลกขบขัน เช่นเมื่อรถติดตายนานเป็นชั่วโมง เราอาจมีเกมเล่นกัน

"หลับตาเสีย" เธอออกคำสั่ง

"หลับทำไม?" ผมฉงน

"นา ... นะ..." เธอว่าพลางลากกระโถนจากหลังรถ วางลงบนที่วางเท้า ถกกระโปรงขึ้น รูดตัวลงไปใต้พวงมาลัย ผมทำตามคำสั่ง เขามือปิดตาแต่ถ่างนิ้วออก แอบชมเนียนเนื้อซึ่งไม่ใช่ของแปลกใหม่ ช่วงเชนนั่นอารมณ์วิปริตถูกกระตุ้นจนตื่นเต้น

"แน่... พิลึก คนขี่โกง" เธอค้อนเมื่อเสร็จกิจ ทุบไหล่ผมเสีย 2-3 ที แก้วขวย

(ครอบครัวกลางถนน. 2535 : 77)

เรื่อง พนักงานดีเด่นชื่อดวงใจ ผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาการจราจรติดขัดว่าหากคนในกรุงเทพฯ ต้องการหลีกเลี่ยงปัญหาการจราจรติดขัดก็ควรจะออกจากบ้านแต่เช้ามืดและกลับบ้านเวลาค่ำ เพราะเป็นช่วงเวลาเร่งด่วน เช่นข้อความ

การจรรยาอาจเป็นปัญหาสำหรับคนอื่นและครอบครัวอื่น แต่สำหรับดวงใจนั้นการเดินทางและการทำงาน กลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ทำให้ครอบครัวได้อยู่พร้อมกัน เธอโชคดีที่บริษัทยินยอมให้เธออาศัยโต๊ะทำงาน ห้องทำงาน ห้องน้ำบริษัทเป็นบ้านหลังที่สองในเมือง แม้เธอต้องแลกเปลี่ยนด้วยการเป็นผู้เปิดและปิดสำนักงาน ดูแลความเรียบร้อยและมีชั่วโมงทำงานที่ยาวนานกว่าพนักงานคนอื่น ดังนั้น เธอจึงไม่แปลกใจหากรางวัลพนักงานดีเด่นจะเป็นของเธอทุกปี จนกว่าชีวิตประจำวันของเธอจะเปลี่ยนไป หรือการจรรยาของกรุงเทพฯ จะดีขึ้น

(พนักงานดีเด่นชื่อดวงใจ. 2544 : 94)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาการจรรยาจัดขีด สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่ทำให้ผู้อ่านทราบถึงปัญหาการจรรยาจัดขีดในสังคมกรุงเทพฯ ที่ไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้ ซึ่งผู้เขียนได้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาว่าทำอย่างไรให้เป็นเหมือนบ้านที่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ในรถ หรือหากต้องการหลีกเลี่ยงก็ต้องออกจากบ้านแต่เช้ามืด และกลับบ้านค่ำ เพราะเป็นเวลาที่การจรรยายังไม่ติดขัด หากผู้อ่านที่เกี่ยวข้องกับปัญหารับทราบและจัดระบบการวางผังเมืองที่ดี รวมทั้งเพิ่มบริการรถขนส่งสาธารณะให้มากขึ้น ก็จะช่วยลดปัญหาการจรรยาลงได้

9. ด้านความเชื่อ

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านความเชื่อ 1 เรื่อง คือ

เรื่องเป็นไม่ได้ก็ลงมา ของ ไพโรจน์ บุญประกอบ ชุดจินตนาการไม่มีหมายเลข

เรื่อง เป็นไม่ได้ก็ลงมา ผู้เขียนเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับความเชื่อไว้ว่า ถึงแม้สังคมกรุงเทพฯ จะมีความเจริญทางการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ที่ทำให้คนในสังคมมีเหตุผลมากขึ้น แต่ก็ยังมีคนบางกลุ่มที่ยังคงเชื่อเรื่องผีสาปเทวดาอยู่ เช่นข้อความ

นิยายเรื่องเก่าๆ ของคนเลวในเครื่องแบบพรางพรางจากปากของป้าด้วยน้ำเสียงและสีหน้าที่บอกให้รู้ว่าเจ็บแค้นแทนพี่ชิต ป้าประณามวิธีการปาเถื่อน ด่าทอคนที่ลั่นกระสุนเด็ดชีวิตคนดีๆ ไม่เคยไปเบียดเบียนใครอย่างพี่ชิต แต่ลงท้ายปากก็โยนความรับผิดชอบในเหตุการณ์ทั้งหมดให้เทวดาอีกตามเคย

"ป้าละสงสัยจริงๆ ว่าท่านมัวทำอะไรของท่านอยู่ คนดีๆ ก็ปล่อยให้พวกเขาตัวร่วงแก๊งถึงตกหายตายจาก แล้วพวกมันก็ลอยนวลเหย้าฟ้าเหยียดินอยู่ได้ หรือท่านจะเปลี่ยนใจไปปกป้องรักษาคนชั่วเสียแล้ว ป้าไม่เข้าใจจริงๆ"

ผมไม่รู้จะบอกไปยังไงว่าที่จริงแล้วคนด้วยตนเองนั่นแหละที่จะต้องหาวิธีมาลงโทษพวกเขา
พวกนั้น

(เป็นไม่ได้ก็ลงมา. 2536 : 27)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาความเชื่อดังกล่าว สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่
สอนให้คนในสังคมไม่เชื่อในเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ เพราะกรุงเทพฯ มีความเจริญทางด้าน
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถพิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์อย่างมีเหตุผล

10. ด้านสิ่งแวดล้อม

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์
ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่
ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านสิ่งแวดล้อม 1 เรื่อง คือ

เรื่องกำแพง ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ ชุดผู้สืบทอด

เรื่อง กำแพง ของ ณัฐ ศาสตร์ส่องวิทย์ ผู้เขียนเสนอปัญหาแผ่นดินในกรุงเทพฯ หด
ตัว เนื่องจากการสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ทำให้น้ำใต้ดินลดลง และเกิดเป็นโพรงใต้ดิน ประกอบกับ
การเพิ่มน้ำหนักบนพื้นดินของกรุงเทพฯ ที่มากขึ้นจากการสร้างตึกสูง จำนวนรถยนต์ และผู้คน
เพิ่มขึ้นในกรุงเทพฯ ซึ่งผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาไว้ดังนี้

...มีวิธีการ ๒ - ๓ อย่างออกมาให้รัฐบาลเลือกละครับ เช่น ให้เลิกใช้น้ำบาดาลอย่างเด็ดขาด
เป็นครั้งสุดท้าย เพราะเคยห้ามใช้เด็ดขาดมาหลายครั้งแล้ว แต่วิธีนี้ทำไม่ได้เพราะพวกตึกสูงๆ นั้น
ไม่มีใครยอม แล้วจำนวนตึกสูงๆ ก็นับกันจนไม่ไหวคไม่ไหว ขนาดที่ว่าแม่บ้านในกรุงเทพฯ จะมา
ตากผ้านอกบ้านอย่างในสมัยก่อนไม่ได้อีกแล้ว ไม่ใช่ว่าอากาศจะเต็มไปด้วยฝุ่นสีดำเท่านั้น แต่ยังขาด
แสงแดดที่จะใช้ตากผ้าอีกด้วย ประชากรที่อยู่ในตึกสูงก็มีมากกว่าครึ่งหนึ่งของจำนวนผู้คนในกรุงเทพฯ
เข้าไปแล้ว หรือจะให้เลิกใช้รถส่วนตัว ในกรุงเทพฯ โดยการเนรเทศรถคนกรุงออกไปอยู่ต่างจังหวัดให้
หมดแล้วให้ใช้บริการรถไฟฟ้าหรือรถเมล์แทน วิธีกรนี้ไม่มีใครยอมทำ มาตราการสุดท้ายที่ต้องบังคับ
ให้ทำกันก็คือ การสร้างคอกล้อมกรุงเทพฯ เอาไว้เพื่อไม่ให้เติบโตอีกต่อไป รวมทั้งระงับโครงการ
ก่อสร้างที่กำลังจะเริ่มทั้งหลายทั้งปวงให้หมด

ลูกน้องอาจารย์หมยเสนอแนะว่า วิธีป้องกันกรุงเทพฯ ที่ดีที่สุดก็คือ จะต้องไม่มีการเพิ่มน้ำหนัก
บนกรุงเทพฯ อีกต่อไป พร้อมกับไม่ให้มีการดึงน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้เพิ่มขึ้น ในขณะที่เดียวกัน รัฐบาลจะต้อง
หาทางอัดน้ำลงไปใต้ดินให้มีอัตราเท่ากับปริมาณที่สูบน้ำขึ้นมาใช้ โอเคเดี๋ยวหลังนี้จะไม่เชยก็เชย แต่ไม่มีทาง

จริงๆ ครับที่จะไปบังคับเจ้าของตึกสูงพวกนั้นไม่ให้สูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้ สุดท้ายรัฐก็จัดเก็บค่าน้ำได้ ตึกจะไม่เท่าไรเหมือนเดิม แต่กลับต้องมาควักกระเป๋าเรื่องนี้ น้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่กรุงเทพฯ ไม่มีการปล่อยทิ้งปล่อยขวางอีกต่อไป มีแอ่งรับน้ำกระจายอยู่ทั่วกรุงเทพฯ สำหรับรวบรวมทั้งน้ำฝนและน้ำเสียจากท่อระบายน้ำ ป้อนเข้าสู่บ่อกำจัดน้ำเสียจากนั้นก็อัดลงสู่ใต้ดิน

ปัญหาเรื่องจำนวนตึกก็แก้ได้ ปัญหาเรื่องน้ำใต้ดินก็แก้ได้ แต่ปัญหานักออกที่ยังค้างอยู่ก็คือ จำนวนผู้คนที่เพิ่มขึ้นในกรุงเทพฯ นี่สิ จะแก้กันอย่างไร ลูกน้องอาจารย์หมยอีกนั่นแหละที่หาทางออกให้ โดยเสนอแนะให้จำกัดคนที่เข้าสู่กรุงเทพฯ ซะทั้งหมดเรื่อง สำหรับคนต่างชาตินั้นไม่มีปัญหาไม่ให้วีซ่าเพิ่มขึ้นเท่านั้นเอง เรียกว่ามีโควตาสำหรับแต่ละประเทศไปเลย แถมยังต้องสับหลักเวลากันเองด้วย รัฐฯ ยังอาจใช้โอกาสนี้ประกาศขึ้นค่าวีซ่าไปเลย จะได้มีเงินมาทดแทนส่วนที่ควรจะได้มากขึ้นจากนักท่องเที่ยว ไม่ต้องไปแคร์เรื่องนี้หรอก ยังไงพวกนั้นก็แย่งกันขอวีซ่ามาเที่ยวเมืองไทยอยู่แล้ว

(กำแพง. 2538 : 34-35)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาสิ่งแวดล้อม สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่เสนอแนวทางในการแก้ปัญหาแผ่นดินทรุดตัว เพราะผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ปัญหานี้ไว้ว่า ไม่ควรสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้และต้องหาทางอัดน้ำลงไปได้ดินให้มีปริมาณเท่ากับการนำขึ้นมาใช้ ไม่เพิ่มจำนวนตึกสูงในกรุงเทพฯ และลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวไปใช้บริการขนส่งมวลชน

11. ด้านศาสนา

จากการศึกษาเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรท์) ระหว่าง พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่ามีเรื่องที่ผู้เขียนเสนอปัญหาด้านศาสนา 1 เรื่อง คือ

เรื่องโลกีย นิพพาน ของ วินทร์ เลียววาริณ ชุดอาเพศกำสรวล

เรื่อง โลกีย นิพพาน ผู้เขียนกล่าวถึงพระสงฆ์ที่มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม โดยเสนอเรื่องคู่ขนานระหว่างห้องของหญิงบริการกับกฎของพระสงฆ์ว่ากฎของพระสงฆ์ประกอบไปด้วยวัตถุทางโลกมากมาย เช่น โทรศัพท์ วิดีโอ เครื่องเสียง ฯลฯ ซึ่งไม่น่าจะเป็นกฎของพระสงฆ์ ต่างจากหญิงบริการที่ภายในห้องมีเพียงของจำเป็นที่ใช้ในการประกอบอาชีพ ซึ่งน่าจะเป็นห้องหรือกฎของพระสงฆ์มากกว่า เช่น ข้อความ

ผมหยุดพูด มองดูสภาพรอบห้อง เป็นห้องขนาดสองเมตรคูณสองเมตรครึ่ง พอดี สำหรับอ่างอาบน้ำหนึ่งอ่าง เตี้ยๆ และโต๊ะเล็กๆ อย่างละตัว ขนาดของมันน่าจะเป็นกฎเล็กๆ สมณะสักหลังหนึ่ง ที่ซุกอยู่อย่างสงบเสงี่ยมใน ป่า...

ผมมองดูสิ่งของรอบห้อง ไทรทัศน์สีโซนี ขนาดสามสิบสี่นิ้วกับเครื่องเล่นวีดีโอเทปเจวีซี ซุกตัว อยู่ที่มุมห้อง แอมป์ลิ ฟลายเออร์ ยามาฮา กับ เครื่องเล่นคอมแพ็คดิสก์ แนนด เลียบกลางระหว่าง กระถางธูปอย่างไม้ขัดเงิน ลำโพงเบสสองตัววาง ขนาบพระพุทธรูป วูฟเฟอร์ เจบีแอล เบียดตัว อยู่หลังโต๊ะบูชา เครื่องปรับอากาศวางคู่กันกับเครื่อง ฟอกอากาศ เส้าอากาศเคเบิลทีวีตั้งตระหง่านอยู่ บนหลังคาภาฏิก และที่ลานข้างนอกรถเก๋ง วอลโว่ 740 จี.แอล. หมอบอยู่นิ่งสนิท ใต้ชายถ่อะ ที่นี่ น่าจะเป็นห้องหยาบในเลาจน์ชั้นหนึ่งที่ซุกตัวอยู่ในมุมมืด มุมหนึ่งของกรุงเทพฯ มากกว่าจะเป็นกฎปฏิบัติธรรม ของพระอาจารย์มีชื่อ

(โลกีย์-นิพพาน. 2546 : 22-23)

เรื่องสั้นที่นักเขียนเสนอปัญหาศาสนาเรื่องนี้ สะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่เสนอให้ ผู้อ่านเห็นพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์บางส่วน ทำให้คนเสื่อมศรัทธาในศาสนา

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง ผู้วิจัยได้ศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ และบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม สรุปได้ดังต่อไปนี้

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ

จากการศึกษาผู้วิจัยพบภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ รวม 12 ด้าน คือ

1. ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม

พบภาพสะท้อนด้านจริยธรรมของคนในสังคมกรุงเทพฯ 7 ลักษณะ คือ

- 1.1 ความเห็นแก่ได้
- 1.2 ความไร้น้ำใจ
- 1.3 การเอาตัวรอดเอาเปรียบ
- 1.4 การขาดความกตัญญู
- 1.5 การขาดความซื่อสัตย์
- 1.6 ความละอายและเกรงกลัวต่อบาป
- 1.7 การยึดมั่นอุดมคติในการทำงาน

2. ภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี

พบภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี 5 ลักษณะ คือ

- 2.1 เทคโนโลยีด้านการแพทย์ มีการทำศัลยกรรมความงาม การทำเด็กหลอดแก้ว และการใช้อุปกรณ์การแพทย์ที่ทันสมัยในการตรวจรักษา
- 2.2 เทคโนโลยีด้านการสื่อสาร มีการติดต่อสื่อสารที่ทันสมัยผ่านระบบดาวเทียมและระบบอินเทอร์เน็ต

- 2.3 เทคโนโลยีด้านคอมพิวเตอร์ มีการนำคอมพิวเตอร์มาใช้งานช่วยผ่อนแรงงานมนุษย์ ช่วยจดจำข้อมูล ประมวลผลงาน และประยุกต์โปรแกรมต่างๆ เพื่อใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพ
- 2.4 เทคโนโลยีด้านการคมนาคม ผู้เขียนเสนอความคิดเกี่ยวกับการเปิดให้บริการรถไฟฟ้าและรถไฟฟ้าใต้ดิน จะสะดวกรวดเร็วกว่าการใช้รถบนถนน
- 2.5 ปัญหาเทคโนโลยี พบ 2 ลักษณะ คือ
 - 2.5.1 เทคโนโลยีทำให้คนละเลยการใช้ความคิดและความจำ เพราะเทคโนโลยีสมัยใหม่มีระบบจดจำข้อมูล และประมวลผลได้แม่นยำ
 - 2.5.2 เทคโนโลยีทำให้คนตกงาน เพราะการนำเทคโนโลยีสมัยใหม่เข้ามาใช้แทนแรงงานมนุษย์ ทำให้แรงงานมนุษย์ด้อยความสำคัญลง

3. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

- พบภาพสะท้อนด้านค่านิยม 5 ค่านิยม คือ
- 3.1 การตัดสินคนจากบุคลิกภายนอก เป็นการตัดสินคนว่าดีหรือไม่ดีจากรูปร่างหน้าตา การแต่งกาย และการประกอบอาชีพ
 - 3.2 การบริโภควัตถุหรือราคาแพง ซื้อสินค้าราคาแพงแต่ใช้งานไม่คุ้มค่าซื้อเพื่อแสดงฐานะ
 - 3.3 การเลือกบริโภคสินค้าที่องค์ประกอบภายนอกของสินค้า เป็นการเลือกบริโภคสินค้าที่มียี่ห้อเป็นที่นิยม ราคาแพง มีรางวัลรับประกันคุณภาพ และมีหีบห่อบรรจุภัณฑ์ สวยงามน่าใช้
 - 3.4 การรักษานวลสงวนตัวของผู้หญิง ไม่ปล่อยตัวให้ถูกล่วงเกินทางสู่สาวจากเพศตรงข้าม
 - 3.5 การนิยมความสวยงามตามแบบตะวันตก ทั้งรูปร่างหน้าตาและการแต่งกายตามแฟชั่น

4. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว

- พบภาพสะท้อนด้านครอบครัว 5 ลักษณะ คือ
- 4.1 คู่สมรสมีทัศนคติไม่ตรงกัน
 - 4.2 การนอกใจคู่สมรส
 - 4.3 เด็กขาดความอบอุ่นในครอบครัว

4.4 การเลี้ยงดูบุตรอย่างผิดวิธี

4.5 หัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ

5. ภาพสะท้อนด้านอาชญากรรม

พบภาพสะท้อนด้านอาชญากรรม 3 อย่าง คือ

5.1 การจี้ปล้น

5.2 การล้วงละเมิดทางเพศ

5.3 การขโมยเด็ก

6. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

พบภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ 4 ลักษณะ คือ

6.1 ค่าครองชีพสูง

6.2 การเกิดอาชีพใหม่

6.3 ปัญหาคนตกงาน

6.4 ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำ

7. ภาพสะท้อนด้านการขายบริการทางเพศ

พบภาพสะท้อนการขายบริการทางเพศมีทั้งเพศหญิง และเพศชาย มาจากหลายสาขาอาชีพโดยเฉพาะนักศึกษาซึ่งทำด้วยความสมัครใจ เพราะต้องการเงินไปตอบสนองความต้องการทางวัตถุ

8. ภาพสะท้อนด้านการจราจรติดขัด

พบภาพสะท้อนการจราจรติดขัดในกรุงเทพฯ มาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ การเพิ่มจำนวนรถยนต์บนถนน และการตัดถนนโดยขาดการวางแผนผังเมืองที่ดี

9. ภาพสะท้อนด้านการเมือง

พบภาพสะท้อนว่าการปกครองของประเทศไทยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

10. ภาพสะท้อนด้านสิ่งแวดล้อม

พบภาพสะท้อนปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในกรุงเทพฯ เนื่องมาจากการสูบน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้และเพิ่มน้ำหนักบนพื้นดินมากเกินไป และควันพิษจากโรงไฟฟ้า

11. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ

พบภาพสะท้อนด้านความเชื่อ 2 ลักษณะ คือ

11.1 ความเชื่อเรื่องผีสาปเทวดา คนในสังคมกรุงเทพฯ บางส่วนยังมีความเชื่อเกี่ยวกับผีสาปเทวดาที่สามารถให้คุณและลงโทษมนุษย์ได้

11.2 ความเชื่อเรื่องเครื่องรางของขลัง เชื่อว่าเครื่องรางของขลังมีอิทธิฤทธิ์ช่วยให้แคล้วคลาด ปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ได้

12. ภาพสะท้อนด้านศาสนา

พบภาพสะท้อนพระสงฆ์มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ปลุกเสกเครื่องรางของขลังและใบหوى เพื่อให้คนมาบริจาคเงินและเครื่องอำนวยความสะดวก

บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

จากการศึกษาบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม โดยเน้นการศึกษาผลกระทบต่อความคิดและทัศนคติของผู้อ่าน ซึ่งใช้แนวคิดของผู้เขียนเป็นหลักในการศึกษา ผู้วิจัยพบว่า

เรื่องสั้นมีบทบาทในการเสนอปัญหาให้ผู้่านรับทราบ 11 ด้าน คือ ด้านจริยธรรม ด้านครอบครัว ด้านการดำเนินชีวิต ด้านค่านิยม ด้านเศรษฐกิจ ด้านอาชญากรรม ด้านการเมือง ด้านการจราจร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อ และด้านศาสนา อีกทั้งเรื่องสั้นบางเรื่องยังเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วย หากผู้อ่านเกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านั้นก็สามารถนำแนวทางที่ผู้เขียนเสนอไว้ไปใช้เป็นทางเลือกในการแก้ปัญหาต่อไปได้

อภิปรายผล

ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ

จากการศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 จำนวน 58 เรื่อง พบว่า เรื่องสั้นได้สะท้อนภาพสังคมกรุงเทพฯ ในด้านต่างๆ 12 ด้าน คือ ด้านจริยธรรม

ด้านเทคโนโลยี ด้านค่านิยม ด้านครอบครัว ด้านอาชญากรรม ด้านเศรษฐกิจ ด้านการขาย
บริการทางเพศ ด้านการจราจร ด้านการเมือง ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อ และด้านศาสนา
ซึ่งอภิปรายได้ดังนี้

1. ภาพสะท้อนด้านจริยธรรม

การที่คนในสังคมกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น เนื่องจากในสังคมมีการแข่งขันกัน
สูง ทำให้ไม่มีใครสนใจใคร ต่างนึกถึงแต่ผลประโยชน์ของตัวเองเป็นหลัก จึงทำให้คนในสังคม
เห็นแก่ได้ ไร้หัวใจ เอาเปรียบ เอาเปรียบ ขาดความกตัญญู ขาดความซื่อสัตย์ แต่ยังมีคนในสังคม
บางกลุ่มที่ยังมีจริยธรรมที่ดี คือมีความละเอียดและเกรงกลัวต่อบาป และยึดอุดมคติในการทำงาน
ซึ่งคนในสังคมกลุ่มนี้จะอยู่ในสังคมได้ยากเพราะยึดมั่นในอุดมคติมากเกินไป

2. ภาพสะท้อนด้านเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการดำเนินชีวิตของคนในสังคมกรุงเทพฯ ทั้งด้านการ
แพทย์ การสื่อสาร คอมพิวเตอร์ และการคมนาคม ซึ่งการพัฒนาเทคโนโลยีในด้านต่างๆ เหล่านี้
ทำให้คนในสังคมมีความสะดวกสบายมากขึ้น แต่หากใช้เทคโนโลยีมากเกินไปจะทำให้ละเลยการ
ใช้ความคิด ความจำ และการทำงานด้วยแรงงานของมนุษย์อาจถูกแทนที่ด้วยเทคโนโลยีที่ทันสมัย

3. ภาพสะท้อนด้านค่านิยม

การรับเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาเพื่อพัฒนาประเทศให้เป็นประเทศอุตสาหกรรมใหม่
ประเทศไทยไม่ได้รับเทคโนโลยีจากต่างชาติเข้ามาใช้เพียงอย่างเดียว แต่ยังรับค่านิยมจากต่างชาติ
เข้ามาด้วย ซึ่งค่านิยมบางอย่างที่รับเข้ามาแล้วคนในสังคมนำมาใช้อย่างผิดๆ ทำให้เกิดค่านิยมที่
ผิดๆ ขึ้นเช่น การตัดสินคนจากบุคลิกภายนอก เช่น รูปร่างหน้าตา การแต่งกาย และการ
ประกอบอาชีพ การยึดติดกับวัตถุนิยม เลือกบริโภคสินค้าที่มีชื่อเสียงและมีราคาแพงเพื่อแสดง
ฐานะทางการเงิน นิยมการมีรูปร่างหน้าตาแบบชาวตะวันตกกว่าสวยงาม ซึ่งค่านิยมต่างๆ เหล่านี้
เข้ามาทำให้ค่านิยมที่ดั้งเดิมของไทย เช่น ความมีน้ำใจต่อชาวต่างชาติ และรอยยิ้มที่ได้ชื่อว่ายิ้ม
สยามมีน้อยลง

4. ภาพสะท้อนด้านครอบครัว

การที่คนในสังคมมุ่งทำงานเพื่อหารายได้ให้ครอบครัวจนบางครั้งขาดความเอาใจใส่ต่อครอบครัว ทำให้เกิดปัญหาต่างๆ ขึ้น เช่น คู่สมรสมีทัศนคติไม่ตรงกัน การนอกใจคู่สมรส และหัวหน้าครอบครัวขาดความรับผิดชอบ ปัญหาเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ครอบครัวหย่าร้าง ส่งผลให้เด็กขาดความอบอุ่นและมีพฤติกรรมก้าวร้าว โกหกหลอกลวงพ่อแม่ อีกทั้งเมื่อพ่อแม่ ไม่มีเวลาให้ลูกและชดเชยให้ด้วยการตามใจ ก็จะทำให้เด็กเป็นคนเอาแต่ใจตนเอง

5. ภาพสะท้อนด้านอาชญากรรม

ปัญหาอาชญากรรมที่เกิดในสังคมกรุงเทพฯ เนื่องจากการดำเนินชีวิตในสังคมกรุงเทพฯ มีค่าครองชีพสูง และมีการแข่งขันกันสูง ทำให้คนในสังคมขาดจริยธรรมเพิ่มขึ้น สามารถทำผิดศีลธรรม จริยธรรม เพื่อความอยู่รอดของตนเอง จึงเกิดการจี้ปล้น การล้วงละเมิดทางเพศ และการขโมยเด็ก ซึ่งอาชญากรรมดังกล่าวมีความรุนแรงเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นความไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของคนในสังคมกรุงเทพฯ

6. ภาพสะท้อนด้านเศรษฐกิจ

กรุงเทพฯ เป็นเมืองที่มีค่าครองชีพสูง และผลจากปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้เกิดอาชีพใหม่ในสังคม คือการเปิดท้ายขายของและเป็นพนักงานส่งสินค้า เนื่องจากผู้ประกอบการต้องปรับกลวิธีการขายให้เข้าถึงลูกค้ามากขึ้นโดยการส่งสินค้าทางโทรศัพท์และบริการส่งสินค้าถึงที่ ถึงแม้ว่าจะมีอาชีพใหม่เกิดขึ้น แต่ปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำทำให้หน่วยงานภาครัฐและเอกชนต้องลดค่าใช้จ่ายขององค์กรจึงมีการลดเงินเดือนพนักงานและปลดพนักงาน บางส่วนออก ทำให้เกิดปัญหาคนตกงานเพิ่มขึ้น

7. ภาพสะท้อนด้านการขายบริการทางเพศ

การขายบริการทางเพศแต่เดิมส่วนใหญ่จะเป็นหญิงต่างจังหวัดที่มีการศึกษาน้อย ถูกล่อลวงมาขายบริการ ปัจจุบันการขายบริการทางเพศไม่ได้ถูกล่อลวงแต่มาจากความสมัครใจ ส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีการศึกษาดี และมาจากหลายสาขาอาชีพในสังคม โดยเฉพาะนักศึกษาที่ต้องการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการทางวัตถุ การขายบริการในสังคมปัจจุบันมิได้มีเพียงผู้หญิงเท่านั้น ผู้ชายก็มีการประกอบอาชีพขายบริการทางเพศเช่นกัน ทั้งนี้แสดงให้เห็นว่าคนในสังคมกรุงเทพฯ ให้ความสำคัญกับวัตถุเพื่อแสดงฐานะและยอมทำทุกอย่างเพื่อให้ได้เงินมาตอบสนองวัตถุ

8. ภาพสะท้อนด้านการจราจรติดขัด

ปัญหาการจราจรติดขัดในกรุงเทพฯ มาจากสาเหตุ 2 ประการ คือ จำนวนรถยนต์ที่เพิ่มขึ้นบนถนนเพราะคนในสังคมซื้อรถเพื่อความสะดวกสบายส่วนตัวในการเดินทางและการตัดถนนเพิ่มขึ้นโดยขาดการวางผังเมืองที่ดี นอกจากสาเหตุ 2 ประการดังกล่าวแล้ว หากผู้ขับขี่ขาดระเบียบวินัย และไม่ประพฤติปฏิบัติตามกฎหมายจราจรก็ทำให้การจราจรติดขัดได้เช่นกัน

9. ภาพสะท้อนด้านการเมือง

รัฐบาลยังใช้อำนาจเผด็จการแอบแฝงอยู่ในการปกครองประเทศ โดยที่ประชาชนไม่รู้ตัว ประกอบกับชนชั้นผู้ถูกปกครองยังไม่เข้าใจถึงสิทธิของตนเองในระบบประชาธิปไตย จึงทำให้การปกครองของประเทศในระบบประชาธิปไตยยังไม่เป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

10. ภาพสะท้อนด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อม พบปัญหาสิ่งแวดล้อม 2 ประการ คือปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในเมืองกรุงเทพฯ เนื่องจากตึกสูงสูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้เพื่อลดจำนวนการใช้น้ำประปาจนเกิดเป็นโพรงใต้ดิน ประกอบกับการเพิ่มน้ำหนักรบนพื้นดินของกรุงเทพฯ ที่มาขึ้นจากการสร้างตึกสูง จำนวนรถยนต์ และผู้คนเพิ่มขึ้นในกรุงเทพฯ อีกประการหนึ่ง คือปัญหาอากาศเป็นพิษที่เกิดจากโรงไฟฟ้าที่เพิ่มขึ้นเพราะคนในกรุงเทพฯ มีความต้องการใช้ไฟฟ้าเพิ่มขึ้น โรงไฟฟ้าไม่ติดตั้งเครื่องกรองสารพิษก่อนจะปล่อยออกสู่อากาศ ทำให้สารพิษปนเปื้อนอยู่ในอากาศ และเป็นอันตรายต่อผู้ที่พักอาศัยในบริเวณใกล้เคียงกับโรงไฟฟ้า

11. ภาพสะท้อนด้านความเชื่อ

ความเจริญทางเทคโนโลยีต่างๆ เข้ามาทำให้คนในสังคมส่วนใหญ่แม้มีวิธีคิดเป็นวิทยาศาสตร์ซึ่งพิสูจน์ได้ แต่ก็ยังมีคนส่วนหนึ่งที่ยังคงมีความเชื่อในเรื่องผีสังเทวดา อำนาจเร้นลับที่พิสูจน์ไม่ได้ เพราะความเชื่อเป็นสิ่งยึดเหนี่ยวทางจิตใจอย่างหนึ่งที่ทำให้คนในสังคมอยากทำความดี ด้วยเชื่อว่าผีสังเทวดา และอำนาจเร้นลับ สามารถให้คุณกับคนดี และลงโทษคนทำชั่วได้

12. ภาพสะท้อนด้านศาสนา

การที่พระสงฆ์บางส่วนมีพฤติกรรมไม่เหมาะสมใช้ความเชื่อถือ ศรัทธา ของคนในสังคมมาเป็นประโยชน์แต่ตนเพื่อสะสมวัตถุทางโลก และไปห่วยให้คนเล่นหวยซึ่งเป็นการส่งเสริม

ให้คนติดการพนันกันมากขึ้น เพราะสภาพสังคมวัตถุนิยม ทำให้พระสงฆ์บางส่วนยึดติดกับวัตถุที่อำนวยความสะดวกสบาย จึงใช้ความเชื่อถือ ศรัทธา ของคนในสังคมเป็นช่องทางหาเงินมาตอบสนองความต้องการนั้น

บทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม

บทบาทของเรื่องสั้นที่ผู้เขียนเสนอปัญหาให้ผู้อ่านรับทราบในด้านต่างๆ รวม 11 ด้าน คือ ด้านจริยธรรม ด้านครอบครัว ด้านการดำเนินชีวิต ด้านค่านิยม ด้านเศรษฐกิจ ด้านอาชญากรรม ด้านการเมือง ด้านการจราจร ด้านสิ่งแวดล้อม ด้านความเชื่อ และด้านศาสนา อีกทั้งเรื่องสั้นบางเรื่องผู้เขียนยังเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาได้ด้วย ซึ่งสะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่กระตุ้นให้ผู้อ่านที่เกี่ยวข้องกับปัญหาเหล่านั้นได้ตระหนักถึงความรับผิดชอบที่มีต่อสังคมและเห็นแนวทางในการแก้ปัญหาของสังคมต่อไป

1. ด้านจริยธรรม

ผู้เขียนเสนอปัญหาจริยธรรมต่อผู้อ่าน เป็นการสะท้อนบทบาทของเรื่องสั้นที่ ทำให้ผู้อ่านได้ทราบว่าคนในสังคมกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น และกระตุ้นจิตสำนึกของผู้อ่านเกี่ยวกับปัญหาจริยธรรมของคนในสังคม เพราะสังคมกรุงเทพฯ มีการแข่งขันกันสูง คนในสังคมคิดถึงผลประโยชน์ของตนมากกว่าผู้อื่น จึงทำให้เกิดปัญหาสังคมมากขึ้น หากผู้อ่านที่เกี่ยวข้องรับทราบปัญหาและช่วยปลูกฝังจริยธรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวให้แก่เยาวชน ก็จะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

2. ด้านครอบครัว

ผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาคครอบครัวไว้ว่าเมื่อสามีภรรยาเกิดความไม่เข้าใจกันแต่ร่วมพูดคุย ปรับความเข้าใจ และแก้ปัญหาร่วมกันก็จะทำให้อครอบครัวมีความอบอุ่น และการที่ พ่อ แม่ ลูก มีการพูดคุย ปรึกษาปัญหาร่วมกัน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในครอบครัวจะทำให้เด็กได้รับความอบอุ่นจากครอบครัว และไม่เรียกร้องความสนใจจากพ่อ แม่ ในทางที่ผิด ปัญหาสังคมอื่นๆ ก็จะเกิดน้อยลง

3. ด้านการดำเนินชีวิต

ผู้เขียนเสนอปัญหาการดำเนินชีวิตของคนในสังคม ซึ่งสะท้อนให้เห็นบทบาทของเรื่องสั้นที่มีต่อสังคม 6 ประการ คือ

- 3.1 ตระหนักถึงอันตรายของโรคเอดส์ที่เป็นแล้วรักษาไม่หาย และในอนาคตหากมีการแพร่กระจายของโรคเอดส์เพิ่มมากขึ้น อาจทำให้ความรักของหนุ่มสาวต้องเปลี่ยนแปลงไป เช่นเดียวกับตัวละครในเรื่องความรักของชายหนุ่ม
- 3.2 เลือกใช้เทคโนโลยีเท่าที่จำเป็น เพราะเทคโนโลยีที่ทันสมัยช่วยบันทึกความจำและประมวลผลความคิดได้ หากใช้มากเกินไปจะทำให้ขาดความจำ และละเลยการใช้ความคิด
- 3.3 ในช่วงเวลาที่เกิดปัญหาอย่างวิกฤต หากมองปัญหาอย่างมีสติก็สามารถเปลี่ยนวิกฤตให้เป็นโอกาสได้
- 3.4 การดำเนินชีวิตในสังคมกรุงเทพฯ น่าเบื่อ เพราะตั้งแต่ตื่นนอนจนกระทั่งเข้านอนต้องพบกับสิ่งต่างๆ ที่ซ้ำกันทุกวัน บางครั้งทำให้เครียดและดำเนินชีวิตอย่างไรจุดมุ่งหมาย ผู้เขียนเสนอแนวคิดว่าการกลับไปหาครอบครัว เพื่อพูดคุยปรับทุกข์ อาจช่วยลดความเครียดลงได้
- 3.5 การดำเนินชีวิตของคนในสังคมต้องรู้จักเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง
- 3.6 การดำเนินชีวิตของคนในสังคมเหมือนตัวละครในวรรณกรรม

การที่ผู้เขียนเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินชีวิตของคนในสังคมเหมือนตัวละครในวรรณกรรมที่แต่ละคนต้องมีจุดมุ่งหมายในการดำเนินชีวิต เมื่อเกิดปัญหาบางครั้งอาจเครียดแต่ต้องเรียนรู้และแก้ปัญหาด้วยตนเอง หากมองปัญหาอย่างมีสติก็อาจเปลี่ยนปัญหาให้เป็นโอกาสในการทำงานได้

ปัจจุบันการทำงานของมนุษย์มีเทคโนโลยีที่ทันสมัยต่างๆ มาช่วยผ่อนแรงงานมากขึ้น แต่การใช้เทคโนโลยีควรเลือกใช้เท่าที่จำเป็น เพราะหากใช้มากเกินไปจะทำให้ละเลยการใช้ความคิดและความจำ ในขณะที่เทคโนโลยีมีความเจริญก้าวหน้า มีความเจริญทางการแพทย์แต่ก็ยังเกิดโรคหลายโรคที่ไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้ เช่น โรคเอดส์ โรคมะเร็ง คนในสังคมจึงต้องหาวิธีการป้องกันตนเองให้ห่างไกลจากโรคเหล่านี้

4. ด้านค่านิยม

ผู้เขียนกระตุ้นให้ผู้อ่านไม่ลืมหาค่านิยมที่ดีงามของประเทศไทย เนื่องจากประเทศไทยรับค่านิยมจากต่างชาติตามสื่อต่างๆ มาใช้มาก เกิดค่านิยมวัตถุนิยมวัตถุนิยมของคนว่าดีหรือชั่วสวยหรือไม่สวย เพียงภาพที่เห็นภายนอก นิยมของแปลกใหม่ซึ่งการรับค่านิยมจากต่างชาติเข้ามาใช้มาก บางครั้งอาจทำให้คนไทยลืมหาค่านิยมที่ดีงามของตน

5. ด้านเศรษฐกิจ

ผู้เขียนเสนอสภาพเศรษฐกิจของคนในสังคมกรุงเทพฯ ที่มีค่าครองชีพสูงทำให้คนในกรุงเทพฯ มีการแข่งขันกันสูง เมื่อเกิดปัญหาเศรษฐกิจตกต่ำส่งผลให้คนในสังคมบางส่วนตกงาน และบางส่วนถูกลดเงินเดือน ในขณะที่รายจ่ายยังมีเท่าเดิม จึงเกิดความไม่มั่นใจในการทำงาน เพราะไม่รู้ว่าจะถูกปลดออกเมื่อใด เป็นการแสดงบทบาทให้ผู้อ่านตระหนักถึงคุณค่าของการทำงาน เพราะในภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ เมื่อตกงานแล้วจะหางานใหม่ได้ยาก และสภาพเศรษฐกิจเช่นนี้ยังบีบคั้นให้ผู้ที่มีรายได้น้อย ต้องเลือกประกอบอาชีพที่เป็นปัญหากับสังคม เช่นอาชีพขายบริการทางเพศ

6. ด้านอาชญากรรม

ผู้เขียนสะท้อนบทบาทของเรื่องสั้นให้ผู้อ่านรู้จักระมัดระวังตนเองให้พ้นจากอาชญากรรม เพราะคนในสังคมกรุงเทพฯ ขาดจริยธรรมมากขึ้น และการดำเนินชีวิตในสังคมมีความยากลำบาก เนื่องจากมีการแข่งขันกันสูง อีกทั้งเมืองกรุงเทพฯ มีค่าครองชีพสูง จึงมีการก่ออาชญากรรมหลายรูปแบบและเกิดกับคนทุกเพศ ทุกวัย

7. ด้านการเมือง

การที่จะทำให้การปกครองในระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทยเป็นประชาธิปไตยอย่างแท้จริง ประชาชนควรตระหนักในสิทธิเสรีภาพของตนเองให้มากขึ้น ต้องต่อต้านและสร้างบทลงโทษสำหรับรัฐบาลที่ปกครองแบบเผด็จการแอบแฝง ที่ใช้อำนาจในการออกคำสั่ง

8. ด้านการจราจร

การอยู่ในสังคมกรุงเทพฯ ต้องพบกับปัญหาการจราจรติดขัดทุกวัน เมื่อหลีกเลี่ยงไม่ได้ ผู้เขียนได้เสนอแนวทางว่าทำรถให้เป็นเหมือนบ้านที่สามารถทำกิจกรรมต่างๆ ได้ในรถ หรือหากต้องการหลีกเลี่ยงก็ต้องออกจากบ้านแต่เช้ามืด และกลับบ้านค่ำ เพราะเป็นเวลาที่การจราจรยังไม่ติดขัด

9. ด้านความเชื่อ

ผู้เขียนสอนให้คนในสังคมไม่เชื่อในเรื่องที่ไม่สามารถพิสูจน์ได้ เพราะกรุงเทพฯ มีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่สามารถพิสูจน์สิ่งต่างๆ ด้วยหลักการทางวิทยาศาสตร์อย่างมีเหตุผล

10. ด้านสิ่งแวดล้อม

ผู้เขียนเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาแผ่นดินทรุดตัวในกรุงเทพฯ คือ ไม่สูบน้ำบาดาลขึ้นมาใช้และต้องหาทางอัดน้ำลงไปใต้ดินให้มีปริมาณเท่ากับการนำขึ้นมาใช้ ไม่เพิ่มจำนวนตึกสูงในกรุงเทพฯ และลดการใช้รถยนต์ส่วนตัวไปใช้บริการขนส่งมวลชน

11. ด้านศาสนา

พฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระสงฆ์ ทำให้คนในสังคมรังเกียจ และเสื่อมศรัทธาในศาสนา ผู้เกี่ยวข้องจึงควรตระหนักถึงปัญหา และควรหาทางปกป้องพระศาสนา โดยช่วยกันสอดส่องและขจัดพระสงฆ์ที่ประพฤติไม่เหมาะสมให้หมดไป

การศึกษาวิเคราะห์ภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่ที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้มองเห็นภาพสังคมกรุงเทพฯ ในช่วงปี พ.ศ. 2536 – 2545 และเวลาใกล้เคียงได้ชัดเจนยิ่งขึ้น ทั้งยังสามารถนำสาระที่ผู้เขียนเสนอไว้ในเรื่องสั้นไปเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตได้อีกด้วย

ข้อเสนอแนะ

การศึกษาภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่ที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) ระหว่างปี พ.ศ. 2536-2545 เป็นการศึกษาภาพสะท้อนโดยเน้นเฉพาะสังคมกรุงเทพฯ จากเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์) เพียงอย่างเดียว ซึ่งยังมีประเด็นอื่นที่ผู้สนใจอาจศึกษาเพิ่มเติมได้ เช่น

1. ศึกษาเปรียบเทียบภาพสะท้อนสังคมกรุงเทพฯ กับสังคมต่างจังหวัด
2. ศึกษาพัฒนาการของเรื่องสั้นที่เข้ารอบสุดท้ายของการประกวดชิงรางวัลวรรณกรรมสร้างสรรค์ยอดเยี่ยมแห่งอาเซียน (ซีไรต์)

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมล โพธิเย็น. (2540). *การวิเคราะห์ทัศนคติเชิงทุนนิยมในเรื่องสั้น และนวนิยายของ วิมล ไทรนิ่มนวล*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โกศล วงศ์สวรรค์ สุธีลา ตุลยะเสถียร และสถิต วงศ์สวรรค์. (2537). *ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- จันทนา วงษ์วิจารณ์. (2541). *วิเคราะห์เรื่องสั้นรางวัลดีเด่นของคณะกรรมการพัฒนาหนังสือแห่งชาติในช่วง พ.ศ. 2533-2539*. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร. ถ่ายเอกสาร.
- เจตนา นาควัชร. (2539). *แนวทางการประเมินคุณค่าวรรณคดีในวรรณคดีวิจารณ์ เยอรมัน ฝรั่งเศส และอังกฤษ-อเมริกัน ในศตวรรษที่ 20*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- โชคชัย บัณฑิตศิลปะศักดิ์. (2545,มกราคม-มีนาคม). ภาพสะท้อนสังคมไทยจากเรื่องสั้นใน นิตยสาร "ซอการะเกด". *รวมคำแห่ง*. 19(1) : 106-113.
- เดโช สนวนานนท์. (2545). *พจนานุกรมศัพท์การเมือง*. กรุงเทพฯ : หน้าต่างสู่โลกกว้าง.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. (2542). *นวนิยายกับสังคมไทย (2475-2500)*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โครงการตำราคณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ บุตรตัน. (2537,21 มกราคม). ดึกะฟ้า. *มติชนสุดสัปดาห์*. 14(700) : 28.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2543). *เอกสารประกอบคำสอนวิชา สค 321 ปัญหาสังคม*. กรุงเทพฯ : ภาควิชาสังคมวิทยา คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ธเนศ เวศร์ภาดา. (2542,16-22 กันยายน). "ผมไม่รู้ ผมจึงเขียน" คำประกาศกระบวนการสร้างงานเขียนของ วินทร์ เลียววาริณ. *เนชั่น สุดสัปดาห์*. 8(380) : 60-61.
- นพมาศ อินตะสอน. (2536,20-26 สิงหาคม). "ศิลา โคมฉาย" เจ้าของซีไรต์ปี 2536. *เนชั่น สุดสัปดาห์*. 2(63) : 80.
- นิรันดร์กิต์ บุญจันทร์. (2539,9-15 สิงหาคม). "กนกพงศ์ สงสมพันธุ์" กับบทบันทึกแห่งยุคสมัยใหม่ "แผ่นดินอื่น". *เนชั่น สุดสัปดาห์*. 5(218) : 44-45.
- บุญยืน ชัยสุโรจน์. (2532). *ระบบเศรษฐกิจไทย*. กรุงเทพฯ : ดันอ้อ.
- เบญจพร ปัญญาองค์. (2541,มกราคม-ธันวาคม). *ครอบครัวหย่าร้าง*. ศูนย์สุขวิทยาจิต. 2 : 36-41.

- ประกาศรี สีนอ้าไฟ. (2535). *พื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรม*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปิ่นท. (2545, 7-13 ตุลาคม). "ซีไรท์" ในสายธารแห่งการเปลี่ยนแปลง". *มติชน สุดสัปดาห์* 22(1155) : 68.
- พิเชษฐ คงโต. (2546). *แนวความคิดและภาพสะท้อนสังคมในเรื่องสั้นของประชาคม ลุนาชัย : การศึกษาเชิงวิเคราะห์*. ปริญญาโท กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- ไพโรจน์ นรชาติดำรงวิทย์. (2533). *วิเคราะห์ความเชื่อในเรื่องพระอภัยมณี*. กศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ไพลิน รุ่งรัตน์. (2523, ตุลาคม). ลักษณะสามแบบของงานวรรณกรรม. *โลกหนังสือ*. 4(1) : 20-29.
- ไพลิน รุ่งรัตน์. (2530, 4-10 ตุลาคม). วรรณกรรมพินิจ. *สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์*. 34(16) : 36-38.
- มนุษย์เศรษฐกิจวิถีชีวิตใหม่ในกรุงเทพฯ. (2535, กรกฎาคม). *สยามอารยะ*. 1(1) : 40-43.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542*. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์พับลิเคชั่นส์.
- ลำดวน ศรีมณี. (ม.ป.ป.). *จริยธรรมและจริยศาสตร์ตะวันออก*. ส่วนสังคมศาสตร์และทั่วไป กองบังคับการวิชาการโรงเรียนนายร้อยตำรวจ : 1-10.
- วรรณา เจียมศรีพงษ์. (2528). *การเมืองเบื้องต้น*. พิมพ์ครั้งที่ 3. พิษณุโลก : แผนกเอกสารและการพิมพ์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก.
- วันดี สันติภูมิเมธี. (2545, มีนาคม). *พื้นที่กรุงเทพฯ*. *สารคดี*. 18(205) : 149-164.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. (2531). *วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์*. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- วิภา กงกะนันทน์. (2533). *วรรณคดีศึกษา*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- สมเกียรติ คู่ทวีกุล. (2539). *ครอบครัวกลางถนน : จินตนาการที่หนีไม่พ้นตัวตนของ* ศิลา โคมฉาย. ใน *รวมบทความทางวิชาการและบทความวิจารณ์วรรณกรรม*. หน้า 101-109. กรุงเทพฯ : ภาควิชาภาษาไทยและภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2537). *การสำรวจทัศนคติต่อภาวะทางสังคมในเขตเมือง ปี พ.ศ. 2537*. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สำนักวิจัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. (2541). รายงานวิจัย คุณภาพชีวิตของคนใน กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ : ทิพนตรการพิมพ์.
- สุมนา ประสิทธิ์พันธ์. (2541). การศึกษานันทนาการด้านสันทนาการของไทย ช่วง พ.ศ. 2417-2453 ภาพสะท้อนและบทบาทที่มีต่อสังคม. ปรินญาณพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โสภา ขี้ลมนัน. (2535,มกราคม-มิถุนายน). รูปแบบครอบครัวไทยที่พึงปรารถนา ในสังคมเมืองในประเทศไทย. ต่อด้านยาเสพติด. 8(1) : 19-32.
- อรรถวุฒิ มุขมา. (2546). นวนิยายรักร่วมเพศชายเรื่อง "ซากดอกไม้" ของวีรวัฒน์ กนกนุเคราะห์ : การศึกษาเชิงวิเคราะห์. ปรินญาณพนธ์ ศศ.ม. (ภาษาไทย). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- อานนท์ อาภาภิรม. (2546). สังคม วัฒนธรรมและประเพณีไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อุทัย หิรัญโต. (2535). พจนานุกรมศัพท์ทางเศรษฐศาสตร์. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นางสาวทิพย์โชค ไชยวิเศษกุล
วันเดือนปีเกิด	25 สิงหาคม 2522
สถานที่เกิด	เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	26/43 หมู่ 4 ซอยสุขสวัสดิ์ 14 ถนนพระราม 2 แขวงจอมทอง เขตจอมทอง กรุงเทพฯ 10150
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2539	ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนสตรีมหาพฤฒารามในพระบรมราชินูปถัมภ์
พ.ศ. 2543	การศึกษาระดับบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยาเขตบางเขน
พ.ศ. 2549	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาไทย จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร